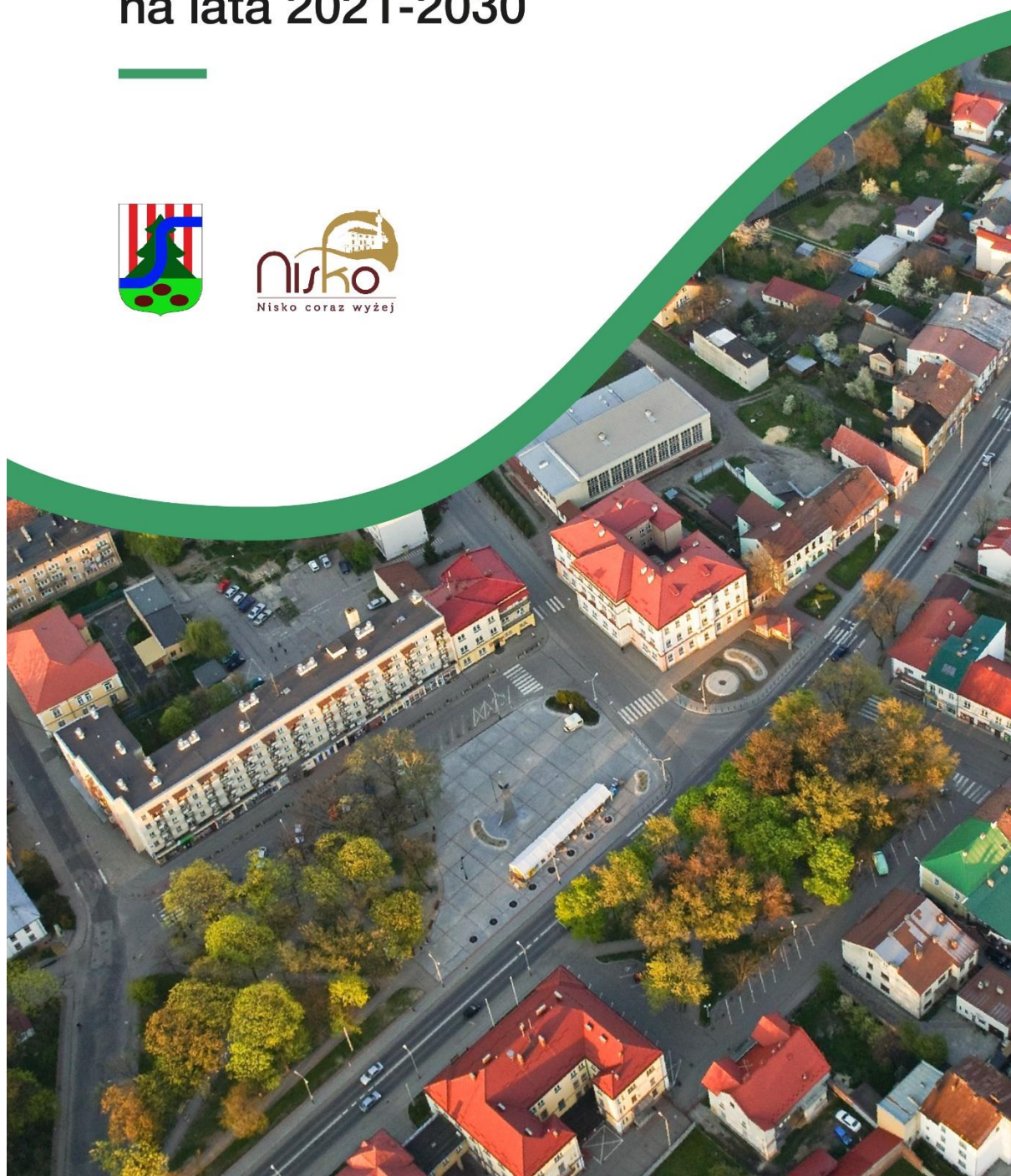

Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Nisko na lata 2021-2030

Spis treści

Rozdział 1 Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych	3
1.Wnioski z diagnozy:.....	3
Obszar I. Gospodarka.....	3
Obszar II. Rynek pracy i kwalifikacje siły roboczej.....	7
Obszar III. Sytuacja materialna mieszkańców.....	10
Obszar IV. Stan finansów lokalnych (zdolność finansowania rozwoju).....	11
Obszar V. Dostępność i jakość usług oraz infrastruktury.....	14
Obszar VI. Dostępność i jakość usług mieszkaniowych w gminie.....	21
Obszar VII. Zasoby instytucjonalne, integracja o kapitał społeczny gminy.....	23
Obszar VIII. Poziom bezpieczeństwa.....	25
Obszar IX. Sytuacja demograficzna.....	26
Obszar X. Dostępność komunikacyjna (zewnętrzna i wewnętrzna).....	30
Obszar XI. Ład i struktura przestrzenna obszaru.....	32
Obszar XII. Lokalne środowisko przyrodnicze.....	34
Rozdział 2 Analiza SWOT	37
Rozdział 3 Matryca strategicznego rozwoju gminy i miasta Nisko	58
3.1.Wizja rozwoju gminy i miasta Nisko	58
3.2.Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym	59
3.3.Krótki opis obszarów strategicznego rozwoju gminy i miasta Nisko	60
3.4.Matryca rozwoju strategicznego gminy i miasta Nisko	75
Rozdział 4 Model struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy.....	105
4.1.Wody powierzchniowe i zbiorniki wodne.....	105
4.2.Wody podziemne	106
4.3.Plany zarządzania ryzykiem powodziowym	108
4.4.Plany gospodarowania wodami na obszarze dorzeczy	110
4.5.Plany przeciwdziałania skutkom suszy na obszarach dorzeczy.....	116
4.6.Model struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy i miasta Nisko	118
Rozdział 5 Obszary strategicznej interwencji	133
5.1.Obszary Strategicznej Interwencji na poziomie kraju	133
5.2.Obszary Strategicznej Interwencji na poziomie województwa	134
5.3.Obszary Strategicznej Interwencji na poziomie gminy	137
Rozdział 6 System realizacji Strategii	143
6.1.System wdrażania strategii.....	143
6.2.System monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii	154
6.3.Ramy finansowe i źródła finansowania strategii	156

Rozdział 1 Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych

Wprowadzenie

Diagnoza obecnej sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy i miasta Nisko opracowana została na trzech etapach analizy:

Etap 1 – Analiza w oparciu o Monitor Rozwoju Lokalnego;

Etap 2 – Analiza pogłębiona/statystyczna;

Etap 3 – Analiza społeczna, ocena mieszkańców.

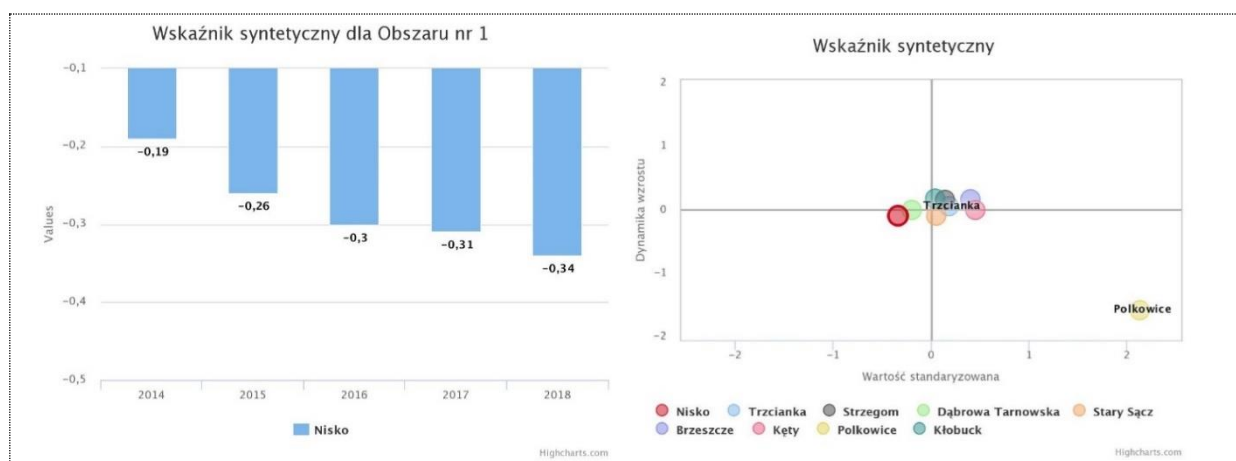
Przedstawiony powyżej proces opracowania diagnozy w sposób całościowy i kompleksowy objął analizę obecnej sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy, uwzględniając jednocześnie elementy partycypacji społecznej, udziału mieszkańców w diagnozowaniu problemów i potencjałów gminy. Diagnoza dla wielu obszarów opracowana została dla okresu ostatnich 10 lat poprzedzających opracowanie diagnozy tj. dla okresu 2009 – 2019.

Opracowana diagnoza stanowi podstawę opracowania kolejnego etapu analizy - formułowania celów i strategicznych kierunków rozwoju miasta w perspektywie najbliższych lat. Ma na celu stworzenie własnej, indywidualnej, a zrazem modelowej ścieżki rozwoju, wypracowania własnych i jednocześnie wzorcowych kanałów rozwoju. Celem analizy jest również zdefiniowanie kryteriów i wskaźników rozwoju. W niniejszym rozdziale zostały przedstawione jedynie wnioski z opracowanej diagnozy, która stanowi załącznik do niniejszego opracowania.

1. Wnioski z diagnozy:

Obszar I. Gospodarka

Sektor gospodarczy zalicza się do kluczowych, strategicznych obszarów rozwojowych każdej gminy, od którego w dużej mierze zależy poziom i jakość wielu pozostałych obszarów, w tym, w szczególności oddziałuje na sytuację demograficzną gminy, stan lokalnego rynku pracy, dochodowość i zamożność mieszkańców, a także na zakres i jakość świadczonych usług publicznych. Zdecydowanie łatwiej i szybciej rozwijają się miasta na wysokim poziomie rozwoju gospodarczego.

Rysunek 1. Wskaźnik MRL - Gospodarka

W ocenie Monitora Rozwoju Lokalnego sytuacja gminy i miasta Nisko w obszarze gospodarczym występuje poniżej średniej dla badanej grupy miast z dynamiką ujemną. Świadczy to, o tym, że gmina nie wykorzystuje ogólnokrajowego rozwoju gospodarczego kraju w stopniu dorównującym zbliżonym gminom z pozostałej części Polski. Te różnice szczególnie widoczne są w stosunku do gmin i miast z terenu Polski Zachodniej. Tempo rozwoju gospodarczego gminy Nisko nie następuje na poziomie gmin porównawczych.

Do kluczowych potencjałów gminy zdiagnozowanych w MRL należy niski wskaźnik firm wyrejestrowywanych z REGON, co może świadczyć o większej stabilności lokalnie działających firm. Nisko w tej ocenie jest liderem, co gwarantuje wyższą pewność działania lokalnych firm w dłuższej perspektywie czasowej. Pozytywnym elementem oceny MRL jest również rosnący udział gminy w dochodach z PIT, rosnąca powierzchnia komercyjna oddana do użytkowania, czy rosnący udział osób zatrudnionych w usługach. Przedstawione elementy pokazują, iż gmina w tym zakresie się rozwija i utrzymanie tej zmiany może stanowić o korzyściach dla rozwoju gospodarczego w okresie realizowanej strategii.

Trudna sytuacja gminy w ocenie MRL wynika jednak z aktualnego położenia i aktualnej sytuacji wielu gmin ze wschodniej części Polski. Gmina Nisko, jak wiele gmin Polski Wschodniej musi podejmować wiele wysiłku, żeby tym gminom w przyszłości dorównać w tempie rozwoju.

Sektor gospodarczy gminy i miasta Nisko w zdecydowanej większości opiera się na firmach mikro, które stanowią 96,7% ogółu liczby firm zarejestrowanych w REGON, z czego większość działa na terenie miasta (76,2%). W okresie 2009 – 2019 liczba firm zwiększyła się 17,4%, rynek jednak rozwija się w tempie wolniejszym niż średnia dla powiatu, regionu, czy kraju. Profil prowadzonych działalności w głównej mierze koncentruje się na działalności usługowo – handlowej (w tym okresie rośnie udział tej grupy), a następnie przemysłowo – budowlanej z marginalnym i zanikającym udziałem firm sektora rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.

Tabela 1. Liczba działających firm wg REGON

Nazwa	ogółem										
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Nisko	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	579	666	667	718	736	742	756	748	739	778	853
Nisko - miasto	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	239	293	300	332	344	345	363	360	352	365	412
Nisko - obszar wiejski	340	373	367	386	392	397	393	388	387	413	441

Dane: GUS BDL;

W ramach opracowanej diagnozy, opartej o szczegółową analizę statystyczną sektora gospodarczego uwidoczniono kluczowe problemy i bariery rozwojowe tego sektora. Do nich należy stopniowo zmniejszająca się liczba firm na terenie miasta, co związane jest również migracjami mieszkańców, niewielki udział firm o wysokim wskaźniku konkurencyjności ponadlokalnej, w tym niewielki udział firm sektora produkcyjnego w ogólnej liczbie firm. Na terenie gminy i miasta Nisko przeważają firmy rodzinne handlowo – usługowe ((handel hurtowy i detaliczny – naprawa pojazdów samochodowych), bezpośrednio związane z lokalnym rynkiem). W okresie analizy zmniejszyła się również liczba firm usługowych. Rozwój poziomu lokalnej przedsiębiorczości, który na terenie gminy następuje, nie idzie w tempie średniej powiatowej, regionalnej, czy krajowej. Pogłębia się ponadto dystans gminy względem średniej krajowej w liczbie firm na 1000 mieszkańców gminy, w roku 2009 gminę pomiędzy średnią krajową dzielił dystans 18,7 pp, w roku 2019 ten dystans wynosi już 24,7 pp. W analizie widoczny jest rozwój

firm sektora budowlanego, co jest pochodną zmian, jakie następują na lokalnym rynku mieszkaniowym i budowlanym. Trend krajowy do migracji mieszkańców do mniejszych ośrodków miejskich, do budowy domów jednorodzinnych stanowił istotny czynnik do rozwoju tego sektora. W analizie widoczny jest również odpływ firm z sektora finansów i ubezpieczenia, co może wskazywać na niższy potencjał rozwojowy firm, niski wskaźnik konkurencyjności i potrzeb rozwoju konkurencyjności, poszerzania obszaru działania, innowacyjności itp. Do barier rozwojowych z pewnością należy ograniczona dostępność do instytucji otoczenia biznesu, które na terenie gminy nie występują.

Istotną ocenę struktury gospodarczej miasta podaje wskaźnik potencjału ekonomicznego, obrazujące liczbę miejsc pracy tworzonych na terenie gminy i miasta Nisko. **W przypadku Niska wskaźnik ten wynosi 37% zarejestrowanych podatników, którzy pracują na terenie miasta, co wskazuje na istotny deficyt miasta w obszarze tworzonych miejsc pracy, bowiem 63% mieszkańców miasta pracuje poza miastem.**

Nisko cechuje również niski wskaźnik ekonomiczny miasta wyrażony liczbą osób pracujących w ogóle społeczeństwa, w ostatnim roku **analizy wskaźnik ten wyniósł 48%.**

Analiza diagnostyczna wskazała również na potencjały i mocne strony gminy, które wywierają istotny wpływ na dynamikę rozwoju gminy w obszarze gospodarczym. Do nich należy potencjał gospodarczy samego miasta, 76,2% wszystkich firm zarejestrowanych na terenie gminy prowadzi działalność na terenie miasta. Pokazuje to istotną rolę miasta w otoczeniu gminy, ale również powiatu nizańskiego, którego głównym ośrodkiem administracyjno – gospodarczym jest miasto Nisko. Do szans rozwojowych należy rosnąca dynamika w liczbie firm działających w sektorze: Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna oraz Budownictwo. Szansą rozwojową są inwestycje poczynione przez Gminę w rozwój dostępności do terenów inwestycyjnych na terenie gminy. Gmina dysponuje obszarem 127 ha wolnych terenów inwestycyjnych, w tym 48 ha terenu w sołectwie Nowosielec z dobrą lokalizacją i dostępnością do drogi ekspresowej, LHS i lotniska. Kolejnym istotnym bodźcem rozwojowym dla gminy może być planowana budowa „bocznic” LHS, który jest niezbędna do rozwoju lokalnych firm produkcyjnych i ich kooperacji z zagranicznymi partnerami biznesowymi, w szczególności z możliwością otwarcia się na rynki azjatyckie.

Na podstawie opracowanej diagnozy wskazano proponowane kierunki rozwoju, które mogą przyczynić się do poprawy sektora lokalnej przedsiębiorczości. W tym zakresie rekomenduje się realizację działań wspierających powstawanie nowych firm na terenie gminy, uzbrajanie terenów inwestycyjnych, które umożliwią przyciągnięcie nowych podmiotów gospodarczych, tworzących nowe miejsca pracy na terenie gminy, utworzenie lub nawiązanie współpracy w zakresie powstania instytucji otoczenia biznesu na terenie gminy, rozwoju „kultury przedsiębiorczości”, poprawy systemu edukacji w obszarze przedsiębiorczości, w tym również konieczność dostosowania kierunków kształcenia do aktualnych potrzeb rynkowych i innowacyjnych obszarów krajowej i regionalnej gospodarki.

Na etapie trzecim diagnozy wykorzystano ocenę społeczną/partycypacyjną badanego obszaru, jako ocenę pochodzącą od bezpośrednich interesariuszy, mieszkańców gminy, w szczególności opierając się na badaniu lokalnych przedsiębiorstw. W badaniu wykorzystano również wyniki z przeprowadzonej debaty „Nisko prężnym ośrodkiem gospodarczym”.

Badanie ankietowe lokalnych firm potwierdziło ocenę statystyczną w ocenie głównego rynku działania nizańskich firm. W ocenie lokalnych przedsiębiorców do kluczowego rynku działania podawany jest rynek lokalny i regionalny, 27,78% nizańskich firm wskazało na lokalny rynek, następnie regionalny (11,11%), krajowy (11,11%) i jedynie 5,56% rynek międzynarodowy. Ponadto 30,56% badanych firm deklaruje, iż ich firma ma niewielki udział w rynku i zalicza się do

wielu podobnych, 19,44% uważa, że ma znaczący udział w rynku (analizując główny rynek działania lokalnych firm można określić, iż ten udział znaczący rozumiany jest w rozpoznawalności, okresowi działania i pozycji, jaką firmy zajmują na lokalnym rynku), jedynie 2,78% uważa się za liderów (j.w.), oraz 2,78% deklaruje niewielkie doświadczenie w branży – niski potencjał konkurencyjności terytorialnej. Niepokojącym sygnałem od firm jest informacja, iż badani przedsiębiorcy nie planują zmian, przekazania firmy swoim dzieciom, nie planują również outsourcingu, 7 firm (19%) planuje przeniesienie firmy poza teren gminy. Przedsiębiorcy do bieżących problemów zaliczają wzrost kosztów prowadzenia firmy, ograniczonej dostępności do nowych technologii, dostępu do IOB, uzależnienia się od lokalnego rynku, rozumianego też, jako nastawienie się na „krótkookresowy zysk”. 40% badanych ocenia Nisko jako złe miejsce do prowadzenia działalności gospodarczej, co wynika z problemów w dostępie do kadry pracowników, 40% ze względu na wysokie podatki lokalne. Firmy oczekują wsparcia przy kooperacji z instytucjami, urzędem i innymi podmiotami lokalnymi. Podkreślany jest w szczególności brak IOB, niski poziom integracji lokalnego środowiska przedsiębiorców, słabej promocji gospodarczej, braku własnej strategii rozwoju przedsiębiorczości na terenie gminy oraz braku stanowiska w urzędzie gminy do obsługi przedsiębiorców i inwestorów. Dodatkową trudnością podawaną przez przedsiębiorców, jest brak ich wiedzy w obszarze planowania przestrzennego Gminy. Pokazuje to trudności w tworzenie wspólnej płaszczyzny do współpracy przedsiębiorców z lokalnym samorządem, w szczególności do tworzenia wspólnej wizji rozwoju gospodarczego gminy i miasta.

Kolejnym etapem badania była potrzeba zdiagnozowania przyczyn obecnej sytuacji gospodarczej miasta, widzianych oczyma głównych interesariuszy miasta, mieszkańców i przedsiębiorców. W ocenie mieszkańców do tych barier należy bliskie położenie ze Stalowa Wola, utworzenie stalowowolskiej strefy gospodarczej – 67,16% (badanych tak uważa), zdecydowanie większa rozpoznawalność Stalowej Woli jako miasta przemysłowego – 64,28 %, większy rynek potencjalnych pracowników i inwestorów – 70,59%, niedostosowana oferta kształcenia do potrzeb lokalnego rynku - 43,28%, kwalifikacje kadry pedagogicznej – 50,74%, niechęć osób do zmiany zawodu – 63,07 %, słaba infrastruktura dydaktyczna – 47,76 %, brak IOB, które wspierają przedsiębiorców – 80,60% oraz słaba komunikacja Urząd – Przedsiębiorca, zbyt mało narzędzi wspierania lokalnej przedsiębiorczości – 74,62%. Firmy do przyczyn niekorzystnej sytuacji gospodarczej gminy zaliczają: niską konkurencyjność lokalnych firm, duża liczba firm opiera się tylko na lokalnym handlu (52,93% badanych), niską dostępność infrastruktury drogowej stanowiącej łączność z dużymi ośrodkami przemysłowymi – 45,59%, wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej – 75,76%, słabej promocji i wspieranie rodzimej produkcji – 81,82%, niskiej aktywności mieszkańców w zakładaniu nowych firm – 56,76%, emigracji krajowych i zagranicznych – 79,71%, powstających firmy o małym potencjale rozwoju – 83,07 %, niskiej wiedzy młodych mieszkańców o przedsiębiorczość – 80,59% oraz wysokich kosztów prowadzenia działalności, ZUS, PIT – 90,77%. Istotną barierą dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości wskazywana jest ograniczona i słaba infrastruktura służąca przedsiębiorcom, co w ocenie przedsiębiorców wynika z: słabej dostępności komunikacyjnej do dużych ośrodków przemysłowych – 43,28% badanych tak uważa; zbyt małej powierzchni przeznaczonej pod tereny inwestycyjne – 62,32%, zbyt małej powierzchni pod wynajem na terenie miasta – 53,73 %, niewystarczającego wsparcia i narzędzi do inwestowania na terenie Niska – 74,24%, a także braku jasnego planu tworzenia nowych terenów inwestycyjnych – 53,73%. Przedsiębiorcy wskazywali również na problemy w dostępie do pracowników i zachodzące zmiany demograficzne, które również utrudniają rozwój ich firm. Do przyczyn wskazują na emigracje zarobkowe – 84,05% badanych tak uważa, malejącej liczby osób w wieku przedprodukcyjnym – 70,77% , niskich zarobków na terenie gminy – 75% oraz małej liczby osób wykształconych w

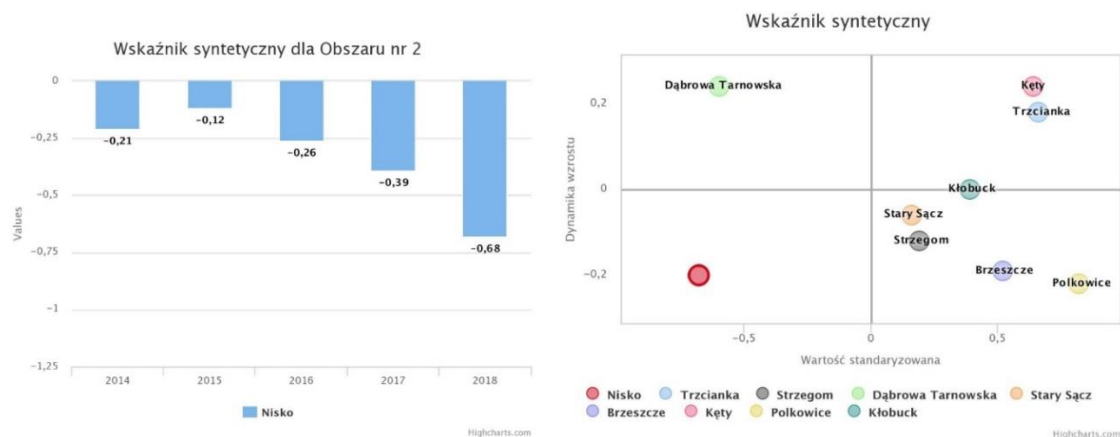
zawodach deficytowych – 73,14%. Do barier wskazywane są również problemy w dostępie do nowych potencjalnych inwestorów, co wg. firm wynika z ograniczonej dostępności do terenów inwestycyjnych – 71,83% badanych tak uważa; braku wizji rozwoju gospodarczego miasta – 74,62%, braku narzędzi przyciągania inwestorów (zwolnienia, doradztwo, promocja, uzbrojenia terenów, drogi) - 82,61%.

Ostatnim elementem analizy była debata w tematyce „Nisko – prężnym ośrodkiem gospodarczym”, w której uczestniczyli przedsiębiorcy z terenu gminy. Do problemów w rozwoju lokalnej przedsiębiorczości paneliści wskazywali: brak uzbrojonych terenów inwestycyjnych, trudności w kontekście przygotowania terenów bez rezultatu (trudności formalne, prawne, brak dogadania), trudności w dostępie do działek na terenie inwestycyjnym w Zarzeczcu, brak ulg dla przedsiębiorców, mało spotkań z przedsiębiorcami, brak wsparcia firm lokalnych, edukacja (brak osób wykształconych zawodowo), brak kontaktu uczniów z przedsiębiorcami, rosnące koszty transportu, duże koszty utrzymania działalności, brak IOB, Centrum Wsparcia Inwestora, brak chętnych osób do pracy (ucieczka do większych miast) oraz brak dużych przedsiębiorstw.

Przedstawione powyżej ograniczenia, bariery i potencjały podsumowują ocenę warunków do prowadzenia lokalnej przedsiębiorczości na terenie gmina i miasta Nisko. Poprawa przedstawionych powyżej ograniczeń i warunków w sposób bezpośredni przyczyni się do poprawy sektora gospodarczego na terenie gminy, w szczególności potencjału ekonomicznego, wyrażonego liczbą tworzonych miejsc pracy na terenie gminy.

Obszar II. Rynek pracy i kwalifikacje siły roboczej.

Zrównoważony rynek pracy jest ważnym elementem lokalnej gospodarki i zarazem podstawą rozwoju ekonomicznego gminy. Stabilny i atrakcyjny rynek pracy jest sygnałem dla obecnych i potencjalnych mieszkańców, że warto związać swoją karierę i życie zawodowe z miejscem, które oferuje ciekawe perspektywy rozwoju.

Rysunek 2. Wskaźniki MRL - rynek pracy

Analiza porównawcza opracowana w oparciu o Monitor Rozwoju Lokalnego uwidoczniała kluczowe bariery rozwojowe gminy i miasta Nisko, do nich niestety w dużej mierze zalicza się problem wysokiego bezrobocia. W analizowanej grupie porównawczej (MRL) Gmina Nisko praktycznie we wszystkich wskaźnikach rynku pracy odstępowała od grupy badanej, ponadto Nisko nie rozwija się w tempie gmin porównawczych, co również negatywnie wpływa na przyszły rozwój gminy.

Analiza MRL wykazała obszary, w których Gmina Nisko na rynku pracy znacząco odstępowała od grupy badawczej: najniższy wskaźnik przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto (ujemna wartość i dynamika), niższa liczba miejsc pracy, choć tendencja już dodatnia, najniższy

wskaźnik różnicy mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym, co wskazuje na pogłębiający się problem w dostępie do siły roboczej, najwyższy wskaźnik bezrobocia wśród bezrobotnych z wykształceniem podstawowym (Nisko na końcu), najwyższy wskaźnik bezrobotnych powyżej 1 roku (choć dynamika dodatnia), najwyższy wskaźnik bezrobocia – Nisko ostatnią gminą w grupie, najwyższy wskaźnik bezrobocia wśród osób do 25 roku życia - Nisko ostatnią gminą w grupie (dynamika również ujemna), najwyższy wskaźnik długotrwale bezrobotnych, najwyższy wskaźnik bezrobocia w grupie zarejestrowanych absolwentów wskazuje na ograniczone możliwości wykorzystania wskazanego potencjału i niski poziom zatrudnienia lokalnego rynku pracy, przygotowanego na nowych absolwentów.

Przedstawiona analiza w oparciu o MRL jednoznacznie wskazuje, iż problem bezrobocia na terenie gminy stanowi istotną barierę ograniczającą jej rozwój. Gmina nie rozwija się w tempie gmin porównawczych, a poziom bezrobocia znacząco odstaje od średniej dla badanej grupy.

Analiza pogłębiona poziomu bezrobocia oparta została o dane dla powiatu nizańskiego, dla którego dane gromadzi GUS BDL (na podstawie danych PUP w Nisku) oraz o dane odnoszące się bezpośrednio do gminy i miasta Nisko.

Stopa bezrobocia na przestrzeni lat 2009-2019 w powiecie nizańskim pozostawała na poziomie zdecydowanie wyższym niż średnia dla regionu czy kraju, do roku 2013 miała tendencję wzrostową i osiągnęła wartość najwyższą, bo aż 25,8%. Był to wysoki wskaźnik bezrobocia w porównaniu do średniej woj. podkarpackiego 16,3% oraz kraju 13,4%. Od roku 2014 poziom bezrobocia na terenie powiatu spada. Dla porównania w 2009 roku wskaźnik ten był na poziomie 24,2%. Oznacza to, że stopa bezrobocia w powiecie nizańskim w 2019 roku spadła o 8,50p.p., w stosunku do roku 2009. Wahania stopy bezrobocia są wynikiem zmian w napływie i odpływie osób bezrobotnych z rejestrów urzędów pracy i w szczególności zmian, jakie zachodzą na krajowym i lokalnym rynku przedsiębiorczości. Analizując przedstawiony powyżej wykres można pozytywnie ocenić spadek stopy bezrobocia na terenie powiatu w tym okresie, nie mniej jednak należy zauważyć, że różnica między powiatem nizańskim, a średnim poziomem bezrobocia w regionie i w kraju nadal pozostaje znacząca. Pokazuje to skalę problemu bezrobocia dla Niska, jako podstawową barierę rozwojową.

Liczby osób bezrobotnych z terenu gminy i miasta Nisko zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Nisku względem kraju, województwa, powiatu przedstawiają się następująco:

Tabela 2. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych ogółem w latach 2009-2019

Nazwa	ogółem											
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	
POLSKA	1 892 680	1 954 706	1 982 676	2 136 815	2 157 883	1 825 180	1 563 339	1 335 155	1 081 746	968 888	866 374	
PODKARPACKIE	141 944	142 263	146 208	153 807	154 216	137 932	123 514	107 567	90 972	82 933	75 455	
Powiat nizański	5 684	5 558	5 828	6 027	6 237	5 477	4 603	4 484	4 068	3 868	3 616	
Nisko (obszar miejsko - wiejski)	1 931	1 848	1 926	1 941	1 944	1 719	1 372	1 402	1 270	1 193	1 098	

Źródło: dane GUS [BDL]

W roku 2009 liczba osób bezrobotnych z terenu gminy Nisko stanowiła około 34% ogółu osób bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie nizańskim, w roku 2019 liczba osób bezrobotnych z terenu gminy Nisko zmniejszyła się do 30% udziału w grupie osób bezrobotnych z terenu powiatu nizańskiego.

Liczba osób bezrobotnych na terenie gminy w 2009 roku wynosiła 1931 osób. W roku 2010 odnotowano spadek o 83 osoby. Następnie do 2013 roku liczba ta wzrosła o 96 osób. W roku 2014 odnotowano tendencję spadkową o 225 osób, która utrzymuje się do 2019 roku. Najwyższy poziom bezrobocia na terenie gminy Nisko odnotowany został w roku 2016 i był wyższy jedynie

o 30 osób względem roku 2015. W roku 2019 liczba osób bezrobotnych w gminie Nisko wynosiła 1098 osób, czyli była niższa od 2009 roku o 833 osoby (-43%).

Według szczegółowej Analizy pogłębionej, która przedstawiona została w Diagnozie wynika, że największymi problemami w obszarze Rynku Pracy jest utrzymująca się wysoka stopa bezrobocia, rosnąca liczba osób w wieku poprodukcyjnym, w grupie zarejestrowanych osób bezrobotnych przeważają kobiety, poziom bezrobocia w większym stopniu dotyka mieszkańców obszarów wiejskich na terenie gminy. Do powodów bezrobocia należą czynniki: źle dobrane kierunki kształcenia zawodowego, w szczególności wśród absolwentów szkół średnich oraz szkół wyższych, brak motywacji do podnoszenia swoich kwalifikacji, brak ofert pracy, oferty nie są zgodne z wymaganiami, niskie zarobki, które powodują blokadę rozwojową, brak dużych zakładów pracy oraz migracja młodych, wykształconych ludzi do dużych aglomeracji miejskich.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że lokalny rynek pracy zalicza się do rynków trudnych z utrzymującym się wysokim poziomem bezrobocia, które nawet w okresie rozwoju gospodarczego zdecydowanie odstaje od średniej regionalnej, czy krajowej. Wpływ na obecną sytuację mają zmiany demograficzne, niski poziom lokalnej przedsiębiorczości, a także obecny system kształcenia, który ze względu na niski potencjał lokalnych firm, w większym stopniu przygotowuje kadry dla firm z dużych ośrodków przemysłowych na terenie kraju lub za granicą. Lokalny rynek pracy jest w dużej mierze uzależniony od ogólnej sytuacji gospodarczej występującej na terenie kraju. Na lokalnym rynku brakuje firm z wysokim potencjałem innowacyjno – technologicznym.

Gmina Nisko jednak posiada potencjały rozwojowe, które powyższą sytuację mogą w najbliższym czasie poprawić. Do potencjałów rozwojowych gminy należą m.in. tereny inwestycyjne dające możliwość pracodawcom utworzenie dużych zakładów pracy, pozyskiwane środki przez Powiatowy Urząd Pracy na różne formy pomocy dla osób bezrobotnych jak i pracodawców, znaczące obniżenie poziomu bezrobocia od roku 2014, co widoczne jest w ogólnej liczbie bezrobotnych, jak również w liczbie bezrobotnych absolwentów, rozwój firm i pojawienie się inwestorów w branżach skorelowanych z lokalnym potencjałem kształcenia zawodowego. Proponowanymi rekomendacjami dla gminy może być w szczególności zachęcanie osób w różnym wieku do aktywności zawodowej, podwyższenia kwalifikacji zawodowych lub przebranżowienia się, rozwój lokalnej przedsiębiorczości, wzrost liczby tworzonych nowych firm, rozwój bazy dydaktycznej, dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb rynkowych, podnoszenie wiedzy w zakresie zakładania i prowadzenia własnej przedsiębiorczości, budowanie „kultury przedsiębiorczości”.

Analiza społeczna (ocena mieszkańców) przedstawiona w ostatnim etapie Diagnozy, opracowana została na podstawie oceny i informacji o różnych formach działań konsultacyjnych i informacyjnych. Badania adresowane były do kilku głównych grup. Organizowane zostały badania ankietowe uczniów LO i RCEZ, debata ekspertów, spotkania warsztatowe z dyrektorami szkół oraz badania ankietowe z mieszkańcami.

W ocenie mieszkańców największym problemem bezrobocia w gminie jest niekorzystana sytuacja gospodarcza, jej niski poziom, zmiany demograficzne, migracje oraz niskie kwalifikacje i poziom wykształcenia. Według uczniów LO i RCEZ głównymi problemami jest brak ofert zachęcających do pozostania w Nisku, migracje do miast wojewódzkich lub za granicę, niechęć do mieszkania w Nisku, „ponieważ jest to miasto dla ludzi starszych”, brak mieszkalnictwa wielorodzinnego, młodzi ludzie wolą wyjechać za granicę niż zakładać własne firmy lub przejmować rodzinne firmy, brak dobrego miejsca do życia i rozwoju. Na spotkaniach warsztatowych z dyrektorami szkół zdiagnozowano bariery ograniczające właściwy rozwój lokalnego systemu edukacji, do nich należą: brak pracowni językowych, brak wyposażenia dydaktycznego podnoszącego jakość kształcenia, brakuje podstawowego oprogramowania do nauki informatyki, nie są wykorzystywane nowoczesne metody dydaktyczne, szkoły mają

ograniczone możliwości rozwoju edukacji ukierunkowanej na kluczowe kompetencje (języki i informatyka), mocna potrzeba szkoleń podnoszących kompetencje nauczycieli umożliwiające nowoczesne kształcenie, potrzeba stworzenia jednolitego systemu nauczania od szkoły podstawowej do szkoły średniej w zakresie języka obcego i informatyki, jako potencjały rozwojowe i rynkowe.

Proponowanymi rekomendacjami według ww. grup jest przede wszystkim rozwój poziomu lokalnej edukacji w równoległym powiązaniu z rozwojem lokalnej przedsiębiorczości, tworzeniem nowych miejsc pracy, opartych na wiedzy i technologii, zachęcających do pozostania w mieście, rozwój oferty spędzania wolnego czasu, która podnosiłaby jakość życia w mieście, rozwój gospodarczy miasta, stworzenie atrakcyjnej oferty mieszkaniowej, wspieranie tworzenia nowych firm. Poprawa przedstawionych powyżej ograniczeń i warunków w sposób bezpośredni przyczyni się do poprawy sytuacji na rynku pracy w Nisku.

Obszar III. Sytuacja materialna mieszkańców.

Sytuacja materialna mieszkańców jest jednym z tych czynników, które w bardzo znaczący sposób wpływają na ocenę jakości życia.

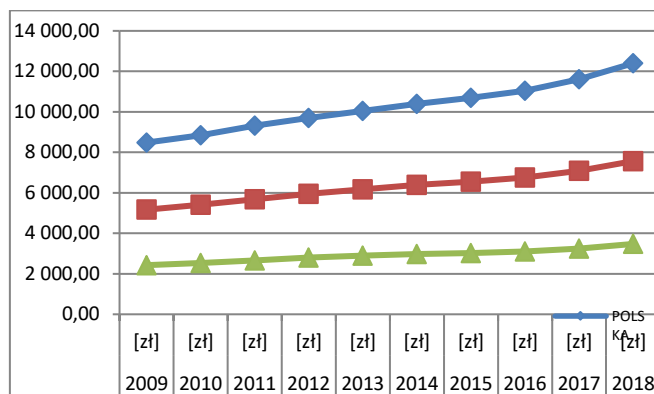
Rysunek 3. Wskaźniki MRL - Sytuacja materialna mieszkańców

Według Monitora Rozwoju Lokalnego, Nisko w obszarze sytuacji materialnej mieszkańców znajduje się w „grupie pościgowej”, co świadczy o sytuacji trudniejszej niż w grupie gmin badanych. Gminę cechuje najniższy wskaźnik i najniższa dynamika w przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniu brutto, co pokazuje istotny problem i barierę rozwojową gminy w porównaniu do innych jednostek samorządowych.

Kluczowymi potencjałami gminy zdiagnozowanymi w MRL jest sytuacja w obszarze pomocy społecznej, która zalicza się do średniej badanej grupy oraz poprawa sytuacji na podstawie najwyższej dynamiki zużycia energii w zasobach mieszkaniowych, co może świadczyć o stopniowej poprawie sytuacji ekonomicznej mieszkańców.

Opracowana diagnoza pokazuje, że sytuacja materialna mieszkańców gminy z roku na roku się poprawia. Dzieje się tak za sprawą wzrostu wynagrodzeń, programów socjalnych, spadku bezrobocia, a także napływu środków finansowych pochodzących z pracy za granicami kraju. Nie jest to jednak duży wzrost, bowiem odchylenie w porównaniu z innymi regionami Polski jest duże, co tworzy bariery rozwojowe miasta, ogranicza jego potencjał demograficzny i gospodarczy.

Głównym problemem wynikającym z opracowanej diagnozy jest zbyt niskie wynagrodzenie pracowników.

Rysunek 4. Przeciętne wynagrodzenie brutto w okresie 2009 - 2018

Powyższy wykres przedstawia przeciętne wynagrodzenie brutto w latach 2009-2018. **W Polsce od 2009 roku wzrosło o 45,83%. Na podkarpaciu o 49,21%, a w powiecie niżańskim o 43,22%.** Województwo Podkarpackie na tle Polski wypada bardzo dobrze. Widać tutaj znacznie wyższy wzrost wynagrodzeń (3,38 pkt. procentowego). Może to świadczyć o rozwoju gospodarczym tego regionu, a także o podwyższaniu kwalifikacji pracowników. Powiat niżański na tle Polski i województwa podkarpackiego wygląda słabiej co może być spowodowane przykładowo większym bezrobociem, mniejszą konkurencyjnością na rynku pracowników.

Od wielu lat zarówno w gminie Nisko, jak i w całej Polsce obserwujemy wzrost wysokości wynagrodzeń nominalnych. Przy stosunkowo niewysokiej dynamice cen towarów i usług konsumpcyjnych (inflacji) oznacza to zwiększenie możliwości dochodowych osób pracujących, a co za tym idzie poprawę sytuacji materialnej mieszkańców. Przedstawiona analiza obrazuje, iż w większości obszarów gospodarczych wynagrodzenie na terenie naszego regionu jest jedno z najniższych. Do przyczyn tego stanu może należeć wolniejszy stopień rozwoju gospodarczego i niższy wskaźnik przedsiębiorczości Podkarpacia. Do sektorów z najniższym wynagrodzeniem w naszej gminie zaliczymy pracowników prostych prac fizycznych, rolników, a także pracowników handlu i usług. W naszej gminie brakuje stanowisk pracy, w których wynagrodzenie jest wysokie, tj. programista, informatyk, analityk finansowy, inżynier jakości. Problemem jest także duży poziom świadczeń socjalnych, brak dużych zakładów produkcyjnych, jak i mała ilość powstających nowych przedsiębiorstw. Mieszkańcy coraz lepiej oceniają swoją sytuację materialną, choć odbiega ona od średniej krajowej i regionalnej.

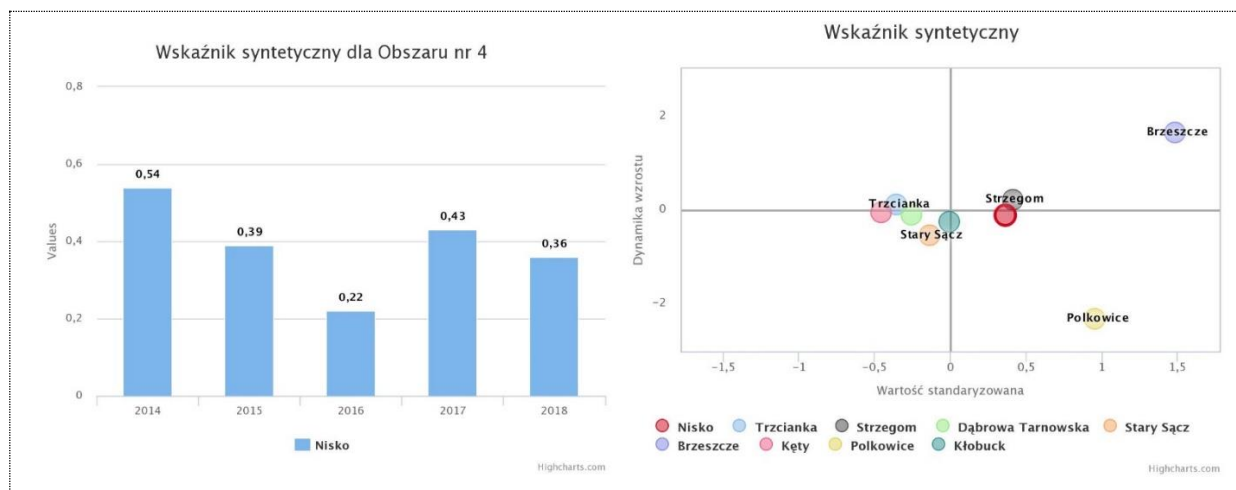
Na podstawie opracowanej diagnozy wskazano proponowane kierunki działania, które mogą przyczynić się do poprawy sytuacji materialnej mieszkańców. W tym zakresie rekomenduje się tworzenie możliwości i przestrzeni do rozwoju, poszerzania swojej wiedzy, kwalifikacji, tworzenie lepszych warunków do działania dla nowych przedsiębiorstw, rozwój gospodarczy gminy. Promowanie gminy, jako atrakcyjnego miejsca do zakładania firm. Podjęcie działań mających pomóc zarówno finansowo, jak i niefinansowo najuboższym mieszkańcom gminy.

Na etapie trzecim diagnozy wykorzystano ocenę społeczną/partycypacyjną badanego obszaru, jako ocenę pochodzącą od bezpośrednich interesariuszy, mieszkańców gminy.

Największym kluczowym czynnikiem mającym wpływ na sytuację materialną wg respondentów jest: bierność zawodowa (63,5%), niskie wynagrodzenia (55,8%), bezrobocie (41,3%), niski poziom lokalnej przedsiębiorczości (37,5%) oraz wysokie koszty utrzymania (35,6%).

Obszar IV. Stan finansów lokalnych (zdolność finansowania rozwoju).

Przez ocenę stanu finansów lokalnych, jako czynnika rozwoju rozumiemy zdolność gminy do finansowania obecnych i przyszłych działań rozwojowych. Jest to istotny obszar Gminy odpowiadający za umożliwienie realizacji działań rozwojowych.

Rysunek 5. Wskaźniki MRL - Stan finansów publicznych

W ocenie MRL należy podkreślić, iż obszar stanu finansów publicznych należy do niewielu obszarów, w których Gmina Nisko generuje pozytywne/dodatnie wskaźniki. Wskazuje to na zdolność do finansowania własnego rozwoju. Do problemów uwidoczonych w MRL wskazano na: najniższy wskaźnik dochodów przypadających na 1 mieszkańca; najniższy wskaźnik finansowania wydatków majątkowych dochodami majątkowymi, co wskazuje na zdecydowanie niższą zdolność do generowania dochodów majątkowych. Przedstawione problemy w sposób bezpośredni wynikają z trudniejszej sytuacji gospodarczej gminy Nisko względem jednostek porównawczych. Związane jest to z niższym poziomem lokalnej przedsiębiorczości, poziomem zamożności i dochodów generowanych przez mieszkańców. Poziom gospodarczy wywołuje bezpośredni efekt na generowane dochody budżetu Gminy.

Do pozytywnej oceny gminy w obszarze analizy MRL należą czynniki: wyższy od średniej wskaźnik udziału dochodów majątkowych w dochodach ogółem, wysoki wskaźnik udziału wydatków majątkowych w wydatkach ogółem, co wskazuje, iż gmina ponosi znaczące wydatki w zakresie własnego rozwoju, przedstawiony wskaźnik pokazuje jednocześnie, iż Gmina Nisko stopniowo nadrabia dystans rozwojowy w ocenie MRL. Korzystnie oceniany jest budżet Gminy uwzględniający zadłużenie i spłatę długu. Gmina Nisko posiada najniższy poziom zadłużenia, w czym Gmina jest liderem. Nisko zajmuje pozycję lidera w projektach dofinansowanych z UE, co pokazuje również, że kluczowym źródłem finansowania rozwoju gminy są środki zewnętrzne.

Gmina niższe dochody i wpływy do budżetu, które powinny finansować działania rozwojowe, uzupełnia pozyskiwaniem środków zewnętrznych na inwestycje i działania rozwojowe, w tym obszarze Gmina czyni istotne działania, jako lider pozyskiwania środków zewnętrznych w badanej grupie. Jest to istotny czynnik, który w chwili obecnej pozwala na zrealizowanie wielu kluczowych inwestycji na terenie gminy. Kluczową pozytywną oceną gminy jest również niski poziom zadłużenia, który nie jest barierą w rozwoju gminy, a potencjałem do jej rozwoju. W ten sposób można stwierdzić, iż Gmina przy niższych dochodach i wpływach do budżetu podejmuje się realizacji wszelkich działań rozwojowych, które nie są ograniczane wysokim poziomem zadłużenia budżetu Gminy.

Wyzwaniem dla Gminy w obszarze realizowanej strategii jest dalsze prowadzenie działań rozwojowych, w szczególności ukierunkowanych na wzrost dochodów do budżetu Gminy, przy wykorzystaniu posiadanego potencjału budżetu Gminy jakim jest niski poziom zadłużenia i wysoka zdolność do pozyskiwania środków zewnętrznych na realizację działań strategicznych, rozwojowych.

Kolejnym obszarem analizy była pogłębiona analiza budżetu Gminy i Miasta Nisko w okresie ostatnich 10 lat. Opracowana analiza, szczegółowo opisana w diagnozie, wskazuje na stabilną i niezagrażoną utratą płynności finansowej sytuację finansową jednostki samorządowej Gminy i

Miasta Nisko, co potwierdza przedstawioną sytuację w analizie MRL. Analiza obrazuje również wysoki potencjał do realizacji nowych inwestycji, w szczególności o znaczeniu strategicznym dla przyszłego rozwoju Gminy.

W analizie budżetu uwidaczniają się dwa okresy rozwoju gospodarczego gminy: „okres powolnego wzrostu” – lata 2009 – 2015 oraz „okres rozwoju” – lata 2016 – 2019. Okres 2009 – 2015 to czas niższych dochodów i kosztów bieżących uwarunkowanych następstwem wystąpienia kryzysu gospodarczego na rynkach światowych, a następnie na rynku krajowym i lokalnym. Okres 2016 – 2019 – to okres rozkwitu gospodarczego miasta, wzrost dochodów i wzrost nakładów inwestycyjnych, ale również wzrost kosztów bieżących. W okresie 2009 – 2015 w planowaniu inwestycji Gmina w dużej mierze uzależniona była od finansowania zewnętrznego, znaczący udział i wpływ na strukturę Budżetu Gminy wykazują dochody z podatku dochodowego PIT mieszkańców. Ocena szczegółowa budżetu, podobnie, jak w przypadku MRL jest zdecydowanie pozytywna, co wynika ze stabilności finansów Gminy. Gminę cechuje potencjał do realizacji dużych projektów inwestycyjnych o znaczących nakładach finansowych, zdolność do współfinansowania inwestycji finansowaniem dłużnym. Pozytywnym czynnikiem oceny budżetu w latach przyszłych jest rosnący udział dochodów mieszkańców, przekładający się na wzrost dochodów z podatku dochodowego PIT, czy niski wskaźnik zadłużenia Gminy.

Do rekomendowanych działań związanych z poprawą sytuacji finansowej gminy należą działania związane z poprawą poziomu i stanu lokalnej przedsiębiorczości, ograniczaniem poziomu bezrobocia, czy tworzenie infrastruktury wspierającej rozwój społeczno – gospodarczy gminy, mający bezpośrednie przełożenie na wzrost dochodów własnych budżetu. Kluczowym działaniem jest przyczynianie się do wzrostu zamożności mieszkańców i poprawy sytuacji demograficznej gminy, jako kluczowych czynników dla rozwoju struktury finansów publicznych Gminy.

Istotnym elementem oceny finansów Gminy była szczegółowa analiza źródeł generowania dochodów do budżetu Gminy w oparciu o narzędzie Monitor Miast (Związek Miast Polskich).

Do podstawowych źródeł dochodów budżetu Gminy i Miasta Nisko należą wpływu z tytułu podatku dochodowego PIT od mieszkańców i przedsiębiorców, z podatku dochodowego CIT oraz opłat i podatków lokalnych. Wpływ przedstawionych dochodów w głównej mierze uzależniony jest od kondycji gospodarczej miasta, dochodowości lokalnych firm i pracujących mieszkańców – podatników, a także od poziomu rozwoju gospodarczego miasta.

Najwyższy wskaźnik generowanych dochodów do budżetu zajmują przedsiębiorcy, choć liczbowo pod względem liczby podatników znajdują się dopiero na 4 miejscu. W roku 2018 średni dochód tej grupy wynosił ponad 110 tys zł (9166 zł/mc) i stanowił 192% średniego dochodu trzech kluczowych grup dochodowych: działalność gospodarcza, stosunek pracy, renty i emerytury. Następną grupą są osoby zatrudnione na umowę o pracę, które średnio zarabiały rocznie ponad 40 tys zł (3333 zł/mc), co stanowiło jedynie 70% średniej z trzech kluczowych grup dochodów. Trzecią grupą tworzą emeryci i renciści, którzy średnio generowali dochody na poziomie ponad 20 tys. złotych rocznie (1666 zł/mc), co stanowiło jedynie 37% średniej (j.w.).

Pod względem wartości sumy generowanych dochodów na terenie gminy i miasta Nisko zdecydowana przewaga należy do osób zatrudnionych na umowę o pracę (286 mln zł/rok), które dwukrotnie przewyższają dochody drugiej grupy przedsiębiorców (145 mln/rok). Trzecie miejsce zajmują emeryci i renciści z kwotą ponad 100 mln zł/rok. Pozostałe grupy osiągają dochody zdecydowanie na mniejszym poziomie.

Analiza w oparciu o Monitor Miast uwidoczniła szczegółowe bariery i problemy w rozwoju budżetu Gminy. Jedynie 74% mieszkańców gminy generuje dochody, zalicza się do podatników, ponad połowa osiąganych dochodów przez mieszkańców jest wydatkowana poza terenem gminy, co skutkuje niższymi dochodami lokalnych firm. Pod względem liczby zarejestrowanych

podatników w wieku produkcyjnym na 1000 mieszkańców gmina Nisko plasuje się na ostatnim miejscu, co w pewnym stopniu ogranicza zdolności ekonomiczne miasta. Gminę cechuje niski wskaźnik osiąganych dochodów z tytułu stosunku pracy w przeliczeniu na 1 mieszkańca gminy w porównaniu do innych miast; niski wskaźnik osiąganych dochodów z tytułu emerytury i renty w przeliczeniu na 1 mieszkańca gminy w porównaniu do innych miast – może być to wynikiem mniejszej aktywności ekonomicznej tej grupy oraz najniższy wskaźnik oceny ekonomicznej miasta wyliczony w oparciu o liczbę pracujących do liczby mieszkańców gminy, w Nisku w roku 2017 wynosił jedynie 48% ogółu mieszkańców. Niepokojącym zjawiskiem, mającym istotne znaczenie dla przyszłego budżetu Gminy jest ocena grup ekonomicznych gminy, liczba osób wychodzących z rynku pracy nie bilansuje się liczbą osób wchodzących na rynek pracy, co rodzi istotne problemy dla rozwoju miasta i dochodów do budżetu. Niekorzystna jest niska aktywność ekonomiczna osób wchodzących na rynek pracy, względem osób wychodzących z rynku, osoby młode w roku 2018 odprowadziły około 1,5 mln podatku, osoby w wieku przedemerytalnym 5 mln, natomiast osoby w wieku emerytalnym 3,5mln, obrazuje to istotny problem w dochodach do budżetu gminy w wyniku wyjścia z rynku obecnej grupy osób w wieku przedprodukcyjnym. Pokazuje to również niską aktywność ekonomiczną młodych osób. Są to wskaźniki, które mogą odegrać istotną rolę w formułowaniu i finansowaniu działań rozwojowych w okresie przyszłym, w okresie realizacji niniejszej strategii.

Pozytywnym wynikiem analizy jest coroczny wzrost dochodów objętych podatkiem dochodowym, potencjalna wartość wygenerowanego podatku na podstawie osiąganych dochodów przez mieszkańców kształtuje się na poziomie ponad dwukrotnego podatku odprowadzonego w rzeczywistości. Pokazuje to potencjał Gminy do generowania i budowania funduszu do finansowania własnego rozwoju miasta. Warunkiem jest wydatkowanie wygenerowanych przez mieszkańców dochodów bezpośrednio na terenie miasta, co może stanowić o wzroście dochodów do budżetu Gminy. Pozytywną oceną jest również wysoki wskaźnik osiąganych dochodów z działalności gosp. w porównaniu z innymi gminami.

Szansą dla poprawy tej sytuacji będzie rozwój lokalnej przedsiębiorczości, w szczególności tworząc perspektywę rozwoju dla młodych ludzi.

Obszar V. Dostępność i jakość usług oraz infrastruktury.

W ocenie MRL sytuacja gminy i miasta Nisko w obszarze dostępności i jakości usług oraz infrastruktury ma najniższy wskaźnik dostępności względem miast porównawczych, ale pozytywnym elementem jest dynamika dodatnia, która może tą sytuację w najbliższym czasie zdecydowanie poprawić.

Problemy jakie dotyczą gminę Nisko w oparciu o analizę MRL:

- najniższy wskaźnik skolaryzacji dla szkół podstawowych;
- niski wskaźnik członków klubów sportowych, dodatkowo w prognozie przewidywany spadek;
- jeden z najniższych wskaźników wydatków na kulturę fizyczną, sport i rekreację;
- średni poziom mieszkańców korzystających z pomocy społecznej;
- najniższy wskaźnik podmiotów gospodarczych świadczących usługi na 1 mieszkańca;
- jeden z najniższych wskaźników miejsc noclegowych.

Potencjały, pozytywne wskaźniki w oparciu o analizę MRL:

- najwyższa dynamika rosnąca liczby uczniów w szkołach zawodowych do liczby osób w tej grupie wiekowej – edukujemy rosnącą liczbę kadr zawodowych;
- Nisko w grupie średniej w dostępie do oferty kulturalnej;
- dobra dostępność do porad lekarskich, stomatologów, łóżek szpitalnych;
- bardzo dobra dostępność do miejsc w żłobkach, choć tendencja malejąca;
- najwyższa dynamika przyrostu miejsc przedszkolnych;
- rosnąca wartość wydatków na kulturę i dziedzictwo kulturowe.

Ochrona zdrowia

Z opracowanej diagnozy wynika, iż sytuacja w obszarze ochrony zdrowia uległa znaczącej poprawie, w szczególności w obszarze dostępności mieszkańców do infrastruktury zdrowotnej. Pozytywna zmiana nastąpiła w obszarze liczby działających przychodni z widocznym 50% wzrostem. Rozwój działających przychodni na terenie gminy następował w tempie szybszym niż średnia dla powiatu, regionu czy kraju. Gorsza sytuacja przedstawia się w dostępie do lekarzy świadczących usługi medyczne.

Głównym problemem i czynnikiem warunkującym jakość zdrowia jest dostępność do lekarzy zatrudnionych wg. podstawowego miejsca pracy. W okresie ostatnich ośmiu lat liczba lekarzy pracujących wg podstawowego miejsca pracy na terenie gminy zmniejszyła się o 3,1% i stanowi istotny problem dla powiatu i gminy.

W okresie analizy zmniejszyła się również liczba personelu medycznego i wypada najmniej korzystnie względem regionu i kraju. Zdecydowanie niższy wskaźnik dostępności do personelu może w najbliższym czasie skutkować problemami w dostępie do podstawowej opieki zdrowotnej, do której niezbędna jest praca pielęgniarek i położnych. Pozytywną zmianą jaka nastąpiła w tym okresie jest wzrost liczby personelu medycznego z tytułem mgr, co może skutkować wyższą jakością świadczonych usług.

Diagnoza wskazała na kluczowe przyczyny zgonów mieszkańców gminy i miasta Nisko, do nich głównie należą choroby układu krążenia i stanowią 71% liczby zgonów, oraz choroby nowotworowe (29% liczby zgonów na terenie powiatu). Na terenie gminy wskaźnik udziału chorób krążenia jest wyższy względem średniej krajowej i regionalnej, a powodem w pewnym stopniu może być brak oddziały kardiologicznego. Natomiast udział chorób nowotworowych jest niższy od średniej krajowej i regionalnej.

Dla lepszego zobrazowania przedstawionej analizy umieszczona została tabela.

Tabela 3 Zgony wg przyczyn

Zgony wg przyczyn	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Zmiana %
powiat niżański											
zgony z powodu nowotworów ogółem na 100 tyś. ludności dla powiatu	180,8	165	174,1	187,8	173,2	169,2	202,3	234,1	212,4	209,6	15,9%

zgonów osób z powodu chorób układu krążenia na 100 tys. ludności dla powiatu	551,4	530,3	519,4	526,4	519,5	486,7	514,7	483,1	447,3	516,5	-6,3%
zgonów kobiet z powodu chorób układu krążenia na 100 tys. kobiet dla powiatu	525,4	509,8	543,4	509,5	577,4	476,3	548,1	505,3	468,4	572,1	8,9%
zgonów mężczyzn z powodu chorób układu krążenia na 100 tys. Mężczyzn dla powiatu	578	551,1	494,9	543,7	460,5	497,3	480,6	460,5	425,9	459,8	-20,4%
stosunek kobiet/mężczyzn w liczbie zgonów z powodu chorób układu krążenia	90,90 %	92,51 %	109,80 %	93,71%	125,39 %	95,78 %	114,0 4%	109,7 3%	109,9 8%	124,4 2%	

Źródło: GUS BDL

Na etapie trzecim diagnozy wykorzystano ocenę społeczną/partycypacyjną badanego obszaru. Badanie ankietowe potwierdziło, że największym problemem i wpływem, który dotyka mieszkańców w obszarze opieki są: trudności w dostępie do specjalistów, wysokie koszty leczenia oraz brak profilaktyki zdrowotnej. Są to czynniki, które mogą wpłynąć na liczbę zgonów z powodu chorób nowotworowych. W badaniu wykorzystano również wyniki z przeprowadzonej debaty „Usługi dla mieszkańców miasta, czas wolny w mieście”, które to potwierdziło iż, największym problemem, który dotyka mieszkańców w obszarze opieki zdrowotnej jest brak wymaganych usług medycznych np. onkologicznych oraz brak hospicjum na terenie gminy.

Kultura i turystyka

Z opracowanej diagnozy statystycznej wynika, iż mieszkańcy Niska mają zapewniony dostęp do szerokiej oferty zajęć i usług kulturalnych realizowanych przez jednostki kultury. W ramach prowadzonej działalności przez NCK Sokół dla gminy Nisko możemy potwierdzić, że w każdym kolejnym roku od 2014 roku widoczny jest wzrost zainteresowania i chęci uczestnictwa w zespołach i kołach zainteresowań oferowanych przez NCK.

Problemem jest dostępność do oferty NCHiT, gdzie niedostosowane zostały godziny otwarcia dla potencjalnych zwiedzających, jak również możliwość korzystania tylko w dni robocze. Sytuacja MBP w Nisku w liczbie czytelników w ciągu ostatnich czterech lat uległa znacznej poprawie, możemy zauważyć wzrost zainteresowania czytelnictwem i korzystaniem z oferty biblioteki o 3,4%, ale jednocześnie wyraźnie widać trudną i pogłębiającą się sytuację lokalową, na którą to miała wpływ zmiana siedziby biblioteki i ograniczone możliwości lokalowe. Pozytywnym atutem biblioteki jest aktualny i zróżnicowany księgozbiór oraz profesjonalna obsługa.

Na podstawie opracowanej diagnozy wskazano proponowane kierunki działania, które mogą przyczynić się do poprawy oferty kulturalnej oraz mogą wpłynąć na rozwój gminy. W tym zakresie proponuje się opracowanie przewodnika turystycznego, aplikacji w której znajdziemy oferty kulturalne, infrastrukturę sportową, zabytki, bazę noclegowo – gastronomiczną (informacje o godzinach otwarcia, o najnowszych planowanych wydarzeniach) w formie graficznej i dostępnej w różnych kanałach informacyjnych, uruchomienie oferty „czasu wolnego” w czasie wolnym od pracy w NCK Sokół oraz NCHiT. Zmiany demograficzne, jakie zachodzą na terenie gminy i miasta Nisko wymagają dostosowania i rozwoju podstawowej infrastruktury publicznej m.in. do wspierania istniejących klubów seniora.

Na etapie trzecim diagnozy wykorzystano ocenę społeczną/partycypacyjną badanego obszaru, jako ocenę pochodzącą od bezpośrednich interesariuszy, mieszkańców gminy. Badanie ankietowe potwierdziło, iż największym problemem, który dotyka mieszkańców w dostępie do oferty kulturalnej są ograniczenia techniczne uniemożliwiające sprawne korzystanie z oferty przez osoby niepełnosprawne.

W badaniu wykorzystano również wyniki z przeprowadzonej debaty „**Usługi dla mieszkańców miasta, czas wolny w mieście**”, w której uczestniczyli mieszkańcy z terenu gminy. Paneliści wskazywali iż, największym problemem w obszarze usług dla mieszkańców jest brak teatru, mobilnej biblioteki w centrum oraz brak koncertów i wydarzeń lokalnych.

Baza noclegowo – gastronomiczna

Po przeprowadzonej diagnozie możemy potwierdzić, iż baza hotelowa jest mocno ograniczona i w swoich zasobach posiada tylko trzy obiekty, które dysponują 44 pokojami dla 82 osób. Zdecydowanie lepiej przedstawia się baza gastronomiczna, która obejmuje różnego rodzaju restauracje, pizzerie, bary, kawiarenki i kluby.

Na podstawie opracowanej diagnozy wskazano proponowane kierunki działań, które mogą przyczynić się do poprawy oraz mogą wpłynąć na rozwoju gospodarczy gminy. W tym zakresie rekomenduje się tworzenie przestrzeni do rozwoju turystycznego oraz wsparcie przedsiębiorców w powstaniu bazy hotelowo – turystycznej.

Zasoby dziedzictwa kulturowego.

Gmina Nisko posiada potencjały rozwojowe, które mogą poprawić sytuację gminy. Do kluczowych barier należy m.in. brak promocji, który wpływa niekorzystnie na rozwój turystyki i rekreacji, niezagospodarowanie terenów pod rozwój gospodarczy, brak dużych zakładów przemysłowych oraz niezagospodarowany zbiornik małej retencji pod bazę turystyczno – gospodarczą. Kolejną barierą ograniczającą rozwój gminy jest brak oferty wypoczynku w czasie wolnym od pracy, brak oferty gastronomicznej lokalnych firm na lokalnym rynku miejskim. Warto też podkreślić, iż gmina nie posiada zarejestrowanego produktu tradycyjnego, pomimo prężnie działających Kół Gospodyń Wiejskich na terenie gminy.

Na podstawie opracowanej diagnozy wskazano proponowane kierunki działań, które mogą przyczynić się do poprawy i mogą wpłynąć na rozwój gminy w obszarze gospodarczym, turystycznym, rekreacyjno-sportowym. W tym zakresie rekomenduje się zagospodarowanie zbiornika małej retencji i nadanie mu funkcji gospodarczo – turystycznych, powstanie infrastruktury na cele kulturalne w zabytkowym parku miejskim oraz zainteresowanie turystyką wewnętrzną i produktami z lokalnych firm.

Na etapie trzecim diagnozy wykorzystano ocenę społeczną/partycypacyjną badanego obszaru, jako ocenę pochodzącą od bezpośrednich interesariuszy, mieszkańców gminy. Wynik badania potwierdził, że najbardziej atrakcyjnym potencjałem środowiskowo- turystycznym wg. respondentów jest zbiornik na Podwolinie (72,5%) oraz tereny zielone (ścieżki piesze i rowerowe) np. dydaktyczna ścieżka w Leśnictwie Zatyki (53,8%).

Czas wolny mieszkańcy gminy w głównie mierze spędzają na spacerach lub rowerach wykorzystując walory przyrodnicze gminy i ścieżki pieszo – rowerowe, które mogą być kluczowym bodźcem do rozwoju.

W badaniu wykorzystano również wyniki z przeprowadzonej debaty „**Usługi dla mieszkańców miasta, czas wolny w mieście**”, w której uczestniczyli mieszkańcy z terenu gminy. Paneliści wskazywali iż, największym problemem są zaniedbane i nieoznakowane ścieżki rowerowe.

Oferta sportowo – rekreacyjno – wypoczynkowa

Z opracowanej diagnozy wynika, iż mieszkańcy gminy Nisko mają zapewniony dostęp do oferty sportowej, a powierzchnia terenów rekreacyjno – sportowych w gminie Nisko wynosi 84 085,00 m² (54 m²/mieszkańca), z czego średni dostęp do terenów sportowych na terenie Niska kształtuje się na poziomie 3,82 osoby na 1/m². W centrum miasta natomiast znajduje się najwięcej obiektów infrastruktury sportowej oraz zajmują one największą powierzchnię.

Największa powierzchnia terenów znajduje się na Osiedlu Nr 1 Nisko - Centrum i wynosi 16 121 m². Najgorsza sytuacja występuje na Osiedlu Nr 3 Nisko-Barce, które nie posiada żadnych obiektów o charakterze rekreacyjno- sportowym. Wyższy poziom dostępności zapewniony jest dla mieszkańców obszaru wiejskiego - wynosi ona 4,63 osoby/m² niż obszaru miejskiego – wskaźnik wynosi 3,44 osoby/m². Analiza wskazała na brak MOSiR-u, który byłby idealnym miejscem do relaksu i uprawiania sportu.

Na podstawie opracowanej diagnozy wskazano proponowane kierunki działań, które mogą przyczynić się do poprawy i mogą wpłynąć na rozwój gminy pod kątem gospodarczym, turystycznym, rekreacyjno-sportowym. W tym zakresie rekomenduje się realizację działań: budowę MOSIR-u, popularyzacji różnych form aktywności oraz utworzenie zajęć grupowych dla różnych grup wiekowych (głównie osób dorosłych i starszych).

W badaniu wykorzystano również wyniki z przeprowadzonej debaty „**Usługi dla mieszkańców miasta, czas wolny w mieście**”. Paneliści wskazywali, iż największym problemem w obszarze usług dla mieszkańców jest brak basenu, siłowni wielkopowierzchniowej, lodowiska jak również brak zajęć sportowych. Badanie ankietowe potwierdziło iż, największy problem, który dotyka mieszkańców w dostępie do oferty rekreacyjno – wypoczynkowej i sportowej mają osoby niepełnosprawne (23,42%). Respondenci również wskazali, z jakiej oferty korzystają poza miastem: sportów wodnych na wolnym powietrzu (jeziora) – 25,32%, jazdy konnej – 3,17% skatepark – 3,17%, basenu – 34,12%, parku linowego – 15,71%, ścianek wspinaczkowych – 10%.

Pomoc społeczna

Sytuacja w obszarze pomocy społecznej w ciągu ostatnich dziesięciu lat, uległa znaczącej poprawie we wszystkich obszarach, jakie podejmuje się realizacji OPS. Stopniowe zmniejszanie się skali pomocy może być spowodowane zmniejszeniem się w tym okresie poziomu bezrobocia, migracją mieszkańców za lepszą pracą, lepszymi warunkami pracy na rynku lokalnym oraz programem rządowym 500+, który przyczynił się do poprawy materialnej wielu nizańskich rodzin.

Kluczowym problemem po analizie statystycznej jest rosnący udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym (wzrost obciążenia demograficznego), a także co jest również niepokojącym sygnałem, obniżanie się liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym. Wraz ze wzrostem obciążenia demograficznego rośnie liczba osób, którym przyznano świadczenia – pobyt w domach pomocy DPS.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że działalność gminnego zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania w obszarze przemocy w rodzinie uległo znacznej poprawie, co może świadczyć również o zmniejszeniu skali problemów społecznych. Liczba rodzin, w których występowały zjawiska przemocy rodzinnej w tym okresie zmalała o 38,4%, jak również liczba dzieci dotkniętych przemocą zmalała o 52,8%. Liczba prowadzonych przez zespół interdyscyplinarny spraw w ramach procedury „Niebieskie Karty” zmniejszyła się o 45,1% biorąc pod uwagę rok bazowy 2015 i badany rok 2019.

Poniżej tabela, która pozwoli bardziej zobrazować skalę zjawiska przemocy.

Tabela 4. Skala zjawiska przemocy

Skala zjawiska przemocy	2015	2016	2017	2018	2019	zmiana %
Liczba rodzin, w których występuje zjawisko przemocy w rodzinie	73	77	72	66	45	-38,4%
Ogółem osoby poszkodowane	181	164	225	157	120	-33,7%
W tym dzieci -ogółem	108	52	81	62	51	-52,8%
Liczba ogółem sporządzonych Niebieskich Kart	82	77	82	54	45	-45,1%

Źródło: Dane z OPS Nisko

Na podstawie opracowanej diagnozy wskazano rekomendacje polegające na edukowaniu osób i rodzin zagrożonym wykluczeniem społecznym m.in., poprzez rozwijanie i upowszechnianie różnych form aktywnej integracji społecznej i zawodowej.

5. System oświaty w Nisku

Po opracowanej diagnozie statystycznej wynika, iż w okresie dziesięciu lat w obszarze szkolnictwa podstawowego zaobserwowano spadek liczby uczniów uczęszczających do szkół podstawowych na terenie gminy, który jest spowodowany zmianami demograficznymi (migracje). Uczniowie szkół podstawowych wybierają szkoły poza terenem gminy lub migrują z rodzicami do innych miejscowości (migracje zarobkowe).

Biorąc pod uwagę rok bazowy 2009, poziom skolaryzacji na terenie gminy wynosił 91,49 %, (stosunek do liczby mieszkańców w danej grupie wiekowej), natomiast w roku 2018 już tylko 83,83%, co wskazuje, iż wskaźnik obniżył się o liczbę uczniów zmniejszyła się o 7,66 pp. Jest to niepokojący wskaźnik odpływu uczniów do szkół poza teren gminy.

Z powyższych danych wynika, że wskaźnik skolaryzacji dla Gminy Nisko wypada najmniej korzystnie do sytuacji na poziomie regionu, powiatu i kraju.

Szkoły średnie

Według szczegółowej Analizy pogłębionej, która przedstawiona została w Diagnozie wynika, że w okresie ostatnich pięciu corocznie się obniża niestety liczba uczniów uczęszczających do szkół średnich. Wzrost odnotowano jedynie w roku szkolnym 2019/2020, co wynika ze zmiany systemu oświaty i do szkoły przyjęto większą liczbę uczniów.

Zmiany w liczbie uczniów uwidaczniają negatywne trendy zachodzące w strukturze demograficznej dla gminy i miasta Nisko oraz powiatu nizańskiego, skąd najczęściej pochodzi uczniowie uczęszczających do LO.

Według Analizy statystycznej wynika, że w roku szkolnym 2015/2016 udział uczniów LO z terenu gminy Nisko ogółem wynosił 41,22%, pozostałą grupę stanowili uczniowie z poza terenu naszej gminy. Najwięcej uczniów uczęszczało do klas o profilu medyczno - przyrodniczym na poziomie 40%, humanistyczno – prawniczym i politechnicznym po 22%, najmniejszą popularnością cieszył się kierunek ekonomiczny, bo zaledwie na poziomie 16%.

W roku szkolny 2016/2017 udział uczniów z terenu naszej gminy wzrósł do poziomu 43,56%, z czego najczęściej uczniów uczęszczało do klas o profilu medyczno-przyrodniczym - 38%, następnie humanistyczno – prawniczym 24%, politechnicznym 21%, najmniejszym zainteresowaniem okazał się kierunek ekonomiczny na poziomie 18%.

W roku szkolnym 2017/2018 udział liczby uczniów z terenu gminy wynosił 35,93% (najmniej w badanym okresie), w roku szkolnym 2018/2019 już 44,92% i w roku 2019/2020 – 46,24%. W ostatnim roku szkolnym największą popularnością wśród mieszkańców gminy cieszą się kierunki: medyczno – przyrodnicze i ekonomiczne. W okresie ostatnich pięciu lat spada zainteresowanie kierunkiem politechnicznym, natomiast rośnie zainteresowanie kierunkiem ekonomicznym.

Według Analizy statystycznej wynika, że w roku 2015/2016 udział uczniów RCEZ z terenu gminy Nisko stanowili jedynie 28,6% liczby uczniów ogółem szkoły. W rok szkolnym 2019/2020 sytuacja nie ulega poprawie i odnotowujemy znaczny spadek uczniów z terenu naszej gminy i stanowi on 25,12% populacji szkoły. Możemy stwierdzić iż liczba mieszkańców korzystających z oferty RCEZ w okresie 2015 – 2019 corocznie się obniża, podobnie jak w przypadku liceum. Wzrost odnotowano jedynie w roku szkolnym 2019/2020 co wynika ze zmiany systemu oświaty.

Analizując kierunki kształcenia w okresie 2015 – 2020 widoczny jest rosnący trend zainteresowania kierunkami o profilu elektryczno – elektroniczno – informatycznym. W roku 2015/2016 profil elektryczno – elektroniczno – informatycznym wybrało – 71,63% uczniów z terenu naszej gminy, w roku 2019/2020 już 73,91%. Następuje wzrost zainteresowania powyższym kierunkiem. Wartością dodaną szkoły jest uruchomienie nowego kierunku programisty, który zalicza się do kierunków perspektywicznych i kreatywnych, gwarantujących zatrudnienie i wysokie zarobki.

Z przeprowadzonej analizy wynika, iż do kluczowych problemów szkół należą ograniczenia w dostępie do pracowni specjalistycznych, uniemożliwiające praktyczne kształcenie ukierunkowane na kluczowe kompetencje uczniów: informatyka i języki obce. Pracownie informatyczne w większości szkół są już mocno zdezaktualizowane, uczniowie pracują na sprzęcie nieodpowiadającym obecnym rozwiązaniom na rynku. Ponadto szkoły wskazują na braki w oprogramowaniu uniemożliwiającym nowoczesne kształcenie, w szczególności w obszarze kluczowych kompetencji informatycznych. Kolejnym ważnym czynnikiem na jaki wskazywali dyrektorzy szkół to ograniczone możliwości w dostępie do specjalistycznej kadry. Informatyki uczą jedynie nauczyciele, którzy nie posiadają w tym zakresie wykształcenia kierunkowego, lecz jedynie dodatkowego.

Od wielu lat widoczny jest znaczący wzrost zainteresowania kierunkami informatycznymi, które wpisują się w branżę o wysokim potencjale rozwojowym i konkurencyjnym. W okresie 2015 – 2019 liczba uczniów wybierających kierunek informatyczny wzrosła o 76%. W roku szkolnym 2019/2020 ponad 36% uczniów szkoły było kształconych na kierunku informatycznym. Jest to również szczególnie dla rozwoju regionalnej gospodarki, bowiem informatyka zalicza się do „inteligentnych specjalizacji” o szczególnym znaczeniu dla rozwoju regionalnej gospodarki. Dla Niska może stanowić cechę wyróżniającą na lokalnym i regionalnym rynku pracy, może stać się branżą wiodącą, ułatwiającą wejście i rynek pracy i podnoszącą potencjał lokalnego rynku przedsiębiorczości.

Kolejnym kluczowym wskaźnikiem w analizie statystycznej jest udział zarejestrowanych absolwentów w PUP. Analiza wskazała, iż największy udział zarejestrowanych absolwentów w PUP w latach 2009-2014 dotyczy kierunku technik informatyk na poziomie 15%, dla porównania w roku 2015-2019 to 10%, pomimo iż udział zarejestrowanych absolwentów jest mniejszy, to nadal najwięcej bezrobotnych rejestruje się w zawodach: t. informatyk, t. mechanik, t. pojazdów samochodowych. Udział rejestrujących się absolwentów szkół w latach 2015-2019 na poziomie 8% dotyczy takich zawodów jak: t. elektronik, t. ekonomista, t. organizacji reklamy. Technik ekonomista jest zawodem który od 10 lat jest na liście zawodów rejestrujących się na poziomie średnio 7%. Wskazano jeden ważny kierunek, technik elektryk, którego udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w latach 2009-2014 wynosił 6%. Zawód ten w chwili obecnej jest zawodem deficytowym i zapotrzebowanie na elektryków jest w przeważającej części województwa podkarpackiego.

Analiza społeczna (ocena mieszkańców) przedstawiona w ostatnim etapie Diagnozy, opracowana została na podstawie oceny i informacji o różnych formach działań konsultacyjnych i informacyjnych. Badania adresowane były do kilku głównych grup. Organizowane zostały badania ankietowe uczniów LO i RCEZ, debata ekspertów, spotkania warsztatowe z dyrektorami szkół oraz badania ankietowe z mieszkańcami.

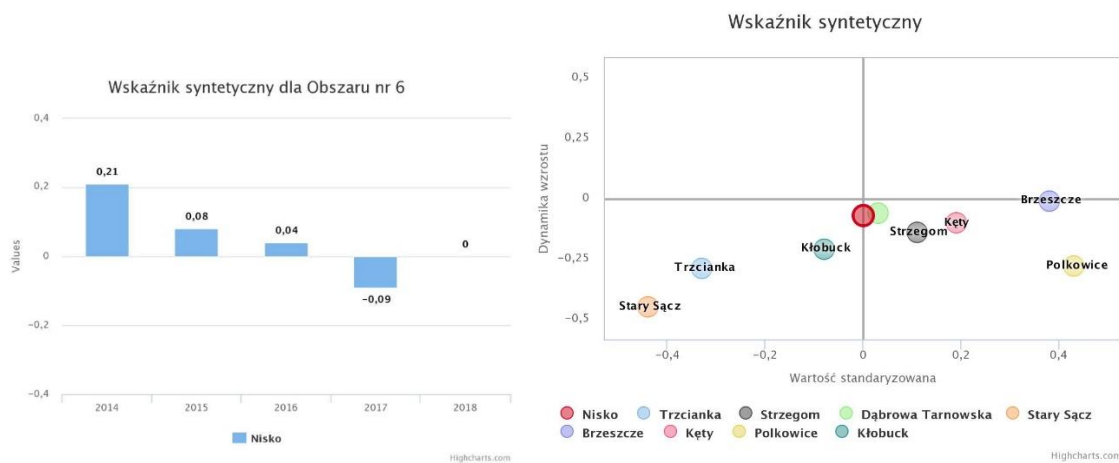
Na podstawie opracowanej diagnozy wskazano proponowane kierunki działania, które mogą przyczynić się do poprawy sytuacji w szkolnictwie zawodowym. W tym zakresie rekomenduje się zwiększenie współpracy z przedsiębiorcami, instytucjami, rozwijanie „kultury przedsiębiorczości”, oraz rozwój firm innowacyjnych, informatycznych, przyciągających nowych pracowników.

Na spotkaniach warsztatowych z dyrektorami szkół zdiagnozowano bariery ograniczające właściwy rozwój lokalnego systemu edukacji, do nich należą: brak pracowni językowych, brak wyposażenia dydaktycznego podnoszącego jakość kształcenia, brakuje podstawowego oprogramowania do nauki informatyki, nie są wykorzystywane nowoczesne metody dydaktyczne, szkoły mają ograniczone możliwości rozwoju edukacji ukierunkowanej na kluczowe kompetencje (języki i informatyka), mocna potrzeba szkoleń podnoszących kompetencje nauczycieli umożliwiające nowoczesne kształcenie, potrzeba stworzenia jednolitego systemu nauczania od szkoły podstawowej do szkoły średniej w zakresie języka obcego i informatyki, jako potencjały rozwojowe i rynkowe.

W ocenie mieszkańców gminy Nisko największym problemem i wpływem na lokalny system kształcenia jest: brak lub niedostosowana infrastruktura do nauczania zawodowego – 63,41% badanych tak uważa, słaba komunikacja szkoła- przedsiębiorca – uczeń - 60% badanych tak uważa, douczanie przez korepetycje – 69,56% badanych tak uważa oraz brak zajęć pozalekcyjnych, wyrównawczych – 68,88% badanych tak uważa.

Obszar VI. Dostępność i jakość usług mieszkaniowych w gminie.

Zasoby mieszkaniowe na poziomie lokalnym powinny być rozumiane szeroko, jako zasoby, które służą zaspokojeniu potrzeb osób o różnym poziomie dochodów i różnych aspiracjach, ale również, jako potencjał do rozwoju demograficznego gminy. Zasoby mieszkaniowe powinny być rozumiane przede wszystkim jako zasoby komunalne, które służą zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych osób o niższych dochodach oraz w trudniej sytuacji życiowej, ale także jako, zasoby innych właścicieli (spółdzielni mieszkaniowych, wspólnot mieszkaniowych, indywidualnych właścicieli, zakładów pracy itd.) oraz nowe mieszkania, niezależnie od typu inwestora, mające istotny wpływ na strategiczny rozwój gminy w obszarze społecznym i gospodarczym.

Rysunek 6. Wskaźniki MRL - zasoby mieszkaniowe

W ocenie Monitora Rozwoju Lokalnego sytuacja mieszkaniowa mieszkańców gminy Nisko w badanym okresie 2014-2018 uległa pogorszeniu. Negatywny – ujemny wskaźnik dynamiki zmian w obszarze mieszkaniowym świadczy o problemie w dostępności do lokali mieszkalnych. Sytuacja taka nie stwarza możliwości do rozwoju gminy w okresie przyszłym. Brak powstających nowych budynków mieszkalnych może być też hamulcem w migracji mieszkańców na teren gminy Nisko, czyli barierą ograniczającą oczekiwany rozwój gminy.

W MRL uwidoczniono takie problemy, jak niski wskaźnik liczby mieszkań na mieszkańca, niski wskaźnik i najniższa dynamika oddawanych mieszkań, najniższy wskaźnik dostępności do instalacji wodociągowej na terenie gminy, rosnący udział wypłaconych wydatków mieszkaniowych oraz bardzo niski wskaźnik sprzedaży mieszkań na rynku lokalnym. Pokazuje to

istotny dystans w obszarze mieszkaniowym gminy Nisko względem innych jednostek zestawionych w analizie MRL. Pokazuje również, jakie są istotne bariery gminy w jej rozwoju.

Do szczególnych potencjałów gminy zdiagnozowanych w MRL należy wysoki odsetek mieszkań wyposażonych w gaz sieciowy, niski wskaźnik lokali zadłużonych będących w dyspozycji gminy (komunalne). Pokazuje to wyższy standard jakościowy posiadanych lokali i mniejsze problemy w obszarze budownictwa komunalnego.

Monitor Rozwoju Lokalnego sugeruje, że takie działania, jak zwiększenie liczby nowych mieszkań, w tym np. w ramach programów krajowych „Mieszkanie Plus” czy zachęcenie mieszkańców do korzystania z gazu sieciowego poprawią sytuację mieszkaniową w naszej gminie.

Opracowana analiza pogłębiona/statystyczna wykazuje wzrost ilości budynków mieszkalnych od początku okresu badanego tj. 2010 roku. Jednak liczba (tempo) oddawanych budynków mieszkalnych jest dużo niższa od średniej województwa i Polski. Na terenie gminy brakuje mieszkań socjalnych i komunalnych. Analiza pokazuje również na rosnący trend migracji mieszkańców z osiedli centralnych na tereny podmiejskie, tereny wiejskie gminy. Według danych na rok 2017 budynki mieszkalne mieszkańców gminy Nisko w większości przypadków wyposażone były w instalacje techniczno-sanitarne tj.: wodociąg(93%), ustęp spłukiwany(92%), łazienka (92%), centralne ogrzewanie (86%) i gaz sieciowy (80%). Warunki te są zbliżone do poziomu krajowego, a w przypadku gazu i centralnego ogrzewania są nawet znacznie wyższe. Potwierdza to wyższy standard jakościowy zamieszkałych budynków mieszkalnych przez mieszkańców gminy.

W ramach opracowanej diagnozy uwidoczniono znaczące problemy, jakie dotyczą mieszkańców w aspekcie zasobów mieszkaniowych. W Nisku powstaje zdecydowanie za mało nowych budynków wielorodzinnych, tempo wzrostu w badanym okresie wynosi 6%, w regionie 7,2%, w kraju 9,8%. Nisko posiada również za małą ilość mieszkań socjalnych i komunalnych. Niekorzystna sytuacja mieszkaniowa wpływa lub wynika ze obniżania się ilości mieszkańców na terenie gminy. Powyższa sytuacja nie ulegnie zdecydowanej poprawie, bowiem widoczne są różnice w ilości wydawanych pozwoleń na budowę oraz długim okresie powstawania nowych budynków mieszkalnych.

Do istotnych wskaźników potencjału należą bardziej atrakcyjne ceny działek budowlanych w porównaniu z gminami sąsiadującymi (np. Stalowa Wola), wyższa wartość powierzchni użytkowej przypadająca na jednego mieszkańca, niższy w porównaniu z innymi gminami koszt utrzymania mieszkań, wyższa średnia powierzchnia budynku mieszkaniowego od średniej krajowej (w gminie 81,4m², w kraju 73,8m² oraz duże zainteresowanie mieszkańców Programem Mieszkanie Plus. W badaniu określono również obszary o potencjale rozwojowym, gdzie liczba mieszkańców w ostatnim okresie się zwiększała, do nich należą: Osiedle Nr 6 Nisko – Podwolina (wzrost liczby mieszkańców o 5,6%), Osiedle Nr 5 Nisko – Warchoły (wzrost o 4,2%) oraz Osiedle nr 8 Nisko – Moskale – PGO (wzrost o 2%). To na tym obszarze w ostatnim okresie powstało najwięcej nowych budynków mieszkalnych, jednorodzinnych. Pokazuje to również, iż otworzenie terenów mieszkaniowych niesie ze sobą korzyści w postaci rozwoju mieszkaniowego i demograficznego gminy.

Proponowanymi kierunkami rozwoju dla gminy są: uproszczenie procedur wydawania pozwoleń na budowę budynków mieszkalnych, edukowanie mieszkańców o dostępnych programach dofinansujących budownictwo mieszkaniowe, korzystanie z programów tj. „Mieszkanie Plus” wspierających budownictwo wielorodzinne na terenie gminy Nisko, rozwój budownictwa wielorodzinnego niskoczynszowego oraz zwiększenie nakładów na budownictwo socjalne i komunalne.

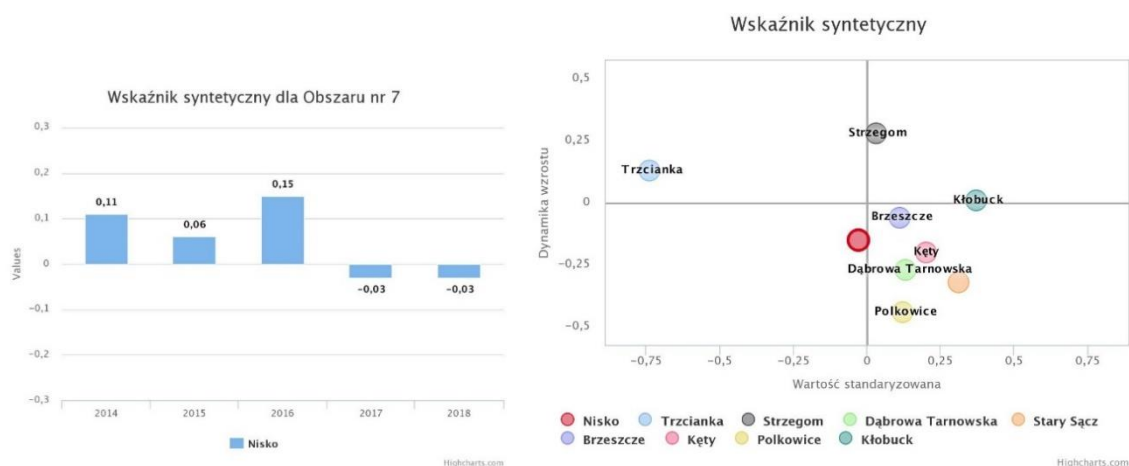
Ostatnim etapem badania była konsultacja społeczna z mieszkańcami miasta. Przeprowadzona została debata o tematyce „Potencjał mieszkaniowy, komunikacyjny i środowiskowy miasta oraz rozwój lokalnej turystyki i rekreacji dla mieszkańców”. Głównymi

problemami wskazanymi podczas debaty są: potrzeba nowych obszarów pod zabudowę jednorodzinną, słaba oferta mieszkaniowa gminy, budowa budownictwa wielorodzinnego niskoczynszowego, budowa nowoczesnych stref mieszkaniowych – uzbrojonych, gotowych pod inwestycję, oddzielenie stref mieszkaniowych od przemysłu. W ten sposób mieszkańcy sami wskazali, jakie należy przeprowadzić działania, żeby poprawić obecną sytuację mieszkaniową w gminie.

Do oceny społecznej wykorzystano również badanie ankietowe. Największymi problemami jakości życia w mieście wynikającymi z ankiety był ograniczony dostęp do zasobów mieszkaniowych (tak odpowiedziało 43,9% badanych), następnie zanieczyszczone środowisko 36,8%, hałas panujący w mieście 21,1%, słaby dostęp do komunikacji - 26,3%, brak dostępu do sieci wodno – kanalizacyjnej (odpowiedziało 12,3% badanych), najmniej bo tylko 7% badanych potwierdziło iż jest ograniczony dostęp do Internetu, brak ścieżek rowerowych – 40,4%. 66,7% badanych wskazało, iż największym problemem miasta jest słaba oferta czasu wolnego, ponadto 15,8% stwierdziło, że niekontrolowany przyptył ulotek. W ten sposób mieszkańcy na bariery w rozwoju mieszkalnictwa w głównej mierze wskazywali na ograniczone i niewystarczające zasoby mieszkaniowe, zanieczyszczone środowisko, brak ścieżek rowerowych oraz ponad połowa badanych na ograniczoną i ubogą ofertę spędzania czasu wolnego w gminie. Pokazuje, to, że do działań rekomendowanych należą jednocześnie zadania związane z rozwojem mieszkalnictwa, ale również z ofertą zamieszkania na terenie gminy (środowisko, czas wolny).

Obszar VII. Zasoby instytucjonalne, integracja o kapitał społeczny gminy.

Aktywność społeczna mieszkańców jest wymiarem rozwoju społecznego gminy. Modelowy wzorzec zarządzania gminą opiera się na partycypacji społecznej, której aktywność i znaczenie w zarządzaniu miastem w dużej mierze uzależnione jest od aktywności społecznej i obywatelskiej głównych interesariuszy gminy, jakimi są mieszkańcy. Aktywność społeczna mieszkańców to wskaźnik rozwoju strategicznego miasta.

Rysunek 7. Wskaźniki MRL - aktywność społeczna

Według Monitora Rozwoju Lokalnego, patrząc na sytuację gminy Nisko w obszarze zasobów instytucjonalnych, integracji i kapitału społecznego gminy możemy zauważyć nieznaczne pogorszenie się sytuacji w analizowanym obszarze. Niestety, również dynamika zmian w tym zakresie jest ujemna. Lata 2014 – 2018 przyniosły m.in. spadek ilości organizacji społecznych, bardzo słabą frekwencję wyborczą w wyborach samorządowych, mniejszą liczbę nowozarejestrowanych fundacji i stowarzyszeń.

Do kluczowych potencjałów gminy zdiagnozowanych w MRL należy wysoka dynamika zmian dla wskaźnika udziału wydatków na szkolenia i rozwój zawodowy w wydatkach bieżących Gminy,

rosnący udział liczby uczestników imprez kulturalnych (wskaźnik z tendencją wzrostową po modernizacji NCK w Nisku), średnia liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej, dodatków mieszkaniowych, pozytywna i stabilna sytuacja rodzin.

Opracowana diagnoza pokazuje, że Nisko to centrum administracyjno – gospodarcze powiatu nizańskiego. Na terenie gminy Nisko na dzień opracowania diagnozy działało 46 instytucji pełniących funkcje publiczne, z czego 13 stanowią placówki oświatowe, a 33 to organizacje użyteczności publicznej (realizujące usługi publiczne na rzecz mieszkańców gminy i miasta Nisko i powiatu nizańskiego). Znakomita większość tych organizacji o kluczowym znaczeniu z punktu widzenia funkcjonowania Państwa i gminy znajduje się na terenie miasta Nisko.

Z kolei z danych za rok 2019 wynika, że na terenie gminy Nisko działało 6 fundacji, 7 stowarzyszeń zwykłych oraz 23 stowarzyszenia zarejestrowane w KRS. Stowarzyszenia prowadzą działalność głównie w Nisku (20 podmiotów). Reszta stowarzyszeń jest zarejestrowana w sołectwach: Wolina oraz Nowa Wieś - 1, Raławice - 2, Zarzeczce i Nowosielec po 3.

Kolejnym etapem analizy była ocena pogłębiona, statystyczna. Kluczowymi problemami wynikającymi z diagnozy pogłębionej dla analizowanego obszaru należą: bardzo mała aktywność wyborcza mieszkańców gminy, niższa niż średnia krajowa, regionalna i powiatowa, niski przyrost podmiotów prywatnych w porównaniu z województwem i Polską, niska frekwencja podczas większych imprez masowych organizowanych na terenie gminy Nisko, bardzo duża liczba mieszkańców wciąż musi korzystać z pomocy społecznej. Problemem są również ograniczone możliwości spędzania wolnego czasu dla mieszkańców na terenie gminy i miasta Nisko.

Na podstawie opracowanej diagnozy wskazano proponowane kierunki działań, które mogą przyczynić się do rozwoju sektora publicznego i prywatnego w obszarze aktywności społecznej mieszkańców. Przez mieszkańców wskazywana jest potrzeba organizacji większej ilości imprez masowych, co przyciągałoby większą ilość mieszkańców do brania w nich udziału, rozwój biblioteki miejskiej, poszerzanie wolumenu księgozbioru, zachęcanie osób w różnym wieku do większej aktywności w życiu kulturalnym gminy Nisko.

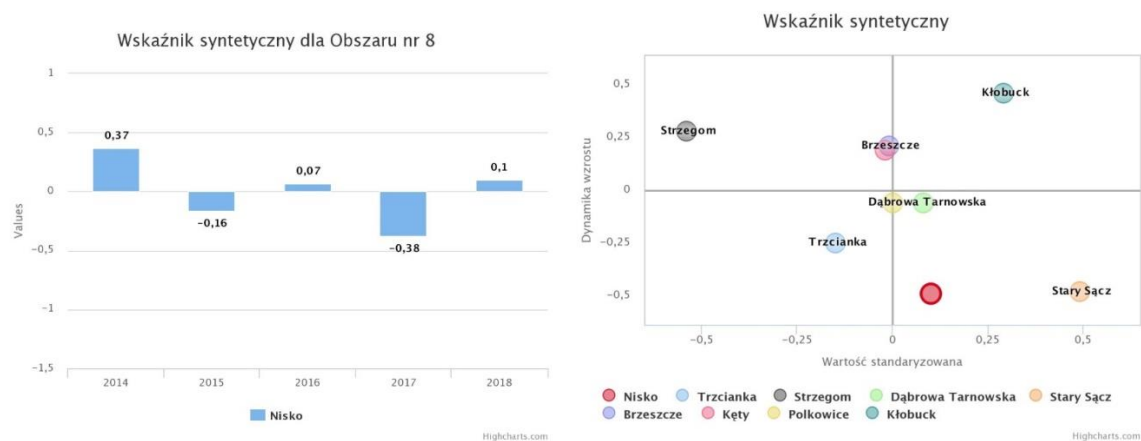
W ramach badania mieszkańców i działających organizacji społecznych wskazano główne obszary działania lokalnych organizacji pozarządowych. Do nich zaliczają się: kultura, edukacja i sport (14, 14 i 12 %), tradycje i lokalizm regionalny (9 %), promocja zdrowia i rozwój gospodarczy miasta (6%), tożsamość narodowa i regionalna oraz działania na rzecz osób niepełnosprawnych (5%), a także inne (4%), w tym: turystyka i rozwój osobisty. W ramach badania oceniono również poziom aktywności społecznej członków działających organizacji: liczba uczestników włączających się w realizację działań ngo wynosi: od 1 do 3 osób (17% odpowiedzi), od 4 do 6 osób (17%), od 7 do 10 osób (13 %), od 11 do 15 osób – (17%), więcej niż 15 osób (35%), co pokazuje, iż członkowie nizańskiej organizacji aktywnie włączają się w ich działalność. W badaniu określono również status zawodowy osób włączających się w aktywność lokalnych organizacji: najczęściej są to osoby pracujące 44%, osoby młode 26%, emeryci i renciści 16%, bezrobotni 14%, osoby niepełnosprawne 0%. Najczęściej oferta ngo kierowana jest do osób młodych 33%, bezrobotnych 18%, emerytów i rencistów 18%, pracujących 17%, osób niepełnosprawnych 7%, innych (społeczność lokalna, urząd gminy i miasta, rodzice, dzieci) 7%. Badanie objęło również zakres codziennych problemów i barier, które ograniczają rozwój aktywności społecznej lokalnych organizacji, do nich należą: brak wystarczających środków finansowych na działalność 46%, brak własnej siedziby 27%, słabe wyposażenie uniemożliwiające prowadzenie działalności statutowej 16%, ograniczona aktywność członków organizacji 8%, inne – małe zaangażowanie członków 3%. Dostęp do własnej strony internetowej zapewnione ma 77% organizacji. Działające lokalne organizacje oczekują również pomocy i wsparcia od lokalnego samorządu, jako kluczowego partnera realizowanych przez nich działań. W głównej mierze organizacje potrzebują wsparcia przy finansowaniu realizowanych działań 33%, zapewnienia miejsca pod siedzibę 23%,

wsparcia przy zakupie sprzętu 15%, uruchomienia budżetu obywatelskiego i inicjatyw lokalnych 13% oraz wsparcia w procesie szkoleniowym 16%. Realizacja przedstawionych powyżej form wsparcia przyczyni się w sposób bezpośredni do poprawy warunków do rozwoju aktywności społecznej mieszkańców gminy, usprawni również strategiczny rozwój gminy, oparty na partycypacji społecznej i włączaniu mieszkańców w proces decydowania o przyszłości swojej gminy.

Obszar VIII. Poziom bezpieczeństwa.

Bezpieczeństwo człowieka to stan, w którym życie i rozwój osobisty nie są zagrożone ponad akceptowany poziom. Należy ono do praw podstawowych i zaspakaja podstawowe potrzeby człowieka, umożliwiając mu egzystencję i rozwój.

Pojęcie bezpieczeństwa odnosi się zarówno do pojedynczych osób, jak i wyodrębnionych grup, a nawet ogółu obywateli. Poczucie bezpieczeństwa jest jednym z kluczowych elementów, warunkujących pozytywną percepcję jakości życia. W praktyce poziom bezpieczeństwa zależy od stopnia, w jakim występują niepożądane zjawiska zagrażające życiu, zdrowiu i rozwojowi człowieka. Zapewnienie bezpieczeństwa polega na eliminowaniu takich sytuacji, a jeśli wystąpią – na ograniczaniu ich negatywnych skutków. Na szeroko rozumiane poczucie bezpieczeństwa składa się kilka czynników: bezpieczeństwo osobiste, dotyczące życia i majątku mieszkańców (najistotniejszy element), bezpieczeństwo zdrowotne, bezpieczeństwo ekonomiczne, bezpieczeństwo ekologiczne.

Rysunek 8. Analiza MRL - poziom bezpieczeństwa.

Analiza porównawcza opracowana w oparciu o Monitor Rozwoju Lokalnego przedstawia sytuację w obszarze poziomu bezpieczeństwa w okresie 2014 – 2018, która ulegała cyklicznym zmianom. W roku 2018 sytuacja nieznacznie się poprawiła. Niestety dynamika zmian jest już niekorzystna, która może przyczynić się do zmiany pozytywnej obecnie sytuacji w badanym obszarze w okresie prognozy. Mieszkańcy pozytywnie oceniają bezpieczeństwo publiczne oraz bezpieczeństwo zdrowotne. Budowa nowych tras komunikacyjnych wpłynie na poprawę poziomu bezpieczeństwa na drogach publicznych. Do problemów poziomu bezpieczeństwa (choć nie w największym stopniu) należy średni wskaźnik liczby przestępstw drogowych, jednak z dynamiką jedną z najniższych, co obrazuje, iż przedstawiona sytuacja w okresie przyszłym może ulec poprawie. Natomiast pozytywnymi wskaźnikami, potencjałami jest pozytywna zmiana w obszarze liczby stwierdzonych przestępstw w zakończonych postępowaniach przygotowawczych przeciwko życiu i zdrowiu mieszkańców oraz niski wskaźnik liczby stwierdzonych przestępstw przeciwko mieniu.

Według analizy pogłębionej sytuacja przedstawia się następująco. Na terenie gminy Nisko działają podmioty odpowiedzialne za utrzymanie porządku publicznego, zapewniające

bezpieczeństwo publiczne i działające na rzecz przeciwdziałania zagrożeniom pożarowym, drogowym i innym. Na terenie gminy działają jednostki o znaczeniu powiatowym: Komenda Powiatowa Policji w Nisku oraz Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Nisku. Dodatkowo na terenie gminy działają jednostki wchodzące do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego – OSP w Nowosielec, OSP Zarzecze, poza systemem jest OSP w Nisku.

Największymi problemami według opracowanej analizy jest: **rosnąca liczba interwencji na terenie gminy między rokiem 2014 a 2019 (wzrost o 4,3%), wzrost zdarzeń drogowych ze średniej 17,83 na 100 mieszkańców do 22 zdarzeń na 100 mieszkańców**, wysoki wskaźnik wypadków utrzymuje się na terenie osiedli centralnych gminy: Osiedle Nr 1 i Osiedle Nr 2, Osiedle Nr 7 Nisko – Moskale; spadek liczby wykroczeń na terenie gminy, do których w największym stopniu należą wykroczenia drogowe, przeciwko mieniu, obyczajności publicznej, przeciwko przepisom ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi (wzrost o 56%), duże natężenie ruchu kołowego w centrum miasta, co wywiera istotny wpływ na liczbę zdarzeń i kolizji drogowych, najwięcej zdarzeń drogowych na drodze krajowej nr 19 i 77, wysokie bezrobocie, które wywiera wpływ na liczbę przestępstw na tle materialnym, rosnąca liczba posiadanych samochodów wśród mieszkańców, wandalizm powodujący niszczenie mienia gminy, alkoholizm (jazda pod wpływem alkoholu powodująca wypadki, interwencje), brak monitoringu w niektórych miejscach publicznych, słabo oświetlone przejścia dla pieszych oraz brak sygnalizacji świetlnej powodujące zdarzenia drogowe. Odnotowywany jest spadek liczby pożarów o 15%, przy jednoczesnym **wzroście zdarzeń „miejscowe zagrożenie” o 38% w okresie 2015 – 2019. W tym okresie zanotowano ogólny wzrost o 18% liczby zdarzeń, do których wyjeżdżały jednostki straży pożarnej.**

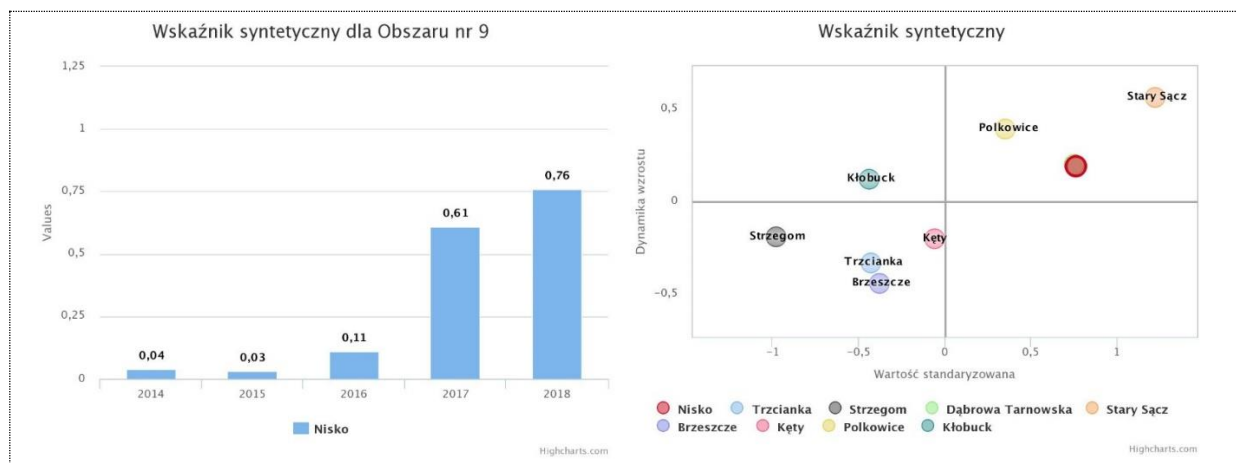
Analiza pogłębiona wykazała również dobre strony, a zarazem potencjały Gminy Nisko. Przede wszystkim jest to budowa obwodnicy Nisko – Stalowa Wola, budowa drogi S19 oraz potencjał dostępnych terenów inwestycyjnych znajdujących się na terenie Gminy Nisko.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy skonkretyzowano proponowane rekomendacje rozwoju, dzięki którym poprawi się poziom bezpieczeństwa w gminie. W tym zakresie jest to zwiększenie kontroli miejsc publicznych, założenie monitoringu miejskiego, stworzenie wypożyczalni rowerów miejskich, organizacja akcji promocyjnych dotyczących zasad bezpieczeństwa i poruszania się w mieście lub stworzenia systemu edukacji dotyczącej podniesienia poziomu wiedzy i świadomości na temat bezpieczeństwa. Do rekomendowanych działań należy również stałe ulepszanie infrastruktury drogowej i rowerowej.

Kolejnym etapem diagnozy były konsultacje społeczne dotyczące poziomu bezpieczeństwa przeprowadzone w formie debaty pn. „Potencjał mieszkaniowy, komunikacyjny i środowiskowy miasta oraz rozwój lokalnej turystyki i rekreacji dla mieszkańców”. Temat niniejszej debaty był dość rozbudowany. Paneliści uczestniczący w debacie wskazywali na potencjały rozwojowe gminy m.in. budowę obwodnicy, która pozwoli na rozbudowę jednorodzinną, budowę drogi, która uruchomi nowe tereny pod zabudowę mieszkaniową – droga stanie się wałem przeciwpowodziowym, Dworzec kolejowy, ciągi komunikacyjne (Rzeszów-Lublin). Budowa drogi S-19 spowoduje mobilność mieszkańców Niska oraz uruchomi nowe szlaki komunikacyjne.

Obszar IX. Sytuacja demograficzna.

Sytuacja demograficzna określa kluczowy zasób lokalnej społeczności - czynnik ludzki. Zmiany liczby mieszkańców, struktury wieku, przyrost naturalny i ruchy migracyjne pokazują czy lokalna społeczność ma zdolność rozwoju czy też jest w stanie stagnacji lub kryzysu.

Rysunek 9. Wskaźniki MRL - demografia

W ocenie MRL sytuacja gminy Nisko w obszarze demografii należy do najlepszych spośród analizowanych obszarów. Pozytywna sytuacja dotyczy zarówno średniej wartości analizowanych wskaźników demograficznych, jak również dynamiki zmian. Ponadto w okresie ostatnich 2 badanych lat sytuacja uległa jeszcze znaczącej poprawie. Nisko w badanym obszarze należy do grupy liderów, co pokazuje, że zmiany związane z depopulacją polskich miast, na terenie gminy Nisko następują zdecydowanie w wolniejszym tempie, niż w badanej grupie.

Negatywnym zjawiskiem w ocenie MRL jest najwyższy wskaźnik migracji osób w wieku 15-39 lat, co wynika z trudnej sytuacji na lokalnym rynku pracy i niższego poziomu lokalnej przedsiębiorczości.

Jednak elementów pozytywnie ocenianych względem innych jednostek porównawczych w badaniu MRL jest zdecydowanie więcej. Gminę wyróżnia stabilna sytuacja w obszarze zmiany liczby mieszkańców w okresie ostatnich 5 lat, najniższy wskaźnik liczby osób w wieku nieprodukcyjnym do grupy osób w wieku produkcyjnym – Nisko liderem, średni wskaźnik liczby osób w wieku poprodukcyjnym do osób w wieku przedprodukcyjnym. Nisko zalicza się do grupy liderów we wskaźniku liczba ludności w wieku poprodukcyjnym do wieku osób w produkcyjnym. Gminę wyróżnia również niższy wskaźnik starości, co w sposób bezpośredni pokazuje, iż zmiany związane ze starzeniem się polskiego społeczeństwa i depopulacją na terenie gminy następują w zdecydowanie wolniejszym tempie. Istotną pozytywną oceną jest wysoki udział mieszkańców w wieku 25-34 lata na 1000 mieszkańców, dodatni przyrost naturalny, rosnący współczynnik dzietności kobiet, stabilna sytuacja w obszarze migracji oraz pozytywna ocena rodziny w obszarze rozwodów, urodzeń pozamałżeńskich. Wszystkie przedstawione powyżej wskaźniki stanowią o potencjale rozwojowym gminy, który przy rozwoju gospodarczym i tworzeniu nowych miejsc pracy, mogą w sposób bezpośredni przyczynić się do poprawy obecnej sytuacji gminy i umożliwić stopniowe zbliżanie się do rozwoju gospodarczego miast Polski Zachodniej. Jedynym warunkiem jest stworzenie oferty do zamieszkania, pracy i rozwoju dla młodych ludzi, którzy dzisiaj w największym stopniu zagrożeni są emigracją z terenu gminy.

Przedstawiona powyżej ocena wg. analizy MRL pokazuje jedynie tempo zmian demograficznych na terenie gminy względem jednostek porównawczych. Dopiero bezpośrednia ocena zmian demograficznych zobrazuje rzeczywistą sytuację demograficzną gminy.

W okresie ostatnich 10 lat odnotowuje się stopniowe obniżanie się liczby mieszkańców gminy (obniżenie liczby mieszkańców o 0,4%), co wywołane jest w głównej mierze emigracją mieszkańców za lepszą pracą, lepszymi warunkami kształcenia. W roku 2009 gminę Nisko

zamieszkiwało 22 496 mieszkańców, w roku 2018 poprzedzającym badanie 22 413 mieszkańców (dane na podstawie GUS BDL – 2018r.]. Według danych Urzędu Stanu Cywilnego w Nisku w roku 2019 liczba ludności gminy wynosiła 22 010 mieszkańców.

W okresie 2009 – 2018 według danych GUS liczba mieszkańców gminy zmniejszyła się jedynie o 0,4% (ubyło 83 mieszkańców).

Analizując dane USC w Nisku pod względem liczby mieszkańców, do najbardziej zaludnionych obszarów gminy należą osiedla mieszkaniowe na terenie miasta oraz dwa sołectwa: Osiedle Nr 9 – Tysiąclecia, sołectwo Zarzecze, Osiedle Nr 2 Nisko – Centrum oraz Osiedle Nr 5 Nisko – Warchoły. Pod względem poziomu gęstości zaludnienia, do najbardziej zaludnionych obszarów należą osiedla mieszkaniowe zlokalizowane na terenie miasta: Osiedle Nr 9 – Tysiąclecia, Osiedle Nr 1 Nisko – Centrum, Osiedle nr Nisko Moskale – PGO oraz Osiedle Nr 7 Nisko – Moskale. Są to osiedla mieszkaniowe z zabudową wielorodzinną, ale również z zabudową jednorodziną. Na Osiedlu Tysiąclecia przeważa zabudowa wielorodzinną.

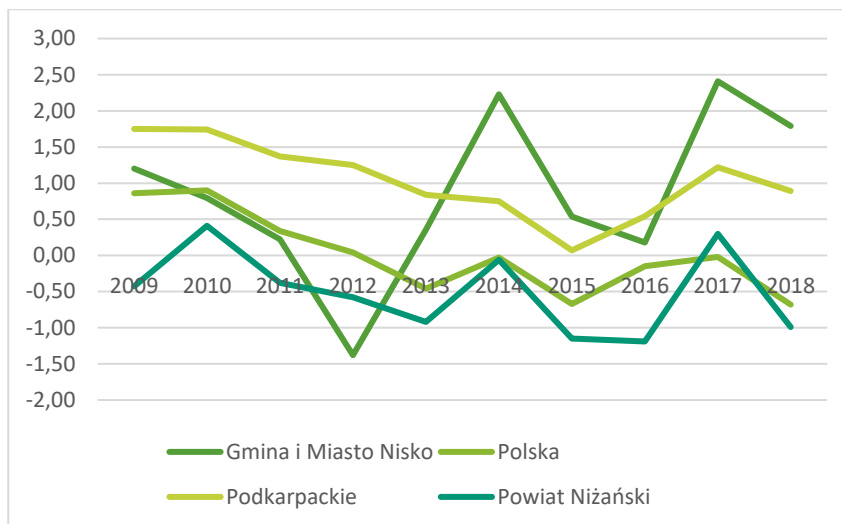
Tabela 5. Liczba ludności gminy wg. podziału na osiedla i sołectwa

L.p.	Dane demograficzne	Liczba mieszkańców			
		2014-12-31	2015-12-31	2018-12-31	2019-12-31
1.	Osiedle NR 9 Nisko - Tysiąclecia	3584	3545	3 413	3 357
2.	Sołectwo Zarzecze	2943	2948	2 972	2 962
3.	Osiedle NR 2 Nisko - Centrum	2631	2601	2 544	2 516
4.	Osiedle NR 5 Nisko - Warchoły	2078	2089	2 179	2 166
5.	Osiedle NR 1 Nisko - Centrum	2028	2008	1 960	1 963
6.	Sołectwo Nowosielec	1604	1615	1 594	1 597
7.	Osiedle NR 4 Nisko - Malce	1417	1419	1 382	1 419
8.	Sołectwo Raclawice	1386	1376	1 406	1 395
9.	Osiedle NR 6 Nisko - Podwolina	1013	1012	1 070	1 070
10.	Osiedle NR 8 Nisko - Moskale - PGO	973	983	994	990
11.	Osiedle NR 3 Nisko - Barce	983	973	968	951
12.	Osiedle NR 7 Nisko - Moskale	558	557	542	550
13.	Sołectwo Wolina	438	439	420	418
14.	Sołectwo Kończyce	357	357	357	353
15.	Sołectwo Nowa Wieś	322	315	322	303
16.	Gmina Nisko	22 315	22 237	22 123	22 010

Źródło: USC;

Pozytywnym wskaźnikiem demografii jest dodatni i rosnący przyrost naturalny, który jednak nie niweluje ujemnego salda migracji. Analizując wskaźnik porównawczy przyrostu naturalnego na liczbę 1000 mieszkańców, sytuacja gminy Nisko kształtuje się w tym obszarze najbardziej korzystnie względem trendu krajowego, regionalnego i powiatowego, osiągając jako jedyna w grupie odniesienia, dodatni trend w okresie ostatnich 10 lat. **Wskaźnik przyrostu naturalnego na terenie gminy Nisko w tym okresie uległ poprawie o 0,59 pp, przy ogólnym obniżeniu zarówno w obszarze średniej krajowej, regionalnej i powiatowej.**

Rysunek 10. Analiza trendów w obszarze przyrostu naturalnego

Źródło: GUS BDL;

Niestety przedstawiona powyżej korzystna sytuacja demograficzna nie dotyczy już wskaźnika salda migracji, drugiego po przyroście naturalnym kluczowego wskaźnika demograficznego. W okresie 2009 – 2018 saldo migracji wewnętrznych, jak również zewnętrznych osiągnęło wartości ujemne. **W tym okresie liczba osób gminy ze względu na migracje wewnętrzne obniżyła się o 494 osoby, natomiast ze względu na migracje zewnętrzne /zagraniczne o 24 osoby.** Obrazuje to również główny trend emigracji mieszkańców Niska do innych ośrodków krajowych, których głównym powodem jest poszukiwanie miejsca edukacji, a następnie korzystnego miejsca pracy. **W sumie ze względu na saldo migracji, liczba mieszkańców gminy Nisko obniżyła się w tym okresie o 518 osób.**

Przedstawione powyżej czynniki mają bezpośredni wpływ na obecną liczbę mieszkańców gminy i miasta Nisko. Analizując dane USC w Nisku można wskazać, które obszary na terenie gminy zaliczają się terenów rozwojowych, a z których obszarów następują największe emigracje mieszkańców. W okresie 2014 – 2019 (dane USC) negatywne zmiany demograficzne w największym stopniu dotknęły: Osiedla Nr 9 Nisko – Tysiąclecia, sołectwa Nowa Wieś, sołectwa Wolina, Osiedla Nr Nisko – Centrum, Nr 3 Nisko – Barce oraz osiedla Nr 1 Nisko – Centrum. Migracje mieszkańców z osiedli Nr 9, Nr 2 oraz Nr 1 w głównej mierze wpisują się w trend ogólnokrajowy do wysiedlania się mieszkańców z „blokowisk” i przenoszenia się do budynków jednorodzinnych. Przedstawione osiedla posiadają gęstą zabudowę mieszkaniową, w dużej części wielorodzinną. Trzy osiedla mieszkaniowe na terenie gminy możemy określić, jako obszary o wysokim potencjale demograficznym: Osiedle Nr 6 Nisko – Podwolina, Osiedle nr 5 Nisko – Warchoły i Osiedle Nr 8 Nisko – Moskale - PGO. Są to osiedla zlokalizowane na obrzeżach miasta z rozwijającą się zabudową mieszkaniową jednorodziną. Wyzwaniem Gminy jest dostosowywanie i rozwój podstawowej infrastruktury publicznej do zmieniających się uwarunkowań demograficznych, jakie zachodzą na terenie gminy i miasta Nisko.

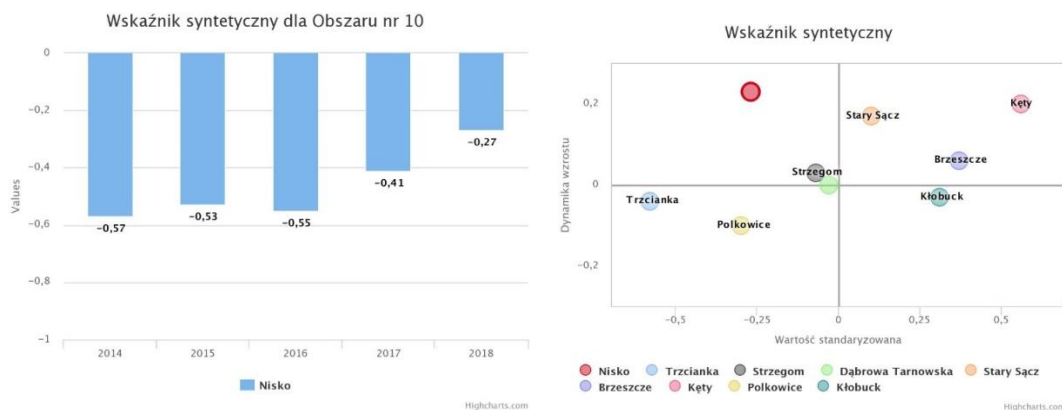
Pozytywnym wynikiem analizy jest wysoki udział mieszkańców w wieku produkcyjnym, względem trendów krajowego, regionalnego i powiatowego. Jednak w formułowaniu wniosków należy zdecydowanie podkreślić rosnący udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym (wzrost obciążenia demograficznego), a także co jest również niepokojącym sygnałem obniżanie się liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym. Gminę wyróżnia korzystna sytuacja w obszarze wskaźnika obciążenia demograficznego w porównaniu do średniej krajowej, regionalnej

i powiatowej, co stanowi istotny potencjał dla lokalnego rynku pracy. W roku 2009 wskaźnik obciążenia demograficznego na terenie gminy Nisko wynosił 14,8%, w roku 2018 już 20,7% (zmiana o 5,9pp), na terenie kraju wskaźnik wynosił w roku 2009 - 19%, w roku 2018 - 26,1% (zmiana o 7,1 pp), na terenie regionu w roku 2009 wynosił 18,5 % w roku 2018 już 24% (zmiana o 5,5pp), na terenie powiatu w roku 2009 wynosił 18%, natomiast w roku 2018 - 21,8% (najniższa odnotowana zmiana o 3,8%). W ten sposób w roku 2018 na terenie gminy Nisko wskaźnik obciążenia demograficznego analizując trendy krajowy, regionalny i powiatowy osiągnął wartości najniższe. Niestety dynamika zmian w tym obszarze jest najwyższa, co wskazuje na stopniowe dostosowanie się do poziomu krajowego.

Pozytywna ocena aktualnej sytuacji demograficznej gminy stanowi z jednej strony potencjał do rozwoju gminy, ale również wyzwanie do utrzymania tego trendu w latach przyszłych. Kluczowym wyzwaniem jest zmniejszenie salda migracji mieszkańców, w szczególności ludzi młodych, którzy tworzyć będą przyszłość gminy. Dla wykorzystania tego potencjału i dalszego rozwoju gminy niezbędna jest kontynuacja działań związanych z rozwojem mieszkaniowym gminy, w tym: budowa nowych budynków mieszkalnych oraz uruchomienie przestrzeni do rozwoju zabudowy mieszkaniowej. Drugim istotnym elementem jest dążenie do rozwoju gospodarczego gminy, który zminimalizuje odpływ mieszkańców z terenu gminy.

Obszar X. Dostępność komunikacyjna (zewnętrzna i wewnętrzna).

Dostępność komunikacyjna jest ważnym elementem organizacji przestrzeni, mającym istotny wpływ na zróżnicowanie funkcjonalności poszczególnych miast i regionów. Im lepsza dostępność komunikacyjna, tym lepsze potencjalne warunki dla rozwoju gospodarczego i podniesienia poziomu i jakości życia jego mieszkańców. Komunikacja na terenie gminy stanowi istotne znaczenie dla rozwoju i potencjału danego obszaru, w szczególności w obszarze demograficznym, jak również gospodarczym. Potencjał gospodarczy gminy opiera się na dostępności komunikacyjnej i jakości posiadanych tras komunikacyjnych, zarówno o znaczeniu lokalnym, jak również ponadlokalnym.

Rysunek 11. Wskaźniki MRL - dostępność komunikacyjna

Obszar dostępności komunikacyjnej wg. oceny MRL należy do obszarów, w których następuje dynamiczny rozwój i poprawa sytuacji na terenie gminy Nisko. Gmina generuje najwyższe wskaźniki dynamicznej zmiany, co pokazuje, jak wiele inwestycji Gmina zrealizowała w tym zakresie w ostatnim czasie.

Trudna sytuacja gminy w ocenie MRL wynika m. in. z niższego wskaźnika długości dróg gminnych i powiatowych w przeliczeniu na km² powierzchni gminy oraz niższego wskaźnik dróg gminnych i powiatowych o twardej powierzchni. Jednak wskaźnik dynamiki zmian dla tych dwóch wskaźników jest już dodatni. Bariera rozwojową dla gminy jest również wysoki wskaźnik

wypadków drogowych z ujemną dynamiką (pogarszająca się sytuacja) oraz najwyższy wskaźnik ofiar śmiertelnych w wypadkach drogowych z ujemną dynamiką (pogarszająca się sytuacja). Kolejnym negatywnie ocenianym wskaźnikiem jest jeden z najniższych wskaźników liczby samochodów osobowych na liczbę mieszkańców, co świadczy o niższych dochodach mieszkańców, a także najniższy wskaźnik długości linii kolejowych z tendencją rosnącą.

W analizie MRL widocznymi potencjałami jest przede wszystkim wysoki wskaźnik z najwyższą dynamiką zmian dla jakości dróg – udział dróg o nawierzchni twardej ulepszonej w łącznej długości dróg gminnych i powiatowych, wysoki wskaźnik liczby pojazdów samochodowych i ciągników na 1 km dróg o powierzchni twardej, co korzystnie wpływa na jakość lokalnej infrastruktury drogowej. Pozytywnie oceniana jest dostępność do ścieżek rowerowych, gmina otrzymała najwyższy wskaźnik ścieżek rowerowych z najwyższym wskaźnikiem zmiany.

Proponowanymi kierunkami rozwoju opracowanymi w analizie jest budowa i rozwój sieci dróg wewnętrznych oraz budowa dróg łączących miasto z ważnymi szlakami transportowymi.

Analiza pogłębiona wykazała, że komunikacja na terenie gminy stanowi istotne znaczenie dla rozwoju i potencjału danego obszaru, w szczególności w obszarze demograficznym, jak również gospodarczym. Potencjał gospodarczy gminy opiera się na dostępności komunikacyjnej i jakości posiadanych tras komunikacyjnych, ale również na położeniu funkcjonalnym, od którego zależy skala i znaczenie gospodarczo – społeczne i potencjał rozwojowy gminy.

Gmina Nisko usytuowana jest w północnej części województwa podkarpackiego na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych: droga krajowa nr 19 – Kuźnica Białostocka (granica z Białorusią) – Lublin – Rzeszów – Barwinek (granica ze Słowacją) i droga krajowa nr 77 – Lipnik – Sandomierz – Przemyśl. Tworzy to przestrzeń do rozwoju gminy, jako ważnego ośrodka tranzytowego.

W przeprowadzonej analizie pogłębionej uwidoczniono problemy i bariery rozwojowe w obszarze dostępności komunikacyjnej. Do nich należy brakująca infrastruktura drogowa na nowych obszarach mieszkaniowych gminy, potrzeba komunikowania miasta z budowanymi nowymi drogami ekspresowymi, infrastruktura pieszo – rowerowa, w tym główny brak ciągłości tras pieszo - rowerowych, brak monitoringu miejskiego, mała liczba kursów linii MKS, wandalizm na przystankach komunikacyjnych, ograniczona dostępność do funkcjonalnej sieci kolejowej – transport pasażerski, zagrożenia wypadkami drogowymi w centralnych obszarach gminy oraz na osiedlach, przez które przebiegają drogi krajowe (Osiedla Nr 1 Nisko, Osiedla Nr 2 Nisko Centrum oraz sołectwa Nowosielec). Istotnym wyzwaniem dla Gminy jest konieczność dostosowania aktualnej sieci komunikacyjnej do rosnącej liczby pojazdów.

Do istotnych wskaźników potencjału należy dobre usytuowanie miasta na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych: droga krajowa nr 19 i droga krajowa nr 77, w przyszłości skomunikowanie z drogą ekspresową S19 i S74, budowana droga S19 – element strategicznego korytarza europejskiego VIA CARPATIA, projektowana droga S74, połączenie woj. łódzkiego, świętokrzyskiego i podkarpackiego z drogą S19, wybudowana obwodnica Nisko – Stalowa Wola – wyciągnięcie ruchu tranzytowego z centrum miasta, tereny pod budowę ścieżek pieszo – rowerowych, lokalizacja tranzytowa, potencjał do centrum logistycznego, rozwój sieci drogowej na obszarze wiejskim gminy – potencjał do rozwoju gminy, wysoki wskaźnik dostępności do ścieżek rowerowych względem średniej powiatowej, regionalnej i krajowej.

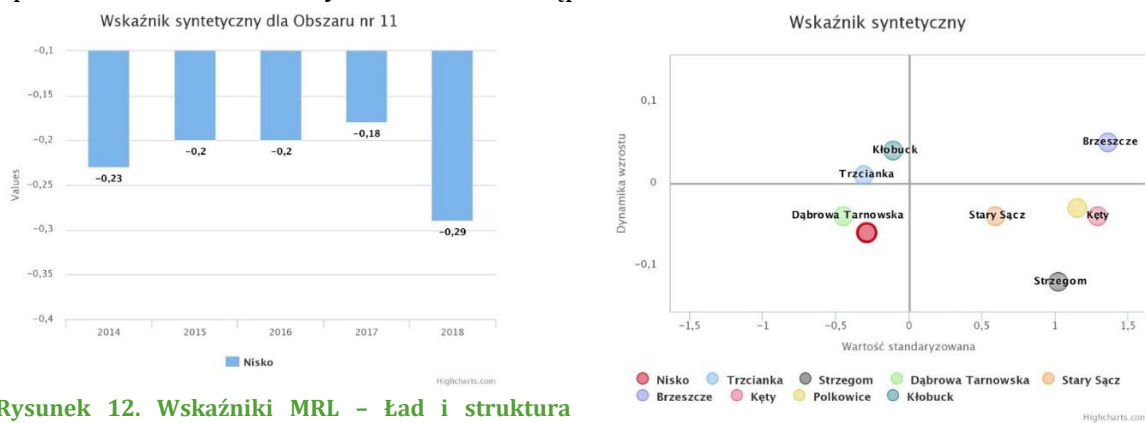
Proponowanymi kierunkami rozwoju dla gminy jest dalsza rozbudowa ścieżek pieszo – rowerowych, stworzenie publicznej wypożyczalni rowerów miejskich, założenie monitoringu miejskiego, zwiększenie kursów linii MKS, zwiększenie liczby parkingów, budowa centrum logistycznego oraz stworzenie aplikacji „komunikacja i transport na terenie gminy” z mapami dla turystów, rowerzystów i do codziennej komunikacji.

Ostatnim etapem badania diagnostycznego była konsultacja społeczna z głównymi interesariuszami miasta, mieszkańcami i przedsiębiorcami. Przeprowadzona została debata

o tematyce „**Potencjał mieszkaniowy, komunikacyjny i środowiskowy miasta oraz rozwój lokalnej turystyki i rekreacji dla mieszkańców**”. Głównym problemem wskazanym podczas debaty było zagrożenie spadku obrotu lokalnych firm poprzez budowę obwodnicy i drogi szybkiego ruchu. Wskazane zostały również potencjały, które przyczynić się mogą do poprawy dostępności komunikacyjnej. Są to m.in. budowa nowych dróg ekspresowych i wyniesienie ruchu tranzytowego poza miasto (obecnie prowadzi przez centrum miasta), Nisko centrum logistycznym, szybkie połączenie z miastem Stalowa Wola i Rzeszów, ścisłe połączenie ze Stalową Wolą oraz z rynkiem około 50 tyś. mieszkańców.

Obszar XI. Ład i struktura przestrzenna obszaru.

Ogólna sytuacja Gminy Nisko w obszarze ładu i struktury przestrzennej obszaru odstępuje od grupy porównawczej. Do roku 2017 sytuacja gminy w porównaniu do grupy badanej się poprawiała, istotna niekorzystna zmiana nastąpiła w roku 2018.

Rysunek 12. Wskaźniki MRL - Ład i struktura przestrzenna obszaru

Analiza MRL ukazuje że w ostatnim roku badanym 2018 dystans się jeszcze bardziej pogłębił, zmiany w tym okresie wykazują również dynamikę ujemną. Na ten stan przyczynił się najniższy wskaźnik udziału powierzchni objętej MPZP, duży udział inwestycji realizowanych w oparciu o WZ, najniższy wskaźnik dostępności do sieci wodociągowej oraz niski wskaźnik dostępności do terenów zielonych.

Przedstawioną sytuację potwierdza szczegółowa opracowana analiza pogłębiona/statystyczna. Gmina Nisko w badanym obszarze nie wypada zbyt dobrze w porównaniu do gmin sąsiednich, jednak należy podkreślić, iż Gmina w tym okresie poczyniła wiele działań, które ten stan poprawiły.

Powierzchnia gminy Nisko objęta obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego w ostatnich 10 latach wzrosła znacząco, wciąż jednak ten wzrost jest niezadowolający. Gmina rozwijała się infrastrukturalnie, do największego postępu w urbanizacji ze względu na rozwój powierzchni zagospodarowanej należały:

- tereny mieszkalne - wzrost o 43ha (wzrost o 16%), w tym 28ha nowej powierzchni na terenie wiejskim;
- tereny rekreacyjno - wypoczynkowe - wzrost o 30ha (o 96%), z czego 29ha na terenie miasta;
- drogi - wzrost o 19 ha (o 7,63%), w tym 10ha na terenie miasta);
- inne tereny zabudowane - wzrost o 15ha (o 23%), w tym 8 ha na terenie miasta.

W przypadku terenów inwestycyjnych wzrost nastąpił o 7 ha (wzrost 14%), z czego 6 ha przybyło na terenie wiejskim i 1 ha na terenie miasta. Jest to obszar, który ze względu na trudną sytuację gospodarczą gminy wymaga zdecydowanej poprawy. Ponadto tereny przemysłowe w stosunku do całego obszaru zurbanizowanego zajmują niewielką powierzchnię. Aspekt ten jest ważny ponieważ wpływa pozytywnie na jakość życia, wyrażoną rozwojem gospodarczym gminy,

na racjonalne użytkowanie terenu, wartości zarówno nieruchomości jak również przestrzeni urbanistycznej, aktywności gospodarczej jak również równowagę rozwoju. Gmina Nisko wypada bardzo nisko w tych wskaźnikach. Miasto Nisko jest skanalizowane częściowo. Na terenie gminy 75% budynków mieszkalnych jest wyposażone w sieć wodociągową, a w sieć kanalizacyjną na obszarze wiejskim jedynie 48,3%. Rozwój w tym zakresie nie tylko poprawia jakość życia mieszkańców ale również wpływa na ochronę środowiska naturalnego. Biorąc pod uwagę sieć gazową, gmina Nisko na tle województwa podkarpackiego wygląda porównywalnie.

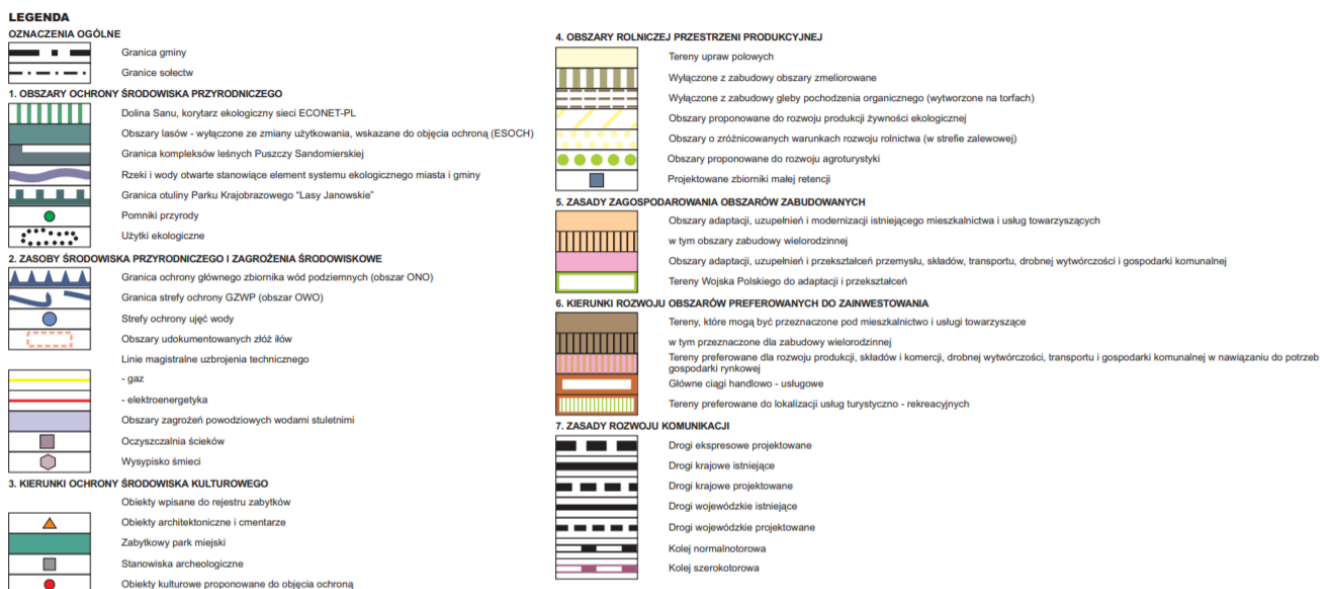
Kierunki rozwoju społeczno – gospodarczego gminy wyrażone zostały poprzez realizację najważniejszych celów strategicznych:

- 1) cele ekonomiczne wyrażające się w tworzeniu warunków przestrzennych rozwoju przedsiębiorczości;
- 2) cele społeczne ukierunkowane na poprawę jakości życia mieszkańców;
- 3) cele przyrodnicze i kulturowe wyrażające się w ochronie i racjonalnym kształtowaniu środowiska przyrodniczego i kulturowego;
- 4) cele przestrzenne ukierunkowane na podnoszenie ładu przestrzennego w kształtowaniu zagospodarowania miasta i gminy przy zachowaniu warunków przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych oraz efektywnego wykorzystania posiadanych zasobów.

Poniżej przedstawiona została mapa gminy Nisko z uwzględnieniem planu zagospodarowania przestrzennego.

Rysunek 13. Mapa kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nisko.

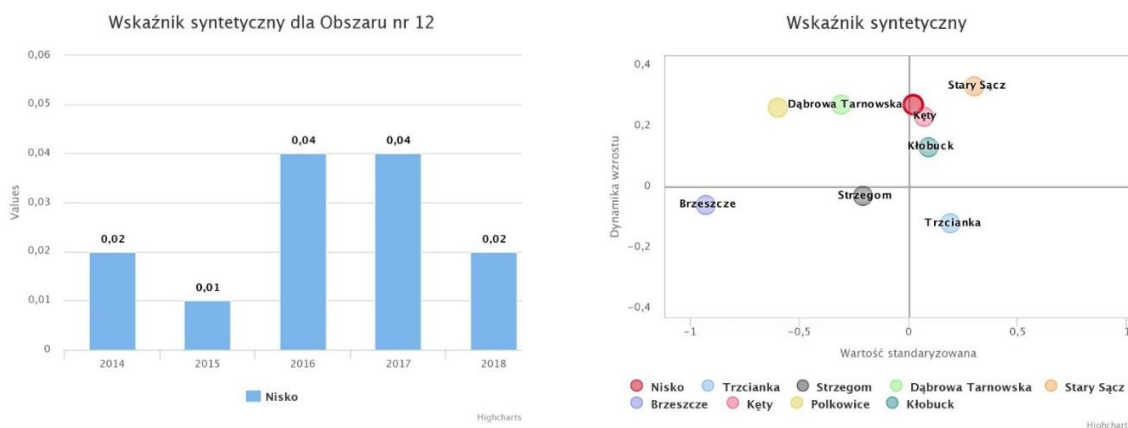
Źródło: studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Nisko

Wyniki analizy problemów i potencjałów gminy dla domeny strategicznej:

Problemy	Potencjały/dobre strony gminy
<ul style="list-style-type: none"> • najniższy wskaźnik udziału powierzchni objętej mpzp; • duży udział inwestycji realizowanych w oparciu o WZ; • najniższy wskaźnik dostępności do sieci wodociągowej; • niski wskaźnik dostępności do terenów zielonych, • niewielka ilość terenów rekreacyjnych na terenach gminy Nisko. 	<ul style="list-style-type: none"> • gmina nie należy do gmin o wysokim wskaźniku zwartości/gęstości zaludnienia; • dobra dostępność do sieci gazowej.

Obszar XII. Lokalne środowisko przyrodnicze.

Lokalne środowisko przyrodnicze gminy Nisko według analizy wyjściowej MRL jest przedstawiane, jako jeden z niewielu obszarów pozytywnie ocenianych, i który dodatkowo ulega dynamicznej poprawie.

Rysunek 14. Wskaźniki MRL – Lokalne środowisko przyrodnicze

W ocenie MRL do pozytywnie ocenianych wskaźników należy: najwyższy wskaźnik lesistości, niski wskaźnik emisji pyłów z zakładów szczególnie uciążliwych; najwyższy wskaźnik lesistości; niski wskaźnik zużycia wody, co wynika m.in. z mniejszej dostępności do sieci wodociągowej; niski wskaźnik ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczenia oraz niski wskaźnik zbieranych odpadów na 1 mieszkańca. W ramach rekomendacji zalecane jest zwiększenie wskaźnika terenów zielonych, poprawę gospodarki odpadami i wykorzystanie posiadanych potencjałów przyrodniczych do rozwoju terenów rekreacyjno – wypoczynkowych.

Środowisko naturalne w gminie Nisko stanowi ważny czynnik wpływający na rozwój gospodarczy społeczeństwa. Teren gminy Nisko jest największym makroregionem Północnego Podkarpacia. Na terenie gminy Nisko zlokalizowane są zasoby naturalne stanowiące surowiec dla przemysłu ceramicznego i budowlanego. Występują tu złoża kopalin pospolitych. Na terenie gminy Nisko przeważają gleby bielcowe o niskiej jakości, zawierające niewielką ilość składników pokarmowych. Około 76% użytków rolnych posiada odczyn kwaśny. Gleby najwyższej jakości znajdują się na terenie miasta Nisko, Zarzecza oraz Raławic. Charakterystyczną cechą terenu gminy są łagodne warunki pogodowe. Gmina usytuowana jest w strefie klimatu nizin i kotlin podgórskich, która obejmuje swym zasięgiem Kotlinę Sandomierską. Teren gminy usytuowany jest w najcieplejszym rejonie Polski. Lato, trwające około 95 dni, odznacza się wysokimi temperaturami oraz niewielką ilością opadów. Zima, trwająca 92 dni, jest łagodna z umiarkowanymi opadami śniegu. Udział wiatru wiejącego z kierunku zachodniego stanowi 55% i jest przeważającym. Na terenie Gminy nie stwierdzono przekroczeń standardów jakości gleb i ziemi. Miasto Nisko jest częściowo skanalizowane. W okresie zimowym wzrasta emisja pyłów i zanieczyszczeń spowodowanych spalaniem paliw stałych w kotłowniach indywidualnych i indywidualnych piecach centralnego ogrzewania, problemem są przekroczenia pyłów benzo(a)pirenu oraz pyłów PM10. Na jakość powietrza atmosferycznego negatywny wpływ mają lokalne kotłownie pracujące na potrzeby centralnego ogrzewania, a także małe przedsiębiorstwa spalające węgiel w celach grzewczych lub technologicznych. Na terenie Gminy Nisko występuje jedno stanowisko pomiarowe monitoringu powietrza. Gmina w okresie ostatnich lat znacząco podniosła jakość i dostępność do sieci wodociągowo – kanalizacyjnej, jednak zarówno w dostępie do sieci wodociągowej, jak i kanalizacyjnej poziom dostępności nie stanowi minimum 90%.

Wyniki analizy problemów i potencjałów gminy dla domeny strategicznej:

Problemy	Potencjały/dobre strony gminy
<ul style="list-style-type: none"> • brak urządzeń oczyszczania bądź odpylania gazów spalinowych powoduje, • całość wytwarzanych zanieczyszczeń trafia do powietrza atmosferycznego • niska sprawność i efektywność technologii spalania jako poważne źródło • emisja zanieczyszczeń • duże natężenie ruchu kołowego charakteryzujące się negatywnym • oddziaływaniem na środowisko, w szczególności w centrum miasta; • gwałtowny rozwój transportu - uciążliwy dla środowiska naturalnego; • substancje toksyczne emitowane przez silniki pojazdów do atmosfery; • przekroczenia dobowe stężeń pyłów PM10, PM2,5 i benzo(a)pirenu, • elementów szkodliwych dla zdrowia ludzkiego; • przekroczenie dopuszczalnych standardów akustycznych podczas pomiaru • hałasu drogowego; • uciążliwość hałasu panującego w najbliższym otoczeniu ulic Niska; • niewystarczający wskaźnik z wodociągowania zarówno na poziomie • miejskim (79,6%) i wiejskim (76,8%); niewystarczający poziom skanalizowania gminy, zarówno na poziomie miasta (80,5%) i obszaru wiejskiego (62,2%). 	<ul style="list-style-type: none"> • najwyższy wskaźnik lesistości; • niski wskaźnik emisji pyłów z zakładów szczególnie uciążliwych; • niski wskaźnik zużycia wody, wynika z mniejszej dostępności do sieci wodociągowej; • niski wskaźnik ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczenia; • niski wskaźnik zbieranych odpadów na 1 mieszkańca. • środowisko naturalne jako istotny czynnik wpływający na rozwój • gospodarczy społeczeństwa, bogactwo przyrody, lesistość, zasoby • naturalne, • teren Gminy Nisko jako największy makroregion Północnego Podkarpacia; • Nisko leży na terenie z wyższymi średnimi temperaturami; • korzystne warunki klimatyczne; • dobra jakość gleby; • znaczące zmiany w strukturze infrastruktury wodno – ściekowej i • dostępności do niej; • dobra dostępność do sieci gazowej.

Szczegółowe podsumowanie diagnozy w formie tabelarycznej znajduje się w załączniku Nr 1.

Rozdział 2 Analiza SWOT

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy społeczno – gospodarczej miasta opracowano analizę SWOT, analizę słabych i mocnych stron miasta oraz szans i zagrożeń dla przyszłego rozwoju miasta. Analizę opracowano w dwóch etapach:

- 1) W etapie pierwszym opracowano szczegółową analizę SWOT odpowiadającą szczegółowej diagnozie społeczno – gospodarczej, uwzględniającej trzy elementy analizy: analizę MRL, analizę pogłębioną (analiza na podstawie danych statystycznych i danych własnych) oraz analizę partycypacyjną, uwzględniającą ocenę mieszkańców, na podstawie partycypacji społecznej w procesie przygotowania diagnozy i programu;
- 2) W etapie drugim na podstawie szczegółowej analizy SWOT opracowana analizę skumulowaną SWOT, obejmującą wyszczególnienie istotnych słabych i mocnych stron gminy i miasta oraz kluczowych dla rozwoju szans i czynników zagrożenia dla przyszłego rozwoju. Elementem końcowym jest hierarchizacja problemów wg. oceny mieszkańców, interesariuszy zaangażowanych w proces przygotowania.

Przedstawiona poniżej analiza SWOT jest podsumowaniem opracowanej szczegółowej diagnozy społeczno – gospodarczej miasta. W obszarze mocnych stron ujęto potencjały miasta, pozytywnie oceniane usługi i zakres dostępnej infrastruktury, w słabych stronach ujęto wszystkie negatywne cechy miasta, ograniczające jego rozwój. Analizę szans oparto o analizę szans rynkowych – wpływających z otoczenia miasta, ale również jego kluczowe zasoby i potencjały endogeniczne i egzogeniczne, które mogą stanowić narzędzie jego rozwoju. W analizie zagrożeń wskazano elementy zagrożeń płynące z otoczenia makro, a także elementy wewnętrzne miasta, które mogą stanowić rodzaj zagrożeń dla przyszłego rozwoju miasta.

Analiza SWOT została opracowana dla całej struktury działania samorządu w obszarze miasta i gminy obejmująca przestrzeń jakości życia w mieście i przestrzeni do rozwoju. Analiza SWOT stanowi podstawę wypracowania własnej ścieżki rozwoju miasta. Stanowi podstawowy element zarządzania strategicznego miasta, który warunkuje dobieranie właściwych działań i narzędzi przyczyniających się do opracowania własnego modelu rozwoju miasta.

ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p>Gospodarka</p> <ul style="list-style-type: none"> • niski wskaźnik firm wyrejestrowywanych z REGON, co świadczy o stabilności lokalnych firm (Nisko w grupie lidera); • Nisko liderem w grupie nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego; • rośnie udział firm z sektora: Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna oraz Budownictwo; • rosnący udział we wpływach do budżetu Gminy z podatku PIT; • rosnący udział zatrudnionych w usługach; • rodzime i tradycyjne firmy, lokalne wizytówki Miasta – lodziarnie, cukiernie, zakłady usługowe; • rynek miejski – centrum administracyjno – usługowo – handlowe Miasta; • duże zakłady produkcyjne (kilka podmiotów o znaczeniu krajowym i międzynarodowym); 	<p>Gospodarka</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczba firm nie rośnie w tempie gmin porównawczych, jednocześnie liczba firm nie maleje, ale dystans do gmin porównawczych się pogłębia (Nisko w najbardziej niekorzystnej sytuacji, drugi najniższy wskaźnik i najniższa dynamika z Polkowicami) świadczy o mniejszej liczbie firm, mniejszym potencjale gospodarczym); • rośnie udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym względem liczby osób w wieku przedprodukcyjnym (najtrudniejsza sytuacja gminy Nisko), • niski potencjał konkurencyjności lokalnych firm, lokalny rynek gospodarczy w zdecydowanej większości opiera się na firmach mikro (96,7% ogółu liczby firm zarejestrowanych w REGON), z czego większość działa na terenie miasta (76,2%) • stopniowo zmniejsza się liczba firm na terenie miasta; • niewielki udział firm o wysokim wskaźniku konkurencyjności, w tym niewielki udział firm sektora produkcyjnego, przeważają firmy rodzinne handlowo – usługowe (handel hurtowy i detaliczny – naprawa pojazdów samochodowych), bezpośrednio związane z lokalnym rynkiem; • obniża się liczba firm usługowych; • rozwój lokalnej przedsiębiorczości następuje w tempie niższym niż średnia powiatowa, regionalna czy krajowa; pogłębia się dystans w liczbie firm na 1000 mieszkańców gminy, w roku 2009 gminę pomiędzy średnią krajową dzielił dystans 18,7 pp, w roku 2019 ten dystans wynosi już 24,7 pp; • rozwój firm o małym potencjale rozwojowym: firmy budowlane; • odpływ firm z sektora finanse i ubezpieczenia, co może wskazywać na niższy potencjał rozwojowy firm, niski wskaźnik konkurencyjności i potrzeb rozwoju konkurencyjności, poszerzania obszaru działania, innowacyjności itp.; • ograniczona dostępność do IOB; • dominuje w obszarze działania rynek lokalny (27,78% podmiotów); • bardzo niski poziom firm będących liderami na swoim rynku działania, branży, itp.; • 40% ocenia Nisko jako złe miejsce do prowadzenia działalności gospodarczej, co wynika z problemów w dostępie do kadry pracowników (100%), 40% ze względu na wysokie podatki lokalne; • podkreślany brak IOB, niski poziom integracji lokalnego środowiska przedsiębiorców; • słaba promocja gospodarcza; • brak strategii rozwoju przedsiębiorczości; • brak stanowiska w urzędzie do obsługi przedsiębiorców i inwestorów;

	<ul style="list-style-type: none"> • przedsiębiorcy nie mają wiedzy na temat planowania przestrzennego w gminie; • problemy w dostępie do terenów inwestycyjnych, problem z zakupem działek na terenach w Zarzeczcu; • utarta zdolności ekonomicznych miasta po upadku kluczowych zakładów pracy w roku 2000, zdolność gospodarcza Niska w roku 1995 zapewniała miejsca pracy dla 36% obecnej grupy osób w wieku produkcyjnym, dzisiaj tworzy jedynie dla 26% mieszkańców w wieku produkcyjnym; • niski i dodatkowo obniżający się wskaźnik potencjału ekonomicznego gminy wyrażonego zdolnością do tworzenia miejsc pracy na terenie gminy, w roku 2018 na terenie gminy pracowało jedynie 37% podatników, prawie 63% dojeżdżało do pracy do innych ośrodków miejskich; • mieszkańcy miasta wskazali problemy gospodarcze miasta z powodu: 67% bliskiego położenia przy ośrodku miejskim Stalowa Wola, 64% z powodu większej rozpoznawalności Stalowej Woli, jako miasta przemysłowego i 70% określiło Stalową Wolę, jako większy rynek potencjalnych pracowników i inwestorów w Stalowej Woli, 43% z powodu niedostosowanej do potrzeb rynkowych oferty kształcenia (50% słabe kwalifikacje kadry nauczycielskiej i 47% z powodu słabej infrastruktury dydaktycznej), 80% z powodu braku IOB; • mieszkańcy miasta wskazali przyczyny niskiej aktywności lokalnej przedsiębiorczości: 81% z powodu słabej promocji, 83% powstających firm o niskim potencjale rozwoju, 80% niskiej wiedzy o przedsiębiorczości, 75% wysokich kosztów prowadzenia działalności; • mieszkańcy określili, dlaczego na terenie Niska firmy mają ograniczoną dostępność do infrastruktury służącej przedsiębiorcom: 62% zbyt małej powierzchni przeznaczonej pod inwestycje, 74% brak wsparcia ze strony samorządu; • brak inwestorów wg. mieszkańców wynika z: 71% braku dostępności terenów inwestycyjnych, 74% braku wizji rozwoju gospodarczego, 82% zbyt ubogiej oferty przyciągania kapitału zewnętrznego, • w problemach w dostępności do kadry pracowniczej mieszkańcy wskazali przyczyny: 84% emigracji zarobkowych, 75% niskich zarobków, 73% małej liczby wykształconych w zawodach deficytowych.
<p>RYNEK PRACY i KWALIFIKACJE PRACOWNIKÓW</p> <ul style="list-style-type: none"> • analiza MRL: Wysoki wskaźnik i dynamika w liczbie absolwentów szkół średnich – potencjał rozwojowy, Nisko liderem w liczbie uczniów w szkołach średnich, choć dynamika ujemna; • znaczące obniżenie poziomu bezrobocia od roku 2014, co widoczne jest w ogólnej liczbie bezrobotnych, jak również w liczbie bezrobotnych absolwentów; 	<p>RYNEK PRACY i KWALIFIKACJE PRACOWNIKÓW</p> <ul style="list-style-type: none"> • lokalny rynek pracy określony, jako „trudny”, w analizie MRL w wielu obszarach Gmina odstaje od miast porównawczych: <ul style="list-style-type: none"> ○ niższa liczba miejsc pracy, choć tendencja już dodatnia; ○ najniższy wskaźnik różnicy mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym, co wskazuje na pogłębiający się problem w dostępie do siły roboczej;

	<ul style="list-style-type: none"> ○ najwyższy wskaźnik bezrobocia wśród bezrobotnych z wykształceniem podstawowym (Nisko na końcu); ○ najwyższy wskaźnik bezrobotnych powyżej 1 roku (choć dynamika dodatnia); ○ najwyższy wskaźnik bezrobocia w grupie zarejestrowanych absolwentów wskazuje na ograniczone możliwości wykorzystania wskazanego potencjału i niski poziom zatrudnienia lokalnego rynku pracy, przygotowanego na nowych absolwentów; ○ najwyższy wskaźnik bezrobocia – Nisko ostatnią gminą w grupie; ○ najwyższy wskaźnik bezrobocia wśród osób do 25 roku życia - Nisko ostatnią gminą w grupie (dynamika również ujemna); ○ najwyższy wskaźnik długotrwale bezrobotnych; • problemy demograficzne – wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym i spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym; • niska liczba miejsc pracy na terenie gminy i miasta, średnio 60% mieszkańców znajduje zatrudnienie poza gminą; • niski poziom aktywności przedsiębiorczej wśród mieszkańców, • migracje zarobkowe; • utrzymująca się wysoka stopa bezrobocia. Mimo zauważalnego spadku na przestrzeni lat 2009-2019 różnica między powiatem, a krajem i województwem jest bardzo wysoka. W roku 2009 stopa bezrobocia wynosiła 24,2%, w ostatnim roku badanym 15,7%. Poprawa sytuacji na lokalnym rynku pracy wynika z poprawy sytuacji na krajowym rynku, w mniejszym stopniu wynika ze zmian, jakie bezpośrednio dotyczyły lokalnego rynku pracy. • sytuacja w poziomie bezrobocia kwalifikuje Gminę Nisko (na podstawie danych powiatowych) do obszarów o najwyższym poziomie bezrobocia w Polsce, • źle dobrane kierunki kształcenia zawodowego mają wpływ na poziom bezrobocia, w szczególności na poziom bezrobocia wśród absolwentów szkół średnich oraz szkół wyższych; • ludzie młodzi bardzo negatywnie oceniają lokalny rynek pracy: 58,96% badanych nie ocenia pozytywnie miasta, jako dobrego miejsca do życia i rozwoju, 64,68% badanych nie widzi oferty zachęcającej do pozostania w Nisku; • młodzi ludzie nie chcą pracować w rodzinnych firmach; • młodzi ludzie nie chcą zakładać nowych firm, niski wskaźnik kultury przedsiębiorczości, młodzi ludzie wolą wyjechać za granicę niż zakładać własne firmy, tylko niecałe 3% zdecydowałoby się na założenie własnej działalności gospodarczej; • edukacja niedostosowana do potrzeb rynkowych;
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> mieszkańcy do problemów lokalnego rynku pracy wskazują: niekorzystną sytuację gospodarczą, zmiany demograficzne (84% z powodu emigracji zarobkowych, 84% niskiego wynagrodzenia, 86% małej liczby firm) i niski poziom kształcenia, ograniczonego wsparcia IOB(57% z powodu zbyt małej liczby działań wspierających wejście na rynek pracy, 61% braki IOB), niskiego poziomu przedsiębiorczości (81% z powodu upadku dużych zakładów produkcyjnych na terenie miasta, 81% małej liczby działających firm, 86% zbyt małej oferty miejsc pracy, 78% niskich dochodów).
<p>SYTUACJA MATERIALNA MIESZKAŃCÓW</p> <ul style="list-style-type: none"> sytuacja w obszarze pomocy społecznej zalicza się do średniej badanej grupy; poprawa sytuacji na podstawie najwyższej dynamiki zużycia energii w zasobach mieszkaniowych wzrost poziomu wynagrodzeń na przestrzeni ostatnich kilku lat; mieszkańcy coraz lepiej oceniają swoją sytuację materialną, choć odbiega ona od średniej krajowej i regionalnej, migracja mieszkańców z centrum Niska do terenów podmiejskich może świadczyć o poprawie sytuacji materialnej dla części mieszkańców (zmiana budownictwa wielorodzinnego na jednorodzinne); 	<p>SYTUACJA MATERIALNA MIESZKAŃCÓW</p> <ul style="list-style-type: none"> najniższy wskaźnik i najniższa dynamika w przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniu brutto; w okresie ostatnich kilku lat nastąpił wzrost wynagrodzeń, niestety obecna sytuacja materialna mieszkańców Niska odstaje od średniej regionalnej i krajowej, co tworzy bariery rozwojowe miasta, ogranicza jego potencjał demograficzny i gospodarczy; niski wzrost poziomu wynagrodzeń w porównaniu z województwem i średnią krajową. W Polsce od 2009 roku średnie wynagrodzenie wzrosło o 45,83%, na podkarpaciu o 49,21%, a w powiecie niżańskim o 43,22% . wysoka stopa bezrobocia, nierównomierny wzrost wynagrodzeń, w dużej mierze ograniczony do wykwalifikowanych pracowników i specjalistów, duży poziom świadczeń socjalnych , brak dużych zakładów produkcyjnych, mała ilość powstających nowych przedsiębiorstw, mieszkańcy wskazali przyczyny niekorzystnej sytuacji materialnej mieszkańców, do której należy: bierność zawodowa 63%, niskie wynagrodzenia 55%, 41% z powodu bezrobocia i 37% niskiego poziomu lokalnej przedsiębiorczości.
<p>DOSTĘPNOŚĆ I JAKOŚĆ USŁUG ORAZ INFRASTRUKTURY Zdrowie</p> <ul style="list-style-type: none"> wzrost dostępności do przychodni, zapewniony dostęp do sieci aptek, wskaźnik dostępności do przychodni na poziomie wyższym niż w powiecie, regionie czy kraju; zwiększył się udział przychodni z dostępem do lekarzy pierwszego kontaktu, choć nadal utrzymuje się dystans między regionem i krajem; rośnie udział zatrudnionych pielęgniarek i położnych z tytułem mgr.; najniższy wskaźnik i dynamika umieralności dla gminy Nisko; 	<p>DOSTĘPNOŚĆ I JAKOŚĆ USŁUG ORAZ INFRASTRUKTURY Zdrowie</p> <ul style="list-style-type: none"> mniejszy wskaźnik dostępności do lekarzy (znacząca różnica w porównaniu z regionem i krajem, na terenie gminy w 2018 wskaźnik wynosił 21,2 lekarzy na 10 tys. mieszkańców, w regionie 45,7, w kraju 57,7); rośnie grupa seniorów na terenie gminy; najniższy wskaźnik dostępności do personelu medycznego (41 na 10 tys. mieszkańców w gminie, 82,3 w regionie, 72 w kraju); największy udział zgonów kobiet i mężczyzn z powodu chorób układu krążenia (71%) w porównaniu do kraju, regionu, a następnie z powodu chorób nowotworowych (29%) – w okresie rośnie udział chorób nowotworowych;

- mieszkańcy pozytywnie oceniają dostępność do przychodni;

Turystyka i kultura

- zapewniona baza infrastrukturalna dla prowadzonej działalności kulturalnej, budynek NCK „Sokół” architektoniczną wizytówką miasta - **rozbudowa i modernizacja budynku NCK „Sokół” wpłynęła na wzrost liczby kół zainteresowań oraz rozwój różnych grup np. Teatr „Kontynuacja”, Niżańska Kapela Ludowa, Reprezentacyjna Sekcja Taneczna Mażorettek;**
- wysoki wskaźnik lesistości w mieście i miejsc do rekreacji – niezagospodarowane tereny zielone;
- lokalne muzeum – Centrum Historii i Tradycji;
- zabytki i dziedzictwo historyczno – kulturowe miasta;
- rynek miejski w stylu miasteczka galicyjskiego;
- darczyńcy Miasta – założyciele i fundatorzy, historia Miasta;
- mieszkańcy do kluczowych zasobów miasta zaliczyli: zbiornik na Podwolinie 72%, tereny zielone 53% i ścieżki rowerowo – piesze 43%;

Rekreacja i sport

- dobra dostępność do stref rekreacji lokalnej – siłownie plenerowe, ścieżki rowerowe, place zabaw dla dzieci
- działające organizacje społeczne w obszarze sportu – siłaczki, piłka nożna, siatkówka, biegowe;

Oświata

- posiadamy uzdolnioną młodzież – nagrody w dziedzinie młodych wynalazców, ale nie mamy możliwości zatrzymania i zaproponowania pracy w naszym rynku lokalnym, regionalnym;
- zapewniona dostępność do sieci przedszkoli publicznych i niepublicznych na terenie gminy;
- działające szkoły średnie RCEZ i LO są szkołami rozpoznawalnymi w regionie dzięki swojej historii i kierunkom w jakich kształcą młodzież;
- szkoły posiadają potencjał do kształcenia w atrakcyjnych zawodach wg. zapotrzebowania na rynku lokalnym i regionalnym.
- budynek szkoły RCEZ posiada dobrą lokalizację, jest po gruntownej modernizacji, posiada rozwiniętą infrastrukturę sportową;

- brak oddziału kardiologicznego;
- mniejszy udział lekarzy pracujących wg. podstawowego miejsca pracy.
- brak hospicjum;
- wg. mieszkańców największym problemem w obszarze zdrowia jest: kolejki do specjalistów 89%, wysokie koszty leczenia 85%, trudności w dostępie do specjalistów 89%, ograniczenia w korzystaniu z oferty przez osoby niepełnosprawne 34%.

Turystyka i kultura

- zdecydowany brak bazy hotelowej, na terenie gim nie działa ani jeden hotel, oferowane są jedynie pokoje gościnne w bardzo małej liczbie;
- brak zaplecza infrastrukturalnego dla biblioteki miejskiej;
- uboga oferta koncertowa i wydarzeń kulturalnych;

Rekreacja i sport

- brak basenu, na który zwracają szczególną uwagę mieszkańcy miasta;
- brakuje dobrej oferty komercyjnej dla zajęć rekreacyjno – sportowych;
- miasto nie wykorzystuje potencjału do rozwoju turystyki lokalnej;
- uboga oferta zajęć „czasu wolnego” – mieszkańcy wskazali na brak: basenu, siłowni, lodowiska, oferty;
- brak oznakowanych ścieżek rowerowych;

Pomoc społeczna

- niekorzystna sytuacja demograficzna – wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym – seniorzy,
- zwiększa się udział osób, którym przyznano pobyt w domach pomocy (DPS);
- wg. mieszkańców do największych problemów dotyczących rodziny należy: bezrobocie 61%, starzenie się społeczeństwa 61% i ryzyko utraty zatrudnienia 56%;

Oświata

- szkoły nie są przystosowane do kształcenia oparte o rozwój kompetencji kluczowych, nie sprzyjają rozwojowi lokalnej gospodarki, szkoły nie dysponują wymaganym sprzętem dydaktycznym, w szczególności w obszarze kształcenia informatycznego i języków obcych, czy przedmiotów ścisłych,
- kadra nauczycielska nie zawsze jest przygotowana do nowych wyzwań technologicznych, problemy w nauczaniu informatyki, przedsiębiorczości;
- spada wskaźnik skolaryzacji w szkołach, co może świadczyć o wyborze szkół poza terenem gminy;
- słaba komunikacja pomiędzy szkołą a przedsiębiorcami czego dowodem jest brak kierunków wg. zapotrzebowania na rynku lokalnym, regionalnym;
- tracimy młodzież, która wyjeżdża poza miejsce zamieszkania lub za granice w poszukiwaniu pracy po ukończeniu szkoły;

<ul style="list-style-type: none"> RCEZ zostało uhonorowane Dyplomami Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za projekt pod nazwą „Urządzenie do przesyłania energii elektrycznej na odległość”, oraz drugi doceniony projekt pod nazwą „Centralny zamek do drzwi dla osób niepełnosprawnych”, który opracowali uczniowie RCEZ. „Nagrodę za osiągnięcia wynalazcze na arenie międzynarodowej w latach 2016-2017”. 	<ul style="list-style-type: none"> mieszkańcy do problemów lokalnej edukacji zaliczają: brak zajęć pozalekcyjnych i wyrównawczych 68%, ograniczona oferta (słaba infrastruktura) nauczania zawodowego 63%, konieczność korzystania z korepetycji 69%, słabej komunikacji szkoła – przedsiębiorca – uczeń 60%. <p>Zasoby i produkty gminy</p> <ul style="list-style-type: none"> gmina obecnie nie posiada produktów o znaczeniu ponadlokalnym, tworzącym przestrzeń do rozwoju społeczno – gospodarczego miasta; mieszkańcy wskazali obszary, w których najczęściej korzystają poza terenem gminy: 32% z galerii handlowych, 34% z basenu, 24% restauracji, 23% kina, 25% oferty sportów wodnych na wolnym powietrzu, 22% teatru, 21% kawiarni – wskazano deficyty miasta, które mogą przyczyniać się do zagrożenia utraty kapitału ludzkiego. <p>Dostępność dla osób wykluczonych:</p> <ul style="list-style-type: none"> infrastruktura publiczna w bardzo wąskim zakresie tworzy możliwości korzystania z usług publicznych przez osoby niepełnosprawne, te możliwości ograniczają się jedynie do podjazdów (tylko w części budynków) i toalet dostępnych dla osób niepełnosprawnych; brakuje wind umożliwiających korzystanie wyższych pięter przez osoby niepełnosprawne, brakuje podjazdów, barierek itp.; osoby starsze wskazują na problemy w poruszaniu się po mieście – miejsca odpoczynku; mieszkańcy miasta wskazali problemy osób wykluczonych, które w największym stopniu dotyczą możliwości korzystania przez osoby niepełnosprawne z: oferty edukacyjnej 46%, oferty kulturalnej 4% i pomocy społecznej 39%.
<p>DOSTĘPNOŚĆ I JAKOŚĆ ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH W GMINIE</p> <ul style="list-style-type: none"> wysoki odsetek mieszkań wyposażonych w gaz sieciowy - MRL; niski wskaźnik lokali zadłużonych będących w dyspozycji gminy (lokale komunalne) – MRL; w okresie ostatnich kilku lat wzrasta liczba oddawanych budynków mieszkalnych, w głównej mierze przybywa budynków jednorodzinnych; 	<p>DOSTĘPNOŚĆ I JAKOŚĆ ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH W GMINIE</p> <ul style="list-style-type: none"> analiza MRL wykazała wysoki deficyt miasta w obszarze mieszkaniowym, o czym świadczą poniższe wskaźniki porównawcze: <ul style="list-style-type: none"> niski wskaźnik liczby mieszkań na mieszkańca, niski wskaźnik i najniższa dynamika oddawanych mieszkań, najniższy wskaźnik dostępności do instalacji wodociągowej na terenie gminy, rosnący udział wypłaconych wydatków mieszkaniowych, bardzo niski wskaźnik sprzedaży mieszkań na rynku lokalnym. ograniczony dostęp do mieszkań socjalnych i komunalnych; deficyt w dostępie do mieszkalnictwa niskoczynszowego – na co wskazują w głównej mierze mieszkańcy miasta; problemy w dostępie do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej; bardzo mała ilość powstających budynków wielorodzinnych, tempo wzrostu w badanym okresie 6%, w regionie 7,2%, w kraju 9,8%;

	<ul style="list-style-type: none"> według mieszkańców największym problemem jakości życia w mieście jest: ograniczony dostęp do zasobów mieszkaniowych 43%, zanieczyszczone środowisko 36%, braku ścieżek rowerowych 40%, słaba oferta spędzania czasu wolnego 66%, hałas 21%; w przypadku problemów w dostępności do zasobów mieszkaniowych mieszkańcy wskazują na: brak budownictwa niskoczynszowego 60%, ograniczony dostęp do kapitału 43%, brak przygotowanych terenów pod zabudowę jednorodziną 32% i wielorodziną 25%.
<p>ZASOBY INSTYTUCJONALNE, INTEGRACJA o KAPITAŁ SPOŁECZNY GMINY</p> <ul style="list-style-type: none"> Nisko centrum administracyjno – handlowo – usługowym na poziomie powiatu niżańskiego, ważny ośrodek dostarczający odbiorców i w części usługi dla odbiorców MOF Stalowa Wola; na terenie miasta działa 46 instytucji/jednostek realizujących usługi publiczne; na terenie gminy działa 6 fundacji, 7 stowarzyszeń zwykłych i 23 stowarzyszenia wpisane do KRS, z czego 20 stowarzyszeń działa na terenie miasta; Garnizon Wojskowy na terenie miasta; 	<p>ZASOBY INSTYTUCJONALNE, INTEGRACJA o KAPITAŁ SPOŁECZNY GMINY</p> <ul style="list-style-type: none"> niski wskaźnik aktywności społecznej i obywatelskiej w oparciu o analizę MRL: <ul style="list-style-type: none"> bardzo niski wskaźnik liczby działających organizacji społecznych, dynamika ujemna, która może pogłębić wskazaną sytuację; przyczyną małej liczby organizacji społecznych może być najniższy wskaźnik wydatków na dotacje dla organizacji pożytku publicznego w wydatkach bieżących Gminy, świadczy to również o ograniczonych możliwościach wspierania tego typu organizacji z własnego budżetu; wysoki marazm społeczny – najniższa frekwencja w wyborach samorządowych (dynamika również jedna z najniższych); marazm społeczny; bardzo mała aktywność wyborcza mieszkańców gminy, niższa niż średnia krajowa, regionalna i powiatowa; niski przyrost podmiotów prywatnych w porównaniu z województwem i Polską, niska frekwencja podczas większych imprez masowych organizowanych na terenie gminy Nisko, bardzo duża liczba mieszkańców wciąż musi korzystać z pomocy społecznej, ograniczone możliwości spędzania wolnego czasu dla mieszkańców na terenie gminy Nisko; ograniczone możliwości działania lokalnych ngo, w badaniu lokalne organizacje pozarządowe wskazały na problemy: 46% brak wystarczających środków finansowych, braku własnej siedziby 27%, słabego wyposażenia 16% i ograniczonej aktywności członków 8%; organizacje pozarządowe oczekują wsparcia od samorządu: w finansowaniu działań 33%, zapewnienia miejsca pod siedzibę 23%, wsparcia przy zakupie sprzętu 15% i wsparcia szkoleniowego 16%.
<p>POZIOM BEZPIECZEŃSTWA</p> <ul style="list-style-type: none"> analiza porównawcza MRL wykazała mocne strony miasta w obszarze poziomu bezpieczeństwa na terenie miasta; 	<p>POZIOM BEZPIECZEŃSTWA</p> <ul style="list-style-type: none"> analiza MRL wykazała problemy miasta w obszarze zagrożenia zdrowotnego mieszkańców – rosnący udział liczby zachorowań na choroby nowotworowe i układu krążenia;

<ul style="list-style-type: none"> ○ pozytywna zmiana w obszarze liczby stwierdzonych przestępstw w zakończonych postępowaniach przygotowawczych przeciwko życiu i zdrowiu mieszkańców; ○ niski wskaźnik liczby stwierdzonych przestępstw przeciwko mieniu; ○ niski wskaźnik wypadków przy pracy; ○ niski wskaźnik zgonów do 65 roku życia; ○ dobra dostępność do lekarzy i lekarzy dentyistów, porad lekarskich, łóżek szpitalnych. • na terenie miasta zapewnione działanie jednostek OSP, Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej oraz Powiatowej Komendy Policji; 	<ul style="list-style-type: none"> • rosnąca liczba interwencji na terenie gminy między rokiem 2014 a 2019 (wzrost o 4,3%), wzrost zdarzeń drogowych ze średniej 17,83 na 100 mieszkańców do 22 zdarzeń na 100 mieszkańców, wysoki wskaźnik wypadków utrzymuje się na terenie osiedli centralnych gminy: Osiedle Nr 1 i Osiedle Nr 2, Osiedle Nr 7 Nisko – Moskale; spadek liczby wykroczeń na terenie gminy, do których w największym stopniu należą wykroczenia drogowe, przeciwko mieniu, obyczajności publicznej, przeciwko przepisom ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi (wzrost o 56%); • duże natężenie ruchu kołowego w centrum miasta, co wywiera istotny wpływ na liczbę zdarzeń i kolizji drogowych, najwięcej zdarzeń drogowych na drodze krajowej nr 19 i 77; • wysokie bezrobocie, które wywiera wpływ na liczbę przestępstw na tle materialnym; • rosnąca liczba posiadanych samochodów wśród mieszkańców; • wandalizm powodujący niszczenie mienia gminy; • alkoholizm (jazda pod wpływem alkoholu powodująca wypadki, interwencje); • brak monitoringu w niektórych miejscach publicznych; • słabo oświetlone przejścia dla pieszych oraz brak sygnalizacji świetlnej powodujące zdarzenia drogowe; • spadek liczby pożarów o 15%, lecz wzrost zdarzeń „miejscowe zagrożenie” o 38% w okresie 2015 - 2019; • ogólnie wzrost o 18% liczby zdarzeń, do których wyjeżdżały jednostki straży pożarnej.
<p>DEMOGRAFIA</p> <ul style="list-style-type: none"> • w analizie porównawczej MRL sytuacja demograficzna Gminy względem gmin porównawczych wypada najbardziej korzystnie; • stabilna sytuacja pod względem liczby mieszkańców gminy; • dodatni przyrost naturalny; • utrzymująca się korzystna sytuacja pod względem udziału mieszkańców w wieku produkcyjnym do ogółu mieszkańców gminy, w porównaniu do trendów krajowego, regionalnego i powiatowego; • korzystna sytuacja w obszarze wskaźnika obciążenia demograficznego w porównaniu do średniej krajowej, regionalnej i powiatowej – potencjał dla lokalnego rynku pracy; • tereny o korzystnej sytuacji demograficznej (przyrost mieszkańców): Osiedle NR 6 Nisko – Podwolina, Osiedle NR 5 Nisko – Warchoły, Osiedle NR 8 Nisko - Moskale – PGO. 	<p>DEMOGRAFIA</p> <ul style="list-style-type: none"> • najwyższy wskaźnik migracji osób w wieku 15-39 lat, co jest wynikiem trudnej sytuacji na rynku pracy (MRL); • wysoki wskaźnik migracji, który jest rekompensowany dodatnim przyrostem naturalnym; • obniżanie się liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (w tempie szybszym niż średnia krajowa, regionalna i powiatowa), w roku 2009 liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym na terenie gminy Nisko wynosiła 19,9%, w roku 2018 – 16,5%; • wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym w najwyższym stopniu na terenie gminy, w porównaniu do kraju, regionu i powiatu (wzrost na terenie gminy Nisko o 5,1 pp, przy wzroście o 4,9pp na terenie kraju, 4,1 pp regionu i 3,6pp na terenie powiatu niżańskiego); • spadek liczby osób w wieku produkcyjnym, lecz w tempie niższym niż średnia krajowa regionalna;

	<ul style="list-style-type: none"> • w roku 2016 na terenie gminy i w roku 2017 na terenie miasta liczba osób w wieku poprodukcyjnym przekroczyła liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym, co nie wpływa korzystnie na przyszłą liczbę osób w wieku produkcyjnym na terenie gminy i miasta Nisko; • ujemne saldo migracji, w okresie 2009 – 2018 saldo migracji wewnętrznych, jak również zewnętrznych osiągnęło wartości ujemne. W tym okresie liczba osób gminy ze względu na migracje wewnętrzne obniżyła się o 494 osoby, natomiast ze względu na migracje zewnętrzne /zagraniczne o 24 osoby. Sytuacja na terenie gminy odbiega od średniej krajowej i regionalnej.
<p>DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA (zewn. i wewn.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • wysoki wskaźnik z najwyższą dynamiką zmian dla jakości dróg – udział dróg o nawierzchni twardej ulepszonej w łącznej długości dróg gminnych i powiatowych (MRL); • wysoki wskaźnik liczby pojazdów samochodowych i ciągników na 1 km dróg o powierzchni twardej – świadczy o jakości lokalnej infrastruktury drogowej (MRL); • najwyższy wskaźnik ścieżek rowerowych z najwyższym wskaźnikiem zmiany (MRL); 	<p>DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA (zewn. i wewn.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • wysoki wskaźnik wypadków drogowych (MRL); • najwyższy wskaźnik ofiar śmiertelnych w wypadkach drogowych z ujemną dynamiką (pogarszająca się sytuacja) – (MRL); • jeden z najniższych wskaźników liczby samochodów osobowych na liczbę mieszkańców – świadczy o niskich dochodach mieszkańców (MRL); • najniższy wskaźnik długości linii kolejowych z tendencją rosnącą (MRL); • najniższy wskaźnik ruchu pasażerów portach lotniczych – dane wojewódzkie (MRL); • niski wskaźnik turystów korzystających z noclegów (MRL);
<p>ŁAD i STRUKTURA PRZESTRZENNA OBSZARU</p> <ul style="list-style-type: none"> • wysoki wskaźnik dostępności do sieci gazowej; • dostęp do stalowowolskiej sieci ciepłowniczej na terenie miasta (w części); 	<p>ŁAD i STRUKTURA PRZESTRZENNA OBSZARU</p> <ul style="list-style-type: none"> • najniższy wskaźnik udziału powierzchni objętej mpzp (MRL); • duży udział inwestycji realizowanych w oparciu o WZ (MRL); • najniższy wskaźnik dostępności do sieci wodociągowej (MRL); • niski wskaźnik dostępności do terenów zielonych (MRL); • problemy w dostępie do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, na terenie gminy 75% budynków mieszkalnych jest wyposażone w sieć wodociągową, a w sieć kanalizacyjną na obszarze wiejskim zaledwie 48,3%; • niewielka powierzchnia zagospodarowanych terenów rekreacyjnych na terenie gminy;
<p>LOKALNE ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE</p> <ul style="list-style-type: none"> • wysoki wskaźnik lesistości, najwyższy wskaźnik w analizie MRL; • w oparciu o dane porównawcze MRL sytuacja gminy wypada korzystnie względem gmin porównawczych, widoczne są już istotne zmiany w tym zakresie zrealizowane przez Gminę, widoczne jest to również we wskaźnikach MRL: <ul style="list-style-type: none"> ○ niski wskaźnik emisji pyłów z zakładów szczególnie uciążliwych; 	<p>LOKALNE ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE</p> <ul style="list-style-type: none"> • zagrożenia emisją pyłów i zanieczyszczeń z przydomowych kotłowni z budynków jednorodzinnych; • stwierdzone przekroczenia pyłów PM10 i pyłów PM2,5 oraz benzo(a)pirenu; • niska sprawność i efektywność technologii spalania jako poważne źródło emisji zanieczyszczeń • duże natężenie ruchu kołowego charakteryzujące się negatywnym oddziaływaniem na środowisko, w szczególności w centrum miasta;

<ul style="list-style-type: none"> ○ niski wskaźnik zużycia wody, wynika z mniejszej dostępności do sieci wodociągowej; ○ niski wskaźnik ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczenia; ○ niski wskaźnik zbieranych odpadów na 1 mieszkańca. • dostępność do zasobów naturalnych stanowiących surowiec dla przemysłu ceramicznego i budowlanego; • łagodne warunki pogodowe, najcieplejszy rejon Polski; • Park Miejski – realizowany projekt w zakresie zachowania bioróżnorodności biologicznej i tworzenie ścieżek edukacyjnych; 	<ul style="list-style-type: none"> • gwałtowny rozwój transportu - uciążliwy dla środowiska naturalnego; • substancje toksyczne emitowane przez silniki pojazdów do atmosfery; • przekroczenia dobowe stężeń pyłów PM10, PM2,5 i benzo(a)pirenu, elementów szkodliwych dla zdrowia ludzkiego; • przekroczenie dopuszczalnych standardów akustycznych podczas pomiaru hałasu drogowego; • uciążliwość hałasu panującego w najbliższym otoczeniu ulic Niska; • niewystarczający wskaźnik zwodociagowania zarówno na poziomie miejskim (79,6%) i wiejskim (76,8%); • niewystarczający poziom skanalizowania gminy, zarówno na poziomie miasta (80,5%) i obszaru wiejskiego (62,2%); • problemy związane z zapewnieniem uzdatnionej/czystej wody dla mieszkańców; • działalność zakładu przemysłowego w ścisłym centrum miasta – fabryka aluminium.
<p>WYMIAR FINANSOWANIA MIASTA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pozytywna sytuacja finansowa Gminy, umożliwiająca dalszy rozwój, zdolność do finansowania inwestycji źródłami zwrotnymi (MRL); • wyższy od średniej wskaźnik udziału dochodów majątkowych w dochodach ogółem (MRL); • wysoki wskaźnik udziału wydatków majątkowych w wydatkach ogółem wskazuje, iż gmina ponosi znaczące wydatki w zakresie własnego rozwoju, wskazany wskaźnik pokazuje, iż Gmina Nisko stopniowo nadrabia dystans rozwojowy (MRL), • korzystna ocena budżetu Gminy uwzględniając zadłużenie i spłatę długu (MRL); • najniższy poziom zadłużenia Gminy – Nisko liderem (MRL); • Nisko liderem w projektach dofinansowanych z UE, wskaźnik wskazuje również że kluczowym źródłem finansowania rozwoju są środki zewnętrzne, bowiem własne środki majątkowe mogą być za małe (MRL); • pozytywnym wynikiem analizy jest coroczny wzrost dochodów objętych podatkiem dochodowym; • wysoki wskaźnik osiągniętych dochodów z działalności gosp. w porównaniu z innymi gminami; 	<p>WYMIAR FINANSOWANIA MIASTA</p> <ul style="list-style-type: none"> • najniższy wskaźnik dochodów przypadających na 1 mieszkańca (MRL); • najniższy wskaźnik finansowania wydatków majątkowych dochodami majątkowymi, wskazuje na zdecydowanie niższą zdolność do generowania dochodów majątkowych (MRL); • okres negatywnych zmian gospodarczych na rynku krajowym skutkuje obniżeniem wpływów do budżetu i wzrostu uzależnienia od finansowania zewnętrznego; • jedynie 74% mieszkańców gminy generuje dochody, zalicza się do podatników; • ponad połowa osiągniętych dochodów przez mieszkańców jest wydatkowana poza terenem gminy; • pod względem liczby zarejestrowanych podatników w wieku produkcyjnym na 1000 mieszkańców gmina Nisko plasuje się na ostatnim miejscu, co w pewnym stopniu ogranicza zdolności ekonomiczne miasta. • niski wskaźnik osiągniętych dochodów z tytułu stosunku pracy w przeliczeniu na 1 mieszkańca gminy w porównaniu do innych miast; • niski wskaźnik osiągniętych dochodów z tytułu emerytury i renty w przeliczeniu na 1 mieszkańca gminy w porównaniu do innych miast – może być to wynikiem mniejszej aktywności ekonomicznej tej grupy; • najniższy wskaźnik oceny ekonomicznej miasta wyliczony w oparciu o liczbę pracujących do liczby mieszkańców gminy, w Nisku w roku 2017 wynosił jedynie 48% ogółu mieszkańców; • liczba osób wychodzących z rynku pracy nie bilansuje się liczbą osób wchodzących na rynek pracy, co rodzi istotne problemy dla rozwoju miasta i dochodów do budżetu;

	<ul style="list-style-type: none"> niska aktywność ekonomiczna osób wchodzących na rynek pracy, względem osób wychodzących z rynku, osoby młode w roku 2018 odprowadziły około 1,5 mln podatku, osoby w wieku przedemerytalnym 5 mln, natomiast osoby w wieku emerytalnym 3,5ml, obrazuje to istotny problem w dochodach do budżetu gminy w wyniku wyjścia z rynku obecnej grupy osób w wieku przedprodukcyjnym. Pokazuje to również niską aktywność ekonomiczną młodych osób.
SZANSE	ZAGROŻENIA
Gospodarka <ul style="list-style-type: none"> budowa obwodnicy Stalowej Woli i Niska budowa drogi S19; budowa drogi S74; zmiana ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych; budowa terminala LHS, zawarte porozumienie z miastem Stalowa Wola w celu współpracy przy budowie terminala przeładunkowego do rozwoju gospodarczego obszaru MOF; tereny inwestycyjne – działki gminne przeznaczone pod działalność gospodarczą; położenie przy ośrodku miejskim Stalowa Wola – w obszarze MOF Stalowa Wola; 	Gospodarka <ul style="list-style-type: none"> pandemia koronawirusa może negatywnie wpłynąć na obecną sytuację lokalnych przedsiębiorstw; kryzys gospodarczy; rosnące koszty prowadzenia działalności gosp; wzrost liczby osób w wieku przedprodukcyjnym względem liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, liczba osób wchodzących na rynek pracy jest niższa od liczby osób wychodzących z rynku pracy;
RYNEK PRACY i KWALIFIKACJE PRACOWNIKÓW <ul style="list-style-type: none"> pozyskiwane środki przez Powiatowy Urząd Pracy na różne formy pomocy dla osób bezrobotnych jak i pracodawców, tereny inwestycyjne dające możliwość pracodawcom utworzenie dużych zakładów pracy, rozwój firm i pojawienie się inwestorów w branżach skorelowanych z lokalnym potencjałem kształcenia zawodowego. 	RYNEK PRACY i KWALIFIKACJE PRACOWNIKÓW <ul style="list-style-type: none"> wpływ koronawirusa może negatywnie wpłynąć na obecną sytuację lokalnych przedsiębiorstw i liczbę tworzonych miejsc pracy; kryzys gospodarczy;
SYTUACJA MATERIALNA MIESZKAŃCÓW <ul style="list-style-type: none"> rozwój gospodarczy gminy; podniesienie jakości nauczania; poprawa komunikacji miasta z innymi ośrodkami przemysłowymi – Rzeszów, Stalowa Wola; 	SYTUACJA MATERIALNA MIESZKAŃCÓW <ul style="list-style-type: none"> zagrożenia dla płynności finansowej firm wywołane koronawirusem; kryzys gospodarczy;
DOSTĘPNOŚĆ I JAKOŚĆ USŁUG ORAZ INFRASTRUKTURY Turystyka i kultura <ul style="list-style-type: none"> zagospodarowywany turystycznie zbiornik retencyjny na os. Nisko – Podwolina – nowa oferta turystyczna i czasu wolnego dla 	DOSTĘPNOŚĆ I JAKOŚĆ USŁUG ORAZ INFRASTRUKTURY <ul style="list-style-type: none"> obniżenie poziomu gospodarczego gminy skutkującego wyjazdem lekarzy, nauczycieli, uzdolnionej młodzieży i innych pracowników; kryzys gospodarczy, który może ograniczyć finansowanie zadań publicznych;

<p>mieszkańców, oferta na poziomie ponadlokalnym – obszar MOF Stalowa Wola;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Park Miejski; • sportowe organizacje pozarządowe: siłaczce, piłka nożna, siatkówka, biegacze; <p>Oświata</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczba absolwentów kończących edukację – potencjał rynkowy; • uzdolniona młodzież w wielu obszarach – szansą rynkową; • potencjał, historia i wypracowana marka lokalnych szkół średnich RCEZ i LO; <p>Zasoby i produkty gminy</p> <ul style="list-style-type: none"> • posiadane zabytki i walory naturalne tworzące szanse do rozwoju oferty turystycznej miasta i oferty przemysłu czasu wolnego dla mieszkańców; • posiadamy 60 obiektów zabytkowych z XIX i XX wieku, są to głównie obiekty sakralne, zespoły dworskie, kapliczki, cmentarze. Na szczególną uwagę zasługuje kaplica neogotycka z 1884 roku - kaplica grobowa Marii i Olivera Ressegquier dobrodziejów Niska; • atrakcyjność lokalnego dziedzictwa przyrodniczego w postaci zbiornika małej retencji w Nisku – Podwolina o powierzchni 14ha. Powierzchnia do zagospodarowania zbiornika i nadanie mu funkcji gospodarczo – turystycznych wynosi 30ha; • ścieżki pieszo - rowerowe cenne ze względu na położenie które przebiega przez tereny leśne z wielogatunkową roślinnością; • firmy lokalne z tradycją i historią; • lokalni artyści nagradzani w najważniejszych konkursach w randze krajowej i międzynarodowej; • lokalne zasoby kulturowe: zespoły taneczne, artyści, imprezy tematyczne, Teatr Kontynuacja, Zespół Pieśni i Tańca; • rozwój infrastruktury drogowej, kolejowej wpłynie na szybki dostęp do terenów inwestycyjnych i ważnych ośrodków przemysłowych czego wynikiem będzie rozwój gospodarczy gminy; • możliwość powstania w zabytkowym parku miejskim infrastruktury na cele kulturalne, edukacyjno – przyrodnicze (spektakle, mała gastronomia, happeningi); • rynek miejski w stylu miasteczka galicyjskiego; 	<ul style="list-style-type: none"> • utrata dochodów firm z otoczeniu rynku miejskiego – ze względu na zmianę tras komunikacyjnych w mieście – wyniesienie tranzytu z centrum miasta – przechodzącego przez rynek miejski; • mieszkańcy wskazali obszary, w których najczęściej korzystają poza terenem gminy: 32% z galerii handlowych, 34% z basenu, 24% restauracji, 23% kina, 25% oferty sportów wodnych na wolnym powietrzu, 22% teatru, 21% kawiarni – wskazano deficyty miasta, które mogą przyczyniać się do zagrożenia utraty kapitału ludzkiego.
---	--

<ul style="list-style-type: none"> szansą dla rynku jest zmiana natężenia ruchu przechodzącego przez centrum rynku i miasta co będzie efektem budowy obwodnicy miasta i budowy dróg ekspresowych – wyłączenie z centrum komunikacji tranzytowej; budowa oferty turystycznej w otoczeniu zbiornika np. park tematyczny, rekreacyjny itp.; budowa basenu; rozwój szlaków turystyki rowerowej i pieszej; rzeka San; dworzec kolejowy w stylu galicyjskim, historia powstania XIX w.; mieszkańcy do kluczowych zasobów miasta zaliczyli: zbiornik na Podwolinie 72%, tereny zielone 53% i ścieżki rowerowo – piesze 43%; 	
<p>DOSTĘPNOŚĆ I JAKOŚĆ ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH W GMINIE</p> <ul style="list-style-type: none"> poprawa dostępności komunikacyjnej miasta, tworzącego szansę dojazdu do pracy w innych ośrodkach miejskich, np. Rzeszów; lokalizacja w obszarze MOF Stalowa Wola; rozwój gospodarczy miasta; dostęp do terenów, które mogą stanowić ofertę mieszkaniową miasta, co w otoczeniu rynku MOF Stalowa Wola może stanowić o obszarze rozwojowym miasta; Nisko z potencjałem do roli ośrodka mieszkaniowego dla mieszkańców obszaru MOF, z dobrą komunikacją, atrakcyjnością działek mieszkaniowych, niższym kosztem utrzymania mieszkań; duże zainteresowanie mieszkańców Niska Programem Mieszkanie Plus, w tym osób spoza Niska; przygotowanie własnej polityki mieszkaniowej, uruchomienie nowych terenów pod budownictwo mieszkaniowe; programy krajowe – wspierające powstawanie budownictwa mieszkaniowego – jak Program Mieszkanie Plus; planowanie przestrzenne – uwzględniające powstawanie nowych obszarów mieszkaniowych, zaprojektowanych w sposób nowoczesny – uwzględniające obecne uwarunkowania środowiskowe, komunikacyjne i techniczno – technologiczne; modernizacja Dworca kolejowego i utworzenie nowych połączeń; 	<p>DOSTĘPNOŚĆ I JAKOŚĆ ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH W GMINIE</p> <ul style="list-style-type: none"> rozwój dużych ośrodków miejskich, utrzymujący się trend migracyjny – wyjazdu młodych ludzi do dużych ośrodków miejskich, do pracy zagranicznej; krzys gospodarczy, którego skutkiem są migracje zarobkowe;

<p>ZASOBY INSTYTUCJONALNE, INTEGRACJA o KAPITAŁ SPOŁECZNY GMINY</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwój gospodarczy miasta; • wzrost dochodów do budżetu Gminy i wzrost wydatków na działalność społeczną; • wdrożenie budżetu obywatelskiego i możliwości realizacji inicjatyw obywatelskich; 	<p>ZASOBY INSTYTUCJONALNE, INTEGRACJA o KAPITAŁ SPOŁECZNY GMINY</p> <ul style="list-style-type: none"> • kryzys gospodarczy i obniżenie dochodów do budżetu Gminy; • organizacje pozarządowe wskazują na problemy w dostępie do środków finansowych umożliwiających realizację działań statutowych, rozwój organizacji, w dostępie do własnej siedziby, wyposażenia służącego prowadzeniu działalności społecznej, za małej aktywności swoich członków; • w strukturze Gminy nie funkcjonuje budżet obywatelski;
<p>POZIOM BEZPIECZEŃSTWA</p> <ul style="list-style-type: none"> • podniesienie poziomu bezpieczeństwa drogowego, poprzez budowę dróg ekspresowych, obwodnicy Niska i Stalowej Woli oraz wyniesienie ruchu tranzytowego z centrum miasta; • doposażanie ze środków krajowych jednostek realizujących zadania związane z ograniczaniem zagrożeń dla mieszkańców i odpowiadających za bezpieczeństwo; 	<p>POZIOM BEZPIECZEŃSTWA</p> <ul style="list-style-type: none"> • wzrost dochodowości mieszkańców może przyczynić się do wzrostu zagrożeń kradzieży i włamań; • wzrost ruchu samochodowego;
<p>DEMOGRAFIA</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwój gospodarczy miasta w ścisłym powiązaniu z rozwojem sektora mieszkaniowego; • budowa budownictwa „niskoczynszowego”; • utworzenie nowej przestrzeni do rozwoju budownictwa mieszkaniowego; • poprawa sytuacji materialnej mieszkańców; 	<p>DEMOGRAFIA</p> <ul style="list-style-type: none"> • kryzys gospodarczy; • obniżenie poziomu gospodarczego miasta, skutkującego koniecznością emigracji zarobkowej; • wydłużający się okres budowy drogi ekspresowej S74; • utrata wartości gospodarczej i przemysłowej miasta Stalowa Wola, w którym znacząca liczba mieszkańców Niska pracuje oraz miasta Rzeszowa, do którego również dojeżdża; • utrata zdolności akademickich miasta Rzeszowa i Stalowej Woli, wymagająca emigracji do innych ośrodków akademickich.
<p>DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA (zewn. i wewn.)</p> <p>Gmina Nisko usytuowana jest w północnej części województwa podkarpackiego na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych: droga krajowa nr 19 – Kuźnica Białostocka (granica z Białorusią) – Lublin – Rzeszów – Barwinek (granica ze Słowacją) i droga krajowa nr 77 – Lipnik – Sandomierz – Przemyśl.</p> <p>Szansą rynkową dla gminy jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowana obwodnica Stalowej Woli i Niska w ciągu DK 77; • budowana droga ekspresowa S-19 na odcinku Nisko (Węzeł „Zapacz”) do m. Sokołów Małopolski wraz z węzłami, 	<p>DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA (zewn. i wewn.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • zagrożeniem jest wystąpienie kryzysu gospodarczego, który może ograniczyć planowane inwestycje drogowe w otoczeniu miasta. • zmiana ruchu tranzytowego, przechodzącego przez centrum miasta może doprowadzić do utraty dochodów firm zlokalizowanych w otoczeniu rynku miejskiego, przez który obecnie przechodzi główna trasa komunikacyjna;

<p>skrzyżowaniami, jako międzynarodowy korytarz transportowy VIA Carpatia;</p> <ul style="list-style-type: none"> • projektowana droga ekspresowa S-74 łącząca woj. łódzkie, świętokrzyskie i podkarpackie ze szlakiem międzynarodowym VIA CARPATIA; • usytuowanie miasta na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych: droga krajowa nr 19 i droga krajowa nr 77, w przyszłości skomunikowanie z drogą ekspresową S19 i S74; • budowa obwodnicy Nisko – Stalowa Wola – wyciągnięcie ruchu tranzytowego z centrum miasta; • tereny pod budowę ścieżek pieszo – rowerowych; • lokalizacja tranzytowa, potencjał do centrum logistycznego; • rozwój sieci drogowej na obszarze wiejskim gminy – potencjał do rozwoju gminy; • wysoki wskaźnik dostępności do ścieżek rowerowych względem średniej powiatowej, regionalnej i krajowej we wskaźniki ścieżki rowerowe na 10 tyś. km²; • Nisko ma szansę na przejście roli logistycznego centrum. 	
<p>ŁAD i STRUKTURA PRZESTRZENNA OBSZARU</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwój gospodarczy miasta; • wzrost dochodów gminy; 	<p>ŁAD i STRUKTURA PRZESTRZENNA OBSZARU</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwój zabudowy w sposób rozproszony, prowadzący do bałaganu przestrzennego;
<p>LOKALNE ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE</p> <ul style="list-style-type: none"> • instalacje OZE; • wzrost skanalizowania i zwodociągowania gminy; • obniżenie cen na rynku za dostawę gazu; • obniżenie cen za montaż instalacji OZE; • wykorzystanie potencjałów środowiskowych w tworzonej ofercie turystycznej miasta; • wykorzystanie Sanu w obszarze rozwoju turystycznego i komunikacyjnego; • zastąpienie szkodliwego transportu alternatywnymi rozwiązaniami o mniejszym oddziaływaniu na środowisko naturalne; • programy krajowe związane z rozwojem OZE, budową infrastruktury zielono – niebieskiej; 	<p>LOKALNE ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwój transportu mającego istotny wpływ na zanieczyszczenie powietrza; • wzrost udziału paliw stałych w nośnikach energii w budownictwie jednorodzinny; • spalanie odpadów i niskiej jakości paliw w przydomowych kotłowniach; • wzrost cena paliw „czystych” m.in. gazu, • wzrost cen na rynku za montaż instalacji OZE; • budowa „uciążliwych zakładów przemysłowych”, w szczególności na terenie miasta; • rozwój infrastruktury, kosztem terenów zielonych w mieście; • bliska lokalizacja na trasie zanieczyszczeń przepływających z terenu miasta Tarnobrzeg i miasta Stalowa Wola; ze względu na lokalizację i usytuowanie geograficzne Nisko zagrożone jest zanieczyszczeniem napływowym, pochodzącym z innych miast.

<ul style="list-style-type: none"> • wyniesienie ruchu tranzytowego z miasta – zmiana w obszarze emisji pyłów i generowanego hałasu; • Park Miejski – realizowany projekt w zakresie zachowania bioróżnorodności biologicznej i tworzenie ścieżek edukacyjnych; • Ścieżka dydaktyczna w leśnictwie Zatyki; • Green Velo; • Borowina na zbiorniku wodnym Podwolina. 	
<p>WYMIAR FINANSOWANIA MIASTA</p> <ul style="list-style-type: none"> • stabilna i pozytywna sytuacja finansów publicznych Gminy, • potencjał do realizacji dużych projektów inwestycyjnych o znaczących nakładach finansowych, zdolność do współfinansowania inwestycji finansowaniem dłużnym; • rosnący udział dochodów mieszkańców, przekładający się na wzrost dochodów z podatku dochodowego PIT; • niski wskaźnik zadłużenia Gminy; • potencjalna wartość wygenerowanego podatku na podstawie osiągniętych dochodów przez mieszkańców kształtuje się na poziomie ponad dwukrotnego podatku odprowadzonego w rzeczywistości. Pokazuje to potencjał Gminy do generowania i budowania funduszu do finansowania własnego rozwoju miasta. Warunkiem jest wydatkowanie wygenerowanych przez mieszkańców dochodów bezpośrednio na terenie miasta, co może stanowić o wzroście dochodów do budżetu Gminy. 	<p>WYMIAR FINANSOWANIA MIASTA</p> <ul style="list-style-type: none"> • makroekonomiczny kryzys gospodarczy; • kryzys dotyczący firmy lokalne; • utrata dochodów mieszkańców; • migracje, odpływ mieszkańców;

SKONSOLIDOWANA ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • historyczny rynek miejski o zabudowie „miasteczka galicyjskiego”; • liczba kształconych absolwentów; • rozwój terenów podmiejskich miasta – imigracja na teren miasta z okolicznych gmin; • dostępność do podstawowej infrastruktury medycznej, edukacyjnej, • najniższy wskaźnik umieralności i najniższa dynamika umieralności; • zagospodarowany zbiornik retencyjny na cele turystyczne; • Park Miejski z zachowaniem bioróżnorodności; • NCK „Sokół” Nisko placówka wizytówką architektoniczną miasta – zabytek oraz działalność kulturalna instytucji; • Wysoki wskaźnik lesistości; • Dobra jakość dróg – wysoki wskaźnik dróg o nawierzchni utwardzonej; • Lokalizacja służb powiatowych oraz jednostek OSP na terenie miasta prowadzących działania z zakresu bezpieczeństwa mieszkańców i przeciwdziałania zagrożeniom; • Negatywny wskaźnik demograficzny równoważony dodatnim przyrostem naturalnym; • Wysoki wskaźnik dostępności do sieci gazowej w mieście oraz w części dostęp do stalowowolskiej sieci ciepłowniczej; • Sprzyjający klimat i warunki pogodowe – lokalizacja; • Zdolność finansowa Gminy do rozwoju – oparta o zdolności do pozyskania zwrotnego finansowania (kredyt/pożyczka); • Rosnący udział wydatków inwestycyjnych Gminy w budżecie Gminy; • Dostęp do podstawowej oferty rekreacyjno – sportowej, hale sportowe, boiska, siłownie plenerowe, place zabaw; 	<ul style="list-style-type: none"> • Niski poziom lokalnej przedsiębiorczości wyrażony małą liczbą działających podmiotów, niskim poziomem konkurencyjności, małym przyrostem nowych firm, małą liczbą miejsc pracy na terenie gminy (w roku 2018 jedynie 37% podatników pracowało na terenie miasta); • Rynek pracy w kategorii „rynkę trudnego” z utrzymującym się wysokim poziomem bezrobocia, w tym bezrobocia wśród ludzi młodych i bezrobociem długotrwałym; • Emigracje „zarobkowe”, wysoki wskaźnik emigracji ludzi młodych, szczególnie w wieku 15 – 39 lat, emigracje „edukacyjne” skutkujące w dużej mierze emigracją do dużych ośrodków miejskich; • Niski potencjał ekonomiczny i gospodarczy miasta, wyrażony niższymi dochodami mieszkańców i ich sytuacją materialną względem innych ośrodków miejskich; • Utrata zdolności ekonomicznych miasta po upadku kluczowych zakładów pracy – nieodtworzenie zdolności gospodarczych miasta; • Negatywna ocena życia w mieście przez ludzi młodych – przyszłe pokolenia miasta; • Odpływ specjalistów, lekarzy, nauczycieli, uzdolnionej młodzieży; • Poziom edukacji niedostosowany do potrzeb lokalnego rynku, ograniczenia w kształceniu uczniów w obszarze kluczowych kompetencji, rozwoju przedsiębiorczości; • Ograniczony dostęp do biblioteki publicznej; • Niewystarczająca oferta rekreacyjno – wypoczynkowo dla mieszkańców; • Wysokie ograniczenia w korzystaniu z usług i infrastruktury publicznej przez osoby niepełnosprawne, starsze, matki z dziećmi; • Ograniczony dostęp do lokali mieszkaniowych na terenie miasta; • Problemy w dostępie do podstawowej infrastruktury publicznej – sieci wodociągowej – kanalizacyjne, zagospodarowane tereny zielone; • Niska aktywność społeczno – obywatelska mieszkańców; • Administracja nie jest przygotowana na technologiczne wyzwania, nie tworzy warunków do rozwoju miasta w ramach SMART CITY – konsultowania, analizowania, planowania i wdrażania w oparciu o strategiczny rozwój miasta; • Administracja nie pełni wykorzystuje nowoczesne rozwiązania komunikacji

<p>Kluczowe wg. hierarchii znaczenia:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Posiadanie terenów mogących stanowić rozwój gospodarczy i mieszkaniowy miasta; 2. Kapitał ludzki miasta - wysoki udział kształconych absolwentów, przyrost naturalny dodatni; 3. Zasoby przyrodnicze/kulturowe i historyczne miasta, Rynek Miejski, Park Miejski, zbiornik wodny na os. Nisko - Podwolina; 4. Dostęp do wiedzy - w branżach kompetencji kluczowych - IT, języki obce, elektronika i elektryka - kapitał w postaci lokalnych szkół; 5. Nisko ośrodek o znaczeniu administracyjno - handlowo - usługowym dla mieszkańców powiatu niżańskiego oraz w części dla obszaru MOF Stalowa Wola. 	<p>elektronicznej do realizacji usług publicznych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zagrożenia drogowe, w szczególności w centrum miasta, rosnąca w ostatnich latach liczba zdarzeń drogowych; • Ruch tranzytowy przechodzący przez centrum miasta i najbardziej zurbanizowane tereny - negatywny wpływ na bezpieczeństwo i zdrowie mieszkańców oraz lokalne środowisko; • Zagrożenia wandalizmem w miejscach publicznych; • Spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, wzrost osób w wieku poprodukcyjnym; • Wysoki wskaźnik ofiar śmiertelnych w wypadkach drogowych; • Brak miejsc noclegowych, sektor hotelowy na terenie miasta nie funkcjonuje; • Niski wskaźnik objęcie terenów MPZP; • Emisja pyłów PM10 i PM2,5 oraz benzo(a)pirenu, wysoki udział przydomowych kotłowni na paliwa stałe oraz wzrost hałasu pochodzącego z transportu w centrum miasta; • Ograniczenia w dochodach Gminy - najniższy wskaźnik dochodów na mieszkańca w grupie porównawczej miast; • Niska aktywność ekonomiczna osób wchodzących na rynek pracy w porównaniu z grupą osób z tego rynku wychodzących; • Bliskie położenie przy ośrodku przemysłowym Stalowej Woli; <p>Kluczowe wg. hierarchii znaczenia:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Niski poziom lokalnej przedsiębiorczości, utrata zdolności ekonomicznych miasta po upadku kluczowych zakładów pracy, niski wskaźnik tworzonych miejsc pracy na terenie miasta - miasto traci swoje kluczowe funkcje; 2. Emigracje zarobkowe, emigracje pracowników w kluczowych zawodach i kształczonej młodzieży; 3. Utrudnienia w dostępie do podstawowej infrastruktury publicznej: sieci wodociągowej - kanalizacyjnej, konkurencyjnej oferty czasu wolnego; 4. Transport tranzytowy przechodzący przez centrum miasta i jego najbardziej zurbanizowane obszary.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Dostępność terenów przeznaczonych pod inwestycje gospodarcze - tworzone tereny inwestycyjne dla nowych przedsiębiorców; • rynek miejski - jako centrum handlowo - administracyjno - usługowo - kulturalne miasta i obszaru MOF; 	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, problemy z dostępnością do kadry pracowniczej (liczba osób wychodzących z rynku pracy przekracza już liczbę osób wchodzących na rynek pracy), spadek liczby osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym;

<ul style="list-style-type: none"> • rozwój technologii umożliwiających komunikację w sposób zdalny; • rozwój gospodarczy Stalowej Woli, Rzeszowa; • potencjał szkół na terenie gminy, w tym szkół średnich, profilowanych, które utraciły swoje istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego; • zagospodarowany zbiornik retencyjny – os. Nisko Podwolina – nowa oferta turystyczna miasta; • Park Miejski w Nisku; • Potencjały przyrodniczo – kulturowe Miasta, potencjał historyczny, kulturowy i przyrodniczy; • Lokalizacja w obszarze MOF Stalowa Wola, lokalizacja na obszarze czwórmiasta (Stalowa Wola, Tarnobrzeg, Sandomierz i Nisko) z potencjałem 350 tyś mieszkańców – 4 bieguny wzrosty; • Dostępność do terenów umożliwiających rozwój mieszkalnictwa (budownictwo jednorodzinne i wielorodzinne); • Partycypacja społeczna mieszkańców – zaangażowanie mieszkańców miasta w procesy rozwojowe; • Garnizon Wojskowy w mieście; • Budowa terminala LHS – nawiązana współpraca z miastem Stalowa Wola w celu współpracy przy budowie terminala przeładunkowego dla rozwoju gosp. MOF Stalowa Wola; • Dodatni przyrost naturalny; • Nowe powiązania komunikacyjne miasta – budowa obwodnicy miasta Stalowa Wola i Nisko, budowa drogi S19 oraz projektowana droga S74, wyniesienie tranzytu z centrum miasta; • Rozwój lokalnej przedsiębiorczości, powstawanie nowych miejsc pracy na terenie miasta; • Potencjał miasta do profilowania w kierunku rozwoju centra logistycznego, informatycznego i otwartego na świat, odzyskanie znaczenia miasta z okresu jego dynamicznego rozwoju gospodarczego przełom XiX/XX w; • Rozwój sektora mieszkaniowego na terenie miasta, w szczególności dla osób, które będą mieszkać na terenie miasta, a dojeżdżać do pracy do innych ośrodków – wykorzystanie potencjału MOF i połączenia komunikacyjnego do Rzeszowa (dojazd do 1h); • Rozwój gospodarczy ogólnokrajowy; • Rozwój technologii OZE. • Strefy gospodarcze w otoczeniu miasta: tarnobrzaska, mielecka i rzeszowska (Dolina Lotnicza) <p>Kluczowe wg. hierarchii znaczenia:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dostęp do terenów inwestycyjnych, budowa terminala LHS, dostęp do terenów stanowiących potencjał mieszkaniowy; 2. Budowa nowych tras komunikacyjnych; 3. Położenie na obszarze MOF i czwórmiasta; 	<ul style="list-style-type: none"> • Kryzys gospodarczy, m.in. wywołany skutkami pandemii koronawirusa; • Wzrost atrakcyjności dużych ośrodków miejskich, w szczególności oddalonych od Miasta; • Wzrost liczby seniorów na terenie miasta; • Rozbudowa miasta w sposób chaotyczny, rozproszony, nie wynikający z miejscowego planu zagospodarowania miasta; • Gwałtowny rozwój transportu kołowego i brak dostępu do alternatywnych rozwiązań komunikacyjnych i transportowych; • Wzrost emisji pyłów z transportu, przemysłu (w tym zanieczyszczenia przechodzące z miasta Tarnobrzeg i Stalowa Wola), wzrost emisji pyłów z przydomowych kotłowni na paliwo stałe, w tym główne zagrożenie ze spalania zanieczyszczonych surowców grzewczych, śmieci itp.; • Zagrożenia kryzysem gospodarczym wywołane m.in. występującą sytuacją pandemiczną; • Zagrożenie utraty znaczenia Rynku Miejskiego po zmniejszeniu ruchu tranzytowego w mieście; • Spadek obecnego znaczenia gospodarczego miasta skutkujący emigracją mieszkańców w kluczowych zawodach oraz emigracja młodych wykształconych osób; • Utrata znaczenia MOF i innych ośrodków przemysłowych w bliskim otoczeniu miasta; <p>Kluczowe wg. hierarchii znaczenia:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kryzys gospodarczy, wywołany m.in. pandemią; 2. Pogłębiające się emigracje zarobkowe; 3. Marginalizacja miasta – brak zdolności do własnego rozwoju, przyciągania kapitału, podnoszenia konkurencyjności, efektem utrwalanie długookresowej utraty
--	--

<p>4. Zdolność do kierunkowego rozwoju miasta – informatyka, gospodarka, rozwój w kierunku MŚP, przejście z gospodarki produkcyjnej/towarowej do gospodarki wiedzy, technologii i innowacyjności, o szczególnym znaczeniu usług i innowacyjności;</p> <p>5. Korzyści ze współpracy z okolicznymi strefami ekonomicznymi;</p> <p>6. Nisko Hub – logistyczny;</p>	<p>podstawowych funkcji społeczno – gospodarczych;</p> <p>4. Utrata znaczenia gospodarczego MOF Stalowa Wola i okolicznych ośrodków miejskich;</p> <p>5. Spadek dochodów do budżetu – problemy z realizacją działań rozwojowych i bieżących miasta;</p> <p>6. Wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym i pogłębiający się spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym – ograniczenia w kapitale ludzkim;</p>
---	--

Rozdział 3 Matryca strategicznego rozwoju gminy i miasta Nisko

3.1. Wizja rozwoju gminy i miasta Nisko

Na podstawie opracowanej diagnozy społeczno – gospodarczo – przestrzennej wyznaczono strategiczne kierunki rozwoju oraz docelową wizję rozwoju Gminy i Miasta Nisko do roku 2030:

WIZJA ROZWOJU GMINY i MIASTA NISKO

Nisko: miasto przyjazne przedsiębiorczości i otwarte na innowacyjne rozwiązania – rozwój przedsiębiorczości i wiarygodnego profilu miasta (smart economy).

Nisko oknem na świat biznesu, miejscem, gdzie rozwijają się firmy rodzinne, tradycyjne oraz innowacyjne oparte o nowoczesne rozwiązania IT. Nisko to również miejsce przyjazne biznesowi, gdzie na jednej płaszczyźnie działa sektor biznesu, edukacji i lokalnego samorządu.

Nisko: miasto wzmacniające otwarty i integracyjny kapitał lokalnego społeczeństwa – poprawa jakości życia w mieście (smart living i smart people) oraz atrakcyjne miasto do życia – tworzenie i rozwój miejskiej oferty czasu wolnego (slow life)

Nisko – miejsce przyjazne do zamieszkania. Nisko z ofertą mieszkaniową opartą o tereny wolne od zanieczyszczeń i hałasu. Nisko z ciekawą ofertą czasu wolnego. Nisko – miejsce do wypoczynku i rekreacji po pracy i w weekendy. Tu chcę się ŻYĆ.

Nisko: miasto naturalnie dbające o środowisko – poprawa stanu lokalnego środowiska przyrodniczego i przeciwdziałanie zmianom klimatu (smart environment).

Nisko – miejsce wolne od smogu i odporne na zmiany klimatu. Nisko – miejsce wolne od smogu i odporne na zmiany klimatu. Miasto, które dba o swój potencjał przyrodniczy i potrafi go wykorzystać do własnego rozwoju.

Nisko: gmina i miasto bezpieczne, dostępne, skomunikowane, nowoczesne i zrównoważone, jako ważny ośrodek tranzytowy (smart mobility).

Nisko – bezpieczne i dostępne dla wszystkich mieszkańców miejsce do życia i zamieszkania. Gmina, która jest dobrze skomunikowana z kluczowymi ośrodkami miejskimi w otoczeniu, korzystająca z wartości położenia i możliwości rozwoju funkcji ośrodka tranzytowego.

Nisko: miasto SMART CITY, strategia, rozwój, innowacyjność, partycypacja i dostępność, inteligentne zarządzanie (smart governance) dzięki inteligentnej mobilności (smart mobility) – cechy charakterystyczne miasta.

Nisko – inteligentne miasto, gotowe do efektywnego zarządzania i strategicznego rozwoju, potrafiące analizować i dobierać narzędzia rozwoju wg własnych potencjałów i potrzeb. Siłą miasta jest intelektualny kapitał mieszkańców, otwartość i brak barier, a także partycypacja mieszkańców w decydowaniu o rozwoju miasta. Nisko – miasto, które wprowadza i uczy się wykorzystywania technologii informacyjno – komunikacyjnych dla znaczącej poprawy wydajności infrastruktury miejskiej oraz podniesienia świadomości wspólnoty mieszkańców.

3.2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

Strategiczne kierunki rozwoju Gminy i Miasta Nisko:

CEL STRATEGICZNY NR 1

Nisko: gmina i miasto przyjazne przedsiębiorczości i otwarte na innowacyjne rozwiązania – rozwój przedsiębiorczości i wiarygodnego profilu gminy (smart economy) - **PRZEDSIĘBIORCZE NISKO**

CEL STRATEGICZNY NR 2

Nisko: gmina i miasto wzmacniające otwarty i integracyjny kapitał lokalnego społeczeństwa – poprawa jakości życia w mieście (smart living i smart people) oraz atrakcyjne do życia – tworzenie i rozwój oferty czasu wolnego (slow life) - **NISKO TU MIESZKAM - TU ODPOCZYWAM**

CEL STRATEGICZNY NR 3

Nisko: gmina i miasto naturalnie dbające o środowisko – poprawa stanu lokalnego środowiska przyrodniczego i przeciwdziałanie zmianom klimatu (smart environment) - **ZIELONE NISKO**

CEL STRATEGICZNY NR 4

Nisko: gmina i miasto bezpieczne, dostępne, skomunikowane, nowoczesne i zrównoważone, jako ważny ośrodek tranzytowy (smart mobility) - **DOSTĘPNE I BEZPIECZNE NISKO**

CEL STRATEGICZNY NR 5

Nisko: gmina i miasto SMART CITY, strategia, rozwój, innowacyjność, partycypacja i dostępność, inteligentne zarządzanie (smart governance) dzięki inteligentnej mobilności (smart mobility) – cechy charakterystyczne gminy i miasta - **NISKO INTELIGENTNE MIASTO**

3.3. Krótki opis obszarów strategicznego rozwoju gminy i miasta Nisko

CEL STRATEGICZNY: PRZEDSIĘBIORCZE NISKO 2024.

Nisko: gmina i miasto przyjazna przedsiębiorczości i otwarte na innowacyjne rozwiązania - rozwój przedsiębiorczości i wiarygodnego profilu miasta (smart economy)

CEL STRATEGICZNY:	PRZEDSIĘBIORCZE NISKO 2024 Nisko: miasto przyjazne przedsiębiorczości i otwarte na innowacyjne rozwiązania - rozwój przedsiębiorczości i wiarygodnego profilu miasta (smart economy)
Wymiary wynikające z diagnozy	GOSPODARKA RYNEK PRACY SYTUACJA MATERIALNA MIESZKAŃCÓW POZIOM BEZPIECZEŃSTWA WYMIAR FINANSOWANIA MIASTA DOSTĘPNOŚĆ I JAKOŚĆ USŁUG ORAZ INFRASTRUKTURY
Wizja/obszar strategicznego działania:	Nisko: miasto przyjazne przedsiębiorczości i otwarte na innowacyjne rozwiązania - rozwój przedsiębiorczości i wiarygodnego profilu miasta (smart economy). Nisko oknem na świat biznesu, miejscem, gdzie rozwijają się firmy rodzinne, tradycyjne oraz innowacyjne oparte o nowoczesne rozwiązania IT. Nisko to również miejsce przyjazne biznesowi, gdzie na jednej płaszczyźnie działa sektor biznesu, edukacji i lokalnego samorządu.
Obszary problemowe objęte działaniem	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój lokalnej przedsiębiorczości • Edukacja ukierunkowana na rozwój gospodarczy miasta. • Zasoby i produkty elementem rozwoju gospodarczego miasta. • Tereny inwestycyjne • Promocja
CEL NADRZĘDNY	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój przedsiębiorczości oraz tworzenie marki gminy i miasta Nisko – miejsce przyjazne przedsiębiorczości i otwarte na nowe rozwiązania. 2. Edukacja ukierunkowana na rozwój gospodarczy gminy i miasta Nisko.
KIERUNKI DZIAŁAŃ	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie przestrzeni do współpracy szkoła- biznes – samorząd, usprawnienie bieżącej współpracy i wymiany informacji samorządu z przedsiębiorcami; • Kształtowanie kultury przedsiębiorczości; • Tworzenie przestrzeni i korzystnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej; • Zwiększenie udziału lokalnych firm w pozyskiwaniu środków ze źródeł zewnętrznych; • Wspieranie lokalnego biznesu, poprzez doradztwo i przekaz informacji; • Mentoring biznesowy i zawodowy; • Promocja lokalnej przedsiębiorczości, akcje promocyjne;

	<ul style="list-style-type: none"> • Aktywizacja gospodarcza kluczowych obszarów gospodarczych miasta; • Tworzenie nowych firm na terenie gminy; • Rozwój powierzchni przeznaczonych pod działalność gospodarczą; • Wzrost liczby tworzonych nowych firm; • Przeciwdziałanie bezrobociu, w szczególności wśród młodych ludzi; • Tworzenie spójnego systemu edukacji dostosowanego do aktualnych potrzeb i wyzwań rynkowych, zdolnego do kształtowania kadr wg kompetencji kluczowych; • Tworzenie przestrzeni do współpracy szkoła - biznes – samorząd, usprawnienie bieżącej współpracy i wymiany informacji samorządu z przedsiębiorcami; • Podniesienie jakości kształcenia; • Rozwój bazy dydaktycznej; • Edukacja od najmłodszych lat – tworzenie oferty dla dzieci z terenu gminy i miasta Nisko; • Termomodernizacja lokalnych szkół i obiektów oświatowych;
WDRAŻANIE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dlaczego i po co - opracowanie partycypacyjnej Nizańskiej Strategii Rozwoju Przedsiębiorczości; 2. Dlaczego i po co – powołanie i funkcjonowanie Rady Ekspertckiej, w tym młodych przedsiębiorców. 3. Grunt to grunt - tworzenie terenów inwestycyjnych w mieście z budową terminala LHS. 4. Nizański Rynek Nieruchomości – katalog i udostępnianie miejskich zasobów nieruchomości na potrzeby inwestycyjne i stosowanie systemowego wsparcia wspomagającego rozwój firm. 5. Intro - uruchomienie Centrum Obsługi Inwestora (COI) w strukturach administracji miejskiej. 6. Śladami Nizańskich Organiczników rodziny Reichenbachów - wprowadzenie zasad i postaw kultury przedsiębiorczości. 7. Ryzyko i zysk start – up -przygotowanie miejskiej oferty wsparcia dla start-upów. 8. Akcja promocyjna Buy local – kupuj w Nisku. 9. Utworzenie inkubatora dla przedsiębiorców. 10. Multicel - Nisko stworzenie Multimedialnego Centrum Edukacyjnego z Inkubatorem Przedsiębiorczości. 11. Nowa era – stworzenie multimedialnych szkolnych laboratoriów edukacyjnych na potrzeby jednolitego systemu nauczania w kierunku kompetencji kluczowych. 12. Kompetencje - wprowadzenie system kształcenia dostosowanego do potrzeb gospodarki opartej na wiedzy oraz tworzenie zamawianych kierunków nauczania, klas patronackich na potrzeby jednolitego systemu nauczania w kierunku kompetencji kluczowych.
EFEKTY WDROŻENIA DZIAŁAŃ Co chcemy uzyskać?	<p>Kluczowym oczekiwanym rezultatem wdrożenia działań w niniejszym obszarze jest podniesienie poziomu lokalnej przedsiębiorczości, poprzez wzrost liczby działających podmiotów gospodarczych, poprzez wzrost liczby miejsc pracy na terenie miasta. Realizacja zaplanowanych działań, zaprojektowanych sposób umożliwiający wdrożenie spójnego i komplementarnego programu działań, by w sposób kompleksowy i zintegrowany poprawić jakość lokalnego biznesu. W ten sposób rozwój gospodarczy w mieście nastąpi dzięki poprawie systemu lokalnej edukacji, dostosowania jej poziomu i organizacji do aktualnych potrzeb</p>

	<p>rozwojowych i technologicznych, rynkowych, stworzenia przestrzeni do rozwoju inwestycji gospodarczych, a także stworzenia kompleksowego programu wspierającego działanie obecnych firm i powstawanie nowych firm na terenie miasta. Podstawowym założeniem programu jest stworzenie modelu rozwoju gospodarczego opartego na wiodących trzech filarach jego rozwoju: edukacji, przestrzeni do inwestycji i współpracy, a także mechanizmu wspierania lokalnej przedsiębiorczości.</p> <p>Rozwój gospodarczy Niska zostanie osiągnięty, poprzez wzrost liczby działających podmiotów gospodarczych, utrzymanie i wzrost liczby miejsc pracy na terenie miasta, profilowania miasta w kierunku wiodących branż i sektorów rozwojowych, wzrostu inwestycji w rozwój gospodarczy, a także dzięki powstawaniu nowych firm, w szczególności firm kreatywnych o szczególnym znaczeniu dla rozwoju lokalnej, regionalnej i krajowej gospodarki.</p> <p>Rezultaty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby działających podmiotów gospodarczych na terenie gminy i miasta Nisko; • wzrost liczby tworzonych miejsc pracy na terenie gminy; • stworzenie przestrzeni do wspierania lokalnego biznesu; • zmniejszenie poziomu bezrobocia na terenie gminy; • zwiększenie powierzchni terenów inwestycyjnych; • ograniczenie poziomu bezrobocia; • zwiększenie liczby osób objętych nowoczesną formą edukacji; • wzrost firm w branży kreatywnej; • rozwój oferty turystycznej miasta; • podniesienie jakości lokalnej edukacji, dostosowanie do potrzeb rynkowych, wyzwań technologicznych.
--	--

CEL STRATEGICZNY: NISKO TU MIESZKAM – TU ODPOCZYWAM.

Nisko: miasto wzmacniające otwarty i integracyjny kapitał lokalnego społeczeństwa – poprawa jakości życia w mieście (smart living i smart people) oraz atrakcyjne miasto do życia – tworzenie i rozwój miejskiej oferty czasu wolnego (slow life)

<p>CEL STRATEGICZNY:</p>	<p>NISKO TU MIESZKAM – TU ODPOCZYWAM Nisko: miasto wzmacniające otwarty i integracyjny kapitał lokalnego społeczeństwa – poprawa jakości życia w mieście (smart living i smart people) oraz atrakcyjne miasto do życia – tworzenie i rozwój miejskiej oferty czasu wolnego (slow life)</p>
<p>Wymiary wynikające z diagnozy</p>	<p>SPOŁECZNY PRZESTRZENNY INTELIGENTNEGO ZARZĄDZANIA MIASTEM ŚRODOWISKOWY INSTYTUCJONALNY</p>

Wizja/obszar strategicznego działania:	<p>Nisko: miasto wzmacniające otwarty i integracyjny kapitał lokalnego społeczeństwa – poprawa jakości życia w mieście (smart living i smart people) oraz atrakcyjne miasto do życia – tworzenie i rozwój miejskiej oferty czasu wolnego (slow life)</p> <p>Wizja: Nisko – miejsce przyjazne do zamieszkania. Nisko z ofertą mieszkaniową opartą o tereny wolne od zanieczyszczeń i hałasu. Nisko z ciekawą ofertą czasu wolnego. Nisko – miejsce do wypoczynku i rekreacji po pracy i w weekendy.</p> <p>Tu chcę się ŻYĆ.</p>
Obszary problemowe objęte działaniem	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój oferty mieszkaniowej; • Poprawa życia w mieście; • Czas wolny w mieście; • Jakość usług publicznych dla mieszkańców; • Potencjał miasta do rozwoju turystyki lokalnej / rozwój własnych zasobów;
CEL NADRZĘDNY	<p>3. Rozwój oferty mieszkaniowej.</p> <p>4. Rozwój aktywności społecznej mieszkańców i zwiększenie udziału mieszkańców w życiu gminy i miasta.</p> <p>5. Tworzenie konkurencyjnej oferty spędzania czasu wolnego.</p> <p>6. Rozwój oferty publicznej kierowanej do mieszkańców.</p>
KIERUNKI DZIAŁAŃ	<ul style="list-style-type: none"> • Kształtowanie nowej polityki miejskiej, opartej o zrównoważony i inteligentny rozwój miasta; • Zwiększenie powierzchni gminy przeznaczonej pod mieszkalnictwo; • Budowa nowych obiektów mieszkaniowych; • Tworzenie oferty mieszkaniowej dla wszystkich grup mieszkańców, w tym dla osób o niższym statusie materialnym; • Zniesienie barier architektonicznych i wdrożenie mechanizmów korzystania z oferty gminy i miasta przez wszystkich jego mieszkańców; • Aktywizowanie i pobudzanie do społecznej aktywności, rozwój utworzonego Klastra Rozwoju Miasta „Plaster Kreacji”; • Wsparcie osób starszych i niesamodzielnych w miejscu zamieszkania, ograniczanie barier w dostępie do oferty gminy; • Działanie rad eksperckich/ doradczych reprezentujących poszczególne grupy mieszkańców gminy; • Organizacja zajęć aktywizujących mieszkańców; • Wspieranie lokalnych organizacji społecznych i ich działalności; • Kreowanie i realizowanie polityki senioralnej, dla młodzieży, oraz kierowanej do osób z niepełnosprawnościami; • Ekonomia społeczna • Rozwój oferty kulturalnej i sportowej dla mieszkańców i gości - kreowanie wspólnej i spójnej oferty MOF Stalowa Wola; • Rozwój turystyki aktywnej; • Rozwój turystyki rowerowej – komunikacja z sąsiednim miastem Stalowa Wola i gminami ościennymi; • Rozwój oferty MOF Stalowa Wola; • Smart City – usługi rozwijające turystykę miejską; • Slow life – wypoczynek na łonie natury; • Tworzenie oferty turystycznej w oparciu o posiadane zasoby i potencjały; • Tworzenie szlaków turystycznych;

	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój zaplecza bibliotecznego; • Wzrost liczby miejsc w żłobkach, klubach dziecięcych; • Wzrost liczby miejsc w przedszkolach i innych formach wychowania przedszkolnego;
WDRAŻANIE	<p>13. Cyfrowy, planistyczny obraz miasta - opracowanie MPZP.</p> <p>14. Nowy dom to nowy mieszkaniec miasta – stworzenie nowej przestrzeni mieszkaniowej w mieście.</p> <p>15. Nie wysoko – innowacyjne projekty mieszkaniowe dla budownictwa nisko-czynszowego.</p> <p>16. Plaster Kreacji – stworzenie (budowa) obiektu Plastra Kreacji dla rozwoju aktywności społecznej mieszkańców (debaty, spotkania, panele dyskusyjne m.in. Rady Seniorów, Rady Młodzieży i Rady ds. dostępności).</p> <p>17. Najwyższa wrażliwość - stworzenie Miejsca Oparcia dla osób z niepełnosprawnością wzroku, słuchu i ruchu.</p> <p>18. Śmiało wejdź - zwiększenie dostępności dla osób niepełnosprawnych w budynkach publicznych.</p> <p>19. Integracja poprzez rękodzieło.</p> <p>20. Serce Miasta musi bić - ożywienie rynku miejskiego i promocja lokalnych firm.</p> <p>21. Dziedzictwo kulinarne.</p> <p>22. Artystyczne Nisko.</p> <p>23. Rozwój żeglarstwa w Nisku.</p> <p>10. Multicel - Nisko stworzenie Multimedialnego Centrum Edukacyjnego z Inkubatorem Przedsiębiorczości.</p> <p>24. Szlakiem rowerowym.</p> <p>25. Zalew Podwolina – turystyczną atrakcją gminy.</p> <p>26. Blue Valley – wiślanym szlakiem.</p> <p>27. Poszerzenie oferty kulturalnej gminy, poprzez zagospodarowanie terenu przy amfiteatrze w Parku Miejskim w Nisku i uruchomieniu nowej działalności kulturalnej po byłej przychodni w Nowosielcu.</p> <p>28. Poprawa oferty sportowo – rekreacyjnej.</p> <p>29. Budowa Multimedialnej Biblioteki Miejskiej w Nisku – miejsca integracji edukacyjno – kulturalnej.</p> <p>30. Rozwój zaplecza opieki dla dzieci w wieku żłobkowym (rozwój miejsc w żłobkach, klubach dziecięcych).</p> <p>31. Rozwój zaplecza przedszkolnego dla dzieci z terenu gminy i miasta Nisko.</p> <p>32. Rozwój zaplecza dla szkolnictwa ogólnego na terenie gminy i miasta Nisko.</p> <p>33. Rozwój pracowni tematycznych w szkołach podstawowych dla uczniów o szczególnych potrzebach edukacyjnych.</p>
EFEKTY WDROŻENIA DZIAŁAŃ Co chcemy uzyskać?	<p>Założonym efektem realizacji celu strategicznego jest rozwój miasta oparty o zdiagnozowane potencjały endogeniczne i egzogeniczne. Oczekiwany efektem realizacji celu jest stworzenie przestrzeni do rozwoju miasta w obszarze mieszkaniowym, usług i infrastruktury publicznej oraz stworzenia oferty „przemysłu czasu wolnego”. Ważnym elementem będzie również rozwijanie obecnej oferty i jakości usług publicznych, zarówno w obszarze wolnego czasu, sportu, rekreacji, kultury i edukacji.</p> <p>Głównym celem będzie pobudzenie miasta do rozwoju gospodarczego, poprzez stworzenie zaplecza mieszkaniowego na potrzeby rozwoju przedsiębiorczości, stworzenia konkurencyjnej i innowacyjnej oferty mieszkaniowej miasta, opartej o cele zrównoważonego rozwoju miasta, a</p>

także podniesienie jakości oferowanych usług publicznych. Głównym efektem będzie rozwój demograficzny miasta i podniesienie jego potencjału ekonomicznego do kształtowania własnego zindywidualizowanego rozwoju. Przedstawiony efekt zostanie osiągnięty dzięki podniesieniu jakości świadczonej oferty usług publicznych, podniesienia aktywności społecznej i stworzeniu oferty spędzania czasu wolnego, czy jakości oferowanej edukacji. Szczególnym efektem będzie zniesienie barier ograniczających korzystanie z oferty miasta przez osoby z niepełnosprawnościami i przeciwdziałanie wszelkim formom wykluczenia. Stworzy to warunki do otwarcia się miasta na osoby na co dzień wykluczane społecznie, mające istotne problemy w codziennym życiu w mieście.

W efekcie działań Nisko zyska charakter miasta SMART CITY w obszarze inteligentnego rozwoju, dostosowanego do indywidualnego charakteru i własnej ścieżki rozwoju. SMART CITY to również zdolność do otwarcia się na osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, jak również partycypacyjny charakter rozwoju i zarządzania miastem. Realizacja tego celu wpłynie również na stworzenie nowych produktów turystycznych gminy, które przyczynią się do rozwoju gospodarczego.

Rezultaty:

- zwiększenie powierzchni przeznaczonej pod rozwój mieszkaniowy;
- wzrost liczby lokali mieszkaniowych na terenie gminy;
- zwiększenie powierzchni gminy objętej planowaniem przestrzennym;
- rozwój oferty rekreacyjno – wypoczynkowej dla mieszkańców i turystów;
- zniesienie barier w dostępie do oferty miasta dla osób wykluczanych społecznie, osób niepełnosprawnych, starszych;
- zwiększenie udziału mieszkańców w strategicznym rozwoju miasta, partycypacyjny charakter rozwoju miasta;
- zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców miasta;
- tworzenie nowych produktów miasta;
- rozwój oferty rekreacyjno – wypoczynkowej dla mieszkańców i turystów;
- tworzenie nowych produktów turystycznych i oferty spędzania czasu wolnego;
- zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców miasta;
- zwiększenie długości ścieżek pieszo – rowerowych;
- stworzenie przestrzeni do aktywności czytelniczej, bibliotecznej wraz z przestrzenią do nowoczesnej edukacji i aktywizacji mieszkańców;
- zwiększenie liczby miejsc dla dzieci w wieku żłobkowym;
- zwiększenie liczby dzieci z terenu gminy objętych wychowaniem przedszkolnym.

CEL STRATEGICZNY: ZIELONE NISKO.

Nisko: miasto naturalnie dbające o środowisko – poprawa stanu lokalnego środowiska przyrodniczego i przeciwdziałanie zmianom klimatu (smart environment)

CEL STRATEGICZNY:	ZIELONE NISKO Nisko: miasto naturalnie dbające o środowisko – poprawa stanu lokalnego środowiska przyrodniczego i przeciwdziałanie zmianom klimatu (smart environment).
Wymiary wynikające z diagnozy	ŚRODOWISKOWY PRZESTRZENNY INSTYTUCJONALNY GOSPODARCZY
Wizja/obszar strategicznego działania:	Nisko: miasto naturalnie dbające o środowisko – poprawa stanu lokalnego środowiska przyrodniczego i przeciwdziałanie zmianom klimatu (smart environment). Wizja: Nisko – miejsce wolne od smogu i odporne na zmiany klimatu. Nisko – miejsce wolne od smogu i odporne na zmiany klimatu. Miasto, które dba o swój potencjał przyrodniczy i potrafi go wykorzystać do własnego rozwoju.
Obszary problemowe objęte działaniem	<ul style="list-style-type: none"> • Jakość środowiska naturalnego; • Jakość powietrza w mieście; • Budownictwo; • Infrastruktura komunalna wodociąg – kanalizacja; • OZE; • Gospodarka niskoemisyjna;
CEL NADRZĘDNY	<p>7. Ograniczenie emisji pyłów i zanieczyszczeń emitowanych na terenie gminy i miasta Nisko, rozwój gospodarki niskoemisyjnej.</p> <p>8. Przeciwdziałanie skutkom zmiany klimatu..</p> <p>9. Zmniejszenie liczby odpadów komunalnych składowanych na składowiskach.</p> <p>10. Rozwój zrównoważonej gospodarki wodno - ściekowej</p>
KIERUNKI DZIAŁAŃ	<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczenie szkodliwej niskiej emisji w mieście; • Ograniczenie zużycia energii końcowej w budynkach mieszkalnych i publicznych; • Rozwój OZE, budowa instalacji fotowoltaicznych, pomp ciepła, elektrowni wiatrowych, wodnych, realizacja projektów parasolowych; • Wymiana nieefektywnych energetycznie kotłów i źródeł ciepła; • Edukacja ekologiczna mieszkańców; • Promowanie odpowiedzialności ekologicznej wśród przedsiębiorców (zapobieganie powstawaniu odpadów oraz recykling); • Rozwój i promowanie czystych technologii. wdrażanie zasad czystszej produkcji oraz efektywności energetycznej;

	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie systemu wsparcia gospodarki niskoemisyjnej: opracowanie programów realizacji i wdrażania systemu, współpraca i organizacja klastra energetycznego lub spółdzielni energetycznej; • Rozwój terenów zielonych, infrastruktura „zielono – niebieska”; • Przeciwdziałanie zmianom klimatu; • Ograniczenie skutków zmian klimatu na terenie gminy; • Bioróżnorodność; • Gospodarka odpadami; • Recykling odpadów; • Instalacje do ograniczania liczby odpadów; • Edukacja ekologiczna mieszkańców i kampanie społeczne; • Usprawnienie systemu gospodarowania odpadami, wykorzystanie nowych technologii; • Segregacja odpadów i zmniejszanie liczby odpadów powstających u źródła; • Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej; • Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej; • Modernizacja i przebudowa systemu oczyszczania ścieków komunalnych; • Modernizacja i przebudowa stacji uzdatniania wody, budowa zbiorników retencyjnych;
WDRAŻANIE	<p>34. Zero węgla – więcej słońca - OZE – budowa instalacji OZE wraz z organizacją lokalnego systemu gospodarki niskoemisyjnej.</p> <p>35. Czujny pomiar - montaż czujników pomiaru emisji pyłów w mieście wraz z aplikacją informacyjną dla mieszkańców.</p> <p>36. OZE dla mieszkańców – projekty parasolowe i wspierające.</p> <p>37. Kompleksowa termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej z wdrożeniem systemu do monitorowania poziomu zużycia energii</p> <p>38. Modernizacja i uzupełnianie oświetlenia publicznego z wdrożeniem systemu monitorowania i sterowania.</p> <p>39. Łąki łąn – utworzenie parku zieleni w mieście na os. Nisko – Podwolina oraz rewaloryzacja Parku Miejskiego w Nisku.</p> <p>40. Woda z nieba – recykling wód opadowych.</p> <p>41. Rozwój małej retencji i odtworzenie rowów melioracyjnych</p> <p>42. Kompleksowe działania na rzecz adaptacji do zmian klimatu</p> <p>43. Segregujesz – zyskujesz, organizacja akcji ekologicznej.</p> <p>44. Budowa sortowni i biokompostowni</p>
EFEKTY WDROŻENIA DZIAŁAŃ Co chcemy uzyskać?	<p>Bezpośrednim efektem realizacji przedstawionych działań będzie wypracowanie trwałych mechanizmów przyczyniających się do ograniczenia zanieczyszczenia lokalnego środowiska naturalnego w ramach przyjętych celów zrównoważonego rozwoju miasta. Takim mechanizmem będzie edukowanie i utrwalanie świadomości mieszkańców w obszarze dbania o swój własny „dom”, własny potencjał przyrodniczy, własne środowisko, w szczególności w procesie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, zmiany postaw na ekologiczne rozwiązania, a także zwrócenia większej uwagi na wykorzystywanie nowoczesnych rozwiązań energooszczędnych, czy opartych o odnawialne źródła energii. Konieczne jest osiągnięcie trwałej zmiany świadomości ekologicznej i kruchości ekosystemu</p>

oraz jego wpływu na jakość życia poprzez systemową i trwałą edukację ekologiczną. Do nich należeć będą również modelowe rozwiązania stosowane na budynkach i infrastrukturze publicznej, jako wzorcowe rozwiązania, które będą wykorzystywane w edukacji i podnoszeniu świadomości ekologicznej mieszkańców. Istotnym elementem wdrożenia programu będzie wprowadzenie systemu monitorowania jakości powietrza na terenie miasta, z ogólnodostępną platformą informowania mieszkańców. System obejmie cały teren miasta, by w sposób precyzyjny wskazać kluczowe zagrożenia dla lokalnego środowiska i zdrowia mieszkańców.

W efekcie projektu nastąpi istotny wzrost ilości energii wytwarzanej z instalacji OZE, projekt przyczyni się do wdrożenia celów gospodarki niskoemisyjnej, a większość budynków publicznych będzie wyróżniać się prawie zerowym zapotrzebowaniem na energię elektryczną.

Ważnym elementem przedstawionych działań będzie również powstanie nowych terenów zielonych w mieście, które w sposób bezpośredni przyczynią się do poprawy jakości powietrza na terenie miasta. Wpłyną również na podniesienie konkurencyjności oferty życia w mieście, poprzez tworzenie nowej oferty spędzania wolnego czasu. Jest to również szczególnie istotne dla spójnego budowania oferty dla całego obszaru MOF Stalowa Wola.

Kolejnym efektem będzie podniesienie jakości życia na terenie miasta, poprzez przeciwdziałanie zmianom klimatu i ograniczenia zagrożenia dla mieszkańców ulewnymi opadami, w tym wykorzystywanie wody opadowej i świadomość wartości wody, której zasoby stają się ograniczone.

Kluczowym założeniem przedstawionych działań będzie wdrożenie długofalowych mechanizmów skutkujących pozytywnym wpływem na jakość lokalnego środowiska dla obecnych i przyszłych pokoleń, w szczególności w obszarze jakości powietrza, ograniczania zużycia energii, wzrostu wykorzystania OZE i minimalizowania skutków zmian klimatu.

Rezultaty:

- zwiększenie produkcji energii z OZE na terenie gminy i miasta Nisko;
- wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców;
- ograniczenie emisji gazów cieplarnianych;
- rozwój gospodarki niskoemisyjnej w sektorze prywatnego budownictwa mieszkaniowego;
- zmniejszenie zapotrzebowania infrastruktury publicznej na energię końcową;
- ograniczenie kosztów eksploatacji infrastruktury publicznej;
- zwiększenie powierzchni terenów zielonych na terenie gminy i miasta;
- przystosowanie miasta do zmian klimatu;
- zmniejszenie liczby odpadów oddawanych na składowisko;
- usprawnienie systemu gospodarowania odpadami;
- wzrost liczby odpadów segregowanych;
- zwiększenie poziomu dostępności do sieci wodociągowej;
- zwiększenie poziomu skanalizowania gminy;
- ograniczenie strat wody w gospodarstwach domowych.

CEL STRATEGICZNY: DOSTĘPNE I BEZPIECZNE NISKO.

Nisko: gmina i miasto bezpieczne, dostępne, skomunikowane, nowoczesne i zrównoważone, jako ważny ośrodek tranzytowy (smart mobility)

CEL STRATEGICZNY:	DOSTĘPNE I BEZPIECZNE NISKO Nisko: gmina i miasto bezpieczne, dostępne, skomunikowane, nowoczesne i zrównoważone, jako ważny ośrodek tranzytowy (smart mobility)
Wymiary wynikające z diagnozy	POZIOM BEZPIECZEŃSTWA ŚRODOWISKOWY PRZESTRZENNY INSTYTUCJONALNY GOSPODARCZY
Wizja/obszar strategicznego działania:	Nisko: gmina i miasto bezpieczne, dostępne, skomunikowane, nowoczesne i zrównoważone, jako ważny ośrodek tranzytowy (smart mobility). Wizja: Nisko – bezpieczne i dostępne dla wszystkich mieszkańców miejsce do życia i zamieszkania. Gmina, która jest dobrze skomunikowana z kluczowymi ośrodkami miejskimi w otoczeniu, korzystająca z wartości położenia i możliwości rozwoju funkcji ośrodka tranzytowego.
Obszary problemowe objęte działaniem	<ul style="list-style-type: none"> • Infrastruktura komunikacyjna • Internet szerokopasmowy i ICT • Infrastruktura tranzytowa • Dostępność • Transport zbiorowy • Transport alternatywny
CEL NADRZĘDNY	11. Poprawa dostępności komunikacyjnej gminy. 12. Sprawny i skuteczny system ratowniczy na terenie gminy oraz bezpieczne miejsca aktywności lokalnej. 13. Wspieranie mieszkańców znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, osób starszych i z niepełnosprawnościami
KIERUNKI DZIAŁAŃ	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa nowych dróg publicznych i wewnętrznych na terenie gminy; • Doprowadzenie ciągów komunikacyjnych do nowych obszarów rozwojowych gminy; • Poprawa jakości obecnych ciągów komunikacyjnych; • Zapewnienie dostępności komunikacyjnej miasta z innymi ośrodkami, czy zewnętrznymi trasami o znaczeniu ponadlokalnym; • Wdrażanie systemów podnoszących poziom bezpieczeństwa wszystkich użytkowników dróg, w szczególności pieszych i rowerzystów;

	<ul style="list-style-type: none"> • Usprawnienie działania systemu komunikacji zbiorowej; • Budowa infrastruktury przeciwdziałaniu zagrożeniom; • Dopuszanie służb lokalnych ratowniczych i porządkowych; • Odnowa przestrzeni publicznych; • Monitoring przestrzeni publicznej; • Budowa, przebudowa lub remont urządzeń wodnych i infrastruktury towarzyszącej służących przeciwdziałaniu /zmniejszeniu skutków powodzi lub suszy; • Polityka społeczna; • Polityka senioralna; • Przeciwdziałanie ubóstwu; • Opieka zdrowotna; • Wsparcie osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej; • Poprawa jakości funkcjonowania w środowisku lokalnym osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością oraz pomoc osobom bezdomnym w wychodzeniu z bezdomności; • Poprawa jakości osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych; • Dążenie do zmniejszenia skali występowania przemocy w rodzinie i ograniczanie negatywnych skutków przemocy w rodzinie; • Zapobieganie nasilaniu się zjawiska alkoholizmu i innych uzależnień wśród mieszkańców; • Zbudowanie spójnego systemu wsparcia dla rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi.
WDRAŻANIE	<p>48. Budowa nowych dróg na terenie miasta.</p> <p>49. Poprawa jakości dróg istniejących, podniesienie parametrów jakościowych.</p> <p>50. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa na przejścia dla pieszych i rowerzystów.</p> <p>51. Poprawa infrastruktury służącej transportowi zbiorowemu.</p> <p>52. Budowa alternatywnych form komunikacji.</p> <p>53. Dopuszanie jednostek OSP w sprzęt ratowniczy i wozy strażackie.</p> <p>54. Rozwój bazy służb ratowniczych.</p> <p>55. Monitoring przestrzeni publicznych.</p> <p>41. Rozwój małej retencji i odtworzenie rowów melioracyjnych.</p> <p>56. Przeciwdziałanie i ograniczanie skutków długotrwałego bezrobocia i ubóstwa wśród mieszkańców gminy i miasta Nisko w szczególności klientów pomocy społecznej.</p> <p>57. Poprawa jakości funkcjonowania w środowisku lokalnym osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością oraz pomoc osobom bezdomnych w wychodzeniu z bezdomności.</p> <p>58. Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych.</p> <p>59. Dążenie do poprawy jakości życia i funkcjonowania w środowisku lokalnym osób starszych i w podeszłym wieku.</p> <p>60. Dążenie do zmniejszania skali występowania przemocy w rodzinie i ograniczanie negatywnych skutków przemocy w rodzinie.</p>

	<p>61. Zapobieganie nasilaniu się zjawiska alkoholizmu i innych uzależnień wśród mieszkańców gminy.</p> <p>62. Budowanie spójnego systemu wsparcia dla rodzin z problemami opiekuńczo- wychowawczymi.</p>
<p>EFEKTY WDROŻENIA DZIAŁAŃ Co chcemy uzyskać?</p>	<p>Jednym z kluczowych potencjałów rozwojowych gminy wskazanych w opracowanej diagnozie jest korzystne położenie tranzytowe gminy. Budowa drogi ekspresowej S-19 z docelową budową trasy Via Carpathia stworzy doskonałe połączenie kraju z południowo – wschodnią częścią Europy. Obecnie uruchomiona droga ekspresowa zapewnia istotną i korzystną komunikację gminy i miasta Nisko z kluczowymi ośrodkami regionu i województw sąsiednich. Przedstawione potencjały mogą w sposób znaczący wpłynąć na rozwój gospodarczy gminy, co wykazuje istotne znaczenie dla przyszłości gminy i realizacji niniejszej strategii.</p> <p>Efektom realizacji powyższego celu będzie wykorzystanie potencjałów wynikających ze strategicznego położenia gminy na trasie o znaczeniu europejskim Via Carpathia oraz dobrej komunikacji z innymi ważnymi ośrodkami gospodarczymi. Realizacja celu wpłynie na poprawę dostępności komunikacyjnej, w szczególności na nowych terenach rozwojowych gminy, zarówno w obszarze mieszkaniowym i gospodarczym.</p> <p>Realizacja zaplanowanych działań przyczyni się do poprawy poziomu bezpieczeństwa mieszkańców, zarówno w obszarze bezpieczeństwa publicznego, komunikacyjnego, jak również społecznego. Realizacja celu przyczyni się do rozwoju społeczno – gospodarczego gminy, zapewniając korzystne warunki do życia i zamieszkania. W ten sposób wykorzystanie potencjału położenia tranzytowego wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców, zapewniając zarówno warunki gospodarcze, komunikacyjne i społeczne dla rozwoju gminy i miasta Nisko. Bardzo ważnym tego elementem będzie osiągnięcie celu, jakim jest bezpieczeństwo mieszkańców.</p> <p>Rezultaty:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ zapewnienie dostępności komunikacyjnej dla nowych obszarów rozwojowych gminy i uzupełnienie w miejscach jej brakującej; ➤ podniesienie standardu i jakości lokalnych dróg; ➤ podniesienie poziomu bezpieczeństwa użytkowników dróg, w szczególności pieszych i rowerzystów; ➤ usprawnienie działania lokalnego systemu komunikacji zbiorowej; ➤ zwiększenie alternatywnych form komunikacji; ➤ zapewnienie dostępności komunikacyjnej dla nowych obszarów rozwojowych gminy i uzupełnienie w miejscach jej brakującej; ➤ podniesienie standardu i jakości lokalnych dróg; ➤ podniesienie poziomu bezpieczeństwa użytkowników dróg, w szczególności pieszych i rowerzystów; ➤ usprawnienie działania lokalnego systemu komunikacji zbiorowej; ➤ zwiększenie alternatywnych form komunikacji; ➤ poprawa systemu ratownictwa; ➤ zmniejszenie liczby mieszkańców zagrożonych degradacją społeczną;

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wspieranie osób starszych w codziennym funkcjonowaniu; ➤ poprawa funkcjonowania rodzin i osób zagrożonych i dotkniętych przemocą w rodzinie; ➤ poprawa zamożności mieszkańców.
--	--

CEL STRATEGICZNY: NISKO INTELIGENTNE MIASTO.

Nisko: miasto SMART CITY, strategia, rozwój, innowacyjność, partycypacja i dostępność, inteligentne zarządzanie (smart governance) dzięki inteligentnej mobilności (smart mobility) – cechy charakterystyczne miasta.

CEL STRATEGICZNY:	NISKO - INTELIGENTNE MIASTO Nisko: miasto SMART CITY, strategia, rozwój, innowacyjność, partycypacja i dostępność, inteligentne zarządzanie (smart governance) dzięki inteligentnej mobilności (smart mobility) – charakterystycznymi cechami miasta.
Wymiary wynikające z diagnozy:	WYMIAR FINANSOWANIA MIASTA DOSTĘPNOŚĆ I JAKOŚĆ USŁUG ORAZ INFRASTRUKTURY ZASOBY INSTYTUCJONALNE, INTEGRACJA O KAPITAŁ SPOŁECZNY GMINY SYTUACJA DEMOGRAFICZNA
Wizja/obszar strategicznego działania:	Nisko: miasto SMART CITY, strategia, rozwój, innowacyjność, partycypacja i dostępność, inteligentne zarządzanie (smart governance) dzięki inteligentnej mobilności (smart mobility) – cechy charakterystyczne miasta. Wizja: Nisko – inteligentne miasto, gotowe do efektywnego zarządzania i strategicznego rozwoju, potrafiące analizować i dobrać narzędzia rozwoju wg własnych potencjałów i potrzeb. Siłą miasta jest intelektualny kapitał mieszkańców, otwartość i brak barier, a także partycypacja mieszkańców w decydowaniu o rozwoju miasta. Nisko – miasto, które wprowadza i uczy się wykorzystywania technologii informacyjno – komunikacyjnych dla znaczącej poprawy wydajności infrastruktury miejskiej oraz podniesienia świadomości wspólnoty mieszkańców.
Obszary problemowe objęte działaniem	<ul style="list-style-type: none"> • Strategiczny rozwój miasta. • Wizja rozwoju miasta. • Partycypacja społeczna. • Brak barier w mieście. • E-miasto i e-usługi • Dostępność gminy i miasta
CEL NADRZĘDNY	14. Budowanie zdolności instytucjonalnych i rozwój kompetencji lokalnej administracji publicznej

	15. Partycypacyjny i partnerski charakter zarządzania miastem z wykorzystaniem e-usług dla rozwoju gminy.
KIERUNKI DZIAŁAŃ	<ul style="list-style-type: none"> • Wdrożenie e-usług; • Cyberbezpieczeństwo; • Zwiększenie dostępności do oferty usług publicznych dla mieszkańców; • Nowoczesny system zarządzania Gminą; • Rozwój kompetencji pracowników na każdym szczeblu samorządu; • Smart – City w każdym obszarze działania Gminy; • Wdrożenie budżetu obywatelskiego; • Zwiększenie udziału Gminy w przestrzeni cyfrowej, wykorzystanie nowoczesnych technologii IT do rozwoju usług publicznych dla mieszkańców; • Smart City; • Wdrażanie e-usług i aplikacji elektronicznych;
WDRAŻANIE	<p>63. Umieć i zarządzać – strategia narzędziem rozwoju miasta i gminy.</p> <p>64. Strategia dla Miasta, Miasto dzięki Strategii. Gmina gotowa do strategicznego rozwoju.</p> <p>65. Administracja otwarta na nowe wyzwania, podniesienie jakości działania lokalnego samorządu w obszarze jakości kadr.</p> <p>66. Urząd otwarty na świat, a e-urząd to sprawny urząd.</p> <p>67. Miasto gotowe na nową misję - SMART CITY, zintegrowany system zarządzania miastem.</p> <p>68. Miasto nas wszystkich – budżet obywatelski partycypacji społecznej mieszkańców.</p> <p>69. Aplikacja: Nisko w globalnej sieci.</p> <p>70. Współpraca z partnerami, wymiana doświadczeń.</p>
EFEKTY WDROŻENIA DZIAŁAŃ Co chcemy uzyskać?	<p>Efektom zaplanowanych działań będzie przygotowanie miasta do harmonijnego i strategicznego rozwoju, opartego o wypracowany własny model – ścieżkę rozwoju. Gmina nabędzie narzędzia do inteligentnego zarządzania co usprawni procesy decyzyjne w mieście. Nisko nabierze znaczenia miasta SMART CITY w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - strategicznego rozwoju: nabycie wiedzy i narzędzi do kształtowania własnego rozwoju w oparciu o własną, wypracowaną przez mieszkańców i liderów strategię rozwoju oraz nabycie zdolności do inteligentnego zarządzania gminą, pozyskiwania wiedzy przed, w trakcie i po zakończeniu; - rozwoju: gmina nabędzie narzędzia do kształtowania rozwoju zgodnego z aktualnymi potrzebami, potencjałami i wyzwaniami, zdolności i wiedzy do wypracowania własnej ścieżki rozwoju; - innowacyjność: gmina będzie potrafiła wykorzystywać w procesie rozwoju nowoczesne rozwiązania, które stanowiąc będą również element realizowanych usług publicznych, gmina będzie potrafiła również analizować i wykorzystywać innowacyjne rozwiązania w procesie realizacji zadań, konsultowania, partycypacji i zwiększenia współdecydowania o rozwoju miasta przez mieszkańców; - partycypacja i dostępność: gmina będzie opierać rozwój na konsultacjach z mieszkańcami, to mieszkańcy będą decydować o kierunkach rozwoju, co przyczyni się do podniesienia tożsamości

	<p>lokalnej, aktywizacji społecznej mieszkańców i otwartości na potrzeby i sugestie odbiorców działań realizowanych przez gminę;</p> <ul style="list-style-type: none">- inteligentne zarządzanie: gmina będzie potrafiła zbierać i analizować dane, dostosowywać się do zmieniających uwarunkowań, gmina potrafiła będzie również reagować i wyprzedzać zdarzenia problemowe i kryzysowe, ponadto dostęp do danych zapewniony będzie dla wszystkich, co również świadczyć będzie o inteligentnym i otwartym zarządzaniu;- inteligentna mobilność: dane stanowiąc będą podstawowe narzędzie podejmowanych decyzji, a gmina nie będzie ograniczana w komunikacji pomiędzy instytucjami, referatami, czy w relacji samorząd – mieszkańiec. Gmina posiadać będzie zdolności do tworzenia partnerstw i przestrzeni do debatowania, konsultacji i wymiany zdań z zainteresowanymi interesariuszami. <p>W ten sposób kluczowym efektem będzie znaczące podniesienie jakości zarządzania gminą, jakości świadczonych usług dla mieszkańców i włączania ich w procesy decyzyjne i rozwojowe gminy. Realizacja działań przygotuje gminę do tworzenia własnego, indywidualnego rozwoju, w tym również do pozyskiwania środków dla realizacji przyjętych celów rozwojowych. Dzięki realizacji działań Nisko zwiększy tempo własnego rozwoju w oparciu o rozwiązania Smart City – założenia miasta inteligentnego.</p>
--	---

3.4. Matryca rozwoju strategicznego gminy i miasta Nisko

Matryca rozwoju strategicznego gminy i miasta Nisko

WYMIAR	GOSPODARCZY SPOŁECZNY	GOSPODARCZY SPOŁECZNY PRZESTRZENNY ŚRODOWISKOWY KULTUROWY	ŚRODOWISKOWY PRZESTRZENNY	GOSPODARCZY PRZESTRZENNY	INTELIGENTNEGO ZARZĄDZANIA MIASTEM FINANSOWANIA MIASTA
WYMIARY WYNIKAJĄCE Z DIAGNOZY	GOSPODARKA RYNEK PRACY SYTUACJA MATERIALNA MIESZKAŃCÓW POZIOM BEZPIECZEŃSTWA WYMIAR FINANSOWANIA MIASTA	SYTUACJA DEMOGRAFICZNA DOSTĘPNOŚĆ I JAKOŚĆ ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH W GMINIE ŁĄD I STRUKTURA PRZESTRZENNA OBSZARU DOSTĘPNOŚĆ I JAKOŚĆ USŁUG ORAZ INFRASTRUKTURY GOSPODARKA	LOKALNE ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE ŁĄD I STRUKTURA PRZESTRZENNA OBSZARU DOSTĘPNOŚĆ I JAKOŚĆ USŁUG ORAZ INFRASTRUKTURY POZIOM BEZPIECZEŃSTWA	GOSPODARKA POZIOM BEZPIECZEŃSTWA	WYMIAR FINANSOWANIA MIASTA DOSTĘPNOŚĆ I JAKOŚĆ USŁUG ORAZ INFRASTRUKTURY ZASOBY INSTYTUCJONALNE, INTEGRACJA O KAPITAŁ SPOŁECZNY GMINY SYTUACJA DEMOGRAFICZNA
CEL GŁÓWNY: PODNIESIENIE POTENCJAŁU EKONOMICZNO – GOSPODARCZEGO MIASTA I KONKURENCYJNOŚCI ŻYCIA W GMINIE I MIEŚCIE NISKO					
Cel strategiczny	Nisko: gmina i miasto przyjazne przedsiębiorczości i otwarte na innowacyjne rozwiązania – rozwój przedsiębiorczości i wiarygodnego profilu gminy (smart economy) PRZEDSIĘBIORCZE NISKO	Nisko: gmina i miasto wzmacniające otwarty i integracyjny kapitał lokalnego społeczeństwa – poprawa jakości życia w mieście (smart living i smart people) oraz atrakcyjne do życia – tworzenie i rozwój oferty czasu wolnego (slow life) NISKO TU MIESZKAM - TU ODPOCZYWAM	Nisko: gmina i miasto naturalnie dbające o środowisko – poprawa stanu lokalnego środowiska przyrodniczego i przeciwdziałanie zmianom klimatu (smart environment) ZIELONE NISKO	Nisko: gmina i miasto bezpieczne, dostępne, skomunikowane, nowoczesne i zrównoważone, jako ważny ośrodek tranzytowy (smart mobility) DOSTĘPNE i BEZPIECZNE NISKO	Nisko: gmina i miasto SMART CITY, strategia, rozwój, innowacyjność, partycypacja i dostępność, inteligentne zarządzanie (smart governance) dzięki inteligentnej mobilności (smart mobility) – cechy charakterystyczne gminy i miasta. NISKO INTELIGENTNE MIASTO
Obszary problemowe objęte działaniem	<ul style="list-style-type: none"> Rozwój lokalnej przedsiębiorczości Edukacja ukierunkowana na rozwój gospodarczy miasta. 	<ul style="list-style-type: none"> Rozwój oferty mieszkaniowej. Poprawa życia w mieście. Czas wolny w mieście. 	<ul style="list-style-type: none"> Jakość środowiska naturalnego. Jakość powietrza w mieście. Budownictwo. 	<ul style="list-style-type: none"> Infrastruktura komunikacyjna Internet szerokopasmowy i ICT 	<ul style="list-style-type: none"> Strategiczny rozwój miasta. Wizja rozwoju miasta. Partycypacja społeczna. Brak barier w mieście. E-miasto i e-usługi Dostępność gminy i miasta

	<ul style="list-style-type: none"> Zasoby i produkty elementem rozwoju gospodarczego miasta. Tereny inwestycyjne 	<ul style="list-style-type: none"> Jakość usług publicznych dla mieszkańców. Potencjał miasta do rozwoju turystyki lokalnej / rozwój własnych zasobów. 	<ul style="list-style-type: none"> Infrastruktura komunalna wodociąg – kanalizacja OZE Gospodarka niskoemisyjna 	<ul style="list-style-type: none"> Infrastruktura tranzytowa Dostępność Transport zbiorowy Transport alternatywny 	
Obszary do uwzględnienia	<ul style="list-style-type: none"> Przedsiębiorczość Edukacja Tereny inwestycyjne Promocja 	<ul style="list-style-type: none"> Mieszkalnictwo Sport, rekreacja Turystyka i wypoczynek Kultura Aktywność Partycypacja 	<ul style="list-style-type: none"> Ochrona środowiska OZE Gospodarka niskoemisyjna Infrastruktura komunalna wodociągi i komunikacja Zielona i niebieska infrastruktura 	<ul style="list-style-type: none"> Infrastruktura komunikacyjna Transport zbiorowy Internet Dostępność 	<ul style="list-style-type: none"> Rozwój instytucjonalny E-usługi Partycypacja społeczna Dostępność Współpraca bilateralna Kompetencje samorządu Szkolenia i warsztaty
Cel	1. Rozwój przedsiębiorczości oraz tworzenie marki gminy i miasta Nisko – miejsce przyjazne przedsiębiorczości i otwarte na nowe rozwiązania.	3. Rozwój oferty mieszkaniowej.	7. Ograniczenie emisji pyłów i zanieczyszczeń emitowanych na terenie gminy i miasta Nisko, rozwój gospodarki niskoemisyjnej.	11. Poprawa dostępności komunikacyjnej gminy.	14. Budowanie zdolności instytucjonalnych i rozwój kompetencji lokalnej administracji publicznej
Przedsięwzięcia	<p>1. Dlaczego i po co - opracowanie partycypacyjnej Strategii Rozwoju Przedsiębiorczości;</p> <p>2. Dlaczego i po co - powołanie i funkcjonowanie Rady Eksperckiej, w tym młodych przedsiębiorców.</p> <p>3. Grunt to grunt - tworzenie terenów inwestycyjnych w mieście z budową terminala LHS.</p> <p>4. Niżański Rynek Nieruchomości – katalog i udostępnianie miejskich</p>	<p>13. Cyfrowy, planistyczny obraz miasta - opracowanie MPZP.</p> <p>14. Nowy dom to nowy mieszkaniec miasta – stworzenie nowej przestrzeni mieszkaniowej w mieście.</p> <p>15. Nie wysoko – innowacyjne projekty mieszkaniowe dla budownictwa nisko-czynszowego.</p>	<p>34. Zero węgla – więcej słońca - OZE – budowa instalacji OZE wraz z organizacją lokalnego systemu gospodarki niskoemisyjnej.</p> <p>35. Czujny pomiar - montaż czujników pomiaru emisji pyłów w mieście wraz z aplikacją informacyjną dla mieszkańców.</p> <p>36. OZE dla mieszkańców – projekty parasolowe i wspierające.</p> <p>37. Kompleksowa termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej z wdrożeniem</p>	<p>48. Budowa nowych dróg na terenie miasta.</p> <p>49. Poprawa jakości dróg istniejących, podniesienie parametrów jakościowych.</p> <p>50. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa na przejścia dla pieszych i rowerzystów.</p> <p>51. Poprawa infrastruktury służącej transportowi zbiorowemu.</p> <p>52. Budowa alternatywnych form komunikacji</p>	<p>63. Umiem i zarządzam – strategia narzędziem rozwoju miasta i gminy.</p> <p>64. Strategia dla Miasta, Miasto dzięki Strategii. Gmina gotowa do strategicznego rozwoju.</p> <p>65. Administracja otwarta na nowe wyzwania, podniesienie jakości działania lokalnego samorządu w obszarze jakości kadr.</p> <p>66. Urząd otwarty na świat, a e-urząd to sprawny urząd.</p> <p>67. Miasto gotowe na nową misję - SMART CITY, zintegrowany system zarządzania miastem.</p>

	<p>zasobów nieruchomości na potrzeby inwestycyjne i stosowanie systemowego wsparcia wspomagającego rozwój firm.</p> <p>5. Intro - uruchomienie Centrum Obsługi Inwestora (COI) w strukturach administracji miejskiej.</p> <p>6. Śladami Nizańskich Organiczników rodziny Reichenbachów - wprowadzenie zasad i postaw kultury przedsiębiorczości.</p> <p>7. Ryzyko i zysk start – up -przygotowanie miejskiej oferty wsparcia dla start-upów.</p> <p>8. Akcja promocyjna Buy local – kupuj w Nisku.</p> <p>9. Utworzenie inkubatora dla przedsiębiorców.</p>		<p>systemu do monitorowania poziomu zużycia energii</p> <p>38. Modernizacja i uzupełnianie oświetlenia publicznego z wdrożeniem systemu monitorowania i sterowania</p>		
Cel	2. Edukacja ukierunkowana na rozwój gospodarczy gminy i miasta Nisko.	4. Rozwój aktywności społecznej mieszkańców i zwiększenie udziału mieszkańców w życiu gminy i miasta.	8. Przeciwdziałanie skutkom zmiany klimatu.	Cel Nr 12. Sprawny i skuteczny system ratowniczy na terenie gminy oraz bezpieczne miejsca aktywności lokalnej	15. Partycypacyjny i partnerski charakter zarządzania miastem z wykorzystaniem e-usług dla rozwoju gminy.
Przedsięwzięcia	<p>10. Multicel - Nisko stworzenie Multimedialnego Centrum Edukacyjnego z Inkubatorem Przedsiębiorczości.</p> <p>11. Nowa era – stworzenie multimedialnych szkolnych laboratoriów edukacyjnych na potrzeby jednolitego systemu</p>	<p>16. Plaster Kreacji – stworzenie (budowa) obiektu Plastra Kreacji dla rozwoju aktywności społecznej mieszkańców (debaty, spotkania, panele dyskusyjne m.in. Rady Seniorów, Rady Młodzieży i Rady ds. dostępności).</p> <p>17. Najwyższa wrażliwość - stworzenie Miejsca Oparcia dla osób z</p>	<p>39. Łąki łan – utworzenie parku zieleni w mieście na oś. Nisko – Podwolina.</p> <p>40. Woda z nieba – recykling wód opadowych.</p> <p>41. Rozwój małej retencji i odtworzenie rowów melioracyjnych</p>	<p>53. Doposażenie jednostek OSP w sprzęt ratowniczy i wozy strażackie.</p> <p>54. Rozwój bazy służb ratowniczych.</p> <p>55. Monitoring przestrzeni publicznych.</p> <p>41. Rozwój małej retencji i odtworzenie rowów melioracyjnych</p>	<p>68. Miasto nas wszystkich – budżet obywatelski partycypacji społecznej mieszkańców.</p> <p>69. Aplikacja: Nisko w globalnej sieci.</p> <p>70. Współpraca z partnerami, wymiana doświadczeń.</p>

	nauczania w kierunku kompetencji kluczowych. 12. Kompetencje - wprowadzenie system kształcenia dostosowanego do potrzeb gospodarki opartej na wiedzy oraz tworzenie zamawianych kierunków nauczania, klas patronackich na potrzeby jednolitego systemu nauczania w kierunku kompetencji kluczowych.	niepełnosprawnością wzroku, słuchu i ruchu. 18. Śmiało wejdź - zwiększenie dostępności dla osób niepełnosprawnych w budynkach publicznych. 19. Integracja poprzez rękodzieło.	42. Kompleksowe działania na rzecz adaptacji do zmian klimatu		
Cel		5. Tworzenie konkurencyjnej oferty spędzania czasu wolnego.	9. Zmniejszenie liczby odpadów komunalnych składowanych na składowiskach.	Cel Nr 13. Wspieranie mieszkańców znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, osób starszych i z niepełnosprawnościami	
Przedsięwzięcia		20. Serce Miasta musi bić - ożywienie rynku miejskiego i promocja lokalnych firm. 21. Dziedzictwo kulinarne. 22. Artystyczne Nisko. 23. Rozwój żeglarstwa w Nisku. 10. Multicel - Nisko stworzenie Multimedialnego Centrum Edukacyjnego z Inkubatorem Przedsiębiorczości. 24. Szlakiem rowerowym. 25. Zalew Podwolina - turystyczną atrakcją gminy. 26. Blue Valley - wiślanym szlakiem. 27. Poszerzenie oferty kulturalnej gminy, poprzez zagospodarowanie terenu	43. Segregujesz – zyskujesz, organizacja akcji ekologicznej. 44. Budowa sortowni i biokompostowni	56. Przeciwdziałanie i ograniczanie skutków długotrwałego bezrobocia i ubóstwa wśród mieszkańców gminy i miasta Nisko w szczególności klientów pomocy społecznej. 57. Poprawa jakości funkcjonowania w środowisku lokalnym osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością oraz pomoc osobom bezdomnych w wychodzeniu z bezdomności. 58. Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych.	

		<p>przy amfiteatrze w Parku Miejskim w Nisku i uruchomieniu nowej działalności kulturalnej po byłej przychodni w Nowosielcu.</p> <p>28. Poprawa oferty sportowo - rekreacyjnej.</p>		<p>59. Dążenie do poprawy jakości życia i funkcjonowania w środowisku lokalnym osób starszych i w podeszłym wieku.</p> <p>60. Dążenie do zmniejszania skali występowania przemocy w rodzinie i ograniczanie negatywnych skutków przemocy w rodzinie.</p> <p>61. Zapobieganie nasilaniu się zjawiska alkoholizmu i innych uzależnień wśród mieszkańców gminy.</p> <p>62. Budowanie spójnego systemu wsparcia dla rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.</p>	
Cel		6. Rozwój oferty publicznej kierowanej do mieszkańców.	10. Rozwój zrównoważonej gospodarki wodno - ściekowej		
Przedsięwzięcia		<p>29. Budowa Multimedialnej Biblioteki Miejskiej w Nisku - miejsca integracji edukacyjno - kulturalnej.</p> <p>30. Rozwój zaplecza opieki dla dzieci w wieku żłobkowym (rozwój miejsc w żłobkach, klubach dziecięcych).</p>	<p>45. Budowa sieci wodociągowych na obszarach rozwoju mieszkaniowego oraz uzupełnianie sieci na terenach brakującej sieci.</p> <p>46. Budowa sieci kanalizacyjnej.</p>		

		<p>31. Rozwój zaplecza przedszkolnego dla dzieci z terenu gminy i miasta Nisko.</p> <p>32. Rozwój zaplecza dla szkolnictwa ogólnego na terenie gminy i miasta Nisko.</p> <p>33. Rozwój pracowni tematycznych w szkołach podstawowych dla uczniów o szczególnych potrzebach edukacyjnych.</p>	<p>47. Ograniczanie strat wody i wdrożenie nowoczesnych systemów pomiaru zużycia wody w gospodarstwach domowych.</p>		
--	--	--	--	--	--

Szczegółowy opis celów i kierunków rozwoju gminy i miasta Nisko

Cel strategiczny	Cel strategiczny Nr I: Nisko: gmina i miasto przyjazne przedsiębiorczości i otwarte na innowacyjne rozwiązania – rozwój przedsiębiorczości i wiarygodnego profilu gminy (smart economy) - PRZEDSIĘBIORCZE NISKO.
	CEL NR 1
Cele operacyjny	1. Rozwój przedsiębiorczości oraz tworzenie marki gminy i miasta Nisko – miejsce przyjazne przedsiębiorczości i otwarte na nowe rozwiązania.
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie przestrzeni do współpracy szkoła- biznes – samorząd, usprawnienie bieżącej współpracy i wymiany informacji samorządu z przedsiębiorcami; • Kształtowanie kultury przedsiębiorczości; • Tworzenie przestrzeni i korzystnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej; • Zwiększenie udziału lokalnych firm w pozyskiwaniu środków ze źródeł zewnętrznych; • Wspieranie lokalnego biznesu, poprzez doradztwo i przekaz informacji; • Mentoring biznesowy i zawodowy; • Promocja lokalnej przedsiębiorczości, akcje promocyjne; • Aktywizacja gospodarcza kluczowych obszarów gospodarczych miasta; • Tworzenie nowych firm na terenie gminy; • Rozwój powierzchni przeznaczonych pod działalność gospodarczą; • Wzrost liczby tworzonych nowych firm; • Przeciwdziałanie bezrobociu, w szczególności wśród młodych ludzi

Przedsięwzięcia	<p>1. Dlaczego i po co - opracowanie partycypacyjnej Niżańskiej Strategii Rozwoju Przedsiębiorczości. Przedmiotem jest opracowanie dokumentu strategicznego „Niżańskiej Strategii Rozwoju Przedsiębiorczości”, w której ujęte zostaną cele i zadania w kierunku rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.</p> <p>2. Dlaczego i po co – powołanie i funkcjonowanie Rady Ekspertckiej, w tym młodych przedsiębiorców. Przedmiotem przedsięwzięcia jest uruchomienie i funkcjonowanie Rady Ekspertckiej, do której wejdą przedstawiciele lokalnego biznesu. Celem działania Rady będzie kreowanie polityki gospodarczej we współpracy z Burmistrzem Gminy i Miasta Nisko.</p> <p>3. Grunt to grunt - tworzenie terenów inwestycyjnych w mieście z budową terminala LHS. Przedmiotem jest zwiększenie powierzchni terenów uzbrojonych i przeznaczonych pod działalność biznesową, w tym uzbrajanie terenów inwestycyjnych w niezbędną infrastrukturę. Zadanie obejmuje również budowę terminala przeładunkowego LHS na potrzeby rozwoju gospodarczego gminy i miasta Nisko. Terminal planowany jest do budowy na terenie strefy inwestycyjnej zlokalizowanej w Nowosielcu, przy drodze ekspresowej S-19 oraz przy linii szerokotorowej LHS. Kluczowe obszary: - obszar inwestycyjny Nowosielec, Zarzecze, Nisko, Kończyce.</p> <p>4. Niżański Rynek Nieruchomości – katalog i udostępnianie miejskich zasobów nieruchomości na potrzeby inwestycyjne i stosowanie systemowego wsparcia wspomagającego rozwój firm. Przedmiotem jest promocja i informacja o terenach inwestycyjnych oraz o ofercie gospodarczej gminy wraz z promocją tych przedsiębiorstw.</p> <p>5. Intro - uruchomienie Centrum Obsługi Inwestora (COI) w strukturach administracji miejskiej. Przedmiotem przedsięwzięcia jest uruchomienie i działanie w strukturze Urzędu Gminy i Miasta Nisko komórki specjalizującej się w obsłudze inwestycyjnej przedsiębiorców. Celem działania COI jest bieżąca obsługa inwestorów, nawiązywanie współpracy pomiędzy samorządem – przedsiębiorcą, a szkołą i tworzenie przestrzeni do takiej współpracy.</p> <p>6. Śladami Niżańskich Organiczników rodziny Reichenbachów - wprowadzenie zasad i postaw kultury przedsiębiorczości. Przedmiotem przedsięwzięcia jest promocja biznesu i zachęcanie młodych mieszkańców do zakłada własnych firm, poprzez organizację wizyt studyjnych u lokalnych przedsiębiorców, czy wspieranie w kierunku powstawania nowych firm na terenie gminy. Zadanie obejmuje również prowadzenie działań szkoleniowych w zakresie zakładania własnej firmy, czy rozwijania swoich umiejętności zawodowych, w szczególności w kierunku dostosowywania się do aktualnych potrzeb i wyzwań rynkowych.</p> <p>7. Ryzyko i zysk start – up -przygotowanie miejskiej oferty wsparcia dla start-upów. Zadanie obejmuje stworzenie oferty wsparcia dla młodych firm, w tym dla start-upów. Przewiduje się profilowanie w kierunku informatyczno – elektroniczno – elektrycznym.</p> <p>8. Akcja promocyjna Buy local – kupuj w Nisku.</p>
-----------------	---

	Przedmiotem przedsięwzięcia jest promocja lokalnej przedsiębiorczości i zachęcanie mieszkańców do zakupu produktów i usług pochodzących od lokalnych wytwórców.	
	9. Utworzenie inkubatora dla przedsiębiorców.	
	Zadanie obejmuje utworzenie inkubatora dla młodych firm, w głównej mierze ukierunkowanego na szeroko rozumianą branżę informatyczną oraz elektryczno - elektroniczną.	
	Rezultaty	Mierniki celu
	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost liczby działających podmiotów gosp. na terenie gminy 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w CEIDG według miejsca prowadzenia działalności
	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost liczby tworzonych miejsc pracy na terenie gminy 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba tworzonych miejsc pracy na terenie gminy
	<ul style="list-style-type: none"> • Stworzenie przestrzeni do wspierania lokalnego biznesu 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba spotkań, konsultacji, debat, warsztatów organizowanych dla przedsiębiorców
	<ul style="list-style-type: none"> • Zmniejszenie poziomu bezrobocia na terenie gminy 	<ul style="list-style-type: none"> • Poziom bezrobocia na terenie gminy
		<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnia uzbrojonych terenów inwestycyjnych.

Cel strategiczny	Cel strategiczny Nr I: Nisko: gmina i miasto przyjazne przedsiębiorczości i otwarte na innowacyjne rozwiązania - rozwój przedsiębiorczości i wiarygodnego profilu gminy (smart economy) - PRZEDSIĘBIORCZE NISKO.
CEL NR 2	
Cele operacyjny	2. Edukacja ukierunkowana na rozwój gospodarczy gminy i miasta Nisko.
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie spójnego systemu edukacji dostosowanego do aktualnych potrzeb i wyzwań rynkowych, zdolnego do kształtowania kadr wg kompetencji kluczowych; • Tworzenie przestrzeni do współpracy szkoła - biznes - samorząd, usprawnienie bieżącej współpracy i wymiany informacji samorządu z przedsiębiorcami; • Podniesienie jakości kształcenia; • Rozwój bazy dydaktycznej; • Edukacja od najmłodszych lat - tworzenie oferty dla dzieci z terenu gminy i miasta Nisko; • Termomodernizacja lokalnych szkół i obiektów oświatowych
Działania, przedsięwzięcia	10. Multicel - Nisko stworzenie Multimedialnego Centrum Edukacyjnego z Inkubatorem Przedsiębiorczości. Przedmiotem przedsięwzięcia jest budowa i uruchomienie wystawy multimedialnej w ramach Multimedialnego Centrum Edukacyjnego z zapleczem warsztatowym do edukacji mieszkańców w obszarze nowych technologii. W ramach Centrum planuje się również uruchomić przestrzeń konferencyjną i społeczną, umożliwiającą aktywizację poszczególnych grup

społecznych z terenu gminy. W obszarze Centrum działać będzie również Inkubator Przedsiębiorczości. Działanie realizowane w sposób kompleksowy, obejmujący zarówno część inwestycyjną oraz społeczną, związaną z organizacją działań szkoleniowych, aktywizujących dla mieszkańców gminy i miasta Nisko. W tym celu przewiduje się realizację działań edukacyjnych w zakresie rozwijania celu „edukacji przez całe życie”, którego efektem będzie podniesienie jakości życia mieszkańców i ich zamożności, a także inicjowanie i organizowanie działań z zakresu aktywizacji i partycypacji społecznej. Multicel stanowił będzie również nowy produkt turystyczny w ofercie turystycznej gminy.

11. Nowa era – stworzenie multimedialnych szkolnych laboratoriów edukacyjnych na potrzeby jednolitego systemu nauczania w kierunku kompetencji kluczowych.

Zadanie obejmuje stworzenie jednolitego systemu nauczania informatyki i języków obcych, od szkoły podstawowej do szkoły średniej na terenie gminy, poprzez utworzenie wysokiej jakości laboratoriów informatycznych i językowych w szkołach podstawowych i w szkołach średnich na terenie gminy. Efektem będzie stworzenie spójnego systemu nauczania informatyki i języków obcych na poziomie gminy, zaczynając od szkoły podstawowej do szkoły średniej.

12. Kompetencje - wprowadzenie system kształcenia dostosowanego do potrzeb gospodarki opartej na wiedzy oraz tworzenie zamawianych kierunków nauczania, klas patronackich na potrzeby jednolitego systemu nauczania w kierunku kompetencji kluczowych.

Przedsięwzięcie stanowi element uzupełniający do przedsięwzięcia Nr 11, obejmuje przygotowanie lokalnych kadr nauczycieli do kształcenia informatyki i języków obcych oraz innych na wysokim poziomie. Zadanie dotyczy organizacji kursów i szkoleń dla nauczycieli wraz z organizacją zajęć dodatkowych dla uczniów. Celem przedsięwzięcia jest przygotowanie kadry nauczycielskiej do zmieniających się warunków i technologii nauczania, dostosowując poziom nauczania do aktualnych wyzwań rynkowych. Jakość lokalnego poziomu nauczania uzależniona jest od jakości kadr nauczycielskich.

Rezultaty	Mierniki celu
<ul style="list-style-type: none"> Ograniczenie poziomu bezrobocia 	<ul style="list-style-type: none"> Poziom bezrobocia na terenie gminy
<ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie liczby osób objętych nowoczesną formą edukacji 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba odbiorców CEM Liczba uczniów objętych edukacją na poziomie gminy
<ul style="list-style-type: none"> Wzrost firm w branży kreatywnej 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba firm w sektorze kreatywnym
<ul style="list-style-type: none"> Rozwój oferty turystycznej miasta 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba odbiorców CEM
<ul style="list-style-type: none"> Podniesienie jakości lokalnej edukacji, dostosowanie do potrzeb rynkowych, wyzwań technologicznych 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba doposażonych pracowni Liczba nauczycieli, którzy podnieśli swoje kwalifikacje

Cel strategiczny	Cel strategiczny Nr II: Nisko: gmina i miasto wzmacniające otwarty i integracyjny kapitał lokalnego społeczeństwa – poprawa jakości życia w mieście (smart living i smart people) oraz atrakcyjne do życia – tworzenie i rozwój oferty czasu wolnego (slow life) - NISKO TU MIESZKAM - TU ODPOCZYWAM	
CEL NR 3		
Cele operacyjny	3. Rozwój oferty mieszkaniowej.	
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> • Kształtowanie nowej polityki miejskiej, opartej o zrównoważony i inteligentny rozwój miasta; • Zwiększenie powierzchni gminy przeznaczonej pod mieszkalnictwo; • Budowa nowych obiektów mieszkaniowych; • Tworzenie oferty mieszkaniowej dla wszystkich grup mieszkańców, w tym dla osób o niższym statusie materialnym; 	
Przedsięwzięcia	<p>13. Cyfrowy, planistyczny obraz miasta - opracowanie MPZP. Przedsięwzięcie obejmuje opracowanie mpzp dla nowych obszarów rozwoju gospodarczego gminy – tereny inwestycyjne, mieszkaniowe, usługowe i inne. Zadanie ma wyznaczyć nowe obszary rozwoju strategicznego gminy, które zostaną zagospodarowane w sposób zrównoważony i kompleksowy. Planuje się zwiększenie obszaru objętego planem zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy i miasta Nisko.</p> <p>14. Nowy dom to nowy mieszkaniec miasta – stworzenie nowej przestrzeni mieszkaniowej w mieście. Zadanie obejmuje zaprojektowanie i budowę nowych przestrzeni mieszkaniowych w gminie wraz z uzbrojeniem tych terenów. W ramach zadania planuje się przygotowanie nowych obszarów gminy pod zabudowę mieszkaniową w sposób komplementarny do obecnej infrastruktury i w sposób kompleksowy, zapewniając podstawową i niezbędną infrastrukturę komunalną. Planuje się tworzenie nowych obszarów mieszkaniowych na terenie całego obszaru gminy, w szczególności w miejscach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową.</p> <p>15. Nie wysoko – innowacyjne projekty mieszkaniowe dla budownictwa nisko-czynszowego. Przedmiotem jest budowa budynków mieszkaniowych w systemie nisko-czynszowym. Zadanie istotne dla rozwoju gminy w obszarze mieszkaniowym. Planuje się budowę nowych budynków wielorodzinnych na osiedlach miejskich: m.in. na osiedlu Nisko - Tysiąclecia, osiedlu Nisko – Moskale – PGO.</p>	
Rezultaty		Mierniki celu
<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie powierzchni przeznaczonej pod rozwój mieszkaniowy; 		<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnia terenów przeznaczona dla sektora mieszkaniowego;
<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost liczby lokali mieszkaniowych na terenie gminy; 		<ul style="list-style-type: none"> • Liczba budynków mieszkalnych na terenie gminy;

<ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie powierzchni gminy objętej planowaniem przestrzennym 	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnia gminy objęta mpzp
---	--

Cel strategiczny	Cel strategiczny Nr II: Nisko: gmina i miasto wzmacniające otwarty i integracyjny kapitał lokalnego społeczeństwa – poprawa jakości życia w mieście (smart living i smart people) oraz atrakcyjne do życia – tworzenie i rozwój oferty czasu wolnego (slow life) - NISKO TU MIESZKAM - TU ODPOCZYWAM
CEL NR 4	
Cele operacyjny	4. Rozwój aktywności społecznej mieszkańców i zwiększenie udziału mieszkańców w życiu gminy i miasta.
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> Zniesienie barier architektonicznych i wdrożenie mechanizmów korzystania z oferty gminy i miasta przez wszystkich jego mieszkańców; Aktywizowanie i pobudzanie do społecznej aktywności, rozwój utworzonego Klastra Rozwoju Miasta „Plaster Kreacji”; Wsparcie osób starszych i niesamodzielnych w miejscu zamieszkania, ograniczanie barier w dostępie do oferty gminy; Działanie rad eksperckich/ doradczych reprezentujących poszczególne grupy mieszkańców gminy; Organizacja zajęć aktywizujących mieszkańców; Wspieranie lokalnych organizacji społecznych i ich działalności; Kreowanie i realizowanie polityki senioralnej, dla młodzieży, oraz kierowanej do osób z niepełnosprawnościami; Ekonomia społeczna
Działania, przedsięwzięcia	<p>16. Plaster Kreacji – stworzenie (budowa) obiektu Plastra Kreacji dla rozwoju aktywności społecznej mieszkańców (debaty, spotkania, panele dyskusyjne m.in. Rady Seniorów, Rady Młodzieży i Rady ds. dostępności). Zadanie obejmuje stworzenie przestrzeni do aktywizacji społecznej i obywatelskiej mieszkańców, w tym uruchomienie i działanie rad eksperckich, których głównym celem będzie doradztwo przy kształtowaniu polityki danej grupy społecznej, którą rada będzie reprezentować. Rady działać będą przy Burmistrzu GiM Nisko. Zadaniem rad będzie również kreowanie działań do poszczególnych grup mieszkańców gminy. Przestrzeń zostanie stworzona w ramach przedsięwzięcia Multicel, na potrzeby aktywizacji społecznej mieszkańców miasta i gminy Nisko.</p> <p>17. Najwyższa wrażliwość - stworzenie Miejsca Oparcia dla osób z niepełnosprawnością wzroku, słuchu i ruchu. Przedmiotem jest opracowanie audytu dostępności wraz z utworzeniem aplikacji informującej i promującej miejsca dostępne dla osób wykluczanych ze względu na bariery architektoniczne i inne na terenie gminy i miasta Nisko. Zadanie</p>

obejmuje również realizację innych działań wskazanych przez Radę Ekspertką, które przyczynią się do zwiększenia udziału osób z niepełnosprawnościami, osób starszych w życiu gminy.

18. Śmiało wejść - zwiększenie dostępności dla osób niepełnosprawnych w budynkach publicznych.

Zadanie obejmuje zwiększenie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami w budynkach publicznych na terenie gminy. Zadanie ma na celu zwiększenie udziału osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w codziennym korzystaniu z oferty gminy. Planuje się objęcie przedsięwzięciem wszystkie obiekty publiczne będące w zarządzie Gminy i Miasta Nisko. Podstawą realizacji przedsięwzięcia jest opracowany Audyt dostępności.

19. Integracja poprzez rękodzieło.

Zadanie związane z jest aktywizacją mieszkańców, poprzez organizowane zajęcia rękodzielnicze. Zadanie w głównej mierze kierowane jest do lokalnych kół gospodyń wiejskich, organizacji odpowiedzialnych za rozwój lokalny i aktywizację mieszkańców. Ma na celu zachowanie własnego dziedzictwa kulturowego i przekazania go kolejnym pokoleniom.

Rezultaty	Mierniki celu
<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój oferty rekreacyjno – wypoczynkowej dla mieszkańców i turystów 	<ul style="list-style-type: none"> • Oferta turystyczna miasta, oferta czasu wolnego
<ul style="list-style-type: none"> • Zniesienie barier w dostępie do oferty miasta dla osób wykluczanych społecznie, osób niepełnosprawnych, starszych 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba budynków spełniających standardy dostępności dla osób niepełnosprawnych; • Liczba podmiotów, w których nastąpiła poprawa jakości świadczenia usług w sposób elektroniczny;
<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie udziału mieszkańców w strategicznym rozwoju miasta, partycypacyjny charakter rozwoju miasta 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób uczestniczących w partycypacyjnym rozwoju miasta (rady eksperckie)
<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców miasta 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób uczestniczących w spotkaniach, warsztatach, uniwersytecie seniora itp. • Liczba organizowanych spotkań, warsztatów dla mieszkańców; • Liczba organizacji społecznych tworzących ofertę dla mieszkańców
<ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie nowych produktów miasta 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba organizowanych wydarzeń kulturalnych; • Oferta czasu wolnego na terenie miasta; • Liczba turystów

Cel strategiczny	Cel strategiczny Nr II: Nisko: gmina i miasto wzmacniająca otwarty i integracyjny kapitał lokalnego społeczeństwa – poprawa jakości życia w mieście (smart living i smart people) oraz atrakcyjne do życia – tworzenie i rozwój oferty czasu wolnego (slow life) - NISKO TU MIESZKAM - TU ODPOCZYWAM
CEL NR 5	
Cele operacyjny	5. Tworzenie konkurencyjnej oferty spędzania czasu wolnego i oferty turystycznej.
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój oferty kulturalnej i sportowej dla mieszkańców i gości - kreowanie wspólnej i spójnej oferty MOF Stalowa Wola; • Rozwój turystyki aktywnej; • Rozwój turystyki rowerowej – komunikacja z sąsiednim miastem Stalowa Wola i gminami ościennymi; • Rozwój oferty MOF Stalowa Wola; • Smart City – usługi rozwijające turystykę miejską; • Slow life – wypoczynek na łonie natury; • Tworzenie oferty turystycznej w oparciu o posiadane zasoby i potencjały; • Tworzenie szlaków turystycznych
Działania, przedsięwzięcia	<p>20. Serce Miasta musi bić - ożywienie rynku miejskiego i promocja lokalnych firm. Przedmiotem zadania jest „ożywienie rynku miejskiego” i istotnych dla rozwój gminy miejsc, poprzez organizację imprez promocyjnych, uwzględniających promocję lokalnej wytwórczości.</p> <p>21. Dziedzictwo kulinarne. Zadanie obejmuje aktywizację mieszkańców, poprzez organizację zajęć kulinarnych. Celem jest również promocja lokalnego produktu tradycyjnego.</p> <p>22. Artystyczne Nisko. Zadanie obejmuje wspieranie lokalnych organizacji i instytucji odpowiedzialnych za rozwój lokalnej kultury.</p> <p>23. Rozwój żeglarstwa w Nisku. Przedsięwzięcie obejmuje wspieranie podmiotów i rozwój żeglarstwa na terenie gminy.</p> <p>10. Multicel - Nisko stworzenie Multimedialnego Centrum Edukacyjnego z Inkubatorem Przedsiębiorczości. Przedmiotem przedsięwzięcia jest budowa i uruchomienie wystawy multimedialnej w ramach Multimedialnego Centrum Edukacyjnego z zapleczem warsztatowym do edukacji mieszkańców w obszarze nowych technologii. W ramach Centrum planuje się również uruchomić przestrzeń konferencyjną i społeczną, umożliwiającą aktywizację poszczególnych grup społecznych z terenu gminy. W obszarze Centrum działać będzie również Inkubator Przedsiębiorczości. W budynku</p>

znajdować się będzie również Centrum Turystyki Lokalnej. Centrum będzie również miejscem organizacji imprez i wydarzeń kulturalnych.

24. Szlakiem rowerowym.

Przedmiotem przedsięwzięcia jest wyznaczenie tras/ścieżek rowerowych na terenie gminy wraz z budową ścieżek pieszo – rowerowych dla mieszkańców i turystów. Dodatkowo planuje się montaż miejskiego systemu wypożyczania rowerów. W ramach przedsięwzięcia planuje się realizację projektów partnerskich m.in. z Lasami Państwowymi Nadleśnictwem Rudnik nad Sanem, sąsiednimi gminami oraz innymi podmiotami.

25. Zalew Podwolina – turystyczną atrakcją gminy.

W ramach zadania przewiduje się rozbudowę infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej w otoczeniu zbiornika wodnego Zalew Podwolina, w tym m.in. zaplecze hotelowe, park tematyczny, parking dla kamperów, brakującą infrastrukturę wodną, budowę centrum szkolenia żeglarskiego. Dodatkowo przewiduje się organizację zajęć rekreacyjnych dla mieszkańców, z możliwością wypożyczenia sprzętu sportowego.

26. Blue Valley – wiślanym szlakiem.

Przedmiotem zadania jest budowa przystani kajakowej z niezbędną infrastrukturą. Zadanie realizowane w ramach projektu partnerskiego, którego koordynatorem jest Województwo Podkarpackie.

27. Poszerzenie oferty kulturalnej gminy, poprzez zagospodarowanie terenu przy amfiteatrze w Parku Miejskim w Nisku i uruchomieniu nowej działalności kulturalnej po byłej przychodni w Nowosielcu.

Projekt polega na wykonaniu inwestycji budowlanej (budowa budynku zaplecza przy istniejącym amfiteatrze w Parku Miejskim) oraz adaptacji budynku byłej przychodni w Nowosielcu na nowe funkcje społeczno – kulturalne. Inwestycja ta jest niezbędna do usprawniania organizacji wydarzeń kulturalnych organizowanych w Parku Miejskim w Nisku. Szereg imprez i wydarzeń kulturalnych organizowanych przez różne podmioty w trakcie roku pozwala umacniać wizerunek miasta, podnosząc jego rozpoznawalność i prestiż, a to przekłada się na atrakcyjność w różnych aspektach. Wykonanie tej inwestycji zwiększy liczbę organizowanych wydarzeń, a co za tym idzie podniesie się poziom zadowolenia mieszkańców gminy Nisko.

28. Poprawa oferty sportowo – rekreacyjnej.

W ramach zadania przewiduje się doposażanie i modernizację placów zabaw dla dzieci i pozostałej infrastruktury sportowo – rekreacyjnej (m.in. boiska, skate parki, parki wodne, infrastruktura techniczna, itp.).

Kluczowe projekty:

- Budowa boiska pełnowymiarowego ze sztuczną nawierzchnią w sołectwie Raclawice;

	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa i modernizacja placów zabaw dla dzieci na terenie gminy; • Zadaszenie boiska wielofunkcyjnego na terenie miasta; • Centrum sportu w Raclawicach: skate – park, korty tenisowe; • Budowa parku wodnego/lodowiska na terenie miasta Nisko; • Budowa nawodnienia i odwodnienia boiska trawiastego w Raclawicach. 		
Rezultaty		Mierniki celu	
• Rozwój oferty rekreacyjno – wypoczynkowej dla mieszkańców i turystów		• Oferta turystyczna miasta, oferta czasu wolnego	
• Tworzenie nowych produktów turystycznych i oferty spędzania czasu wolnego		• Liczba odwiedzających CEM	
		• Liczba korzystających z oferty zbiornika wodnego Zalew Podwolina	
		• Liczba organizowanych wydarzeń kulturalnych	
		• Oferta czasu wolnego na terenie miasta	
		• Liczba turystów	
		• Liczba produktów turystycznych na terenie gminy	
• Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców miasta		• Liczba organizacji społecznych tworzących ofertę dla mieszkańców	
• Zwiększenie długości ścieżek pieszo - rowerowych		• Długość ścieżek pieszo – rowerowych dla mieszkańców i turystów	

Cel strategiczny	Cel strategiczny Nr II: Nisko: gmina i miasto wzmacniające otwarty i integracyjny kapitał lokalnego społeczeństwa – poprawa jakości życia w mieście (smart living i smart people) oraz atrakcyjne do życia – tworzenie i rozwój oferty czasu wolnego (slow life) - NISKO TU MIESZKAM - TU ODPOCZYWAM
CEL NR 6	
Cele operacyjny	6. Rozwój oferty publicznej kierowanej do mieszkańców.
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój zaplecza bibliotecznego; • Wzrost liczby miejsc w żłobkach, klubach dziecięcych; • Wzrost liczby miejsc w przedszkolach i innych formach wychowania przedszkolnego;
Działania, przedsięwzięcia	<p>29. Budowa Multimedialnej Biblioteki Miejskiej w Nisku – miejsca integracji edukacyjno – kulturalnej.</p> <p>Przedmiotem zadania jest budowa Multimedialnej Biblioteki Miejskiej w Nisku. Zakres rzeczowy zadania obejmuje stworzenie przestrzeni do prowadzenia działalności edukacyjnej, animacyjnej i społecznej, poprzez budowę Miejskiej Biblioteki Publicznej. Biblioteka łączyć będzie w sobie elementy związane z udostępnianiem materiałów czytelniczych, jak również z centrum aktywizacji edukacyjnej i społecznej. Planuje się również uruchomienie obserwatorium astronomicznego dla edukacji młodych mieszkańców gminy. Przed budynkiem biblioteki zamontowany zostanie „książkomat” umożliwiający korzystanie z zasobów biblioteki przez 24 godziny na dobę.</p>

30. Rozwój zaplecza opieki dla dzieci w wieku żłobkowym (rozwój miejsc w żłobkach, klubach dziecięcych).

Przedmiotem zadania jest zwiększenie liczby miejsc dla dzieci w wieku od 20 tygodnia życia do ukończenia 3 roku w ramach opieki żłobkowej.

Kluczowe obszary:

- Na terenie miasta – rozbudowa istniejącego;
- Budowa na terenie sołectwa Zarzecze.

31. Rozwój zaplecza przedszkolnego dla dzieci z terenu gminy i miasta Nisko.

Zadanie obejmuje rozwój obecnych form wychowania przedszkolnego oraz zwiększenie liczby miejsc w przedszkolach publicznych na terenie gminy i miasta Nisko.

Kluczowe obszary:

- Budynek byłej szkoły na osiedlu Nisko – Malce;
- Rozbudowa Przedszkola Nr 1 w Nisku;
- Rozbudowa budynku szkoły pod potrzeby przedszkola na osiedlu Nisko – Warchoły.

32. Rozwój zaplecza dla szkolnictwa ogólnego na terenie gminy i miasta Nisko.

Zadanie obejmuje podniesienie jakości funkcjonującej bazy szkolnej dla uczniów szkół podstawowych, w tym dostosowanie do aktualnych potrzeb rozwojowych.

Kluczowe projekty:

- Rozbudowa budynku ZS-P w Nowosielcu;
- Remonty i przebudowa funkcjonujących obiektów szkolnych;
- Modernizacja boiska wielofunkcyjnego przy ZS-P Nr 2 w Nisku;
- Budowa boisk wielofunkcyjnych przy ZS-P Nr 1 i ZS-P w Zarzeczu;
- Budowa Miasteczka ruchu rowerowego przy PSP Nr 3 w Nisku.

33. Rozwój pracowni tematycznych w szkołach podstawowych dla uczniów o szczególnych potrzebach edukacyjnych.

Zadanie obejmuje tworzenie pracowni lub doposażanie w sprzęt dydaktyczny, sportowy, zwiększający dostępność dla osób z niepełnosprawnościami w szkołach podstawowych na terenie gminy i miasta Nisko. Zadania realizowane w sposób komplementarny obejmujący zarówno zakup i wdrożenie niezbędnego sprzętu wraz z organizacją zajęć tematycznych i przygotowaniem kadry nauczycielskiej. Zakłada się profilowanie szkół w kierunku zajęć przyrodniczo – matematycznych i informatycznych z uwzględnieniem nowoczesnych form edukacji. Zadanie obejmuje również realizację zajęć pozalekcyjnych dostosowanych do potrzeb i oczekiwań uczniów, w tym zajęć dydaktycznych i sportowych, rozwijających zainteresowania.

Rezultaty	Mierniki celu
<ul style="list-style-type: none"> Stworzenie przestrzeni do aktywności czytelniczej, bibliotecznej wraz z przestrzenią do nowoczesnej edukacji i aktywizacji mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba mieszkańców korzystających z oferty biblioteki publicznej na terenie gminy i miasta Nisko
<ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie liczby miejsc dla dzieci w wieku żłobkowym 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba dzieci objętych opieką żłobkową, klubu dziecięcego na terenie gminy i miasta Nisko
<ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie liczby dzieci z terenu gminy objętych wychowaniem przedszkolnym 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba dzieci korzystających z wychowania przedszkolnego na terenie gminy i miasta Nisko

Cel strategiczny	Cel strategiczny Nr III: Nisko: gmina i miasto naturalnie dbające o środowisko – poprawa stanu lokalnego środowiska przyrodniczego i przeciwdziałanie zmianom klimatu (smart environment) - ZIELONE NISKO
CEL NR 7	
Cele operacyjny	7. Ograniczenie emisji pyłów i zanieczyszczeń emitowanych na terenie gminy i miasta Nisko, rozwój gospodarki niskoemisyjnej.
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> Ograniczenie szkodliwej niskiej emisji w mieście; Ograniczenie zużycia energii końcowej w budynkach mieszkalnych i publicznych; Rozwój OZE, budowa instalacji fotowoltaicznych, pomp ciepła, elektrowni wiatrowych, wodnych, realizacja projektów parasolowych; Wymiana nieefektywnych energetycznie kotłów i źródeł ciepła; Edukacja ekologiczna mieszkańców; Promowanie odpowiedzialności ekologicznej wśród przedsiębiorców (zapobieganie powstawaniu odpadów oraz recykling); Rozwój i promowanie czystych technologii. wdrażanie zasad czystszej produkcji oraz efektywności energetycznej; Tworzenie systemu wsparcia gospodarki niskoemisyjnej: opracowanie programów realizacji i wdrażania systemu, współpraca i organizacja klastra energetycznego lub spółdzielni energetycznej;
Działania, przedsięwzięcia	34. Zero węgla – więcej słońca - OZE – budowa instalacji OZE wraz z organizacją lokalnego systemu gospodarki niskoemisyjnej.

Przedmiotem przedsięwzięcia jest rozwój instalacji OZE w obszarze infrastruktury gminnej, a także tworzenie zaplecza organizacyjnego do promocji i wdrażania gospodarki niskoemisyjnej (partnerstwo w formie klastra, spółdzielni, projekty inwestycyjne, wspierające i promujące OZE).

Kluczowe obszary inwestycji:

- Teren byłego składowiska odpadów;
- Teren oczyszczalni ścieków;
- Montaż instalacji na budynkach publicznych;
- Teren SUW.

35. Czujny pomiar - montaż czujników pomiaru emisji pyłów w mieście wraz z aplikacją informacyjną dla mieszkańców.

Przedsięwzięcie obejmuje uruchomienie i działanie własnego systemu monitorowania powietrza, poprzez montaż czujników powietrza na terenie gminy.

36. OZE dla mieszkańców – projekty parasolowe i wspierające.

Przedmiotem przedsięwzięcia jest realizacja projektów parasolowych lub wspierających rozwój OZE w budownictwie mieszkaniowym z wymianą źródeł ciepła na nowoczesne i efektywne.

37. Kompleksowa termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej z wdrożeniem systemu do monitorowania poziomu zużycia energii

Przedmiotem przedsięwzięcia jest kompleksowa termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i komunalnych budynków wielorodzinnych (socjalne i komunalne), której celem będzie ograniczenie zapotrzebowania budynków na energię końcową, ograniczenie emisji CO₂ oraz wykorzystanie instalacji OZE w produkcji energii. Dodatkowo przewiduje się wdrożenie kompleksowego systemu do monitorowania zużycia energii w sektorze publicznym.

Planuje się termomodernizację:

- ZS-P w Nowosielcu;
- ZS-P Nr 3 w Nisku;
- Dom Kultury w Zarzeczcu.

38. Modernizacja i uzupełnianie oświetlenia publicznego z wdrożeniem systemu monitorowania i sterowania

W ramach zadania przewiduje się modernizację nieefektywnych opraw oświetleniowych na nowoczesne energooszczędne wraz z montażem systemu monitorowania zużycia energii i zdalnego sterowania, w tym również uzupełnianie w miejscach, gdzie oświetlenia brakuje.

Rezultaty

Mierniki celu

<ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie produkcji energii z OZE na terenie gminy i miasta Nisko 	<ul style="list-style-type: none"> Moc działających instalacji OZE w sektorze publicznym Moc działających instalacji OZE w sektorze mieszkaniowym Liczba zrealizowanych instalacji w okresie strategii
<ul style="list-style-type: none"> Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców; 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba korzystających z systemu pomiaru zanieczyszczenia powietrza w gminie;
<ul style="list-style-type: none"> Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych 	<ul style="list-style-type: none"> Szacowany spadek emisji gazów cieplarnianych:
<ul style="list-style-type: none"> Rozwój gospodarki niskoemisyjnej w sektorze prywatnego budownictwa mieszkaniowego 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba mieszkańców realizujących projektu z zakresu gospodarki niskoemisyjnej (projekty krajowe, projekty gminne, prywatne inwestycje)
<ul style="list-style-type: none"> Zmniejszenie zapotrzebowania infrastruktury publicznej na energię końcową 	<ul style="list-style-type: none"> Wartość zmniejszenia zapotrzebowania na energię końcową w sektorze publicznym
<ul style="list-style-type: none"> Ograniczenie kosztów eksploatacji infrastruktury publicznej 	<ul style="list-style-type: none"> Zmniejszona wartość kosztów utrzymania budynków publicznych

Cel strategiczny	Cel strategiczny Nr III: Nisko: gmina i miasto naturalnie dbające o środowisko – poprawa stanu lokalnego środowiska przyrodniczego i przeciwdziałanie zmianom klimatu (smart environment) - ZIELONE NISKO
CEL NR 8	
Cele operacyjne	8. Przeciwdziałanie skutkom zmiany klimatu.
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> Rozwój terenów zielonych, infrastruktura „zielono – niebieska”; Przeciwdziałanie zmianom klimatu; Ograniczenie skutków zmian klimatu na terenie gminy; Bioróżnorodność
Działania, przedsięwzięcia	<p>39. Łąki łąn – utworzenie parku zieleni w mieście na oś. Nisko – Podwolina oraz rewaloryzacja Parku Miejskiego w Nisku. Przedmiotem przedsięwzięcia jest utworzenie nowej przestrzeni „zielonej” na terenie miasta oraz zachowanie bioróżnorodności i rewaloryzacja Parku Miejskiego w Nisku.</p> <p>40. Woda z nieba – recykling wód opadowych. Zadanie obejmuje recykling wód opadowych w problemowych miejscach na terenie gminy, wraz z wykorzystaniem deszczówki na własne potrzeby. W głównej mierze planowane jest odwodnienie osiedla Tysiąclecia, szkoły ZS-P przy ul. Tysiąclecia, placu targowego i budynku NCK „Sokół” w Nisku.</p> <p>41. Rozwój małej retencji i odtworzenie rowów melioracyjnych</p>

	<p>Zadanie obejmuje budowę, montaż zbiorników retencyjnych w głównej mierze w miejscach zbierania deszczówki z budynków mieszkaniowych i publicznych w celu jej dalszego wykorzystania. Przewiduje się również odtwarzanie rowów melioracyjnych dla przepustowości spływu wody.</p> <p>42. Kompleksowe działania na rzecz adaptacji do zmian klimatu</p> <p>W ramach działania przewiduje się wdrażanie systemowych rozwiązań z zakresu niebieskiej lub zielonej infrastruktury na terenie gminy i miasta Nisko, m.in. zielone przystanki, parki kieszonkowe, ogrody deszczowe, zielone dachy i ściany, parklety, ogrody wertykalne, wykorzystanie i powiększanie istniejących systemów naturalnego odprowadzania wód deszczowych i roztopowych (np. rowy i niecki infiltracyjne, muldy trawiaste, studnie chłonne, zbiorniki infiltracyjne) oraz naturalnego retencjonowania wody opadowej poprzez np. muldy chłonne, zielone ściany, zielone przystanki, ogrody deszczowe. Przedsięwzięcie obejmuje również uzupełnienie parku maszynowego dla Zarządu Budynków Komunalnych i Zieleni Miejskiej.</p>	
	Rezultaty	Mierniki celu
	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie powierzchni terenów zielonych na terenie gminy i miasta; • Przystosowanie miasta do zmian klimatu; 	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnia terenów zielonych na terenie miasta; • Powierzchnia terenów objętych recyklingiem wody opadowej;
Cel strategiczny	Cel strategiczny Nr III: Nisko: gmina i miasto naturalnie dbające o środowisko – poprawa stanu lokalnego środowiska przyrodniczego i przeciwdziałanie zmianom klimatu (smart environment) - ZIELONE NISKO	
	CEL NR 9	
Cele operacyjny	9. Zmniejszenie liczby odpadów komunalnych składowanych na składowiskach.	
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> • Gospodarka odpadami; • Recykling odpadów; • Instalacje do ograniczania liczby odpadów; • Edukacja ekologiczna mieszkańców i kampanie społeczne; • Usprawnienie systemu gospodarowania odpadami, wykorzystanie nowych technologii; • Segregacja odpadów i zmniejszanie liczby odpadów powstających u źródła. 	
Działania, przedsięwzięcia	<p>43. Segregujesz – zyskujesz, organizacja akcji ekologicznej.</p> <p>Przedmiotem zadania jest organizacja akcji ekologicznej, której odbiorcami będą mieszkańcy gminy. Przedmiotem akcji jest podniesienie świadomości mieszkańców kierunku ekologii, ograniczania ilości odpadów, zasad i potrzeby segregacji odpadów, czy innych działań związanych z podniesieniem jakości lokalnego środowiska.</p> <p>44. Budowa sortowni i biokompostowni</p> <p>Przedmiotem jest budowa własnej sortowni odpadów i biokompostowni gminnej.</p>	

Rezultaty	Mierniki celu
<ul style="list-style-type: none"> Zmniejszenie liczby odpadów oddawanych na składowisko Usprawnienie systemu gospodarowania odpadami 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zebranych odpadów Liczba mieszkańców uczestniczących w systemie gospodarowania odpadami Liczba mieszkańców uczestniczących w akcji edukacyjno - ekologicznej
<ul style="list-style-type: none"> Wzrost liczby odpadów segregowanych 	<ul style="list-style-type: none"> Udział odpadów zebranych selektywnie w ogólnej liczbie zebranych odpadów Liczba odpadów trafiających na PSZOK

Cel strategiczny	Cel strategiczny Nr III: Nisko: gmina i miasto naturalnie dbające o środowisko – poprawa stanu lokalnego środowiska przyrodniczego i przeciwdziałanie zmianom klimatu (smart environment) - ZIELONE NISKO
CEL NR 10	
Cel operacyjny	10. Rozwój zrównoważonej gospodarki wodno - ściekowej
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej; Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej; Modernizacja i przebudowa systemu oczyszczania ścieków komunalnych; Modernizacja i przebudowa stacji uzdatniania wody, budowa zbiorników retencyjnych;
Działania, przedsięwzięcia	<p>45. Budowa sieci wodociągowych na obszarach rozwoju mieszkaniowego oraz uzupełnianie sieci na terenach brakującej sieci. Przedmiotem jest budowa nowej sieci wodociągowej, w szczególności doprowadzając sieć wodociągową do nowych terenów mieszkaniowych, a także uzupełnianie sieci w miejscach jej brakującej wraz z rozbudową i modernizacją SUW. Kluczowe obszary:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozbudowa SUW Zarzecze, Nisko i Nowosielec, budowa studni głębinowych wraz ze zbiornikiem wody czystej; rozbudowa wodociągu do nowych terenów rozwojowych i strefy inwestycyjnej w Nowosielcu i w Zarzeczu; uzupełnienie sieci w brakujących miejscowościach; budowa zbiorników retencyjnych oraz budowa sieci wodociągowej stanowiącej alternatywną formę zasilania miasta Nisko. <p>46. Budowa sieci kanalizacyjnej. Zadanie obejmuje rozbudowę i budowę sieci kanalizacyjnej zarówno na obszarze aglomeracji oraz na terenach wiejskich gminy Nisko. Kluczowe obszary:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w sołectwie Zarzeczce i doprowadzenie sieci do strefy inwestycyjnej w Zarzeczcu; • Rozbudowa sieci kanalizacyjnej sanitarnej w sołectwie: Nowosielec, Kończyce, • Budowa sieci kanalizacyjnej sanitarnej sołectwo Raclawice, sołectwo Wolina. • Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej do nowych terenów rozwojowych i strefy inwestycyjnej w Nowosielcu; • Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Rzeszowskiej, Rzeszowskiej – Bocznej II i ul. Azaliowej w Nisku; • Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Podsanie w Nisku; • Modernizacja stacji oczyszczania ścieków. <p>47. Ograniczanie strat wody i wdrożenie nowoczesnych systemów pomiaru zużycia wody w gospodarstwach domowych. Przedmiotem jest wdrożenie nowoczesnego systemu pomiaru zużycia wody w gospodarstwach domowych, w tym ograniczenie jej strat i podniesienie efektywności ekonomicznej prowadzonej gospodarki wodociągowej na terenie gminy i miasta Nisko.</p>
Rezultaty	Mierniki celu
<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie poziomu dostępności do sieci wodociągowej 	<ul style="list-style-type: none"> • Poziom dostępności do sieci wodociągowej
<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie poziomu skanalizowania gminy 	<ul style="list-style-type: none"> • Poziom skanalizowania
<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczenie strat wody w gospodarstwach domowych 	<ul style="list-style-type: none"> • Wskaźnik wody produkowanej do ilości wody sprzedanej mieszkańcom
Cel strategiczny	Cel strategiczny Nr IV: Nisko: gmina i miasto bezpieczne, dostępne, skomunikowane, nowoczesne i zrównoważone, jako ważny ośrodek tranzytowy (smart mobility) - DOSTĘPNE i BEZPIECZNE NISKO
Cele operacyjny	CEL NR 11
Cele operacyjny	11. Poprawa dostępności komunikacyjnej gminy.
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa nowych dróg publicznych i wewnętrznych na terenie gminy; • Doprowadzenie ciągów komunikacyjnych do nowych obszarów rozwojowych gminy; • Poprawa jakości obecnych ciągów komunikacyjnych; • Zapewnienie dostępności komunikacyjnej miasta z innymi ośrodkami, czy zewnętrznymi trasami o znaczeniu ponadlokalnym; • Wdrażanie systemów podnoszących poziom bezpieczeństwa wszystkich użytkowników dróg, w szczególności pieszych i rowerzystów;

	<ul style="list-style-type: none"> • Usprawnienie działania systemu komunikacji zbiorowej.
Działania, przedsięwzięcia	<p>48. Budowa nowych dróg na terenie miasta. Zadanie obejmuje budowę i rozbudowę nowych tras komunikacyjnych, w szczególności łączących nowe tereny mieszkaniowe i tereny inwestycyjne. Kluczowe obszary:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nowosielec, Raclawice, osiedle Nisko – Malce, osiedle Nisko - Podwolina, osiedle Nr 1 Nisko – Centrum i osiedle Nisko – PGO - Moskale (okolice ul. Sandomierska, Modrzewiowa); • Realizacja dróg wynikających z nowotworzonych planów przestrzennych dla osiedli mieszkaniowych; • Budowa drogi do terminala LHS; • Budowa drogi na osiedlu Nisko – Barce. • Ul. Willowa w Nisku; • Ul. Wesoła i ul. Podleśna w Nisku; • Ul. Gruntowa w Nisku; • Ul. Wojska Polskiego w kierunku ul. Tysiąclecia; • Ul. Wesoła i ul. Leśna w Nisku; • droga równoległa do ul. Moniuszki; • łącznik od ul. Zielonej w Zarzeczcu; • łącznik od ul. Jana w Nisku; • równoległa do ul. Nowej w Nisku; • równoległa do ul. Torowej w Raclawicach, • przebudowa mostu na rzece Barcówka w Nowosielcu z przebudową drogi; • rozbudowa drogi gminnej ul. Rzeszowska – Boczna II w Nisku wraz z budową oświetlenia drogowego; • ul. Dębinki w Nisku. <p>49. Poprawa jakości dróg istniejących, podniesienie parametrów jakościowych. Przedmiotem przedsięwzięcia jest podniesienie jakości lokalnych dróg wewnętrznych znajdujących się na terenie gminy. Kluczowe obszary:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cały teren gminy w zależności od bieżących potrzeb; <p>50. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa na przejściach dla pieszych i rowerzystów. Zadanie obejmuje budowę i przebudowę przejść dla pieszych i rowerzystów z uwzględnieniem montażu elementów podnoszących bezpieczeństwo w tych miejscach, a także budowę chodników i ciągów pieszo – rowerowych podnoszących poziom bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów. Kluczowe miejsca:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Przejścia na drodze wojewódzkiej nr 878 na wysokości ul. Gruntowej; • Na ul. Sportowej, Słowackiego w rejonie szkoły ZS-P Nr 3 w Nisku; <p>51. Poprawa infrastruktury służącej transportowi zbiorowemu. W ramach zadania planuje się modernizację i dobudowę nowych wiat przystankowych. Projekt realizowany w partnerstwie z Miastem Stalowa Wola w ramach MOF Stalowa Wola i Strategii MOF.</p> <p>52. Budowa alternatywnych form komunikacji Zadanie obejmuje budowę alternatywnych form komunikacji na terenie gminy, poprzez budowę tras rowerowych i pieszych, łączących osiedla mieszkaniowe, zabudowę mieszkaniową z punktami przesiadkowymi, przystankami, dzięki którym mieszkaniec będzie mógł skorzystać z komunikacji zbiorowej. W ramach zadania planuje się również rozbudowę miejsc obsługi rowerzystów, parkingów, wiat dla rowerów itp.</p> <p>Kluczowe miejsca:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Trasa rowerowa wzdłuż Sanu; • Połączenie ścieżek w formie pętli; • Ścieżka rowerowa od osiedla Leśnik do ul. Nowej; • Ścieżka pieszo – rowerowa do miejsca obsługi kajakarzy; • Budowa miejsca przesiadkowego w centrum miasta; • Połączenie ścieżek rowerowych na terenie gminy ze ścieżkami na terenie gmin ościennych.
Rezultaty	Mierniki celu
Zapewnienie dostępności komunikacyjnej dla nowych obszarów rozwojowych gminy i uzupełnienie w miejscach jej brakującej.	Długość wybudowanych nowych dróg na terenie gminy.
Podniesienie standardu i jakości lokalnych dróg.	Długość dróg o nawierzchni utwardzonej i dobrej jakości.
Podniesienie poziomu bezpieczeństwa użytkowników dróg, w szczególności pieszych i rowerzystów.	Liczba wypadków z udziałem pieszych i rowerzystów.
Usprawnienie działania lokalnego systemu komunikacji zbiorowej.	Liczba mieszkańców korzystających z komunikacji zbiorowej. Liczba przystanków.
Zwiększenie alternatywnych form komunikacji.	Długość ciągów rowerowych, pieszych. Liczba punktów przesiadkowych.

Cel strategiczny	Cel strategiczny Nr IV: Nisko: gmina i miasto bezpieczne, dostępne, skomunikowane, nowoczesne i zrównoważone, jako ważny ośrodek tranzytowy (smart mobility) - DOSTĘPNE i BEZPIECZNE NISKO	
CEL NR 12		
Cele operacyjny	12. Sprawny i skuteczny system ratowniczy na terenie gminy oraz bezpieczne miejsca aktywności lokalnej	
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa infrastruktury przeciwdziałaniu zagrożeniom; • Doposażanie służb lokalnych ratowniczych i porządkowych; • Odnowa przestrzeni publicznych; • Monitoring przestrzeni publicznej; • Budowa, przebudowa lub remont urządzeń wodnych i infrastruktury towarzyszącej służących przeciwdziałaniu /zmniejszeniu skutków powodzi lub suszy 	
Działania, przedsięwzięcia	<p>53. Doposażenie jednostek OSP w sprzęt ratowniczy i wozy strażackie. Zadanie obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Doposażenie obecnych jednostek OSP na terenie gminy i miasta Nisko w sprzęt ratowniczo – gaśniczy; • Zakup samochodu lekkiego do OSP Nowosielec; • Zakup samochodu lekkiego do OSP Zarzecze; • Zakup samochodu średniego dla OSP Nisko; <p>54. Rozwój bazy służb ratowniczych.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Modernizacja remiz strażackich na terenie gminy i miasta Nisko; <p>55. Monitoring przestrzeni publicznych. Montaż instalacji monitoringu w kluczowych centrach aktywności społecznej mieszkańców.</p> <p>41. Rozwój małej retencji i odtworzenie rowów melioracyjnych Zadanie obejmuje budowę, montaż zbiorników retencyjnych w głównej mierze w miejscach zbierania deszczówki z budynków mieszkaniowych i publicznych w celu jej dalszego wykorzystania. Przewiduje się również odtwarzanie rowów melioracyjnych dla przepustowości spływu wody.</p>	
Rezultaty		Mierniki celu
Zapewnienie dostępności komunikacyjnej dla nowych obszarów rozwojowych gminy i uzupełnienie w miejscach jej brakującej.		Długość wybudowanych nowych dróg na terenie gminy.
Podniesienie standardu i jakości lokalnych dróg.		Długość dróg o nawierzchni utwardzonej i dobrej jakości.

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa użytkowników dróg, w szczególności pieszych i rowerzystów.	Liczba wypadków z udziałem pieszych i rowerzystów.
Usprawnienie działania lokalnego systemu komunikacji zbiorowej.	Liczba mieszkańców korzystających z komunikacji zbiorowej. Liczba przystanków.
Zwiększenie alternatywnych form komunikacji.	Długość ciągów rowerowych, pieszych. Liczba punktów przesiadkowych.
Poprawa systemu ratownictwa	Liczba wyposażonych jednostek OSP

Cel strategiczny	Cel strategiczny Nr IV: Nisko: gmina i miasto bezpieczne, dostępne, skomunikowane, nowoczesne i zrównoważone, jako ważny ośrodek tranzytowy (smart mobility) - DOSTĘPNE i BEZPIECZNE NISKO
CEL NR 13	
Cele operacyjny	13. Wspieranie mieszkańców znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, osób starszych i z niepełnosprawnościami
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> • Polityka społeczna • Polityka senioralna • Przeciwdziałanie ubóstwu • Opieka zdrowotna • Wsparcie osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej • Poprawa jakości funkcjonowania w środowisku lokalnym osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością oraz pomoc osobom bezdomnym w wychodzeniu z bezdomności • Poprawa jakości osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych • Dążenie do zmniejszenia skali występowania przemocy w rodzinie i ograniczanie negatywnych skutków przemocy w rodzinie • Zapobieganie nasilaniu się zjawiska alkoholizmu i innych uzależnień wśród mieszkańców • Zbudowanie spójnego systemu wsparcia dla rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi
Działania, przedsięwzięcia	<p>56. Przeciwdziałanie i ograniczanie skutków długotrwałego bezrobocia i ubóstwa wśród mieszkańców gminy i miasta Nisko w szczególności klientów pomocy społecznej.</p> <p>Zadanie obejmuje wspieranie rodzin i osób w szczególności długotrwale bezrobotnych, wspieranie rodzin i osób ubogich i zagrożonych ubóstwem, wzmacnianie aktywności i reintegracja społeczna i zawodowej w szczególności osób pozostających bez pracy w tym osób bezrobotnych i korzystających z pomocy społecznej.</p>

57. Poprawa jakości funkcjonowania w środowisku lokalnym osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością oraz pomoc osobom bezdomnych w wychodzeniu z bezdomności.

Zadanie obejmuje wspieranie aktywności osób bezdomnych w procesie wychodzenia z bezdomności i przeciwdziałanie negatywnym skutkom bezdomności oraz przeciwdziałanie powstaniu bezdomności.

58. Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych.

Zadanie obejmuje ograniczenie negatywnych skutków niepełnosprawności i długotrwałej choroby oraz aktywizację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych i długotrwanie chorych.

59. Dążenie do poprawy jakości życia i funkcjonowania w środowisku lokalnym osób starszych i w podeszłym wieku.

W ramach zadania przewiduje się prowadzenie działań w zakresie usprawnienia osób starszych w środowisku domowym i społecznym oraz zapewnienie im odpowiedniej opieki i pomocy. Przewiduje się również aktywizację społeczną osób starszych, pobudzając ich do aktywności w lokalnym środowisku, np. do udziału w zajęciach Uniwersytetu Seniora, czy Dziennego Domu Pobytu Seniorów.

60. Dążenie do zmniejszania skali występowania przemocy w rodzinie i ograniczanie negatywnych skutków przemocy w rodzinie.

Działanie ukierunkowane jest na ograniczanie występowania zjawiska przemocy w rodzinie oraz poprawy funkcjonowania rodzin i osób zagrożonych i dotkniętych przemocą w rodzinie.

61. Zapobieganie nasilaniu się zjawiska alkoholizmu i innych uzależnień wśród mieszkańców gminy.

W ramach przedsięwzięcia przewiduje się organizowanie działań ukierunkowanych na wspieranie osób w wychodzeniu z problemu alkoholizmu czy innych uzależnień.

62. Budowanie spójnego systemu wsparcia dla rodzin z problemami opiekuńczo- wychowawczymi.

Celem przedsięwzięcia jest poprawa funkcjonowania i rozwój systemu wsparcia dla rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi oraz przeciwdziałanie umieszczeniu dzieci poza rodzinami biologicznymi.

Rezultaty	Mierniki celu
Zmniejszenie liczby mieszkańców zagrożonych degradacją społeczną.	Liczba osób korzystających z pomocy MOPS.
Wspieranie osób starszych w codziennym funkcjonowaniu.	Liczba seniorów korzystających z oferty MOPS.
Poprawa funkcjonowania rodzin i osób zagrożonych i dotkniętych przemocą w rodzinie.	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej. Liczba wydanych „niebieskich kart”.
Poprawa zamożności mieszkańców.	Liczba osób bezrobotnych.

Cel strategiczny	Cel strategiczny V. Nisko: gmina i miasto SMART CITY, strategia, rozwój, innowacyjność, partycypacja i dostępność, inteligentne zarządzanie (smart governance) dzięki inteligentnej mobilności (smart mobility) – cechy charakterystyczne gminy i miasta.
CEL NR 14	
Cele operacyjny	14. Budowanie zdolności instytucjonalnych i rozwój kompetencji lokalnej administracji publicznej
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> • Wdrożenie e-usług; • Cyberbezpieczeństwo; • Zwiększenie dostępności do oferty usług publicznych dla mieszkańców; • Nowoczesny system zarządzania Gminą; • Rozwój kompetencji pracowników na każdym szczeblu samorządu; • Smart – City w każdym obszarze działania Gminy;
Działania, przedsięwzięcia	<p>63. Umieć i zarządzam – strategia narzędziem rozwoju miasta i gminy. Przedmiotem przedsięwzięcia jest podniesienie kompetencji kluczowych pracowników samorządu lokalnego w obszarze jakości i poziomu zarządzania jednostką samorządową i jakości realizowanych usług publicznych dla mieszkańców. W tym zakresie planuje się organizację szkoleń z obszaru zarządzania projektami, zarządzania strategicznego gminą, zarządzania finansami i przygotowywania projektów inwestycyjnych w oparciu o zarządzanie projektami (model studium wykonalności) oraz zarządzania i realizacji projektów w oparciu o PPP.</p> <p>64. Strategia dla Miasta, Miasto dzięki Strategii. Gmina gotowa do strategicznego rozwoju. Przedmiotem przedsięwzięcia jest zakup i wdrożenie oprogramowania do zarządzania projektami, raportowania wprowadzanych zmian i monitorowania postępu prac i rozwoju gminy. Zadanie jest komplementarne do zadania nr 33, które obejmuje merytoryczne przygotowanie kadry pracowników samorządu do pracy w oparciu o metodologię zarządzania projektami.</p> <p>65. Administracja otwarta na nowe wyzwania, podniesienie jakości działania lokalnego samorządu w obszarze jakości kadr. Zadanie obejmuje podniesienie kwalifikacji i umiejętności pracowników samorządu i jednostek podległych w zakresie kluczowych kompetencji, podniesienia jakości świadczonych usług publicznych i usług realizowanych dla mieszkańców.</p>

	<p>66. Urząd otwarty na świat, a e-urząd to sprawny urząd. Przedmiotem przedsięwzięcia jest zakup sprzętu i oprogramowania służącego do realizacji e-usług w samorządzie lokalnym, a także budowa i rozbudowa infrastruktury sieciowej. Celem jest podniesienie jakości działania lokalnego samorządu dla mieszkańców gminy i miasta Nisko. Na potrzeby realizacji przedsięwzięcia zostanie opracowany audyt cyfrowy, określający podstawowe potrzeby jednostek w zakresie możliwości realizacji e-usług dla mieszkańców, czy z zakresu cyberbezpieczeństwa i digitalizacji. Zadanie obejmuje również wdrażanie celów związanych z podniesieniem bezpieczeństwa świadczonych e-usług publicznych i gromadzonych danych.</p> <p>67. Miasto gotowe na nową misję - SMART CITY, zintegrowany system zarządzania miastem. Przedmiotem przedsięwzięcia jest wdrożenie zintegrowanego systemu do zarządzania Gminą (urząd + wszystkie jednostki) dla sprawnego zarządzania strategicznym rozwojem Gminy, zarządzania finansami, sprawnej organizacji pracy urzędu i jednostek, zarządzania kadrami, realizacji usług publicznych, partycypacji społecznej, rozwoju gospodarczego, sprawnej informacji i komunikacji z mieszkańcami i podniesienia jakości pracy urzędu i jednostek, otwarcia się na mieszkańców i partnerów. Celem jest stworzenie elektronicznej przestrzeni do realizacji usług publicznych w sposób zintegrowany, otwarty, inteligentny, umożliwiający analizowanie i selekcjonowanie danych oraz automatyczne gromadzenie i przetwarzanie danych z wszystkich jednostek.</p>
Rezultaty	Mierniki celu
Zwiększenie liczby usług świadczonych w sposób elektroniczny	Liczba wdrożonych e-usług Liczba mieszkańców korzystających z e-usług
Zmniejszenie czasu na załatwianie spraw publicznych	Liczba usług realizowanych w sposób elektroniczny
Zwiększenie komunikacji pomiędzy referatami, jednostkami, pracownikami	Liczba pracowników uczestniczących w zespołach projektowych i pracujących w systemie zarządzania projektami
Cel strategiczny	Cel strategiczny V. Nisko: gmina i miasto SMART CITY, strategia, rozwój, innowacyjność, partycypacja i dostępność, inteligentne zarządzanie (smart governance) dzięki inteligentnej mobilności (smart mobility) – cechy charakterystyczne gminy i miasta.
CEL NR 15	
Cele operacyjny	15. Partycypacyjny i partnerski charakter zarządzania miastem z wykorzystaniem e-usług dla rozwoju gminy.
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> • Wdrożenie budżetu obywatelskiego; • Zwiększenie udziału Gminy w przestrzeni cyfrowej, wykorzystanie nowoczesnych technologii IT do rozwoju usług publicznych dla mieszkańców; • Smart City;

	<ul style="list-style-type: none"> • Wdrażanie e-usług i aplikacji elektronicznych;
Działania, przedsięwzięcia	<p>68. Miasto nas wszystkich – budżet obywatelski partycypacji społecznej mieszkańców. Przedmiotem przedsięwzięcia jest wdrożenie i realizacja projektów w ramach budżetu obywatelskiego. Jest to elementem partycypacji społecznej w procesie zarządzania rozwojem gminy. Działanie obejmuje wdrożenie systemu do realizacji i głosowania na propozycje do budżetu obywatelskiego oraz jego wdrożenie do realizacji.</p> <p>69. Aplikacja: Nisko w globalnej sieci. Przedmiotem przedsięwzięcia jest opracowanie i wdrożenie aplikacji/oprogramowania o usługach publicznych, wydarzeniach i ofercie spędzania czasu wolnego w mieście. W ramach zadania planuje się</p> <ul style="list-style-type: none"> • opracowanie aplikacji z usługami miejskimi, która obejmowałyby: podstawowy informator o usługach publicznych i ofercie zajęć czasu wolnego – oferta instytucji publicznych: NCK, lokalne muzeum; • opracowanie interaktywnej mapy rowerowej z trasami i ścieżkami rowerowymi na terenie gminy z trasami biegowymi; • usługa „gdzie załatwię daną sprawę” – program usprawniający realizację usług publicznych, na zasadzie elektronicznego doradcy przy realizacji usług publicznych w mieście; • e-urząd – informator o wydarzeniach realizowanych i planowanych przez lokalny samorząd; • mapa turystyczna gminy, połączona z mapą rowerową. <p>Zadaniem aplikacji/oprogramowania jest stworzenie zintegrowanego jednego systemu informacyjnego o wydarzeniach w mieście, zbierającego informacje od wszystkich podmiotów realizujących zadania publiczne, w tym administracji publicznej, podmiotów kulturalnych, sportowych, historycznych itp. Efektem będzie wypracowanie jednej platformy informacyjnej o ofercie życia w mieście i spędzania wolnego czasu w mieście. Aplikacja będzie miała również za zadanie usprawnienie procesu realizacji usług publicznych, poprzez wdrożenie elektronicznego doradcy spraw załatwianych w lokalnej administracji.</p> <p>70. Współpraca z partnerami, wymiana doświadczeń. Przedsięwzięcie obejmuje organizację wymiany doświadczeń i współpracy z partnerami krajowymi i międzynarodowymi, których efektem będzie pozyskanie wiedzy, doświadczeń i dobrych praktyk dla rozwoju gminy i miasta Nisko. Zadanie obejmuje współpracę z lokalnymi samorządami, w tym z gminami w ramach MOF Stalowa Wola, Czwórmiasto (Nisko, Sandomierz, Stalowa Wola, Tarnobrzeg), współpracę w ramach Związku Miast Polskich oraz innymi samorządami partnerskimi z Ukrainy, Niemiec, Słowacji i Norwegii. W ramach zadania planowana jest realizacja wspólnych projektów partnerskich. Uczestnikami współpracy będą zarówno samorządy, szkoły, przedsiębiorcy, jak również sami mieszkańcy.</p>
Rezultaty	Mierniki celu
Zwiększenie współpracy z samorządami krajowymi i międzynarodowymi	Liczba wspólnie organizowanych projektów współpracy bilateralnej Liczba osób uczestniczących w wymianie doświadczeń

Rozdział 4 Model struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy.

4.1. Wody powierzchniowe i zbiorniki wodne

Obszar gminy i miasta Nisko odwadniany jest przez rzekę San i szereg drobnych cieków wpadających bezpośrednio do Sanu, którego największym dopływem jest rzeka Barcówka¹. Wody stojące na terenie gminy, to starorzeczka Sanu występujące w obrębie jego doliny.

San na odcinku przepływającym przez obszar gminy aż do ujścia prowadzi wody pozaklasowe w klasyfikacji ogólnej. Jakość fizyko-chemicznych wskaźników zanieczyszczeń odpowiada III klasie czystości wód. Istotnym jest, iż wody o takim stopniu zanieczyszczenia są wprowadzane już na teren gminy. Rzeka San jest również odbiornikiem oczyszczonych ścieków z oczyszczalni w Nisku.

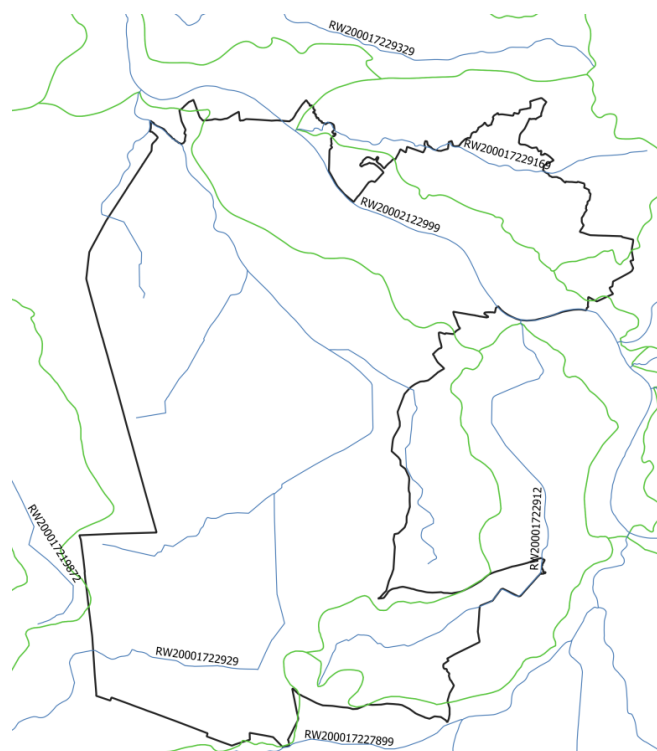
Długość cieków według Mapy Podziału Hydrograficznego Polski znajdujących się na podstawowej warstwie hydrograficznej (tzw. cieków wyróżnionych) przyjętych jako cieki naturalne, przepływających przez gminę i miasto Nisko wynosi 555 km. Natomiast długość cieków znajdujących się poza podstawową warstwą hydrograficzną (tzw. cieków niewyróżnionych) w skład, której wchodzi zarówno niewielkie cieki naturalne jak i rowy, przepływających przez gminę wynosi ok. 830 km.

Na terenie miasta Nisko, na obszarze osiedla Nisko – Podwolina zlokalizowany jest jedyny na terenie gminy zbiornik retencyjny o powierzchni ponad 18 ha i kubaturze wody retencjonowanej 345 172 m³ wody. W chwili obecnej zbiornik pełni funkcję retencyjną, w zakresie ograniczenia zagrożenia powodziowego dla mieszkańców osiedla Podwolina i miasta Nisko. Ochroną przeciwpowodziową objęty jest teren ponad 60 ha. Dodatkową funkcją, która jest od kilku lat rozwijana w otoczeniu zbiornika jest funkcja turystyczno – rekreacyjna.

Tabela 6. Jednolite Części Wód Powierzchniowych w zasięgu, których leży gmina i miasto Nisko

Lp.	Kod Jednolitej Części Wód Powierzchniowych	Nazwa Jednolitej Części Wód Powierzchniowych
1.	RW200017227899	Rudnia
2.	RW20001722912	Stróżanka
3.	RW200017229169	Chodcza
4.	RW20001722929	Barcówka
5.	RW20001922899	Tanew od Łady do ujścia
6.	RW20002122999	San od Rudni do ujścia

¹ POŚ dla Gminy i Miasta Nisko na lata 2022 – 2026 z perspektywą do 2030;

Rysunek 15. Mapa JCWP na terenie gminy i miasta Nisko

4.2. Wody podziemne²

Na terenie gminy i miasta krążenie wód odbywa się tylko w utworach czwartorzędu a te rozprzestrzeniają się tylko w obszarach dolin rzecznych obecnych i kopalnych oraz związane są z zasięgiem występowania piaszczystych utworów fluwioglacjalnych i sandrowych zlodowacenia środkowopolskiego i południowopolskiego. Zasilanie powierzchniowe odbywa się dzięki opadom atmosferycznym. Opady zasilają bezpośrednio piętro Q, z którego, jeśli nie trafią do Sanu lub jednego z jego dopływów, to w miejscach występowania bezpośrednio poniżej piętra paleogeńsko-neogeńsko-kredowego zasilają je. Kierunek przepływu wód w piętrze czwartorzędowym, zwłaszcza w obrębie dolin rzecznych jest zdeterminowany przez cieki, które na przeważającej części gminy mają charakter drenujący. Istnieje także możliwość dopływu lateralnego do piętra Q z odpowiadających mu zagregowanych poziomów sąsiednich JCWPd, zwłaszcza na obszarach, na których zasięg zlewni powierzchniowej nieco różni się od zasięgu zlewni podziemnych. Obszarami zasilania w obrębie omawianej jednostki są wychodne skał przepuszczalnych: różnego rodzaju piasków. Gliny zwałowe jako element w obrębie piętra o stosunkowo słabej przepuszczalności stanowi pewnego rodzaju utrudnienie dla krążenia wód podziemnych, ale nie uniemożliwia go (zwłaszcza na obszarach, w których pakiety glin są niewielkiej miąższości). Głębsze zagregowane piętro wodonośne paleogeńsko-neogeńsko-kredowe (Pg-Ng-K) ma bardzo ograniczony kontakt z powierzchnią terenu, przez które mogłoby zachodzić bezpośrednie zasilanie atmosferyczne, ogranicza się ono zaledwie do kilku małych wychodni mioceńskich wapieni organodetrytycznych. W tej sytuacji zasilanie odbywa się bez większych przeszkód poprzez piętro czwartorzędowe występujące bezpośrednio powyżej i wykształcone najczęściej w postaci piasków i lessów piaszczystych. Miejscami tylko bezpośrednio nad wodonośnymi utworami miocenu znajduje się nieciągła i o małej miąższości pokrywa glin

² POŚ dla Gminy i Miasta Nisko na lata 2022 – 2026 z perspektywą do 2030;

zwałowych. Przepływ wód w wydzielonym piętrze odbywa się głównie w kierunku południowym i zachodnim. Należy zwrócić uwagę, że w systemach węglanowych aleogenuneogenu i kredy wody krążą głównie w systemach szczelin a zasięg głębokościowy występowania drożnych szczelin nie może być zbyt duży, jak się przypuszcza zachodzi maksymalnie do około 120 metrów. W obrębie utworów miocenu występują przewarstwienia znacznych nieraz rozmiarów z wodami zasolonymi o mineralizacji związanej z występującymi również w tych osadach złożami siarki. Formami paleogeomorfologicznymi, w których odbywa się uprzywilejowany przepływ wód są również występujące na opisywanym obszarze doliny kopalne (oczywiście o ile wypełnione są osadami przepuszczalnymi). Elementami bilansowymi odbierającymi wody z JCWPd jest wspomniany drenaż rzeczny (głównie Sanu i większych dopływów) oraz bezpośrednia eksploatacja wód ze wszystkich właściwie zagregowanych poziomów wodonośnych odbywająca się ze zróżnicowaną wydajnością i nierównomiernie rozmieszczona powierzchniowo.

Obszar gminy i miasta Nisko położony jest w obrębie 4 stref ze względu na zasobność wód podziemnych:

Tabela 7. Dane JCWP

Nr JCWPd	119	120
Powierzchnia [km ²]	1377.8	2336.6
Dorzecze	Wisły	Wisły
Region wodny	Górnej Wisły	Górnej Wisły
Główna zlewnia w obrębie JCWPd (rząd zlewni)	San (II), Bukowa, Łukawica (III)	Tanew (III)
Obszar bilansowy	K-08 San	K-08 San
Liczba pięter wodonośnych	3 - czwartorzędowe - paleogeńskoneogenskokredowe - kredowe	3 - czwartorzędowe - paleogeńsko-neogeńsko-kredowe - kredowe
Nr JCWPd	135	136
Powierzchnia [km ²]	1594.0	3140.3
Dorzecze	Wisły	Wisły
Region wodny	Górnej Wisły	Górnej Wisły
Główna zlewnia w obrębie JCWPd (rząd zlewni)	Wisła (I), Łęg, Trześniówka (II)	San (II)
Obszar bilansowy	K-07 Wisła od Wisłoki do Sanu	K-08 San
Liczba pięter wodonośnych	1 - czwartorzędowe	3 - czwartorzędowe - paleogeńskoneogeńskie (obejmuje niewielki obszar w północnwschodniej i północnej części JCWPd) - kredowe (obejmuje niewielki obszar w północnwschodniej części jednostki)

Rysunek 16. Mapa JCWPd

4.3. Plany zarządzania ryzykiem powodziowym

Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. 2021. poz. 624 ze zm.) powódź to: „czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, w szczególności wywołane przez wezbranie wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza z wyłączeniem pokrycia przez wodę terenu wywołanego przez wezbranie wody w systemach kanalizacyjnych”.

Ze względu na źródło wezbrań poziomu wody, powódź dzieli się na:

- powódź roztopowa – wzrost poziomu wód w wyniku topnienia pokrywy śnieżnej,
- powódź zatorowa – wzrost poziomu wód w wyniku spiętrzenia wód spowodowanych zatorami lodu lub śniegu,
- powódź opadowa – wzrost poziomu wód w wyniku intensywnych opadów atmosferycznych.

Za działania związane z ochroną przeciwpowodziową na terenie gminy i miasta Nisko odpowiadają Dyrektorzy Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w Warszawie. Do ich obowiązków należy m.in. przygotowanie planu ochrony przeciwpowodziowej.

Mapy zagrożenia powodziowego oraz ryzyka powodziowego

Zgodnie z wymogami Dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim Prezes Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie (dawniej Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej) przygotowuje mapy zagrożenia powodziowego (MZP) oraz mapy ryzyka powodziowego (MRP).

Na mapach przedstawiono obszary o określonym prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q 0,2%);

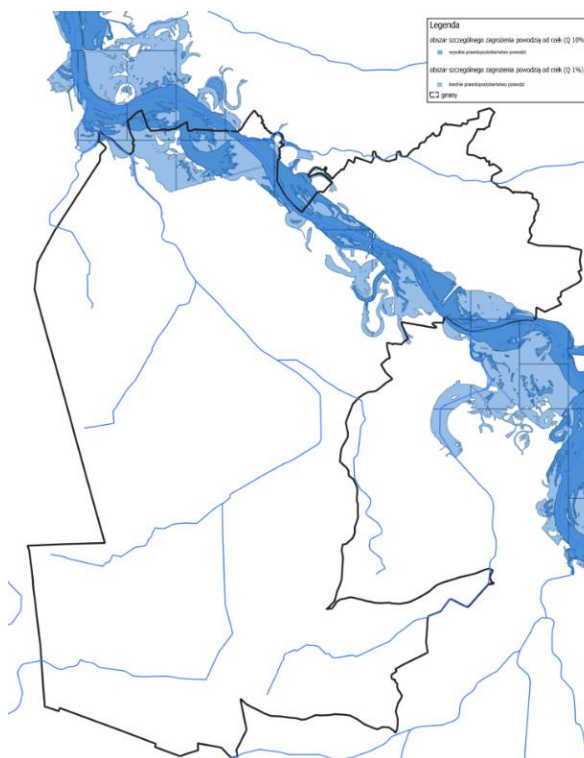
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%),
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q 10%),

W przypadku MZP wskazuje się także obszary obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku:

- zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego,
- zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwsztormowego (budowli ochronnych pasa technicznego - według ustawy Prawo wodne, obowiązującej przed 12 lipca 2014 r.).

MRP określają natomiast wartości potencjalnych strat powodziowych, gdzie uwzględniane są obiekty narażone na zalanie w przypadku wystąpienia powodzi o określonym prawdopodobieństwie wystąpienia. Obiekty te pozwalają na ocenę ryzyka powodziowego dla zdrowia i życia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego i działalności gospodarczej. Poniżej przedstawiono fragmenty MZP oraz MRP dla gminy i miasta Nisko.

MZP oraz MRP wskazują, iż teren gminy i miasta Nisko jest narażony na występowanie powodzi oraz podtopień.

Rysunek 17. Obszary zagrożone powodzią na terenie gminy i miasta Nisko³

Rysunek 18. Obszary zagrożone podtopieniem

Obszar Gminy i Miasta Nisko na podstawie Planu Ochrony przed Powodzią w dorzeczu Górnej Wisły (POPGW) został zakwalifikowany do obszaru podwyższonego poziomu ryzyka powodziowego – 3 stopień dla zlewni San. Natomiast na podstawie analiza programów inwestycyjnych w zlewniach (na podstawie danych jednostek samorządowych) obszar gminy i

³ POŚ dla Gminy i Miasta Nisko na lata 2022 – 2026 z perspektywą do 2030

miasta Nisko zakwalifikowano do obszaru nadmiernego poziomu ryzyka powodziowego – 4 stopień dla zlewni San.

Na terenie gminy i miasta Nisko nie wyznaczono jednak w Planie zarządzania ryzykiem powodziowym dla regionu wodnego Górnej Wisły działań infrastrukturalnych przyczyniających się ograniczenia wystąpienia powodzi rzecznych.

Do kluczowych zadań podejmowanych przez Gminę i Miasto Nisko należeć będzie prowadzenie właściwej polityki w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego uwzględniającego zgodnie z ustawą – Prawo wodne, poziom zagrożenia wynikający z Map Zagrożenia Powodziowego, Map Ryzyka Powodziowego (fakultatywnie) i studiów ochrony przeciwpowodziowej. Związane jest to m.in. z ustaleniem warunków lub ograniczeniem zabudowy na terenach bezpośredniego zagrożenia ryzykiem powodziowym. Gmina ograniczać będzie również powstawanie infrastruktury zagrażającej ochronie środowiska. Ponadto gmina będzie prowadzić bieżącą eksploatację i odtwarzanie własnych systemów melioracji i rozwijać zakres „małej retencji”, w szczególności na terenie zabudowy mieszkaniowej, na terenach leśnych, terenach zielonych i rolniczych. Tereny znajdujące się w ramach szczególnego zagrożenia powodzią podlegają uwarunkowaniom określonym w art. 166 pkt. 10 ustawy Prawo wodne, co znaczy, że planowane zagospodarowanie nie może m.in. naruszać ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym czy stanowić zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi czy środowiska oraz nie może utrudniać zarządzania ryzykiem powodziowym. W związku z tym, w pierwszej kolejności nie planuje się kluczowych inwestycji na obszarach zagrożenia powodziowego, ponadto działania Gminy skierowane będą na ograniczanie infrastruktury tworzonej na terenie zagrożenia powodziowego, czy ograniczanie budowy obiektów czy innych działań zagrażających lokalnemu środowisku.

Działania w zakresie właściwej polityki przeciwdziałania zagrożeniom i ryzyku powodziowemu realizowane będą w ramach przyjętych celów Strategii:

Obszar strategiczny III: Nisko: gmina i miasto naturalnie dbające o środowisko – poprawa stanu lokalnego środowiska przyrodniczego i przeciwdziałanie zmianom klimatu (smart environment) - ZIELONE NISKO

Cel nr 8: Przeciwdziałanie skutkom klimatu, poprzez tworzenie nowych terenów zielonych na terenie miasta, recykling wód opadowych, rozwój małej retencji i odtwarzanie rowów melioracyjnych, a także wdrażanie systemowych rozwiązań z zakresu niebieskiej i zielonej infrastruktury.

4.4. Plany gospodarowania wodami na obszarze dorzeczy

Strategia Rozwoju Lokalnego Gminy i Miasta Nisko na lata 2021 – 2030 uwzględnia cele i przyjęte założenia Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły. W zestawieniu tabelarycznym przedstawiono szczegółowe informacje o jednolitych częściach wód powierzchniowych oraz o jednolitych częściach wód podziemnych, jakie występują na obszarze gminy i miasta Nisko.

W Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły ujęto konieczne działania dla zachowania wartości i jakości wód podziemnych i wód powierzchniowych, które zostały ujęte w celach opracowanej Strategii.

Realizacja tych zadań ujęta została w następujących celach:

7. Ograniczenie emisji pyłów i zanieczyszczeń emitowanych na terenie gminy i miasta Nisko, rozwój gospodarki niskoemisyjnej.
8. Przeciwdziałanie skutkom zmiany klimatu.
9. Zmniejszenie liczby odpadów komunalnych składowanych na składowiskach.
10. Rozwój zrównoważonej gospodarki wodno - ściekowej

Zachowanie wartości wód powierzchniowych i podziemnych będzie możliwe, dzięki przyjętej jednoznacznej polityce Gminy w obszarze ochrony środowiska naturalnego. Do takich działań należeć będzie wdrażanie zasad i celów gospodarki niskoemisyjnej, w tym poprawa jakości lokalnego powietrza i ograniczanie zanieczyszczeń, które mogą przedostawać się do wód. Ważnym elementem przyjętych działań będzie również przeciwdziałanie zmianom klimatu, w tym eliminowanie zagrożenia powodziowego i ograniczanie skutków suszy. W tym celu podejmowane będą działania związane z rozwojem zielono – niebieskiej infrastruktury, recyklingiem wód opadowych i rozwojem małej retencji. Jednak do strategicznych i kluczowych działań należeć będzie przeciwdziałaniu bezpośredniemu przedostawaniu się zanieczyszczeń do gleby i wód. Taki działaniem będzie uszczelnianie systemu gospodarki odpadami, czy zmniejszania dzikich wysypisk i niekontrolowanego zanieczyszczania obszaru gminy. Do tego obszaru należeć będzie również prowadzenie właściwej gospodarki wodno-ściekowej, w szczególności na terenach, gdzie tej infrastruktury brakuje. Priorytetowym celem planowania przestrzennego gminy będzie rozwój terenów mieszkaniowych na obszarach, na których zapewniony jest dostęp do sieci wodno – kanalizacyjnej. Elementem tego działania będzie również ograniczanie strat wody w lokalnym systemie zaopatrzenia w wodę dla mieszkańców.

Realizacja przyjętych celów w sposób strategiczny przyczyni się do ograniczania zagrożenia zanieczyszczania i utraty wartości wód powierzchniowych i wód podziemnych na obszarze gminy i miasta Nisko.

Tabela 8. Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe						
Kod JCWP	Nazwa	Stan/potencjał ekologiczny – stan chemiczny – stan ogólny	Długość JCWP [km] /powierzchnia zlewni [km ²]	Cele środowiskowe	Obszar gmin objętych JCWP	Działania przypisane w Programie wodnośrodowiskowym kraju
RW200017 227899	Rudnia	Co najmniej dobry-dobry-dobry	82,57 km /210,76 km ²	Dobry potencjał ekologiczny, dobry stan chemiczny – termin do 2015 r.	Raniżów, Nowa Sarzyna, Jeżowe, Nisko, Rudnik nad Sanem, Kamień, Bojanów	- budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących – 45szt. (działanie ciągłe) - regularny wywóz nieczystości płynnych (działanie ciągłe); - budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków -181szt. (działanie ciągłe).
RW200017 22912	Stróżanka	Co najmniej dobry-dobry-dobry	15,48 km /33,04 km ²	Dobry potencjał ekologiczny, dobry stan chemiczny – termin do 2015 r.	Nisko, Rudnik nad Sanem	- budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących – 18szt. (działanie ciągłe) - regularny wywóz nieczystości płynnych (działanie ciągłe);
RW200017 229169	Chodcza	Co najmniej dobry-dobry-dobry	10,04 km /28,11 km ²	Dobry potencjał ekologiczny, dobry stan chemiczny – termin do 2015 r.	Nisko, Ulanów, Pysznica	- regularny wywóz nieczystości płynnych (działanie ciągłe);
RW200017 22929	Barcówka	umiarkowany – dobry - zły	52,85 km / 160,93 km ²	Dobry potencjał ekologiczny, dobry stan chemiczny – termin do 2027 r.	Jeżowe, Nisko, Rudnik nad Sanem, Stalowa Wola, Bojanów, Pysznica.	- regularny wywóz nieczystości płynnych (działanie ciągłe); -przeprowadzenie kontroli (działanie ciągłe).

RW200021 22999	San od Rudni do ujścia	umiarkowany dobry - zły	-	51,30 km / 87,63 km ²	dobry stan ekologiczny; możliwość migracji organizmów wodnych na odcinku ciek istotnego - San od ujścia do Rudni, dobry stan chemiczny - termin do 2021	Nisko, Rudnik nad Sanem, Ulanów, Stalowa Wola, Pysznica, Radomyśl nad Sanem, Zaleszany, Gorzyce	- obecna wydajność oczyszczalni 40 000 RLM - IV kwartał 2017; - budowa 1,0 km sieci kanalizacyjnej oraz modernizacja 2 km - IV kwartał 2015
---------------------------	------------------------------	----------------------------	---	-------------------------------------	--	---	--

Tabela 9. Wody podziemne

Wody podziemne						
Kod JCWP	Nazwa	Stan chemiczny - ilościowy - ogólny	Powierzchnia [km ²]	Cele środowiskowe	Obszar gmin objętych JCWPd	Działania przypisane w Programie wodnośrodowiskowym kraju
PLGW2000 119	119	Dobry-dobry- dobry	1377,90 km ²	Dobry stan ilościowy, dobry stan chemiczny - termin do 2015 r.	Biłgoraj, Frampol, Goraj, Chrzanów, Dzwola, Godziszów, Janów Lubelski, Modliborzyce, Potok Wielki, Harasiuki, Jarocin, Jeżowe, Nisko, Rudnik nad Sanem, Ulanów, Stalowa Wola, Bojanów, Pysznica, Radomyśl nad Sanem, Zaklików, Zaleszany, Gorzyce, Grębów.	- wykonanie rocznego raportu i badań z prowadzonych pomiarów dla każdego ujęcia w tym dla każdej jego studni z przekazaniem do organu właściwego do wydania pozwolenia - działanie ciągłe.
PLGW2000 120	120	dobry - dobry - dobry	2336,60 km ²	Dobry stan ilościowy, dobry stan chemiczny	Biłgoraj, Aleksandrów, Biłgoraj, Biszcza, Frampol, Goraj, Józefów, Księżpol,	- wykonanie rocznego raportu i badań z prowadzonych pomiarów dla każdego ujęcia w tym dla każdej jego studni z przekazaniem

				- termin do 2015 r.	Łukowa, Obsza, Potok Górny, Tarnogród, Teresopol, Turobin, Chrzanów, Dzwola, Godziszów, Janów Lubelski, Bełżec, Lubycza. Królewska Tomaszów Lubelski, Adamów, Krasnobród, Zwierzyniec, Kuryłówka, Cieszanów, Horyniec-Zdrój, Narol, Oleszyce, Stary Dzików, Harasiuki, Jarocin, Krzeszów, Nisko, Ulanów, Adamówka.	do organu właściwego do wydania pozwolenia – działanie ciągłe.
PLGW2000 135	135	dobry - dobry - dobry	1594,00 km ²	Dobry stan ilościowy, dobry stan chemiczny - termin do 2015 r.	Cmolasa, Kolbuszowa, Majdan Królewski, Niwiska, Raniżów, Dzikowiec, Padew Narodowa, Tuszów Narodowy, Jeżowe, Nisko, Głogów Małopolski, Kamień, Sokołów Małopolski, Stalowa Wola), Bojanów, Zaleszany, Baranów Sandomierski, Gorzyce, Nowa Dęba, Tarnobrzeg, Sandomierz, Dwikozy, Koprzywnica, Łoniów, Samborzec	- wykonanie sieci monitoringu mającej na celu obserwację stanów i chemizmu wód na obszarze zasobowym ujęcia/weryfikacja istniejącego i ewentualne uzupełnienie o nowe punkty oraz prowadzenie monitoringu lokalnego wokół ujęcia, którego wyniki przekazywane są do organu właściwego do wydania pozwolenia wodnoprawnego – po zmianie przepisów ;

<p>PLGW2000 136</p>	<p>136</p>		<p>3140,30 km²</p>	<p>Dobry stan ilościowy, dobry stan chemiczny – termin do 2015 r.</p>	<p>Biszczka, Potok Górny, Tarnogród , Jarosław, Radymno, Chłopice, Jarosław, Laszki, Pawłosiów , Radymno, Rokietnica, Roźwienica, Wiązownica, Raniżów, Leżajsk, Grodzisko Górne, Kuryłówka, Nowa Sarzyna, Lubaczów, Cieszanów, Horyniec Zdrój, Lubaczów, Oleszyce, Stary Dzików , Wielkie Oczy, Czarna, Rakszawa, Żołynia, Harasiuki, jeżowe, Krzeszów, Nisko, Rudnik nad Sanem, Ulanów, Medyka , Orły, Przemyśl, Stubno, Żurawica, Adamówka, Przeworsk, Sieniawa, Tryńcza, Kamień, Sokołów Małopolski, Bojanów.</p>	<p>- wykonanie rocznego raportu i badań z prowadzonych pomiarów dla każdego ujęcia w tym dla każdej studni z przekazaniem do organu właściwego do wydania pozwolenia – działanie ciągłe.</p>

4.5. Plany przeciwdziałania skutkom suszy na obszarach dorzeczy

Obszar gminy i miasta Nisko zalicza się do obszarów słabo zagrożonych suszą oraz umiarkowanie zagrożonych suszą. Północne i południowo – wschodnie tereny gminy położone wzdłuż rzeki San zaliczają się do obszarów o umiarkowanym zagrożeniu suszą. Natomiast tereny południowe, zajmujące w głównej mierze obszary leśne i zielone zaliczają się do obszarów o niskim poziomie zagrożenia suszą.

W Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy i Miasta Nisko uwzględnia się cele związane z przeciwdziałaniem skutkom suszy, co jest istotnym elementem zrównoważonego rozwoju gminy. Działania podejmowane w tym zakresie uwzględniono w ramach celu nr 8. Przeciwdziałanie skutkom zmiany klimatu, poprzez m.in. realizację przedsięwzięć:

39. Łąki łąn – utworzenie parku zieleni w mieście na oś. Nisko – Podwolina.(nr 39 wg. listy przedsięwzięć w matrycy strategicznej)

40. Woda z nieba – recykling wód opadowych.

41. Rozwój małej retencji i odtworzenie rowów melioracyjnych

42. Kompleksowe działania na rzecz adaptacji do zmian klimatu

Przedstawione działania skupiają się na gromadzeniu i magazynowaniu wody deszczowej bezpośrednio w miejscu jej zbierania, poprzez rozwój infrastruktury zielono – niebieskiej oraz rozwój małej retencji. Przedstawione działania podejmowane będą przez różne grupy interesariuszy na terenie gminy, przez co skala oddziaływania będzie zdecydowanie większa, niż gdyby to robiły pojedyncze jednostki na terenie gminy.

Przedstawione powyżej cele uwzględniają cele i założenia przyjętego Planu przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS), który obejmuje m.in.:

- Analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych;
- Propozycje budowy lub przebudowy urządzeń wodnych;
- Propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji;
- Katalog działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy został opracowany na podstawie art. 183-185 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne, zwanej dalej „ustawą – Prawo wodne”. W Planie uwzględniono katalog działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy. W Planie wyznaczono cele główne, które mają przyczynić się do ograniczenia skutków suszy:

- skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy;
- zwiększanie retencji na obszarach dorzeczy;
- edukacja i zarządzanie ryzykiem suszy;
- formalizacja i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Na obszarze gminy i miasta Nisko do działań wynikających z Planu przeciwdziałania skutkom suszy realizowanych lokalnie rekomendowano do realizacji, które zostały jednocześnie przyjęte do realizacji w ramach niniejszej strategii:

- zwiększenie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych - działanie nr 1;

Działanie wdrażane będzie, poprzez prowadzenie działań informacyjno – edukacyjnych zachęcających do realizacji tzw. „dobrych praktyk”, wyznaczenie obszarów w modelu funkcjonalno – przestrzennym, na których realizowany będzie niniejszy cel, zachowanie właściwości dorzeczy rzek na terenie całej gminy oraz zwiększenie małej retencji.

- retencja i zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych – działanie nr 3;

Działanie wdrażane będzie bezpośrednio, poprzez rozwój małej retencji i rozwijanie terenów zielonych w szczególności na terenie miasta. Cele wyznaczony zostanie również w modelu funkcjonalno – przestrzennym.

- realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększania lub odtwarzania naturalnej retencji – działanie nr 4;

Działanie obejmuje wspieranie inicjatyw podejmowanych przez wyznaczone instytucje oraz utrzymanie właściwości cieków wodnych o rowów melioracyjnych.

- budowa oraz przebudowa urządzeń melioracji wodnych dla zwiększania retencji glebowej – działanie nr 8 (na terenie gminy i miasta Nisko jedynie w zakresie przebudowy);

Działanie zostało uwzględnione w celu związanym z odtwarzaniem rowów melioracyjnych na terenie gminy i miasta Nisko.

- budowa lub przebudowa ujęć wód podziemnych do poboru na cele nawodnień rolniczych oraz budowa lub przebudowa wodooszczędnych systemów nawadniania wykorzystujących zasoby wód podziemnych – działanie nr 10;

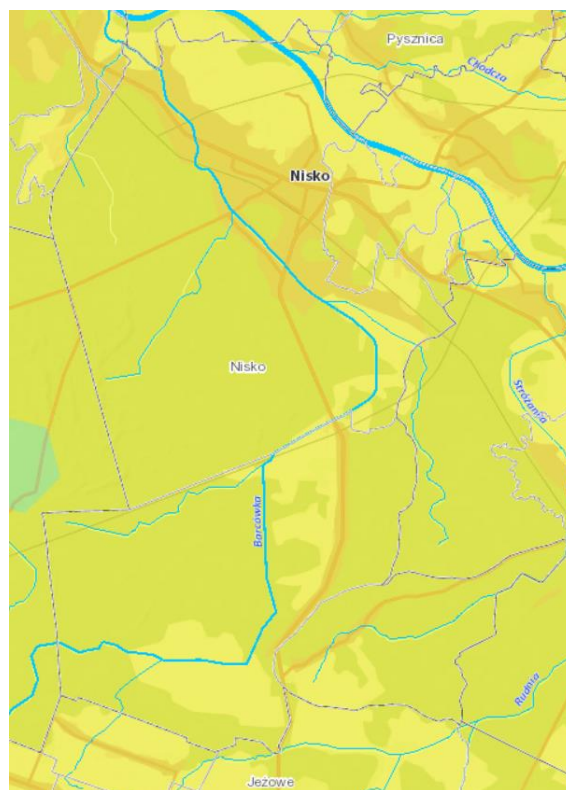
Działanie realizowane będzie, poprzez prowadzenie akcji informacyjno – edukacyjnej wśród lokalnych rolników, a także w zakresie ograniczania strat wody w gospodarce wodociągowej na terenie gminy.

- przeprowadzenie weryfikacji zasad gospodarowania wodą w zbiornikach retencyjnych – działanie nr 24.

W tym zakresie przewiduje się prowadzenie działań informacyjnych.

Ponadto w Planie przeciwdziałania skutkom suszy na liście zadań inwestycyjnych (lista B) wskazano do realizacji:

- ciek Barcówka: Zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni rzeki Barcówka przez odbudowę budowli piętrzących.

Rysunek 19. Mapa przeciwdziałania skutkom suszy⁴

⁴ Źródło: PGW Wody Polskie;

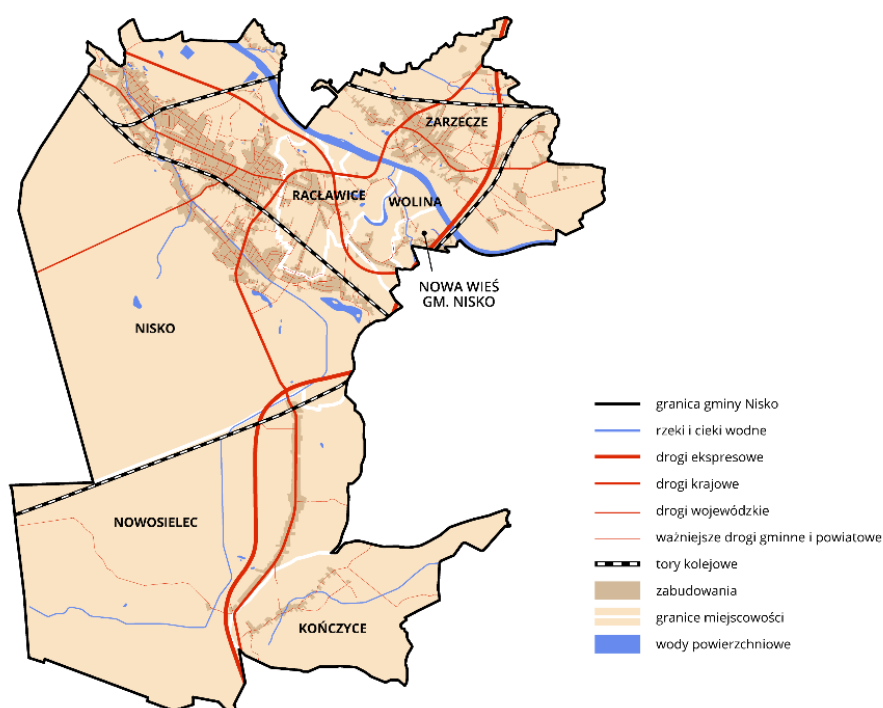
4.6. Model struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy i miasta Nisko

Kluczowe uwarunkowania rozwojowe gminy i miasta Nisko

Kluczowym potencjałem do rozwoju społeczno – gospodarczego gminy i miasta Nisko jest jej położenie tranzytowe. Gmina Nisko usytuowana jest w północnej części województwa podkarpackiego na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych, w tym na szlaku drogowym o znaczeniu międzynarodowym Via Carpatia, której docelowym celem jest połączenie północno – wschodniej części Europy z częścią południowo – wschodnią Europy (Polska – Grecja). Bezpośrednie położenie przy drodze ekspresowej S-19 (na szlaku Via Carpatia) obecnie już zapewnia doskonałe połączenie z istotnymi ośrodkami gospodarczymi regionu jak Rzeszów i Lublin. W fazie projektowania znajduje się również projektowana nowa droga ekspresowa S-74, która otworzy gminę na komunikację z zachodnią częścią kraju, docelowo ma połączyć Rzeszów i Łódź, natomiast w Nisku funkcjonować będzie węzeł łączący drogę S-19 z drogą ekspresową S-74.

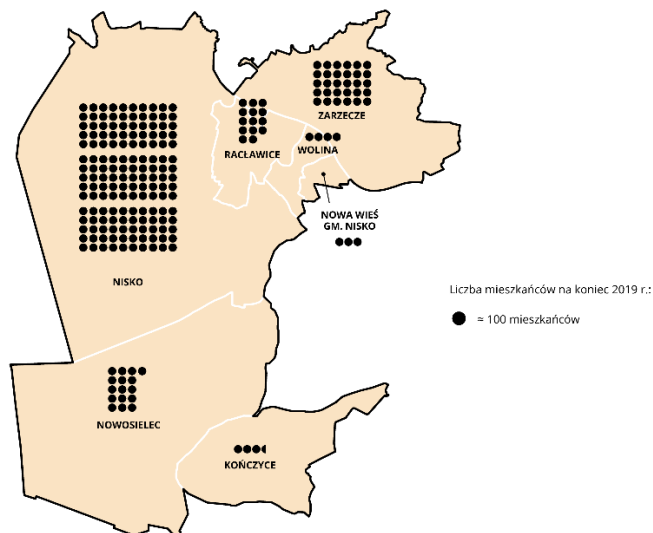
Przedstawione czynniki lokalizacyjne stwarzają doskonałe warunki do rozwoju gospodarczego gminy w oparciu o dobrą dostępność komunikacyjną i położenie tranzytowe. Jest to szansa do otwarcia się gminy na nowe inwestycje gospodarczej i przyciąganie kapitału do inwestycji. Takim przykładem będzie rozwijany projekt terminala LHS, który dzięki doskonałej lokalizacji tranzytowej uruchomi nowe możliwości rozwojowe dla gminy.

Dobra dostępność komunikacyjna to również istotna szansa dla rozwoju mieszkalnictwa. Elementem niezbędnym do wykorzystania przedstawionego potencjału jest potrzeba rozwijania własnej sieci dróg i tworzenia nowych przestrzeni do rozwoju inwestycyjnego. Ważnym elementem rozwojowym jest również poprawiona w ostatnim okresie komunikacja z miastem Stalowa Wola, poprzez wybudowaną obwodnicę w ciągu drogi krajowej nr 19, która tworzy warunki do rozwoju obu jednostek administracyjnych (obszar MOF Stalowa Wola).

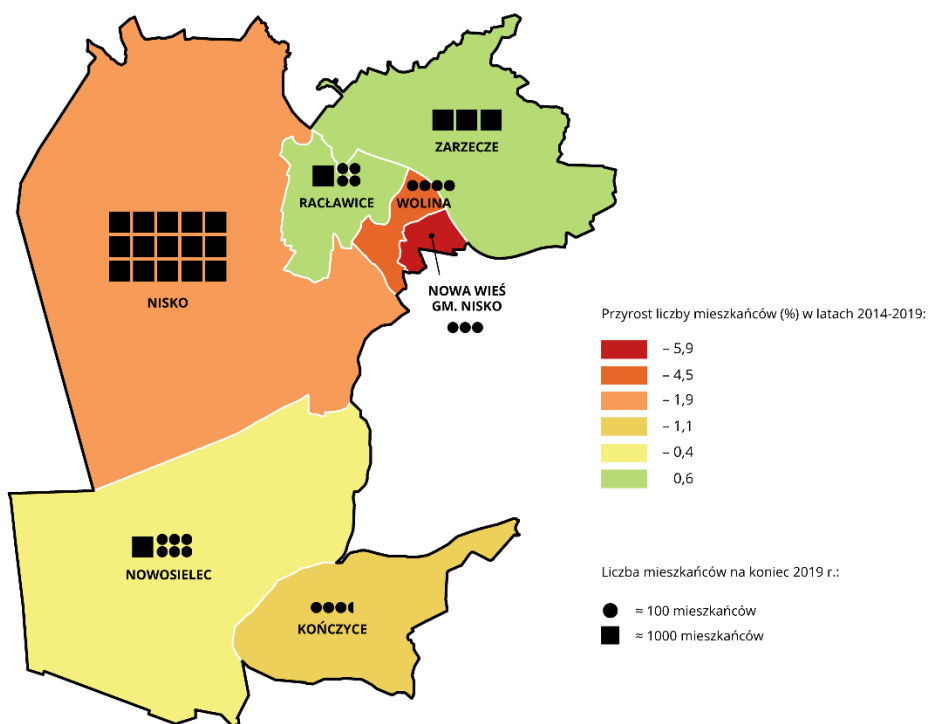
Rysunek 20. Elementy struktury osadniczej

Struktura osadnicza gminy w głównej mierze koncentruje się wzdłuż kluczowych szlaków komunikacyjnych na terenie gminy. Zabudowa mieszkaniowa opiera się na budownictwie wielorodzinnym i jednorodzinnym. Pod względem liczby budynków mieszkalnych dominuje budownictwo jednorodzinne. Największa gęstość zaludnienia występuje na terenie miasta Nisko, ze względu na osiedla mieszkaniowe i budownictwo wielorodzinnne, na terenie wiejskim struktura mieszkaniowa jest bardziej rozproszona o charakterze zagrodowym.

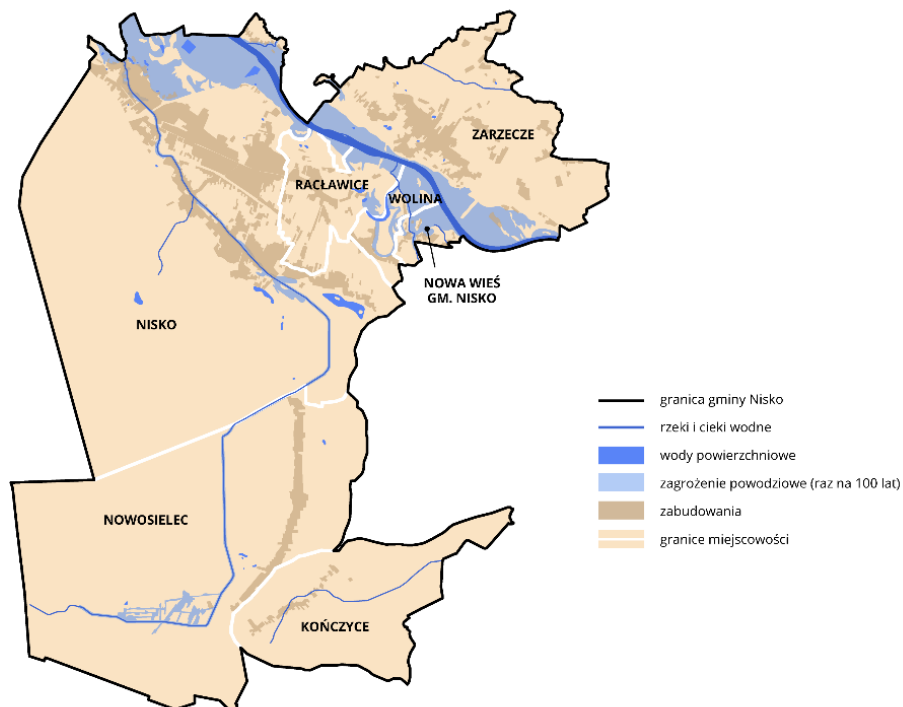
Rysunek 21. Struktura demograficzna gminy wg. podziału na miejscowości

Istotnym uwarunkowaniem demograficznym są ruchy migracyjne mieszkańców. W okresie 2014 – 2019 największy odpływ mieszkańców dotyczył sołectwa Nowa Wieś, Wolina i miasta Nisko. Mieszkańcy obecnie osiedlają się na terenach podmiejskich, co związane jest z rozwojem zabudowy jednorodzinnej.

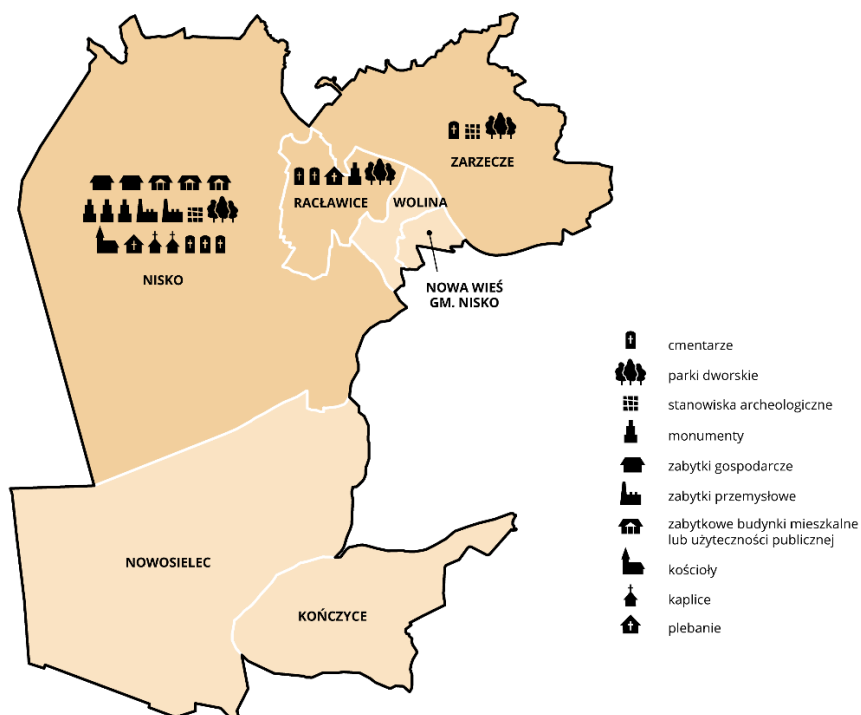
Rysunek 22. Wewnętrzne ruchy migracyjne mieszkańców

Obszary zagrożenia powodziowego w głównej mierze dotyczą zlewni San i terenów wzdłuż tej rzeki, na które woda może się rozlewać. Takie obszary występują w północnej części miasta Nisko, na terenie Sołectwa Raclawice, Wolina i Zarzecze. Dużo mniejszym zagrożeniem jest rzeka Barcówka. Przedstawione obszary w zdecydowanej większości są terenami zielonymi i leśnymi.

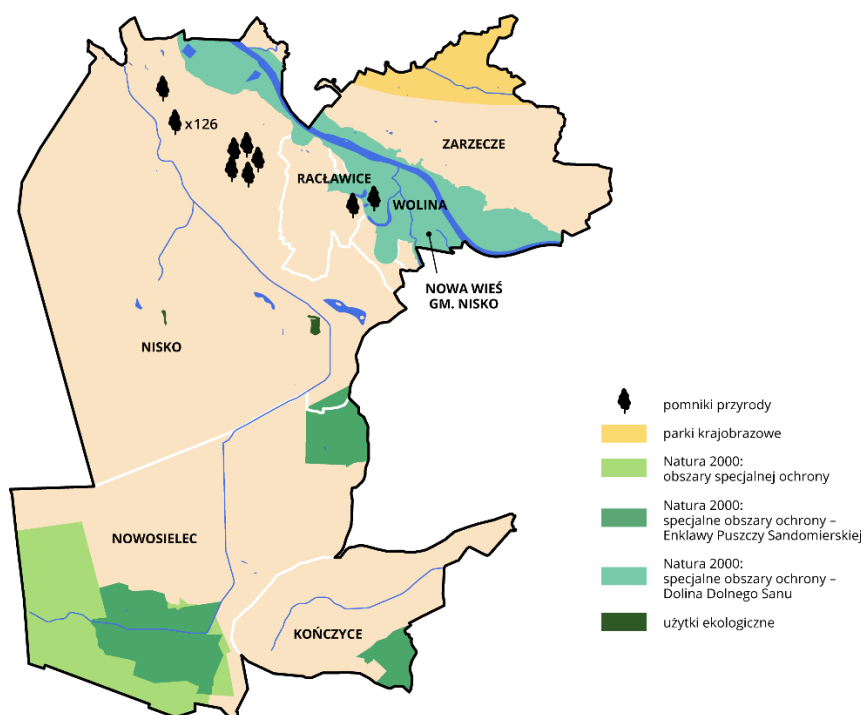
Rysunek 23. Obszary zagrożenia powodziowego

Zabytki, szczególnie wymienione w diagnozie w głównej mierze koncentrują się w najstarszych osadniczo miejscowościach gminy, główny obszar koncentracji wartości materialnej lokalnego dziedzictwa kulturowego należy do miejscowości centralnej – miasta Nisko.

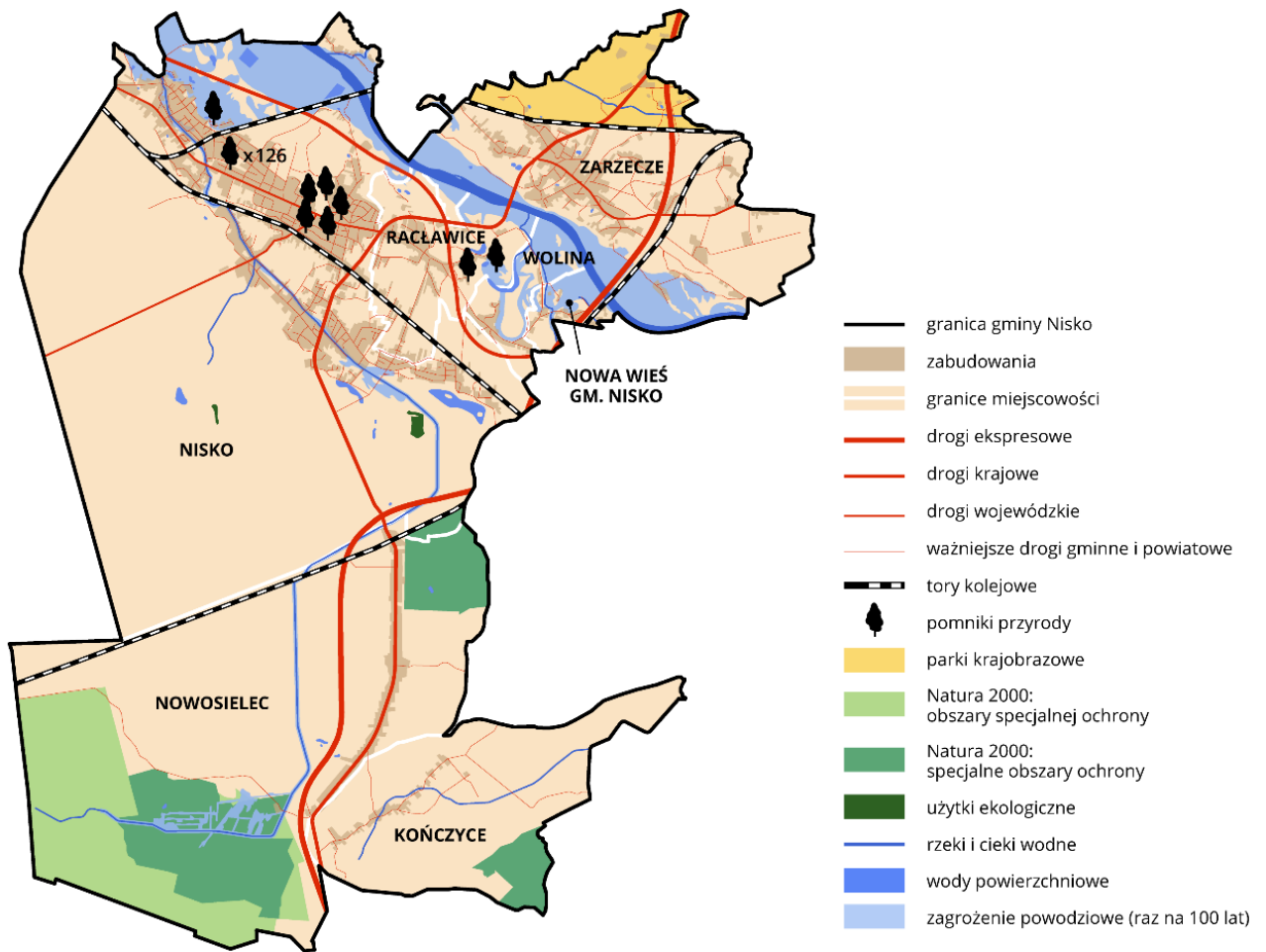
Rysunek 24. Zasoby dziedzictwa kulturowego

W uwarunkowaniach realizacji Strategii uwzględniono również obszary objęte formą ochrony przyrody, do których w głównej mierze należą Obszary Natura 2000: Puszcza Sandomierska, Dolina Dolnego Sanu oraz Enklawy Puszczy Sandomierskiej.

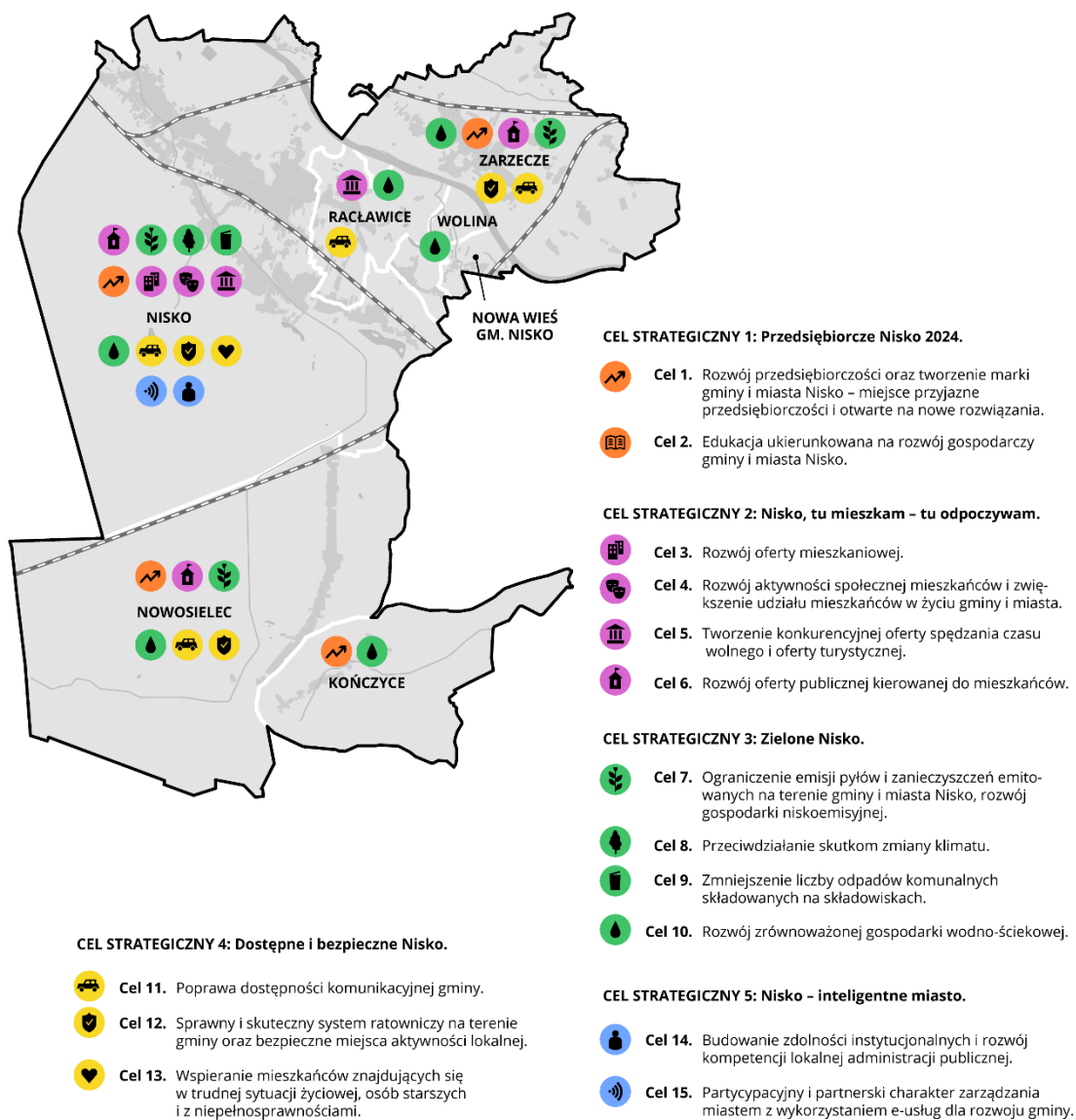

Rysunek 25. Obszary ochrony przyrody i pomniki przyrody

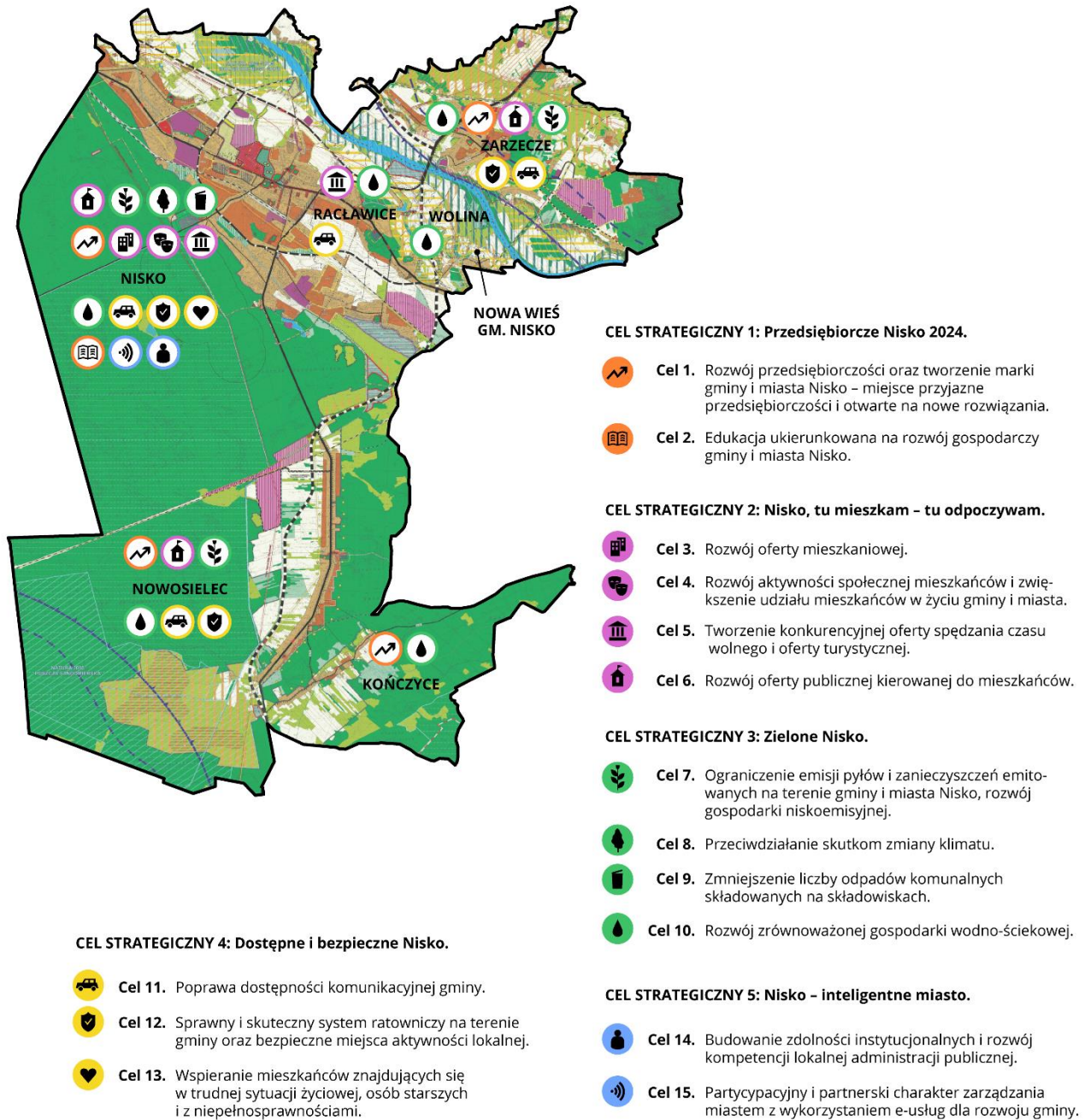
Na mapie poniżej zestawiono kluczowe uwarunkowania realizacji Strategii.

Rysunek 26. Ogólny obraz uwarunkowań na terenie gminy i miasta Nisko

Rysunek 27. Schemat realizacji Strategii

Rysunek 28. Model funkcjonalno - przestrzenny

Kierunki rozwoju LEGENDA

OZNACZENIA OGÓLNE

- Granice gminy
- Granice miejscowości

1. OBSZARY OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

- Dolina Sanu, korytarz ekologiczny sieci ECONET-PL
- Obszary lasów - wyłączone ze zmiany użytkowania
- Obszar zalesień
- Granica kompleksów leśnych Puszczy Sandomierskiej
- Rzeki i wody otwarte stanowiące element systemu ekologicznego
- Granica otuliny Parku Krajobrazowego "Lasy Janowskie"
- Pomniki przyrody
- Użytki ekologiczne

2. ZASOBY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I ZAGROŻENIA ŚRODOWISKOWE

- Granica ochrony głównego zbiornika wód podziemnych (obszar ONO)
- Granica strefy ochronnej GZWP
- Tereny i obszary górnicze surowców pospolitych
- Udokumentowane złoża surowców pospolitych (ity, piaski)
- Obszary wstępnie rozpoznanych złóż surowców ilastych
- Strefy techniczne od urządzeń infrastruktury technicznej
- Linie elektroenergetyczne 110 kV z granicami pasa technologicznego
- Korytarze przebiegu gazociągów wysokoprężnych
- Ważniejsze źródła emisji zanieczyszczeń atmosfery

3. KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA KULTUROWEGO

- Obiekty wpisane do rejestru zabytków
- Obiekt sakralny
 - Zabytkowy cmentarz
 - Zabytkowy park
 - Inne obiekty
 - Stanowiska archeologiczne
 - Granica ochrony zewnętrznych powiązań widokowych parku miejskiego
 - Granica ochrony ekologicznej parku miejskiego
- Wartości środowiska kulturowego proponowane do objęcia ochroną
- Obiekt sakralny
 - Inne obiekty
 - Stanowiska archeologiczne

4. OBSZARY ROLNICZEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

- Tereny upraw polowych
- Tereny łąk i pastwisk
- Tereny ogrodów działkowych
- Wyłączone z zabudowy obszary zmeliorowane
- Wyłączone z zabudowy gleby pochodzenia organicznego (wytworzone na torfach)
- Obszary proponowane do rozwoju produkcji żywności ekologicznej
- Obszary o zróżnicowanych warunkach rozwoju rolnictwa (w strefie zalewowej)
- Obszary zabudowy zagrodowej rozproszonej z ograniczonym dopuszczeniem zabudowy
- Obszary proponowane do rozwoju agroturystyki
- Projektowane zbiorniki małej retencji

5. ZASADY ZAGOSPODAROWANIA OBSZARÓW ZABUDOWANYCH

- Obszary adaptacji, uzupełnień i modernizacji istniejącego mieszkalnictwa i usług towarzyszących w tym obszary zabudowy wielorodzinnej
- Tereny usług w tym z zielenią towarzyszącą istniejącą i projektowaną
- Obszary adaptacji, uzupełnień i przekształceń przemysłu, składów transportu i drobnej wytwórczości i gospodarki komunalnej
- Tereny Wojska Polskiego do adaptacji i przekształceń
- Tereny zieleni urządzonej
- Parki
- Cmentarze

6. KIERUNKI ROZWOJU OBSZARÓW PREFEROWANYCH DO ZAINWESTOWANIA

- Tereny, które mogą być przeznaczone pod mieszkalnictwo i usługi towarzyszące w tym przeznaczone dla zabudowy wielorodzinnej
- Tereny predisponowane dla rozwoju produkcji, drobnej wytwórczości, transportu i gospodarki komunalnej
- Główne ciągi handlowo-usługowe
- Tereny preferowane do lokalizacji usług turystyczno-rekreacyjnych
- Obszary wskazane dla prowadzenia korytarzy ekologicznych (obejmujące zachowane fragmenty zieleni naturalnej)

7. INNE USTALENIA WYNIKAJĄCE Z USTAWY O ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM

- Tereny, dla których wymagane jest sporządzenie planu ze względu na istniejące uwarunkowania

8. ZASADY ROZWOJU KOMUNIKACJI

- Drogi ekspresowe projektowane
- Drogi krajowe istniejące
- Drogi krajowe projektowane
- Drogi wojewódzkie istniejące
- Drogi powiatowe
- Kolei normalnotorowa - tereny zamknięte
- Kolei szerokotorowa - tereny zamknięte
- Ścieżki rowerowe
- Stacje paliw

Oznaczenia zmiany studium (uchwała Nr XLIX/441/10)

- Zasięg zmiany studium
- Obszar Natura 2000 OSO Puszcza Sandomierska
- Projektowany obszar Natura 2000 SOOS Dolina Dolnego Sanu
- Obszar spełniający kryteria naukowe do wyznaczenia obszarów Natura 2000
- Granica projektowanego Parku Krajobrazowego Puszczy Sandomierskiej
- Granica projektowanego rezerwatu "Jeżowe"
- Granica projektowanego Zaklikowsko-Ulanowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu
- Rejony występowania skrzypu olbrzymiego
- Ujęcia wód pitnych ze strefami ochrony pośredniej
- Tereny bezpośredniego zagrożenia powodzią rzeki San
- Tereny zagrożone osuwaniem się mas ziemi
- Strefa A ochrony konserwatorskiej
- Strefa B ochrony konserwatorskiej
- Strefa K ochrony konserwatorskiej
- Strefa E ochrony konserwatorskiej
- WS - projektowane zbiorniki małej retencji
- U - tereny usług w tym z zielenią towarzyszącą istniejącą i projektowaną
- MN/U - tereny, które mogą być przeznaczone pod mieszkalnictwo i usługi towarzyszące
- U/P - tereny predisponowane dla rozwoju produkcji, drobnej wytwórczości, transportu i gospodarki komunalnej
- UT - tereny preferowane do lokalizacji usług turystyczno-rekreacyjnych
- Tereny, dla których wymagane jest sporządzenie planu ze względu na istniejące uwarunkowania
- Drogi wojewódzkie projektowane - klasa G

OZNACZENIA III ZMIANY STUDIUM:

- Granica terenu objętego III zmianą studium
- Tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów, terenów zabudowy usługowej
- Drogi, granicy - przekształcenia (czuły fragment terenu) przebiegu projektowanego drogi ekspresowej S19

OZNACZENIA IV ZMIANY STUDIUM:

- Granica terenu objętego IV zmianą studium:

- Granica obszaru przestrzeni publicznej związanej z zalewem Podwilnia, dla którego wyznaczona jest obowiązkiem sporządzenia planu miejscowego

OZNACZENIA V ZMIANY STUDIUM:

- granica terenu objętego V zmianą studium
- teren usług związanych z cmentarzem
- teren usług administracji związanych z gospodarką leśną
- teren parkingów
- obszary adaptacji, uzupełnień i modernizacji istniejącego mieszkalnictwa i usług towarzyszących
- obszary lasów
- teren Wojska Polskiego
- teren cmentarza w Nisku i w Zarzeczcu
- teren upraw polowych
- strefa ochrony sanitarnej - 50m od granicy cmentarza
- strefa ochrony sanitarnej - 150m od granicy cmentarza

OZNACZENIA VI ZMIANY STUDIUM:

- granica VI zmiany Studium
- teren obiektów produkcyjnych, składów i magazynów, teren zabudowy usługowej
- granica miejscowości
- granica kompleksu leśnego Puszczy Sandomierskiej
- linia elektroenergetyczna 110 kV z granicą pasa technologicznego
- obszar na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (p=10%)
- obszar na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (p=1%)
- obszar na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (p=0,2%)

Oznaczenia zmiany studium (uchwała Nr LIII/454/10)

- Granica terenu objętego zmianą studium
- Obszary adaptacji, uzupełnień i przekształceń przemysłu, składów transportu i drobnej wytwórczości z dopuszczeniem obiektów handlowych, w tym o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²
- Tereny rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²

Rysunek 29. Legenda do modelu

OPIS MODELU FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNEGO

Wizja rozwoju Gminy i Miasta Nisko

Wizja rozwoju Gminy i Miasta Nisko opiera się na pięciu kluczowych obszarach oczekiwanych zmian:

- **Nisko: miasto przyjazne przedsiębiorczości i otwarte na innowacyjne rozwiązania – rozwój przedsiębiorczości i wiarygodnego profilu miasta (smart economy).**
- **Nisko: miasto wzmacniające otwarty i integracyjny kapitał lokalnego społeczeństwa – poprawa jakości życia w mieście (smart living i smart people) oraz atrakcyjne miasto do życia – tworzenie i rozwój miejskiej oferty czasu wolnego (slow life)**
- **Nisko: miasto naturalnie dbające o środowisko – poprawa stanu lokalnego środowiska przyrodniczego i przeciwdziałanie zmianom klimatu (smart environment).**
- **Nisko: gmina i miasto bezpieczne, dostępne, skomunikowane, nowoczesne i zrównoważone, jako ważny ośrodek tranzytowy (smart mobility).**
- **Nisko: miasto SMART CITY, strategia, rozwój, innowacyjność, partycypacja i dostępność, inteligentne zarządzanie (smart governance) dzięki inteligentnej mobilności (smart mobility) – cechy charakterystyczne miasta.**

Obszary strategicznego rozwoju gminy i miasta Nisko

Krótką charakterystyka obszarów i kluczowe kierunki interwencji wypracowane w ramach strategii :

I. Nisko: miasto przyjazne przedsiębiorczości i otwarte na innowacyjne rozwiązania – rozwój przedsiębiorczości i wiarygodnego profilu miasta (smart economy).

Nisko oknem na świat biznesu, miejscem, gdzie rozwijają się firmy rodzinne, tradycyjne oraz innowacyjne oparte o nowoczesne rozwiązania IT. Nisko to również miejsce przyjazne biznesowi, gdzie na jednej płaszczyźnie działa sektor biznesu, edukacji i lokalnego samorządu.

- uzbrojenie w podstawową infrastrukturę techniczną i komunikacyjną terenów inwestycyjnych „strefa Nowosielec” i strefa „Zarzeczce”;
- budowa terminala LHS przy strefie w Nowosielcu;
- wspieranie mieszkańców w zakładaniu nowych firm i start-upów;
- utworzenie przestrzeni do rozwoju nowych firm – budowa inkubatora dla młodych przedsiębiorców;
- podniesienie jakości lokalnej edukacji, w szczególności profilowanej w kierunku nauczania języków obcych i informatyki;
- budowa Centrum Edukacji Multimedialnej dla edukacji mieszkańców w kierunku nowoczesnych technologii i rozwoju oferty turystyki edukacyjnej na terenie miasta;

II. Nisko: miasto wzmacniające otwarty i integracyjny kapitał lokalnego społeczeństwa – poprawa jakości życia w mieście (smart living i smart people) oraz atrakcyjne miasto do życia – tworzenie i rozwój miejskiej oferty czasu wolnego (slow life)

Nisko – miejsce przyjazne do zamieszkania. Nisko z ofertą mieszkaniową opartą o tereny wolne od zanieczyszczeń i hałasu. Nisko z ciekawą ofertą czasu wolnego. Nisko – miejsce do wypoczynku i rekreacji po pracy i w weekendy. Tu chcę się ŻYĆ.

- tworzenie nowej przestrzeni mieszkaniowej na terenie gminy i miasta;
- budowa budynków niskoczynszowych, jako forma promocji osiedlania się na terenie gminy;
- zwiększenie dostępności obiektów publicznych dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami;

- aktywizacja mieszkańców, poprzez rękodzieło i dziedzictwo kulinarne;
- aktywizacja mieszkańców, poprzez promocję aktywności społecznej na rynku miejskim i w otoczeniu zbiornika na Podwolinie – promocja nowych terenów aktywności mieszkańców, jako nowej oferty turystycznej gminy;
- rozwój żeglarstwa, jako konkurencyjnej oferty spędzania wolnego czasu dla mieszkańców;
- budowa i oznakowanie nowych tras rowerowo – pieszych, budowa szlaków turystycznych, w tym szlaku kajakowego na Sanie;
- rozszerzenie oferty kulturalnej i sportowo – rekreacyjnej na terenie gminy, poprzez rozwój służącej temu infrastruktury;
- tworzenie nowych miejsc opieki żłobkowej i edukacji przedszkolnej;

III. Nisko: miasto naturalnie dbające o środowisko – poprawa stanu lokalnego środowiska przyrodniczego i przeciwdziałanie zmianom klimatu (smart environment).

Nisko – miejsce wolne od smogu i odporne na zmiany klimatu. Nisko – miejsce wolne od smogu i odporne na zmiany klimatu. Miasto, które dba o swój potencjał przyrodniczy i potrafi go wykorzystać do własnego rozwoju.

- wdrażanie celów gospodarki niskoemisyjnej w budownictwie publicznym i mieszkaniowym;
- pomiar jakości powietrza prowadzony na bieżąco wraz z edukacją mieszkańców w tym zakresie;
- modernizacja oświetlenia ulicznego na oświetlenie energooszczędne;
- tworzenie nowych terenów zielonych, w szczególności na obszarze miasta;
- rozwój małej retencji i cykliczne odnawianie rowów melioracyjnych;
- zapewnienie podstawowej infrastruktury wodno – kanalizacyjnej dla wszystkich mieszkańców gminy;

IV. Nisko: gmina i miasto bezpieczne, dostępne, skomunikowane, nowoczesne i zrównoważone, jako ważny ośrodek tranzytowy (smart mobility).

Nisko – bezpieczne i dostępne dla wszystkich mieszkańców miejsce do życia i zamieszkania. Gmina, która jest dobrze skomunikowana z kluczowymi ośrodkami miejskimi w otoczeniu, korzystająca z wartości położenia i możliwości rozwoju funkcji ośrodka tranzytowego.

- poprawa jakości dróg lokalnych;
- skomunikowanie kluczowych dla rozwoju obszarów aktywności gospodarczej, w tym budowa łącznika do obwodnicy południowej Stalowej Woli;
- zwiększenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym, poprzez zwiększanie liczby bezpiecznych przejść dla pieszych i wydzielanie ścieżek pieszo rowerowych;
- wdrożenie monitoringu publicznego, w szczególności w centrach aktywności publicznej;
- doposażenie i podnoszenie kwalifikacji jednostek przeciwdziałania zagrożeniom i prowadzącym działania ratownicze;
- przeciwdziałanie degradacji społecznej i systematyczne wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i wymagających wsparcia, w tym rozwój infrastruktury służącej seniorom i różnym grupom społecznym na terenie gminy;

V. Nisko: miasto SMART CITY, strategia, rozwój, innowacyjność, partycypacja i dostępność, inteligentne zarządzanie (smart governance) dzięki inteligentnej mobilności (smart mobility) – cechy charakterystyczne miasta.

Nisko – inteligentne miasto, gotowe do efektywnego zarządzania i strategicznego rozwoju, potrafiące analizować i dobrać narzędzia rozwoju wg własnych potencjałów i potrzeb. Siłą miasta jest intelektualny kapitał mieszkańców, otwartość i brak barier, a także partycypacja mieszkańców w decydowaniu o rozwoju miasta. Nisko – miasto, które wprowadza i uczy się

wykorzystywania technologii informacyjno – komunikacyjnych dla znaczącej poprawy wydajności infrastruktury miejskiej oraz podniesienia świadomości wspólnoty mieszkańców.

- rozwój i promocja e-usług dla mieszkańców;
- tworzenie zaplecza infrastrukturalnego dla rozwoju cyfryzacji;
- wdrożenie zasad partycypacyjnego rozwoju gminy.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie i mieście Nisko

Na podstawie zdefiniowanej wizji rozwoju Gminy i Miasta Nisko opracowano założenia do modelu struktury przestrzenno – funkcjonalnej:

1. Tereny zachowania funkcji centralnego i zabytkowego rynku miejskiego w Nisku (Duże Planty i Planty Miast Partnerskich).

Charakterystyka:

Obszar położony centralnie na terenie miasta Nisko, na terenie którego zlokalizowane są najważniejsze urzędy publiczne (Urząd Gminy i Miasta Nisko oraz Starostwo Powiatowe w Nisku) oraz obiekty handlowo – usługowe. Rynek miejski przedzielony drogą wojewódzką na Planty Duże i Planty Miast Partnerskich. Rynek zrewitalizowany o funkcjach administracyjno – gospodarczych, handlowo - usługowych i społecznych. Rynek wyróżnia centralne położenie, wartości zabytkowe i historyczne.

Najważniejsze założenia zintegrowanej polityki rozwoju:

- zachowanie wartości historycznej i zabytkowej rynku miejskiego;
- kontynuowanie procesu rewitalizacji rynku z zachowaniem i odtworzeniem jednolitego stylu zabytkowego rynku miejskiego;
- rozwój drobnej twórczości lokalnej z promocją lokalnego dziedzictwa kulturowego, kulinarnego i rodzinnej wytwórczości;
- rozwój działalności handlowo – usługowej;
- utrwalanie centralnej funkcji rynku w obszarze administracyjnym, kulturowym i społecznym – promowanie atrakcyjności miejsca i tworzenia nowych wydarzeń na tym terenie;
- utrwalanie i rozwijanie rynku miejskiego, jako marki i promocji gminy.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- ujednolicenie stylu i elewacji budynków do obecnej zabytkowej i historycznej zabudowy rynku;
- zachowanie wartości rynku miejskiego z strefą wypoczynku;
- zwiększenie przestrzeni okołoturystycznej dostosowanej do potrzeb i wartości historyczno – turystycznej rynku;
- ograniczanie komunikacji kołowej, zwiększenie bezpieczeństwa w ruchu;
- zachowanie przestrzeni rynku do możliwości organizacji wydarzeń kulturalnych i społecznych;
- promocja i zwiększenie udziału podmiotów lokalnych stanowiących markę gminy i kontynuujących tradycje nizańskich firm rodzinnych;
- ograniczenie inwestycji w duże centra handlowe w otoczeniu rynku miejskiego.

2. Tereny usługowe i handlowe.

Charakterystyka:

Obszary w głównej mierze skoncentrowane w centralnych skupiskach mieszkaniowych, w szczególności na terenie miasta. Zlokalizowane w otoczeniu rynku miejskiego i najbliższych skomunikowanych z rynkiem osiedli mieszkaniowych. W grupie usług znajdują się zarówno podmioty prywatne, jak również publiczne, natomiast w branży handlowej zarówno małe sklepiki, jak również duże centra handlowe. Kluczowe obszary dotyczą rynku miejskiego i jego okolic oraz najważniejszych szlaków komunikacyjnych przechodzących przez teren gminy i miasta Nisko.

Najważniejsze założenia zintegrowanej polityki rozwoju:

- rozwój drobnej wytwórczości i usług na nowych terenach mieszkaniowych;
- lokalizacja dużych centrów handlowych w sposób niekolidujący z zabudową mieszkaniową;
- tworzenie centrów handlu i usług;
- promocja lokalnej wytwórczości i firm rodzinnych.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- tworzenie pasaży handlowo – usługowych wzdłuż głównych ulic śródmieścia Niska o odpowiedniej i prawidłowej ekspozycji budynków z lokalizacją usług o znaczeniu ogólnomiejskim bez zaburzenia obecnej tkanki mieszkaniowej i ingerencji w zabudowę mieszkaniową;
- zabezpieczenie przestrzeni dla miejsc parkingowych w kluczowych centrach handlowo – usługowych;
- zachowanie terenów zielonych lub uzupełnianie na terenach usługowo – handlowych;
- uruchomienie nowych terenów usługowo – rekreacyjnych i turystycznych w otoczeniu Zalewu Podwolina;
- rozwój usług i drobnego handlu w miejscach rozwojowych gminy: rozwój mieszkaniowy, rozwój turystyczny;
- skomunikowanie kluczowych obszarów aktywności usługowo – handlowej z centrum miasta i osiedlami mieszkaniowymi.

3. Tereny zabudowy mieszkaniowej – wielorodzinnej.

Charakterystyka:

Tereny zlokalizowane na obszarze centralnie położonych osiedli mieszkaniowych na terenie miasta w otoczeniu rynku miejskiego i głównych tras komunikacyjnych.

Najważniejsze założenia zintegrowanej polityki rozwoju:

- tworzenie nowych przestrzeni pod budownictwo wielorodzinne, w tym budownictwo komunalne i niskoczynszowe;
- nowe przestrzenie zabezpieczone podstawowymi usługami i uzbrojone w wymagane sieci komunalne i komunikacyjne;
- podnoszenie jakości życia na obecnych terenach zagospodarowanych budownictwem wielorodzinnym;
- termomodernizacja i montaż OZE na potrzeby budynków wielorodzinnych;
- zwiększanie dostępności obiektów wielorodzinnych do podstawowych usług i handlu w oparciu o komunikację pieszą, transport miejski i możliwość dojazdu rowerem;
- dostosowanie sieci komunikacji miejskiej do nowych potrzeb demograficznych/mieszkaniowych;
- zachowanie i uzupełnianie obszarów o tereny zielone i wypoczynkowe.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- zapewnienie podstawowej przestrzeni pod obiekty wspólne, rekreacyjno – usługowe,

- doprowadzenie sieci komunikacyjnej z wydzielonymi szlakami pieszo - rowerowymi (w szczególności dotyczy nowych terenów mieszkaniowych);
- zapewnienie przestrzeni pod parkingi;
- kształtowanie nowych obiektów mieszkaniowych w zgodzie z obecną zabudową i dotychczasowym układem komunikacyjnym – dostęp do kluczowych szlaków komunikacyjnych;
- zachowanie i uzupełnianie w tereny zielone (parki kieszonkowe itp., tereny wypoczynkowe (place zabaw, miejsca integracji i aktywności społecznej)).

4. Tereny zabudowy mieszkaniowej – jednorodzinnej.

Charakterystyka:

Budownictwo jednorodzinne, rozproszone na terenie całej gminy. Struktura mieszkaniowa gminy i miasta Nisko opiera się zasadniczo na budownictwie jednorodzinnym, które zdecydowanie dominuje na terenie całej gminy. Na terenie miasta w formie rozproszonej, natomiast na terenach wiejskich w formie zagrodowej, w dużej mierze wzdłuż ważnych szlaków komunikacyjnych.

Najważniejsze założenia zintegrowanej polityki rozwoju:

- zapewnienie dobrej komunikacji z centrum miasta i kluczowej infrastruktury publicznej;
- uzupełnienie sieci wodno – kanalizacyjnej;
- tworzenie nowych terenów w pełni uzbrojonych pod budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne;
- wdrażanie gospodarki niskoemisyjnej w budownictwie mieszkaniowym;
- rozwój małej retencji;
- podnoszenie jakości życia mieszkańców i zamieszkania na terenie gminy.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- adaptacja istniejących zasobów z uporządkowaniem i uzupełnianiem zabudowy w sytuacjach plombowych;
- w stosunku do zabudowy jednorodzinnej i zagrodowej rozproszonej ustala się działania związane z możliwością uzupełnień i modernizacji zabudowy dla uzyskania zwartych zespołów, jednakże w przypadku położenia w strefie zagrożonej zalaniem wodami stuletnimi możliwość uzupełnień uzależniona winna być od budowy wałów przeciwpowodziowych i budowy sieci kanalizacji sanitarnej;
- kształtowanie przestrzeni mieszkaniowej w pierwszej kolejności w istniejących terenach zagospodarowanych mieszkaniowo;
- kształtowanie nowych terenów pod budownictwo mieszkaniowe w oparciu o dostępność do podstawowych sieci komunalnych i komunikacyjnych (drogi, internet), czy dostępność do podstawowych usług publicznych (szkoła, ośrodek zdrowia itp.);
- zachowanie wartości rolniczych na obszarach wiejskich;
- zachowanie zwartej zabudowy na terenach miejskich;
- uzupełnianie podstawowej infrastruktury publicznej w ciągu kluczowych ciągów komunikacyjnych, przy zachowaniu jak najkrótszej linii prowadzenia sieci;
- zachowanie dostępności i uzupełnianie terenów w podstawową infrastrukturę publiczną, czasu wolnego, centrum aktywności społecznej i sportowej.

5. Tereny usług publicznych.

Charakterystyka:

Tereny usług publicznych obejmują obszary zarówno na terenie miasta i obszaru wiejskiego gminy i miasta Nisko. W mieście w głównej mierze skoncentrowane w centralnej części miasta i w centrach osiedli mieszkaniowych, a także wzdłuż głównej trasy śródmieścia Nisko. Na terenach wiejskich w centralnych obszarach poszczególnych sołectw.

Najważniejsze założenia zintegrowanej polityki rozwoju:

- podnoszenie jakości działania i oferty oferowanych usług;
- wdrażanie gospodarki niskoemisyjnej;
- zwiększanie dostępności dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami;
- rozwijanie i zachowanie centrów aktywności społecznej i lokalnej, w szczególności na obszarach wiejskich;
- pielęgnowanie wartości dziedzictwa kulturowego;
- promocja lokalnej aktywności;

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- zachowanie i rozwijanie dostępności komunikacyjnej do kluczowych obiektów publicznych;
- poprawa dostępności pieszej i rowerowej, kreowanie szlaków pieszo – rowerowych obejmujących obiekty publiczne;
- zachowanie walorów zabytkowych, historycznych i kulturowych obiektów publicznych;
- rozwój stref zielonych i stref wypoczynku przy obiektach publicznych;
- tworzenie nowych przestrzeni parkingowych w otoczeniu obiektów publicznych.

6. Tereny przemysłu, drobnej wytwórczości, składu, transportu i gospodarki komunalnej.**Charakterystyka:**

Tereny przemysłu, drobnej wytwórczości, składu, transportu i gospodarki komunalnej obejmują już wyznaczone obszary aktywności gospodarczej oraz nowe strefy pod działalność inwestycyjne. Obecnie na terenie miasta w głównej mierze zlokalizowane na terenach po byłych zakładach „Nimet” i w jego okolicy (w stronę obwodnicy) oraz „Zakładach Mięśnych” i okolicy, oraz w innych lokalizacjach poza centrum miasta. Na terenach pozamiejskich główne obszary inwestycji wydzielono na terenie strefy inwestycyjnej Zarzeczce oraz strefy inwestycyjnej w Nowosielcu. Obie strefy posiadają powierzchnie przeznaczone pod nowe działalności gospodarcze. Dodatkowo w otoczeniu strefy inwestycyjnej Nowosielec planowana jest nowa aktywność gospodarcza związana z budową terminala LHS, jako istotnej szansy i potencjału do rozwoju gminy i miasta Nisko.

Najważniejsze założenia zintegrowanej polityki rozwoju:

- rozwój i uzbrojenie terenów inwestycyjnych – strefa inwestycyjna „Nowosielec” oraz strefa inwestycyjna „Zarzeczce”;
- skomunikowanie terenów inwestycji z kluczowymi szlakami komunikacyjnymi;
- budowa terminala LHS w otoczeniu strefy inwestycyjnej „Nowosielec”;
- kumulowanie działek pod inwestycje i przygotowywanie do tworzenia nowych terenów.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- pełne wykorzystanie terenów wyposażonych w infrastrukturę techniczną;
- działania modernizacyjne związane z przekształceniami i intensyfikacją wykorzystania terenów dla wprowadzenia dodatkowych, nowych inwestorów;
- porządkowanie dla uzyskania efektów funkcjonalnych i estetycznych;
- porządkowanie i uzupełnianie uzbrojenia technicznego;
- modernizacja istniejących ulic w dostosowaniu do potrzeb miasta;
- dbałość o otoczenie poprzez urządzenie zieleni izolacyjnej;
- rozwój nowych terenów poza terenami zamieszkania, ograniczenie rozwoju zabudowy mieszkaniowej w bezpośredniej lokalizacji wyznaczonych stref inwestycyjnych.

7. Tereny usług turystycznych i rekreacyjnych, zieleni urządzonej.

Charakterystyka:

Obszary turystyczne obejmujące turystyczny zbiornik wodny Zalew Podwolina, Park Miejski w Nisku, tereny rekreacyjno – sportowe na terenie całej gminy, ścieżki i szlaki turystyczne oraz pieszo – rowerowe, kompleksy leśne, a także obiekty kultury i dziedzictwa historyczno – kulturowego z obiektami Nizańskiego Centrum Kultury „Sokół” w Nisku wraz z filiami, oraz Nizańskim Centrum Historii i Tradycji oraz świetlicami wiejskimi.

Najważniejsze założenia zintegrowanej polityki rozwoju:

- zrównoważony rozwój oferty turystycznej zbiornika Zalew Podwolina w oparciu o rozwój strefy publicznej, ale również rozwój strefy prywatnej/komercyjnej;
- uruchomienie nowych terenów w otoczeniu zbiornika wodnego Zalew Podwolina;
- modernizacja i budowa nowych tras rowerowo – pieszych;
- uruchomienie aplikacji do poznawania historii gminy i zwiedzania;
- uruchomienie aplikacji do rozwoju i promocji tras rowerowych i turystycznych;
- skomunikowanie kluczowej oferty turystycznej gminy z najważniejszymi szlakami komunikacyjnymi i innymi ośrodkami miejskimi w otoczeniu;
- zachowanie wartości przyrodniczej gminy, ograniczanie wpływu działalności człowieka na wartości przyrodnicze gminy;

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- uruchomienie nowych terenów pod działalność turystyczną w otoczeniu zbiornika wodnego Zalew Podwolina;
- skomunikowanie kluczowych obiektów turystycznych i kulturowych szlakiem pieszo – rowerowym;
- budowa tras rowerowo-pieszych, poprzez wyznaczenie i oznakowanie istniejących szlaków oraz poprzez budowę nowych ciągów pieszo – rowerowych;
- tworzenie nowych terenów zielonych, w szczególności na terenie miasta;
- adaptacja istniejącej zieleni miejskiej urządzonej z uwzględnieniem szczególnej ochrony obiektów objętych ochroną konserwatorską (parki zabytkowe, cmentarze, zabytkowe, pomniki przyrody);
- porządkowanie i stała rewitalizacja zespołów zieleni z dopuszczeniem powszechnej dostępności (zapewnienie ciągów pieszych);
- możliwość rozbudowy istniejących cmentarzy w zależności od wyczerpywania się wolnych terenów i potrzeb.

8. Tereny Wojska Polskiego

Charakterystyka:

Obszary skupione wokół jednostki wojskowej położonej wzdłuż drogi wojewódzkiej przechodzącej przez centrum Niska wraz z obszarami przyległymi.

Najważniejsze założenia zintegrowanej polityki rozwoju:

- skomunikowanie z kluczowymi szlakami;
- możliwości rozwoju obszarów dla potrzeb Wojska Polskiego;
- możliwości wskazania nowych terenów w otoczeniu obecnie istniejącej jednostki wojskowej;

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- adaptacja istniejących obiektów z uporządkowaniem i możliwością intensyfikacji zabudowy z zachowaniem warunków wynikających z przepisów szczególnych;
- podnoszenie walorów estetycznych i użytkowych poprzez modernizację zasobów, uzupełnienie brakującej, a koniecznej infrastruktury technicznej i komunikacji, maksymalne wykorzystanie zieleni w zagospodarowaniu terenu;
- ochrona zasobów wód podziemnych poprzez uzupełnienie brakującej kanalizacji sanitarnej i deszczowej.

Rozdział 5 Obszary strategicznej interwencji

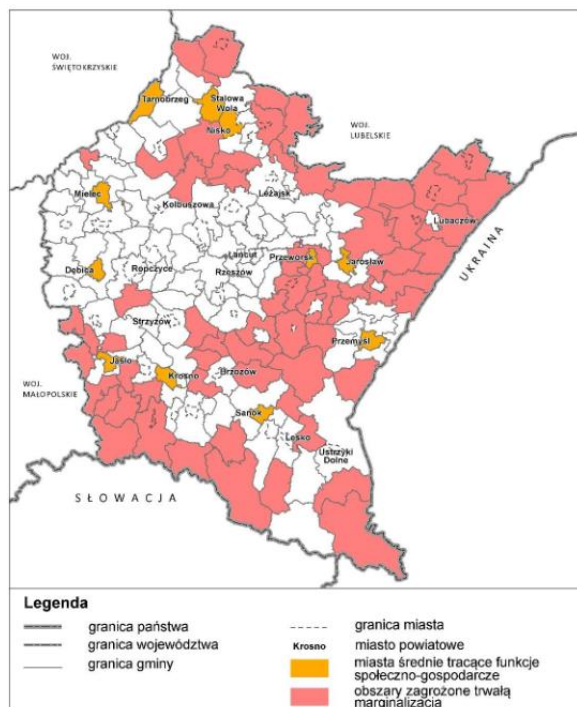
5.1. Obszary Strategicznej Interwencji na poziomie kraju

Gmina i Miasto Nisko na podstawie Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) oraz na podstawie Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 na poziomie krajowym została zakwalifikowana do Obszarów Strategicznej Interwencji: **Miasta średnie tracące funkcje społeczno – gospodarcze.**

1. Miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze.

- Jasło – miasto kryzysowe (silne powiększanie niekorzystanego dystansu, zła sytuacja społeczno-gospodarcza),
- Tarnobrzeg, Dębica, Mielec – miasta obniżającego się potencjału (silne powiększanie niekorzystnego dystansu, umiarkowanie zła sytuacja społeczno-gospodarcza),
- Jarosław, Sanok, Przemyśl – miasta stagnujące (umiarkowane powiększanie niekorzystnego dystansu, zła sytuacja społeczno-gospodarcza),
- Krosno, Stalowa Wola, **Nisko**, Przeworsk – miasta zagrożone marginalizacją (umiarkowane powiększanie niekorzystnego dystansu, umiarkowanie zła sytuacja społeczno-gospodarcza).

Przedstawione miasta zostały ujęte w OSI Miasta średnie tracące funkcje społeczno – gospodarcze ze względu na rosnący dystans rozwojowy, względem innych zbliżonych jednostek administracyjnych. Przedstawione ośrodki na terenie regionu wymagają dodatkowych działań dla wyrównania różnic rozwojowych i zrównoważonego rozwoju kraju. W tej grupie znajduje się również gmina i miasto Nisko, która swoje kluczowe funkcje społeczno – gospodarcze utraciła w efekcie transformacji systemowej i upadku dwóch kluczowych zakładów pracy w latach wcześniejszych. Ujęcie w tej grupie gminy Nisko wskazuje na istotne znaczenie dla rozwoju gminy i miasta Nisko, jako jednego z kluczowych ośrodków administracyjnych północnej części województwa podkarpackiego.

Rysunek 30. OSI na poziomie krajowym na terenie woj. podkarpackiego⁵

⁵ FEP 2021 - 2027

5.2. Obszary Strategicznej Interwencji na poziomie województwa

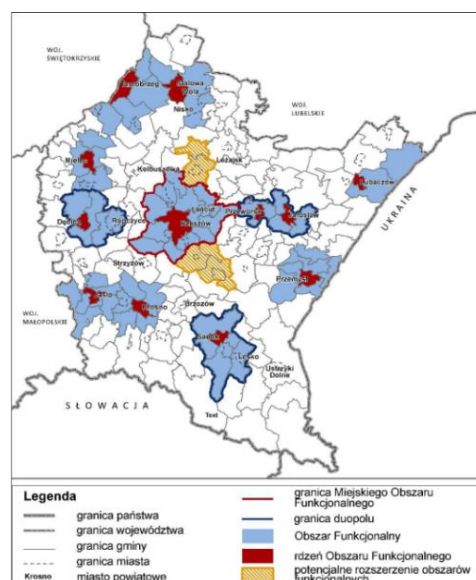
Na poziomie województwa podkarpackiego OSI zostały wyznaczone w Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2030. Do obszarów OSI na poziomie regionu zakwalifikowano:

1. Rzeszowski Obszar Funkcjonalny (ROF);
2. **Regionalne bieguny wzrostu (ROF oraz MOF-y);**
3. **Miasta powiatowe i miasta małe;**
4. **Obszary wiejskie;**
5. **Obszary wymagające szczególnego wsparcia w kontekście zrównoważonego rozwoju, w tym:**
 - a. **obszary zagrożone trwałą marginalizacją;**
 - b. **obszar Bieszczad objęty Programem Strategicznego Rozwoju Bieszczad;**
 - c. **obszar gmin „Błękitnego Sanu” objęty Programem Strategicznym „Błękitny San”.**

Gmina i Miasto Nisko na poziomie regionu została zakwalifikowana do OSI:

Regionalne bieguny wzrostu (ROF oraz MOF-y)

W OSI Regionalne bieguny wzrostu zakwalifikowano m.in. Miejski Obszar Funkcjonalny Stalowa Wola, który tworzą: miasto Stalowa Wola, gmina miejsko – wiejska Nisko oraz gminy wiejskie: gmina Pysznica oraz gmina Zaleszany.

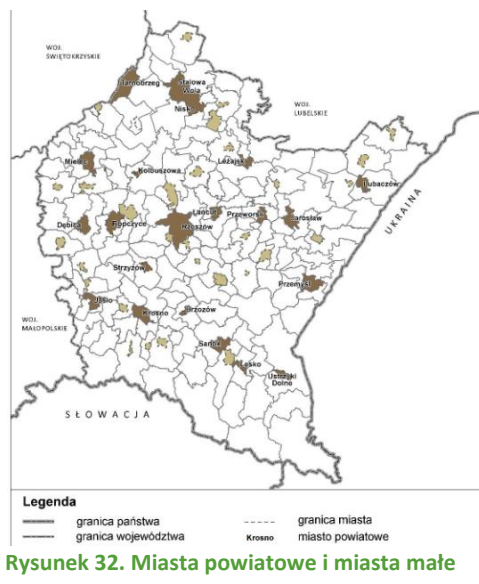
Rysunek 31. Regionalne bieguny wzrostu⁶

⁶ Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030;

Miasta powiatowe i miasta małe

Gmina i Miasto Nisko zakwalifikowana została do OSI miasta powiatowe i miasta małe, do których zaliczają się:

- Miasta powiatowe: Ustrzyki Dolne, Brzozów, Dębica, Jarosław, Jasło, Kolbuszowa, Leżajsk, Lubaczów, Łańcut, Mielec, **Nisko**, Przeworsk, Ropczyce, Sanok, Stalowa Wola, Strzyżów, Lesko, Krosno, Przemyśl, Rzeszów, Tarnobrzeg (łącznie 21 miast powiatowych).
- Miasta małe: Dubiecko, Brzostek, Pilzno, Radymno, Pruchnik, Kołaczyce, Dukła, Iwonicz-Zdrój, Jedlicze, Rymanów, Nowa Sarzyna, Cieszanów, Narol, Oleszyce, Przecław, Radomyśl Wielki, Rudnik nad Sanem, Ulanów, Kańczuga, Sieniawa, Sędziszów Małopolski, Dynów, Błażowa, Boguchwała, Głogów Małopolski, Sokołów Małopolski, Tyczyn, Zagórz, Zaklików, Baranów Sandomierski, Nowa Dęba (łącznie 31 miast małych).

Rysunek 32. Miasta powiatowe i miasta małe

Obszary wiejskie

Część gminy Nisko, stanowiąca obszary wiejskie gminy została zakwalifikowana do OSI Obszary wiejskie. W OSI Obszary wiejskie znajdują się wszystkie gminy wiejskie i obszary wiejskie zlokalizowane na terenie gmin miejsko-wiejskich.

Rysunek 33. OSI Obszary wiejskie⁷

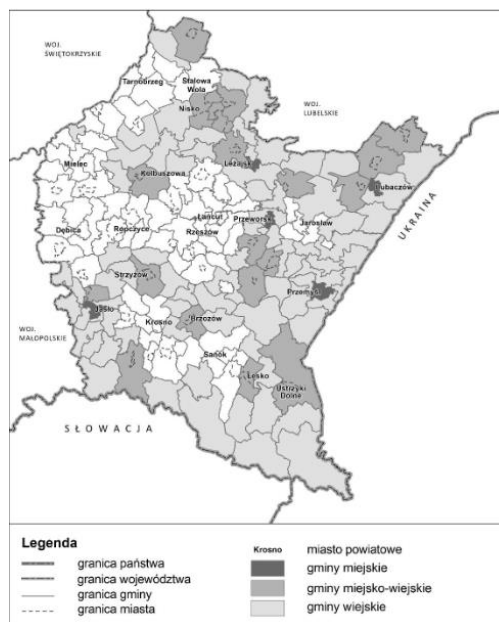
⁷ Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030;

Obszary wymagające szczególnego wsparcia w kontekście zrównoważonego rozwoju, w tym:

a. obszary zagrożone trwałą marginalizacją:

Gmina i Miasto Nisko została zakwalifikowana do obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, jako jedna z gmin miejskich:

- gminy miejsko-wiejskie: gmina Cieszanów, gmina Dubiecko, gmina Kańczuga, gmina Kołaczyce, gmina Narol, gmina Oleszyce, gmina Ulanów, gmina Dukła, gmina Pruchnik, gmina Zaklików, gmina Brzozów, gmina Kolbuszowa, gmina Lesko, **gmina Nisko**, gmina Nowa Sarzyna, gmina Rudnik nad Sanem, gmina Sieniawa, gmina Strzyżów, gmina Ustrzyki Dolne.

Rysunek 34. Obszary zagrożone trwałą marginalizacją

b. obszar gmin „Błękitnego Sanu” objęty Programem Strategicznym „Błękitny San”:

Gmina i Miasto Nisko została zakwalifikowana do obszaru gmin „Błękitnego Sanu” w ramach Programu Strategicznego „Błękitny San”, który skupia wszystkie gminy wzdłuż rzeki San. Na terenie powiatu niskońskiego do przedmiotowego OSI zakwalifikowano: gminy wiejskie: gminę Jeżowe, gminę Krzeszów, oraz gminy miejsko-wiejskie: gminę Nisko, gminę Rudnik nad Sanem oraz gminę Ulanów.

Rysunek 35. OSI Błękitny San

5.3. Obszary Strategicznej Interwencji na poziomie gminy

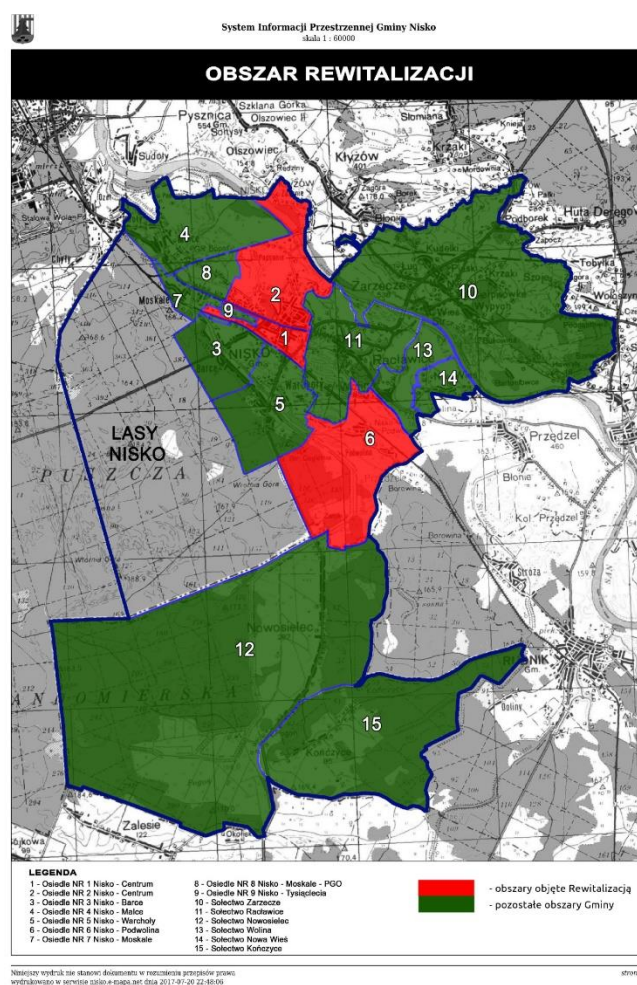
Na terenie gminy i miasta Nisko w oparciu o analizę potencjałów i problemów wyznaczono obszary wymagającej strategicznej interwencji:

1. OSI REWITALIZACJA

Na podstawie przyjętego Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy i Miasta Nisko na lata 2016 – 2022 do obszarów strategicznej interwencji zakwalifikowano obszar objęty procesem rewitalizacji. Proces rewitalizacji tego terenu został ustalony na okres 2016 – 2022, jednak wymaga kolejnych działań, których celem ma być przeciwdziałanie degradacji gospodarczej, środowiskowej, społecznej, technicznej i funkcjonalno – przestrzennej.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy społeczno – gospodarczej i ocenie występowania zjawisk kryzysowych, w tym delimitacji obszarów zdegradowanych na terenie gminy i miasta Nisko ustalono granice obszaru rewitalizacji obejmującego jednostki urbanistyczne – sołectwa na terenie gminy i miasta Nisko: Osiedle Nr 1 Nisko – Centrum, Osiedle Nisko Nr 2 Nisko – centrum oraz Osiedle Nr 6 Nisko – Podwolina. Obszar rewitalizacji został ustalony na podstawie oceny kumulacji negatywnych zjawisk społecznych oraz sytuacji kryzysowych w sferze środowiskowej, gospodarczej, przestrzenno – funkcjonalnej i technicznej.

Obszar rewitalizacji obejmuje teren o powierzchni 1 396 ha (9,81% powierzchni gminy), zamieszkuje na nim ponad 5 tys. mieszkańców, co stanowi około 25 % mieszkańców gminy i miasta Nisko.

Rysunek 36. OSI REWITALIZACJA

W ramach strategicznego rozwoju wyznaczonego OSI Rewitalizacja przyjęto do realizacji następujące kluczowe zadania:

Cel 1. Rozwój przedsiębiorczości oraz tworzenie marki gminy i miasta Nisko – miejsce przyjazne przedsiębiorczości i otwarte na nowe rozwiązania.

Przedsięwzięcia:

- Utworzenie inkubatora dla przedsiębiorców.

Cel 2. Edukacja ukierunkowana na rozwój gospodarczy gminy i miasta Nisko.

- Multicel - Nisko stworzenie Multimedialnego Centrum Edukacyjnego z Inkubatorem Przedsiębiorczości.

Cel 4. Rozwój aktywności społecznej mieszkańców i zwiększenie udziału mieszkańców w życiu gminy i miasta.

- Plaster Kreacji – stworzenie (budowa) obiektu Plastra Kreacji dla rozwoju aktywności społecznej mieszkańców (debaty, spotkania, panele dyskusyjne m.in. Rady Seniorów, Rady Młodzieży i Rady ds. dostępności).

Cel 5. Tworzenie konkurencyjnej oferty spędzania czasu wolnego i oferty turystycznej.

- Serce Miasta musi bić - ożywienie rynku miejskiego i promocja lokalnych firm.
- Rozwój żeglarstwa w Nisku.
- Szlakiem rowerowym.
- Zalew Podwolina – turystyczną atrakcją gminy.
- Poszerzenie oferty kulturalnej gminy, poprzez zagospodarowanie terenu przy amfiteatrze w Parku Miejskim w Nisku.
- Poprawa oferty sportowo – rekreacyjnej.

Cel 6. Rozwój oferty publicznej kierowanej do mieszkańców.

- Budowa Multimedialnej Biblioteki Miejskiej w Nisku – miejsca integracji edukacyjno – kulturalnej. Budowa Multimedialnej Biblioteki Miejskiej w Nisku – miejsca integracji edukacyjno – kulturalnej.
- Rozwój zaplecza opieki dla dzieci w wieku żłobkowym (rozwój miejsc w żłobkach, klubach dziecięcych).
- Rozwój zaplecza przedszkolnego dla dzieci z terenu gminy i miasta Nisko.
- Rozwój zaplecza dla szkolnictwa ogólnego na terenie gminy i miasta Nisko.
- Rozwój pracowni tematycznych w szkołach podstawowych dla uczniów o szczególnych potrzebach edukacyjnych.

Cel 7. Ograniczenie emisji pyłów i zanieczyszczeń emitowanych na terenie gminy i miasta Nisko, rozwój gospodarki niskoemisyjnej.

- Zero węgla – więcej słońca - OZE – budowa instalacji OZE wraz z organizacją lokalnego systemu gospodarki niskoemisyjnej.
- Czujny pomiar - montaż czujników pomiaru emisji pyłów w mieście wraz z aplikacją informacyjną dla mieszkańców.
- OZE dla mieszkańców – projekty parasolowe i wspierające.
- Kompleksowa termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej z wdrożeniem systemu do monitorowania poziomu zużycia energii

Cel 8. Przeciwdziałanie skutkom zmiany klimatu.

- Łąki łan – utworzenie parku zieleni w mieście na oś. Nisko – Podwolina oraz rewaloryzacja Parku Miejskiego w Nisku.
- Woda z nieba – recykling wód opadowych.
- Kompleksowe działania na rzecz adaptacji do zmian klimatu

Cel 10. Rozwój zrównoważonej gospodarki wodno – ściekowej.

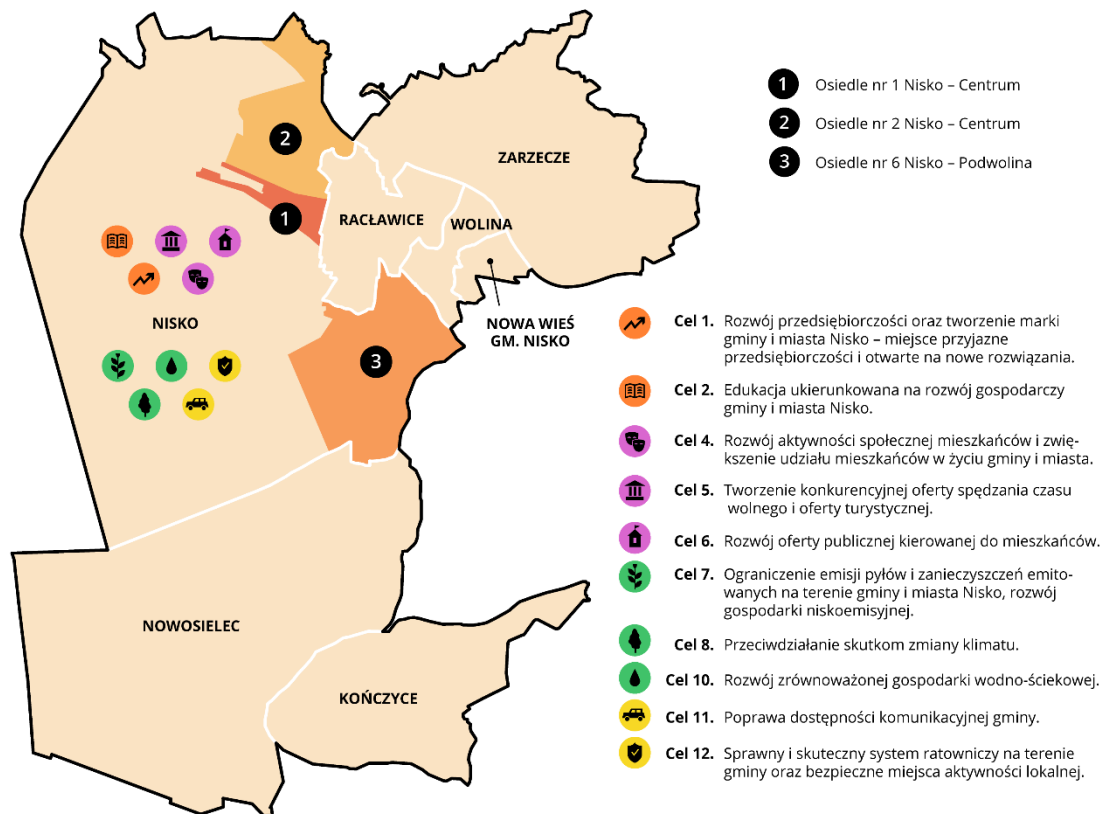
- Budowa sieci wodociągowych na obszarach rozwoju mieszkaniowego oraz uzupełnianie sieci na terenach brakującej sieci.
- Budowa sieci kanalizacyjnej.
- Ograniczanie strat wody i wdrożenie nowoczesnych systemów pomiaru zużycia wody w gospodarstwach domowych.

Cel 11. Poprawa dostępności komunikacyjnej gminy.

- Budowa nowych dróg na terenie miasta.
- Poprawa jakości dróg istniejących, podniesienie parametrów jakościowych.
- Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa na przejścia dla pieszych i rowerzystów.
- Poprawa infrastruktury służącej transportowi zbiorowemu.
- Budowa alternatywnych form komunikacji.

Cel 12. Sprawny i skuteczny system ratowniczy na terenie gminy oraz bezpieczne miejsca aktywności lokalnej.

- Doposażenie jednostek OSP w sprzęt ratowniczy i wozy strażackie.
- Rozwój bazy służb ratowniczych.
- Monitoring przestrzeni publicznych.

Rysunek 37. Schemat realizacji OSI REWITALIZACJA

2. OSI TERENY INWESTYCYJNE NOWOSIELEC ORAZ TERMINAL LHS

Na podstawie analizy przedstawionej w diagnozie społeczno - gospodarczej, w szczególności w zakresie wskazanych potencjałów do rozwoju gospodarczego gminy i miasta Nisko do obszarów strategicznej interwencji zakwalifikowano tereny inwestycyjne zlokalizowane na obszarze sołectwa Nowosielec oraz tereny przeznaczone pod budowę terminala LHS, znajdujące się w bezpośrednim położeniu przy strefie inwestycyjnej w Nowosielcu.. Przedstawiony obszar cechuje istotny potencjał do rozwoju gospodarczego w obszarze zdolności do pozyskania nowych inwestorów i tworzenia nowych miejsc pracy na terenie gminy i miasta Nisko.

Potencjał terenów inwestycyjnych w Nowosielcu wynika z położenia i doskonałego skomunikowania z kluczowymi szlakami komunikacyjnymi o znaczeniu krajowym i międzynarodowym. Położenie tranzytowe stanowi podstawowy i kluczowy warunek do rozwoju tych terenów w obszarze inwestycyjnym.

Do istotnych wskaźników potencjału należy dobre usytuowanie miasta na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych:

- droga krajowa nr 19 Kuźnica – Barwinek;
- droga krajowa nr 77 Lipnik – Przemysł;

- droga ekspresowa S19, element strategicznego korytarza europejskiego VIA CARPATIA, w Polsce łącząca Białystok z przejściem granicznym w Barwinku;
- planowana budowa drogi ekspresowej S-74, projektowana droga S74 stanowić będzie połączenie woj. łódzkiego, świętokrzyskiego i podkarpackiego z drogą S19,
- wybudowana obwodnica Nisko – Stalowa Wola w ciągu drogi krajowej nr 77.

I. Obszary inwestycyjne Nowosielec

Położenie: obszar inwestycyjny położony jest na terenie gminy i miasta Nisko, na obszarze miejscowości wiejskiej Nowosielec, poza obszarem miejskim. Obszar położony jest bezpośrednio przy drodze ekspresowej S -19 i drodze wojewódzkiej 878, a także po południowej stronie linii kolejowej (LHS) nr 65 relacji most na rz. Bug –Sławków Południowy. W bezpośredniej lokalizacji znajduje się projektowana bocznicą LHS.

Przeznaczenie: w obszarze miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego p.n. „Nowosielec produkcyjno – usługowy” znajdują się:

- tereny zabudowy produkcyjno - usługowej –1P/U, 2P/U, 3P/U i4P/U o łącznej powierzchni około 40 ha;
- tereny zieleni –1Z, 2Z i3Z o łącznej powierzchni około 1,41ha;
- teren infrastruktury technicznej –przepompowni ścieków –1K o powierzchni około 0,01ha;
- tereny dróg publicznych klasy D -1KDD, 2KDD i 3KDD o łącznej powierzchni około 3,99ha;
- tereny dróg wewnętrznych –1KDW, 2KDW, 3KDW, 4KDW i5KDW o powierzchni około 2,53ha.

Powierzchnia całkowita obszaru obejmuje około 56 ha (w tym już 9 ha zagospodarowanych).

Dostęp drogowy: dojazd bezpośredni z drogi wojewódzkiej 878 wybudowaną drogą publiczną gminną prowadzącą bezpośrednio do terenów inwestycyjnych. Dojazd z drogi ekspresowej S19, zapewniający bezpośredni dojazd do terenów, poprzez węzeł Nowosielec i drogę wojewódzką 878 i drogę publiczną gminną.

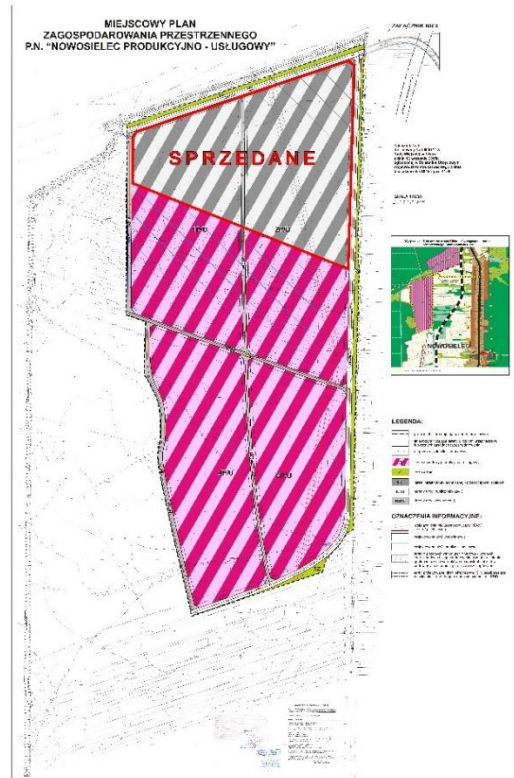
Dostęp kolejowy: w otoczeniu znajduje się projektowana bocznicą LHS o długości 1,5 km łącząca z linią kolejową (LHS) nr 65 relacji most na rz. Bug –Sławków Południowy.

Dostęp lotniczy: w otoczeniu obszaru inwestycyjnego Port Lotniczy Rzeszów – Jasionka w odległości ok. 50 km drogą krajową Nr19 lub drogą ekspresową S19.

Media: na terenie inwestycyjnym zaprojektowano podstawową infrastrukturę wodno – kanalizacyjną. Do terenu przygotowany został kanał teletechniczny, którym zostanie doprowadzony Internet światłowodowy. Teren uzbrojony jest w sieć energetyczną.

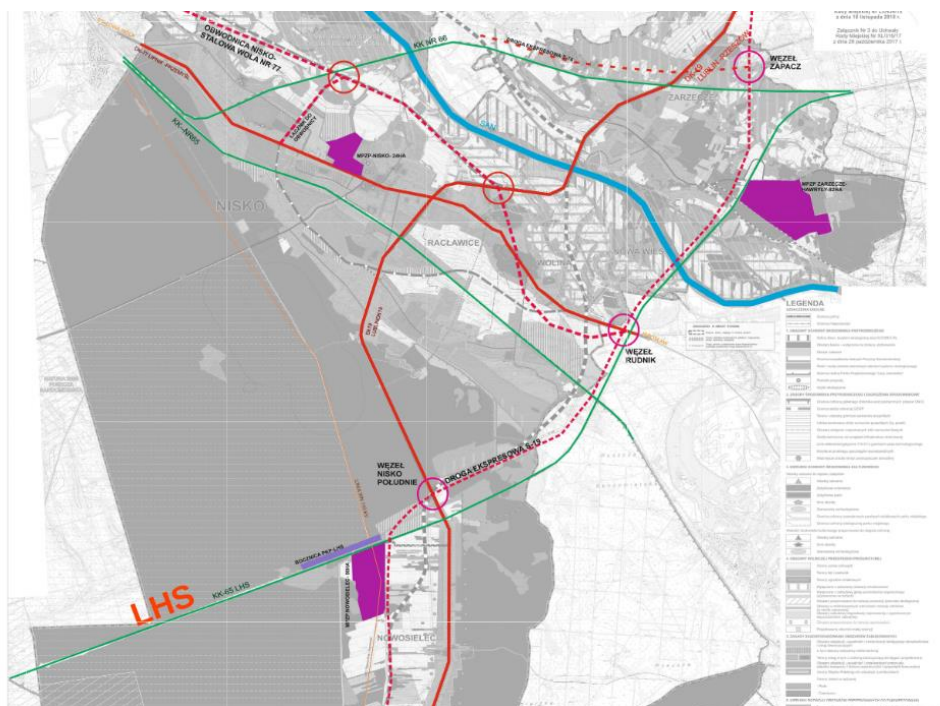
Rysunek 1. Powiązania komunikacyjne Terenu inwestycyjne Nowosielec

Rysunek 2. Lokalizacja terenów inwestycyjnych Nowosielec

II. Obszary inwestycyjne – Bocznicą LHS

W bezpośrednim otoczeniu strefy inwestycyjnej zlokalizowana jest projektowana bocznicą LHS. Bocznicą jest bardzo dobrze skomunikowana z drogą ekspresową S-19, drogą wojewódzką 878 oraz z terenami inwestycyjnymi w Nowosielcu. Dodatkowo w chwili obecnej projektowany jest łącznik od bocznicą LHS do projektowanej południowej obwodnicą Stalowej Woli, dzięki czemu bocznicą prowadzić będzie bezpośrednio do terenów inwestycyjnych w Stalowej Woli – Tarnobrzelskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej ‘ „Wisłosan”.

Rysunek 38. Lokalizacja i połączenia komunikacyjne LHS

Przedsięwzięcia planowane do realizacji na obszarze OSI TERENY INWESTYCYJNE NOWOSIELEC ORAZ TERMINAL LHS:

Cel 1. Rozwój przedsiębiorczości oraz tworzenie marki gminy i miasta Nisko – miejsce przyjazne przedsiębiorczości i otwarte na nowe rozwiązania.

Przedsięwzięcia:

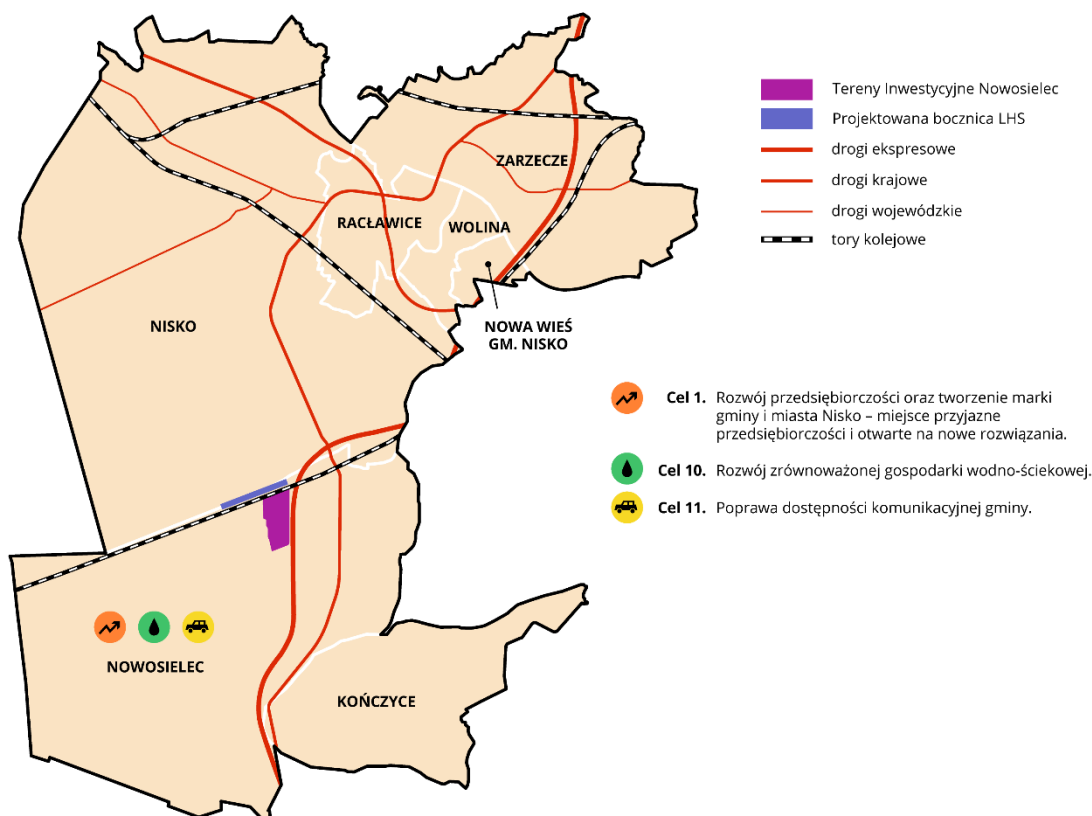
- Grunt to grunt - tworzenie terenów inwestycyjnych w mieście z budową terminala LHS.
- Nizański Rynek Nieruchomości – katalog i udostępnianie miejskich zasobów nieruchomości na potrzeby inwestycyjne i stosowanie systemowego wsparcia wspomagającego rozwój firm.

Cel 10. Rozwój zrównoważonej gospodarki wodno – ściekowej.

- Budowa sieci wodociągowych na obszarach rozwoju mieszkaniowego oraz uzupełnianie sieci na terenach brakującej sieci.
- Budowa sieci kanalizacyjnej.
- Ograniczanie strat wody i wdrożenie nowoczesnych systemów pomiaru zużycia wody w gospodarstwach domowych.

Cel 11. Poprawa dostępności komunikacyjnej gminy.

- Budowa nowych dróg na terenie miasta.
- Poprawa jakości dróg istniejących, podniesienie parametrów jakościowych.

Rysunek 39. Schemat realizacji OSI TERENY INWESTYCYJNE NOWOSIELEC oraz TERMINAL LHS

Rozdział 6 System realizacji Strategii

6.1. System wdrażania strategii

❖ *Instytucjonalna struktura wdrażania strategii*

Podmiotem inicjującym i odpowiedzialnym za przygotowanie strategii, a następnie odpowiedzialnym za jej koordynację i integrowanie zasobów gminnych do jej realizacji jest **Burmistrz Gminy i Miasta Nisko**.

Burmistrz Gminy i Miasta Nisko, jako organ wykonawczy odpowiedzialny jest za koordynację działań podejmowanych przez różnorodne podmioty i lokalne środowiska, w tym własne zasoby gminne, w pierwszej kolejności do zaplanowania, a następnie do realizacji zaplanowanych celów i kierunków rozwoju strategicznego Gminy i Miasta Nisko.

Na kolejnym etapie zarządzania strategicznego, podmiotem odpowiedzialnym za przygotowanie i koordynowanie przy wdrażaniu Strategii jest **Rada Miejska Gminy**, pełniąca funkcje organu uchwałodawczego. Rada będzie odpowiedzialna również za bieżący monitoring postępu prac nad wdrażaniem Strategii i nad jej bieżącą ewaluacją. Rada Miejska odpowiada również za formalne przyjęcie Strategii do realizacji, poprzez jej zaakceptowanie i nadania zlecenia do jej realizacji.

Podmiotem bezpośrednio odpowiedzialnym za zarządzanie procesem realizacji jest będzie powołany Zarządzeniem Burmistrza Gminy i Miasta Nisko - **Zespół ds. realizacji i koordynacji Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Nisko**. Zespół odpowiedzialny będzie za koordynowanie kierunków działań, tworzenie partnerstw służących realizacji strategii, czy poszukiwanie nowych źródeł finansowania strategii. Celem zespołu będzie również promocja i przekazywanie informacji o postępach w procesie realizacji strategii dla poszczególnych grup interesariuszy.

Jednostkami odpowiedzialnymi za bezpośrednią realizację poszczególnych celów i kierunków działań będą wyznaczone w procesie organizacji i wdrażania strategii podmioty instytucjonalne, komórki, jednostki organizacyjne, zakłady budżetowe Gminy i Miasta Nisko. Rolę realizatorów pełnić będą również partnerzy zaangażowani w proces realizacji, m.in. organizacje społeczne, przedsiębiorcy, inne instytucje publiczne oraz główni interesariusze strategii – mieszkańcy gminy.

Instytucjonalny system wdrażania Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Nisko przedstawia poniżej zamieszczony schemat wdrażania Strategii.

❖ **Mechanizmy i narzędzia wdrażania strategii**

W procesie wdrażania i realizacji opracowanej strategii zostaną wykorzystane instrumenty zapewniające osiągnięcie założonych celów i rezultatów przyjętej strategii. Do nich należeć będą:

- **instrumenty wdrożeniowe:** w tym m.in.: gminne strategie sektorowe/branżowe, plany, modele, procedury, projekty, uszczegóławiające priorytety oraz strategie postępowania w ramach konkretnych obszarów rozwojowych – szczegółowo określonych w Wytycznych do sporządzania dokumentów wykonawczych;

- **instrumenty organizacyjno – zarządcze:** np. aktualizacje regulaminów referatów i jednostek zaangażowanych we wdrażanie działań strategii, czy powołanych zespołów roboczych i zadaniowych, w tym powołanie Zespołu ds. opracowania Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Nisko na lata 2021 – 2030 (Zarządzenie Nr 54/2023) oraz zespołów zadaniowych w poszczególnych jednostkach organizacyjnych lub zespołów międzyjednostkowych na poziomie gminy, a także powołanie wyznaczonego do wdrażania i koordynacji działań w ramach strategii **Zespołu ds. realizacji i koordynacji Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Nisko;**

- **instrumenty finansowe:** w formie corocznie przyjmowanej uchwały budżetowej, uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej i innych dokumentów finansowych określających realizację poszczególnych działań strategii, ponadto projekty i dokumenty spójne, związane z pozyskiwaniem zewnętrznego finansowania na realizację działań strategii, czy ogłaszane konkursy na wspólną realizację zadań publicznych z podmiotami zewnętrznymi, jak również budżety partnerów strategii;

- **instrumenty prawne wynikające z przepisów prawa:** wymagane uchwały Rady Miejskiej w Nisku, w tym o przyjęciu i realizacji opracowanej strategii rozwoju, zarządzenia Burmistrza Gminy i Miasta Nisko, akty prawa miejscowego i decyzje administracyjne;

- **instrumenty planowania przestrzennego** – aktualizacja Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego dla Gminy i Miasta Nisko, aktualizacje miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, uwzględniające zapisy modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy i miasta Nisko;

- **instrumenty społeczne:** obejmujące informację i promocję opracowanej strategii rozwoju, poprzez umieszczenie wersji elektronicznej strategii na stronie internetowej i w portalach informacyjnych Gminy i Miasta Nisko, informację i promocję strategii, poprzez organizowane spotkania z mieszkańcami, w tym konsultacje społeczne i wykorzystanie lokalnych mediów i portali informacyjnych i społecznościowych, zebrania wiejskie z mieszkańcami oraz zebrania konsultacyjne z radami doradczymi, działającymi przy Burmistrzu Gminy i Miasta Nisko;

- **instrumenty kadrowe:** promocja i informacja o strategii w poszczególnych referatach i jednostkach organizacyjnych gminy, w tym, poprzez zaangażowanie kierowników i dyrektorów w proces przygotowania i realizacji strategii;

- **instrumenty kontrolne:** m.in. w zakresie aktualizacji ewidencji i rejestrów, monitoringu stanu zagospodarowania przestrzennego, kontrola jakości itp.

Szczegółowe informacje o procesie realizacji i wdrażania strategii zostały wskazane w Planie realizacji strategii, wg. podziału na poszczególne cele i kierunki działań oraz w Wytycznych do sporządzania dokumentów wykonawczych, w których zawarto szczegółowe informacje o niezbędnych dokumentach na etapie realizacji strategii.

Schemat organizacji i wdrażania Strategii:

Plan realizacji Strategii:

Cel operacyjny	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Podmioty uczestniczące w realizacji	Podmiot monitorujący
1. Rozwój przedsiębiorczości oraz tworzenie marki gminy i miasta Nisko – miejsce przyjazne przedsiębiorczości i otwarte na nowe rozwiązania.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Centrum Obsługi Inwestora (COI); ▪ Referat Rozwoju Gospodarczego; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Referat Promocji, Spraw Społecznych, Działalności Gospodarczej i Sportu; ▪ Referat Gospodarki Nieruchomościami; ▪ Rada Ekspertcka ds. Przedsiębiorczości 	Zespół ds. realizacji i koordynacji Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Nisko, COI;
2. Edukacja ukierunkowana na rozwój gospodarczy gminy i miasta Nisko.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Referat Rozwoju Gospodarczego; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Centrum Usług Wspólnych w Nisku (CUW); ▪ Centrum Obsługi Inwestora (COI); 	Zespół ds. realizacji i koordynacji Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Nisko, CUW;
3. Rozwój oferty mieszkaniowej.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Referat Rozwoju Gospodarczego; ▪ Referat Planowania Przestrzennego i Budownictwa; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zarząd Budynków Komunalnych i Zieleni Miejskiej; 	Zespół ds. realizacji i koordynacji Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Nisko, Zarząd Budynków Komunalnych i Zieleni Miejskiej;
4. Rozwój aktywności społecznej mieszkańców i zwiększenie udziału mieszkańców w życiu gminy i miasta	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Referat Rozwoju Gospodarczego; ▪ Referat Promocji, Spraw Społecznych, Działalności Gospodarczej i Sportu; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ NCK „Sokół” w Nisku; 	Zespół ds. realizacji i koordynacji Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Nisko, Referat Promocji, Spraw Społecznych, Działalności Gospodarczej i Sportu;
5. Tworzenie konkurencyjnej oferty spędzania czasu wolnego i oferty turystycznej.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ NCK „Sokół” w Nisku; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Referat Rozwoju Gospodarczego; ▪ Referat Promocji, Spraw Społecznych, Działalności Gospodarczej i Sportu; 	Zespół ds. realizacji i koordynacji Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Nisko, NCK „Sokół” w Nisku, Referat Promocji, Spraw Społecznych, Działalności Gospodarczej i Sportu;
6. Rozwój oferty publicznej kierowanej do mieszkańców.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Miejska Biblioteka Publiczna w Nisku; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Żłobek Miejski w Nisku; ▪ Przedszkole w Nisku; 	Zespół ds. realizacji i koordynacji Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Nisko, Miejska Biblioteka

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Referat Rozwoju Gospodarczego; ▪ Centrum Usług Wspólnych w Nisku (CUW); 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ szkoły podstawowe na terenie gminy; ▪ Centrum Obsługi Inwestora (COI); 	Publiczna w Nisku, CUW, Referat Rozwoju Gospodarczego;
7. Ograniczenie emisji pyłów i zanieczyszczeń emitowanych na terenie gminy i miasta Nisko, rozwój gospodarki niskoemisyjnej.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Referat Ochrony Środowiska i Gospodarki Komunalnej; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Referat Rozwoju Gospodarczego; 	Zespół ds. realizacji i koordynacji Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Nisko, Referat Ochrony Środowiska i Gospodarki Komunalnej;
8. Przeciwdziałanie skutkom zmiany klimatu.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Referat Ochrony Środowiska i Gospodarki Komunalnej; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Referat Rozwoju Gospodarczego; 	Zespół ds. realizacji i koordynacji Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Nisko, Referat Ochrony Środowiska i Gospodarki Komunalnej;
9. Zmniejszenie liczby odpadów komunalnych składowanych na składowiskach.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Referat Ochrony Środowiska i Gospodarki Komunalnej; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Referat Rozwoju Gospodarczego; 	Zespół ds. realizacji i koordynacji Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Nisko, Referat Ochrony Środowiska i Gospodarki Komunalnej;
10. Rozwój zrównoważonej gospodarki wodno - ściekowej	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Referat Rozwoju Gospodarczego; ▪ Miejski Zakład Komunalny Sp. z o.o. w Nisku; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Referat Ochrony Środowiska i Gospodarki Komunalnej; 	Zespół ds. realizacji i koordynacji Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Nisko, Referat Ochrony Środowiska i Gospodarki Komunalnej;
11. Poprawa dostępności komunikacyjnej gminy.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Referat Rozwoju Gospodarczego; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ MOF Stalowa Wola/Miejski Zakład Komunalny Sp. z o.o. w Stalowej Woli; 	Zespół ds. realizacji i koordynacji Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Nisko, Referat Rozwoju Gospodarczego;
12. Sprawny i skuteczny system ratowniczy na terenie gminy oraz bezpieczne miejsca aktywności lokalnej	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Referat Rozwoju Gospodarczego; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jednostki OSP na terenie gminy i miasta Nisko; Komendant gminny OSP; ▪ KPP Straży Pożarnej w Nisku; 	Zespół ds. realizacji i koordynacji Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Nisko, Referat Rozwoju Gospodarczego;
13. Wspieranie mieszkańców znajdujących się w trudnej	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ośrodek Pomocy Społecznej w Nisku; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jednostki organizacyjne w strukturze OPS w Nisku; 	Zespół ds. realizacji i koordynacji Strategii Rozwoju Gminy i Miasta

sytuacji życiowej, osób starszych i z niepełnosprawnościami		<ul style="list-style-type: none"> ▪ organizacje pozarządowe, fundacje; 	Nisko, Ośrodek Pomocy Społecznej w Nisku;
14. Budowanie zdolności instytucjonalnych i rozwój kompetencji lokalnej administracji publicznej	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sekretarz Gminy; ▪ Referat Organizacji i Kadr; ▪ Biuro Informatyki; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Referat Rozwoju Gospodarczego; 	Zespół ds. realizacji i koordynacji Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Nisko, Sekretarz Gminy;
15. Partycypacyjny i partnerski charakter zarządzania miastem z wykorzystaniem e-usług dla rozwoju gminy.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sekretarz Gminy; ▪ Biuro Informatyki; ▪ Referat Promocji, Spraw Społecznych, Działalności Gospodarczej i Sportu; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Referat Rozwoju Gospodarczego; ▪ Referat Organizacji i Kadr; 	Zespół ds. realizacji i koordynacji Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Nisko, Sekretarz Gminy;

Wytyczne do sporządzenia dokumentów operacyjnych:

L.p.	Obszar tematyczny	Dokumenty na poziomie lokalnym	Dokumenty na poziomie gminy	Rekomendacje
1.	Planowanie przestrzenne	<p>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego</p> <p>Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego</p>	<p>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Nisko – Uchwała Nr XXII/242/2000 z dnia 24 sierpnia 2000 r. z późn. zm.</p> <ul style="list-style-type: none"> • MPZP p.n. "Warchoły IV" w Nisku – Uchwała Nr XLI/360/98 z dnia 05.02.1998 r. • MPZP osiedla Malce II w Nisku – Uchwała Nr XLIV/382/98 z dnia 10.06.1998 r. • MPZP na terenie Gminy Nisko we wsiach Raclawice i Zarzecze – Uchwała Nr X/116/99 z dnia 28.06.1999 r. • MPZP "Nowosielec - I" i "Nowosielec - 2" – Uchwała Nr X/107/2003 z dnia 27.06.2003 r. 	<p>Dokument aktualny, zgodny z zapisami strategii. W związku z nowelizacją zapisów ustawy o planowaniu przestrzennym konieczne będzie opracowanie nowego rodzaju dokumentu – Plan Ogólny Gminy, zastępujący dotychczasową wersję Studium.</p> <p>Dokument aktualny, zgodny z zapisami strategii. Rekomenduje się opracowanie nowych mpzp lub aktualizację obecnych.</p>

			<ul style="list-style-type: none"> • MPZP "Osiedla Malce III w Nisku" – Uchwała Nr XIV/170/03 z dnia 03.12.2003 r. • MPZP Nr 1 - Nr 16, Nr 19 - Nr 21, Nr 24 - Nr 27 terenów położonych w granicach administracyjnych gminy i miasta Nisko – Uchwała Nr XIV/171/03 z dnia 03.12.2003 r. • MPZP "Osiedle przy ul. Polnej - 1 w Nisku" – Uchwała Nr XVII/208/2004 z dnia 05.03.2004 r. • MPZP osiedla "Podwolina II" w Nisku – Uchwała Nr V/27/07 z dnia 23.02.2007 r. • MPZP obszaru przemysłowo - usługowego w rejonie ul. Sandomierskiej w Nisku – Uchwała Nr XX/218/08 z dnia 01.07.2008 r. • MPZP w Zarzeczcu p.n. "Zadąbrowa i Hawryły", gmina Nisko – Uchwała Nr XIX/173/12 z dnia 28.03.2012 r. • MPZP w rejonie cmentarza w Nowosielcu – Uchwała Nr XLIV/347/14 z dnia 27.02.2014 r. • MPZP p.n. „Centrum w Nisku” – etap 1 – Uchwała Nr VII/49/15 z dnia 23.03.2015 r. • MPZP p.n. "Centrum sportowo-rekreacyjne w Racławicach" gm. Nisko – Uchwała Nr XXXIV/256/2017 z dnia 22.03.2017 r. • MPZP p.n. "Nowosielec produkcyjno-usługowy" – Uchwała Nr LIII/417/18 z dnia 13.09.2018 r. • MPZP w rejonie cmentarza w Nisku – etap I – Uchwała Nr LVIII/469/2022 z dnia 28.11.2022 r. 	
2.	Energetyka	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy i Miasta Nisko - Uchwała Nr XIX/138/16 z dnia 18.03.2016 r.	Dokument dotyczący okresu realizacji 2014 - 2020. Wymagana aktualizacja

				i doprowadzenie do spójności z opracowaną Strategią Rozwoju Gminy.
		Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	Nie występuje na poziomie gminy.	Rekomenduje się opracowanie i dostosowanie do założeń strategii.
		Plan zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	Nie występuje na poziomie gminy.	Rekomenduje się opracowanie i dostosowanie do założeń strategii.
3.	Gospodarka komunalna	Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych	Nie występuje na poziomie gminy.	Rekomendowana aktualizacja na nowy okres obowiązywania strategii.
		Plany gospodarowania zasobem mieszkaniowym	Nie występuje na poziomie gminy.	Rekomenduje się opracowanie i dostosowanie do założeń strategii.
4.	Ochrona i opieka nad zabytkami oraz zarządzanie dziedzictwem	Gminny program opieki nad zabytkami	Program Opieki nad Zabytkami Gminy i Miasta Nisko na lata 2019 – 2022 – Uchwała Nr XV/119/19 z dnia 25.09.2019 r.	Rekomendowana aktualizacja na nowy okres obowiązywania strategii.
5.	Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu	Gminny program ochrony środowiska	„Program Ochrony Środowiska dla Gminy i Miasta Nisko na lata 2022 – 2026 z perspektywą do 2030” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko. Uchwała Nr XLII/356/21 z dnia 21.12.2021 r.	Rekomendowana aktualizacja na nowy okres obowiązywania Strategii – do roku 2030.
		Plan gospodarki niskoemisyjnej	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy i Miasta Nisko Uchwała Nr XIX/138/16 z dnia 18.03.2016 r.	Dokument dotyczący okresu realizacji 2014 – 2020. Wymagana aktualizacja i doprowadzenie do spójności z opracowaną Strategią Rozwoju Gminy.
		Program usuwania azbestu	Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Nisko na lata 2011 – 2032.	Obowiązujący.

		Program małej retencji	Nie występuje na poziomie gminy.	Rekomendowane jest ujęcie celów i zadania związanych z „małą retencją w Gminnym programie ochrony środowiska.
6.	Transport	Plany rozwoju sieci drogowej wraz z planami finansowania w zakresie dróg gminnych;	Nie występuje na poziomie gminy.	Rekomendowane jest opracowanie dokumentu wraz z wprowadzeniem założeń wynikających z niniejszej strategii.
		Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego;	Nie występuje na poziomie gminy.	Rekomendowane do realizacji w ramach wspólnej realizacji zadań z Miastem Stalowa Wola.
		Plan zrównoważonej mobilności;	Nie występuje na poziomie gminy.	Rekomendowane do realizacji w ramach wspólnej realizacji zadań z Miastem Stalowa Wola.
		Strategia rozwoju elektromobilności.	Nie występuje na poziomie gminy.	Rekomendowane do realizacji w ramach wspólnej realizacji zadań z Miastem Stalowa Wola.
7.	Polityka społeczna	Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych;	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie i Mieście Nisko z Uwzględnieniem Kierunków Pomocy Społecznej na lata 2021 – 2025 – Uchwała Nr XXIX/244/2022 z dnia 09.12.2020 r.	Dokument zgodny z zapisami niniejszej strategii.
		Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;	Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie i Mieście Nisko na lata 2021 – 2023 – Uchwała Nr XXIX/245/2020 z dnia 09.12.2020 r. Rady Miejskiej w Nisku.	Dokument nieaktualny, obowiązywał na okres poprzedniej strategii. Rekomenduje się opracowanie nowego dokumentu i dostosowanie go do założeń nowej strategii.
		Gminny program wspierania rodziny;	Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie w Mieście Nisko na lata 2020-2022 (Uchwała nr XIX/151/19 Rady Mijeskiej w Nisku z dnia 18 grudnia 2019 r.).	Dokument aktualny, zgodny z zapisami strategii.
		Gminny program profilaktyki	Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy i Miasta	Program aktualny, okres obowiązywania na rok 2021. Dokument uchwalany

		i rozwiązywania problemów alkoholowych; gminny program przeciwdziałania narkomanii;	Nisko na 2022 rok – Uchwała Nr XLI/349/2021 z dnia 26.11.2021 r. Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy i Miasta Nisko na lata 2021-2023 – Uchwała Nr XXIX/250/2020 z dnia 09.12.2020 r.	corocznie, wymagana jest zgodność z zapisami strategii w kolejnych edycjach programu.
		Gminny program rewitalizacji.	Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy i Miasta Nisko na lata 2016-2022 – Uchwała LII/412/18 z dnia 10.08.2018 r.	Dokument obowiązujący do momentu uchwalenia nowego programu rewitalizacji dla miasta i gminy Kunów. Rekomendowane jest opracowanie nowego programu po roku zakończenia obecnego procesu rewitalizacji, zgodnie z założeniami niniejszej strategii.
8.	Rozwój lokalny	Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3. Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;	Program Współpracy Gminy Nisko z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3. Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2023 – Uchwała Nr LVIII/473/2022 z dnia 28.11.2022 r.	Program przyjmowany corocznie. Rekomendowane jest uwzględnianie założeń i celów strategii w kolejnych edycjach programu, w szczególności pod kątem celów związanych z pobudzeniem mieszkańców do aktywności społecznej i partycypacji społecznej w procesie realizacji strategii.
		Plany odnowy miejscowości	Opracowany został: <ul style="list-style-type: none"> • Zaktualizowany Plan Odnowy Miejscowości Zarzeczce na lata 2008 – 2023 – Uchwała Nr L/409/2022 z dnia 17 maja 2022 r. • Zaktualizowany Plan Odnowy Miejscowości Raclawice na lata 2013 – 2020 – Uchwała Nr LXI/509/2023 z dnia 31.01.2023 r. 	Rekomendowane jest opracowanie indywidualnych planów odnowy miejscowości lub planów rozwoju wsi, w których formułowane będą szczegółowe zakresy działań, wpisujące się w cele niniejszej strategii.
9.	Zarządzanie kryzysowe	Gminny plan zarządzania kryzysowego	Gminny Plan Zarządzania Kryzysowego.	Dokument obowiązujący.

10.	Finanse publiczne	Wieloletnia prognoza finansowa	Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Nisko na lata 2022 - 2030 – Uchwała Nr XLII/357/2021 z dnia 21.12.2021 r.	Dokument obowiązujący. Aktualizacja w zakresie wynikającym z realizacji kluczowych działań ujętych w strategii.
11.	Oświata	Kompleksowy plan rozwoju szkół na terenie gminy	Nie występuje na poziomie gminy.	Dokument obowiązujący, zgodny z zapisami niniejszej strategii. Po roku zakończenia planu rekomenduje się opracowanie nowego, dostosowanego do celów przyjętej strategii.

6.2. System monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii

Na potrzeby prawidłowego procesu wdrażania strategii przygotowano system monitorowania i ewaluacji, który będzie miał na celu bieżącą ocenę stopnia wdrażania strategii i ocenę zaplanowanych do osiągnięcia wskaźników realizacji. Stałe monitorowanie procesu realizacji strategii umożliwi również adekwatne reagowanie na pojawiające się różnice pomiędzy przyjętymi celami strategii a uzyskiwanymi efektami.

Szczegółowy monitoring postępu realizacji strategii w oparciu o analizę przedstawionych poniżej wskaźników realizacji strategii prowadzony będzie przez Zespół ds. realizacji i koordynacji Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Nisko, Sekretarza Gminy, Radę Miejską oraz wyznaczone w procesie wdrażania jednostki.

Proces monitorowania **Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Nisko na lata 2021 – 2030** prowadzony będzie w okresach rocznych na podstawie przyjętych wskaźników i narzędzi monitorowania. W ramach przygotowanej strategii rekomendowane jest wykonywanie tzw. raportów z wdrażania strategii w postaci „**Raportu z realizacji działań**” i „**Raportu wdrożeniowego**”.

1) Raport wskaźnikowy wykonywany będzie w odstępach trzyletnich i na zakończenie okresu wdrażania strategii. Obejmować będzie weryfikację realizacji strategii i założonych celów na podstawie analizy i weryfikacji według poniżej zamieszczonych wskaźników.

2) Raport z realizacji działań opracowywany zostanie w okresach trzyletnich oraz po zakończeniu realizacji strategii, obejmujący analizę i zakres wykonania na moment weryfikacji zakresu zaplanowanych działań i przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach niniejszej strategii. Raport z realizacji działań ograniczał będzie się jedynie do analizy postępu przedstawionych w strategii kierunków działań, obejmujących analizę stanu wykonania i realizacji zaplanowanych przedsięwzięć.

Raporty składane będą na ręce Burmistrza Gminy i Miasta Nisko do końca I kwartału za rok poprzedzający okres monitorowania.

Rekomendowane terminy raportowania:

Raport wskaźnikowy	2026
	2030
Raport z realizacji działań	2026
	2030

Proces monitorowania i ewaluacji opierać się będzie na ocenie zaplanowanych do osiągnięcia w efekcie realizacji działań efektów i rezultatów Strategii. Oczekiwany jest wzrost lub obniżenie (dotyczy wskaźników o oczekiwanym zmniejszeniu np. zużycia, emisji itp.) przedstawionych poniżej wskaźników bazowych. W analizie wskaźników wykorzystywane będą tożsame do przedstawionych źródła pomiaru, adekwatne do roku opracowania raportu wdrożeniowego.

Cel operacyjny	Wskaźnik	Wartość bazowa 2021	Źródło pomiaru
1. Rozwój przedsiębiorczości oraz tworzenie marki gminy i miasta Nisko – miejsce przyjazne	Liczba podmiotów gospodarczych wg grup rodzajów działalności PKD 2007	1993 szt.	BDL GUS

przedsiębiorczości i otwarte na nowe rozwiązania.			
2. Edukacja ukierunkowana na rozwój gospodarczy gminy i miasta Nisko.	Liczba osób bezrobotnych (stan na 31 grudnia)	1061 os.	Dane PUP Nisko
3. Rozwój oferty mieszkaniowej.	Liczba budynków mieszkalnych w gminie	5323 szt.	GUS BDL
4. Rozwój aktywności społecznej mieszkańców i zwiększenie udziału mieszkańców w życiu gminy i miasta	Liczba członków rad społecznych działających przy Burmistrzu Gminy i Miasta Nisko	0 os.	UGiM Nisko
5. Tworzenie konkurencyjnej oferty spędzania czasu wolnego i oferty turystycznej.	Ocena oferty turystyczno – rekreacyjnej gminy (badanie ankietowe)	Ponad 50% ocenia pozytywnie	UGiM Nisko
6. Rozwój oferty publicznej kierowanej do mieszkańców.	Liczba miejsc w żłobkach, przedszkolach		UGiM Nisko
7. Ograniczenie emisji pyłów i zanieczyszczeń emitowanych na terenie gminy i miasta Nisko, rozwój gospodarki niskoemisyjnej.	Moc instalacji OZE w sektorze publicznym Liczba korzystających z systemu pomiaru zanieczyszczenia powietrza w gminie;	0 MW 0 os.	UGiM Nisko
8. Przeciwdziałanie skutkom zmiany klimatu.	Powierzchnia nowych terenów zielonych na terenie gminy (parki itp.)	0 ha	UGiM Nisko
9. Zmniejszenie liczby odpadów komunalnych składowanych na składowiskach.	Liczba zebranych odpadów w sposób nieselektywny	Mg	UGiM Nisko
10. Rozwój zrównoważonej gospodarki wodno - ściekowej	Poziom skanalizowania Poziom zwodociągowania	75,6% 79,9%	GUS BDL
11. Poprawa dostępności komunikacyjnej gminy.	Długość wybudowanych nowych dróg na terenie gminy	0 km	UGiM Nisko
12. Sprawny i skuteczny system ratowniczy na terenie gminy oraz bezpieczne miejsca aktywności lokalnej	Liczba działających jednostek w ramach systemu ratownictwa	4 podmioty (3 jednostki OSP i 1 KPPSP)	UGiM Nisko
13. Wspieranie mieszkańców znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, osób starszych i z niepełnosprawnościami	Liczba mieszkańców, którzy otrzymali zasiłki stałe		OPS w Nisku

14. Budowanie zdolności instytucjonalnych i rozwój kompetencji lokalnej administracji publicznej	Liczba wdrożonych e-usług dla mieszkańców gminy	0 szt.	UGiM Nisko
15. Partycypacyjny i partnerski charakter zarządzania miastem z wykorzystaniem e-usług dla rozwoju gminy.	Liczba osób włączających się w głosowanie nad projektami w ramach budżetu obywatelskiego	0 os.	UGiM Nisko

W połowie okresu realizacji strategii oraz na koniec wdrażania strategii przewiduje się przeprowadzenie procesu ewaluacji, rozumianego, jako ocenę zgodności przyjętych kierunków działań z założonymi celami i oczekiwanymi rezultatami strategii, na podstawie oceny wskaźników monitorujących postęp realizacji strategii. Ewaluacja ma na celu podniesienie skuteczności wdrażania strategii i osiągnięcie zamierzonych celów strategii.

Na podstawie wyników przyjętej ewaluacji wprowadzane będą zmiany do strategii. Za proces ewaluacji odpowiadać będzie Zespół ds. realizacji i koordynacji Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Nisko oraz Sekretarz Gminy, którzy proponowane zmiany w zakresie niniejszej strategii będą przedstawiać do akceptacji Burmistrzowi Gminy i Miasta Nisko.

Zmiany w obszarze uzupełniania kierunków działań, przedsięwzięć wpisujących się w określone cele strategiczne Strategii zaliczane będą do zmian wynikających z bieżącej realizacji i podejmowane będą przez Zespół ds. realizacji i koordynacji Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Nisko i w procesie bieżącej realizacji strategii. Jednak zmiana celów i obszarów strategicznych wymagać będzie aktualizacji zatwierdzonej przez Radę Miejską w Nisku, pozostałe zmiany w zakresie działań i kierunków działań, przedsięwzięć podejmowane będą na etapie bieżącej realizacji i wdrażania strategii przez Zespół ds. realizacji i koordynacji Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Nisko we współpracy z Sekretarzem Gminy.

Wnioskowane zmiany wraz z aktualizowaną wersją Strategii przedstawiane będą do akceptacji Burmistrzowi Gminy i Miasta Nisko. Zaktualizowana wersja Strategii wymagać będzie przyjęcia przez Radę Miejską w Nisku

6.3. Ramy finansowe i źródła finansowania strategii.

Źródła finansowania stanowią podstawowy element umożliwiający realizację przedstawionych celów i przedsięwzięć w projektowanej strategii. Zdolności finansowe i możliwości pozyskania zewnętrznych środków na realizację przedstawionych celów wraz z zaangażowaniem środków pochodzących od pozostałych interesariuszy strategii tworzą podstawowe uwarunkowania do osiągnięcia złożonych efektów projektowanej strategii, w szczególności w obszarze oczekiwanych rezultatów, w tym końcowego efektu związanego z rozwojem społeczno – gospodarczym gminy i miasta Nisko.

Niestety w chwili obecnej, w okresie zmieniających się cen rynkowych oraz występujących ponadnormatywnych zjawisk ekonomicznych, które na moment opracowania strategii wywierają istotny wpływ na rzeczywistą wartość strategii, trudno oszacować jej obecną, realną wartość. Wycena poszczególnych zaplanowanych kierunków działań i ich szczegółowa analiza finansowo – ekonomiczna dokonywana będzie na bieżąco, dobierając ostateczny zakres przedmiotowy danego przedsięwzięcia do aktualnych zdolności i możliwości finansowych głównych

interesariuszy i realizatorów strategii. W głównej mierze opierać się będzie na zdolnościach finansowych budżetu Gminy i Miasta Nisko i zdolnościach do pozyskania kapitału zewnętrznego.

Montaż finansowy realizacji Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Nisko w głównej mierze opierał się będzie na środkach pochodzących z budżetu Gminy i Miasta Nisko, środków zewnętrznych, które uda się pozyskać z programów zewnętrznych, w tym środków unijnych i krajowych, a także na środkach własnych zaangażowanych w realizację strategii przez interesariuszy strategii. Realna wielkość finansowa działań ujętych w strategii została ograniczona do zdolności finansowych Gminy w oparciu o Wieloletnią Prognozę Finansową.

Ważnym elementem finansowania strategii będą środki pochodzące ze źródeł zewnętrznych, w tym w szczególności środki krajowe z budżetu państwa oraz fundusze europejskie z budżetu Unii Europejskiej oraz państw współtworzących programy wsparcia finansowego w ramach rynku gospodarczego Unii. W punktach poniżej zestawiono kluczowe programy, które umożliwią realizację przedsięwzięć zaplanowanych w ramach niniejszej strategii.

ŚRODKI KRAJOWE

1. Program: Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg (dawniej Fundusz Dróg Samorządowych)

Obszary wsparcia:

- dofinansowanie budowy, przebudowy i remontu dróg powiatowych i dróg gminnych;
- dofinansowania budowy mostów lokalizowanych w ciągach dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych;
- finansowanie budowy, przebudowy i remontu dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych o znaczeniu obronnym;
- dofinansowanie zadań mających na celu wyłącznie poprawę bezpieczeństwa ruchu pieszych w obszarze oddziaływania przejść dla pieszych w rozumieniu art. 2 pkt 11 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym – w ramach zadań powiatowych i gminnych;
- dofinansowanie budowy obwodnic lokalizowanych w ciągach dróg wojewódzkich;
- dofinansowanie budowy, przebudowy lub remontu dróg wojewódzkich, dróg powiatowych lub dróg gminnych, zarządzanych przez prezydenta miasta na prawach powiatu będącego siedzibą wojewody lub sejmiku województwa.

2. Program: Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych

Obszary wsparcia:

Priorytet 1:

- budowa lub modernizacja infrastruktury drogowej;
- budowa lub modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, w tym oczyszczalni;
- budowa lub modernizacja źródeł ciepła sieciowego zeroemisyjnego;
- budowa lub modernizacja indywidualnych źródeł ciepła zeroemisyjnego;
- budowa lub modernizacja infrastruktury gospodarki odpadami, w tym spalarnie, przetwarzanie biologiczne, segregacja;
- odnawialne źródła energii;

Priorytet 2:

- tabor z napędem zeroemisyjnym;
- budowa lub modernizacja źródeł ciepła sieciowego niskoemisyjnego;
- budowa lub modernizacja sieci ciepłowniczej;
- budowa lub modernizacja infrastruktury elektroenergetycznej, w tym oświetleniowej;
- cyfryzacja usług publicznych i komunalnych;
- poprawa efektywności energetycznej budynków i instalacji publicznych;
- innowacyjne rozwiązania w elektroenergetyce;
- rewitalizacja obszarów miejskich;

- budowa lub modernizacja infrastruktury kulturalnej i turystycznej;
- budowa lub modernizacja infrastruktury sportowej;

Priorytet 3:

- budowa lub modernizacja infrastruktury technicznej drogowej;
- budowa lub modernizacja infrastruktury tramwajowej, w tym zajezdni;
- budowa lub modernizacja infrastruktury kolejowej, w tym stacji utrzymaniowo-naprawczej;
- budowa lub modernizacja infrastruktury transportu wodnego;
- tabor transportu kolejowego;
- tabor transportu tramwajowego;
- tabor z napędem niskoemisyjnym;
- budowa lub modernizacja kanalizacji deszczowej;
- gospodarka wodna, w tym melioracja, retencja, osuszanie;
- budowa lub modernizacja indywidualnych źródeł ciepła niskoemisyjnego;
- budowa i modernizacja infrastruktury społecznej;
- budowa lub modernizacja infrastruktury edukacyjnej;
- rewitalizacja obszarów i/lub budynków zdegradowanych i/lub przemysłowych;

Priorytet 4:

- tabor zbiorowego transportu drogowego;
- tabor zbiorowego transportu wodnego;
- budowa lub modernizacja infrastruktury telekomunikacyjnej;
- budowa i organizacja inkubatorów przedsiębiorczości;
- budowa i organizacja parków naukowo-technologicznych;
- inne, mające na celu przeciwdziałanie COVID-19, o których mowa w art. 2 ust. 2 Ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych.

3. Budżet Ministerstwa Sportu i Turystyki

Programy:

- Program Sportowa Polska – inwestycje w infrastrukturę sportową lokalną;
- Program inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu;
- Program budowy zadaszeń boisk piłkarskich;

4. Budżet Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Programy:

- Infrastruktura domów kultury;
- Infrastruktura kultury;
- Kultura cyfrowa;
- Kultura Dostępna;
- Ochrona zabytków;

5. Budżet Ministerstwa Klimatu i Środowiska

Programy realizowane przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach. Kluczowym dla realizacji niniejszej strategii będzie nowy program Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021 – 2027, który zastąpi obecny Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Podkarpackiego na lata 2014 – 2020. Źródłem finansowania będą mogły być również przygotowywane programy dofinansowane ze środków europejskich.

FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA PODKARPACIA 2021 - 2027

Priorytet 2 – ENERGIA I ŚRODOWISKO

- Cel szczegółowy 2(i) Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych;
- Cel szczegółowy 2(ii) Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju;
- Cel szczegółowy 2(iv) Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego;
- Cel szczegółowy 2(v) Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej;
- Cel szczegółowy 2(vi) Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej;
- Cel szczegółowy 2(vii) Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia;

PRIORYTET 5 – INFRASTRUKTURA BLIŻEJ LUDZI

- Cel szczegółowy 4(ii) Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online;
- Cel szczegółowy 4(iii) Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne;
- Cel szczegółowy 4(v) Zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej;
- Cel szczegółowy 4(vi) Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych;

PRIORYTET 6 – ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE

- Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwojowi społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich;
- Cel szczegółowy 5(ii) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwojowi społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie;
- Cel szczegółowy 4(e) (EFS+) poprawa jakości, poziomu włączenia społecznego i skuteczności systemów kształcenia i szkolenia oraz ich powiązania z rynkiem pracy – w tym przez walidację uczenia się pozaformalnego i nieformalnego, w celu wspierania nabywania kompetencji kluczowych, w tym umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, oraz przez wspieranie wprowadzania dualnych systemów szkolenia i przygotowania zawodowego;
- Cel szczegółowy 4(f) (EFS+) wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami;

PRIORYTET 8 – ROZWÓJ LOKALNY KIEROWANY PRZEZ SPOŁECZNOŚĆ

- Cel szczegółowy 4(f) (EFS+) wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.

POZOSTAŁE FUNDUSZE EUROPEJSKIE**1. Program: Krajowy Plan Odbudowy**

Obszary wsparcia:

- Komponent A: Odporność i konkurencyjność gospodarki – rozwój sektora gospodarczego;
- Komponent B: Zielona energia i zmniejszenie energochłonności (Czyste powietrze, poprawa warunków dla rozwoju OZE, zrównoważone wykorzystanie środowiska naturalnego);
- Komponent C: Transformacja cyfrowa (dostęp do Internetu szerokopasmowego, cyfryzacja i cyberbezpieczeństwo);
- Komponent D. Dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia;
- Komponent E: Zielona, inteligentna mobilność.

Budżet: 23,9 mld euro w formie bezzwrotnych grantów i 34,2 mld na pożyczki.

2. Program: Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego – Program regionalny na lata 2021 - 2027

Obszary wsparcia:

- Priorytet 1. Konkurencyjna gospodarka;
- Priorytet 2. Region przyjazny dla środowiska;
- Priorytet 3. Mobilność miejska;
- Priorytet 4. Dostępne świętokrzyskie;
- Priorytet 5. Świętokrzyskie dla mieszkańców;
- Priorytet 6. Wspólnota i przestrzeń;
- Priorytet 7. Profilaktyka i ochrona zdrowia mieszkańców;
- Priorytet 8. Edukacja na wszystkich etapach życia;
- Priorytet 9. Usługi społeczne i zdrowotne;
- Priorytet 10. Aktywni na rynku pracy.

Budżet: ok. 1,43 mld euro.

3. Program: Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej na lata 2021 - 2027

Obszary wsparcia:

- **przedsiębiorczość:** wsparcie start-upów, wykorzystanie procesów wzorniczych w MŚP, automatyzacja i robotyzacja MŚP, transformacja modeli biznesowych w kierunku Gospodarki Obiegu Zamkniętego, pożyczki dla MŚP – inwestycje w turystykę;
- **energia i klimat:** rozwój inteligentnych sieci energetycznych, adaptacja miast do zmian klimatu, bioróżnorodność, zrównoważona mobilność miejska;
- **transport:** ponadregionalna infrastruktury drogowa i kolejowa;
- **uzdrowiska** oraz ponadregionalne **produkty turystyczne** (szlaki).

Budżet: ok. 2,5 mld euro. str. 144

4. Program: Fundusze Europejskie na rozwój cyfrowy 2021 - 2027

Obszary wsparcia:

- budowa społeczeństwa gigabitowego w Polsce,
- udostępnienie zaawansowanych e-usług pozwalających w pełni na elektroniczne załatwienie spraw obywateli i przedsiębiorców (4 i 5 stopień e-dojrzałości usług),
- zapewnienie cyberbezpieczeństwa poprzez wsparcie w ramach nowego dedykowanego obszaru interwencji,
- rozwój gospodarki opartej na danych wykorzystującej najnowsze technologie cyfrowe,
- rozwój współpracy na rzecz tworzenia cyfrowych rozwiązań problemów społeczno-gospodarczych,
- wsparcie rozwoju zaawansowanych kompetencji cyfrowych, w tym również w obszarze cyberbezpieczeństwa dla jst i przedsiębiorców.

Budżet: ok. 2 mld euro.

Spis tabel:

Tabela 1. Liczba działających firm wg REGON.....	4
Tabela 2. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych ogółem w latach 2009-2019.....	8
Tabela 3 Zgony wg przyczyn	15
Tabela 4. Skala zjawiska przemocy.....	18
Tabela 5. Liczba ludności gminy wg. podziału na osiedla i sołectwa	28
Tabela 6. Jednolite Części Wód Powierzchniowych w zasięgu, których leży gmina i miasto Nisko	105
Tabela 7. Dane JCWP.....	107
Tabela 8. Wody powierzchniowe	112
Tabela 9. Wody podziemne.....	113

Spis rysunków:

Rysunek 1. Wskaźnik MRL - Gospodarka.....	3
Rysunek 2. Wskaźniki MRL - rynek pracy	7
Rysunek 3. Wskaźniki MRL - Sytuacja materialna mieszkańców	10
Rysunek 4. Przeciętne wynagrodzenie brutto w okresie 2009 - 2018.....	11
Rysunek 5. Wskaźniki MRL - Stan finansów publicznych	12
Rysunek 6. Wskaźniki MRL - zasoby mieszkaniowe.....	21
Rysunek 7. Wskaźniki MRL - aktywność społeczna.....	23
Rysunek 8. Analiza MRL - poziom bezpieczeństwa.....	25
Rysunek 9. Wskaźniki MRL – demografia.....	27
Rysunek 10. Analiza trendów w obszarze przyrostu naturalnego	29
Rysunek 11. Wskaźniki MRL - dostępność komunikacyjna	30
Rysunek 12. Wskaźniki MRL – Ład i struktura przestrzenna obszaru	32
Rysunek 13. Mapa kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nisko.	33
Rysunek 14. Wskaźniki MRL – Lokalne środowisko przyrodnicze	35
Rysunek 15. Mapa JCWP na terenie gminy i miasta Nisko.....	106
Rysunek 16. Mapa JCWPd	108
Rysunek 17. Obszary zagrożone powodzią na terenie gminy i miasta Nisko	109
Rysunek 18. Obszary zagrożone podtopieniem	109
Rysunek 19. Mapa przeciwdziałania skutkom suszy	117
Rysunek 20. Elementy struktury osadniczej.....	118
Rysunek 21. Struktura demograficzna gminy wg. podziału na miejscowości	119
Rysunek 22. Wewnętrzne ruchy migracyjne mieszkańców	119
Rysunek 23. Obszary zagrożenia powodziowego.....	120
Rysunek 24. Zasoby dziedzictwa kulturowego	121
Rysunek 25. Obszary ochrony przyrody i pomniki przyrody	121
Rysunek 26. Ogólny obraz uwarunkowań na terenie gminy i miasta Nisko	122
Rysunek 27. Schemat realizacji Strategii	123
Rysunek 28. Model funkcjonalno - przestrzenny	124
Rysunek 29. Legenda do modelu.....	125
Rysunek 30. OSI na poziomie krajowym na terenie woj. podkarpackiego	133
Rysunek 31. Regionalne bieguny wzrostu	134

Rysunek 32. Miasta powiatowe i miasta małe	135
Rysunek 33. OSI Obszary wiejskie	135
Rysunek 34. Obszary zagrożone trwałą marginalizacją.....	136
Rysunek 35. OSI Błękitny San	136
Rysunek 36. OSI REWITALIZACJA.....	137
Rysunek 37. Schemat realizacji OSI REWITALIZACJA.....	139
Rysunek 38. Lokalizacja i połączenia komunikacyjne LHS	142
Rysunek 39. Schemat realizacji OSI TERENY INWESTYCYJNE NOWOSIELEC oraz TERMINAL LHS.....	143